

Varetægtsfængslets Længde i København.

I Anledning af nogle i Dagspressen givne Uddrag af min Artikel med denne Overskrift i Tidsskriftets forrige Hefte finder jeg Anledning til at tilføje, at det med den Side 285 gjorde Bemærkning om, at 677 Personer overhovedet ikke burde have været fængslede, ikke har været Meningen at udtale nogen Dom om, hvorvidt Fængslingskendelsen efter de Omstændigheder, der forelaa ved dens Afsigelse, har været uforsvarlig eller lovstridig.

S. Grundtvig.

I.

Norsk Lov af 31. Maj 1900

om

Løsgjænger, Betleri og Drukkenskab.

Kapitel I.

Om Løsgjænger og Betleri.

§ 1. Arbeidsfør Person, som hengiver sig til Ørkesløshed, skal af Politiet tildeles Advarsel og, om muligt, gennem Stedets Fattigstyre gives Anvisning paa Arbeide, naar han

- a. søger Underhold ved Betleri eller falder Fattigvæsenet til Byrde;
- b. paa Grund af sin Ørkesløshed forsømmer sin Forsørgelsespligt, saa hans Familie kommer i Nød, eller
- c. af samme Grund ikke kan udrede ham paalagt Bidrag til Underhold af Hustru eller Egtebarn, eller af udenfor Egteskab født Barn under 15 Aar.

§ 2. Med Fængsel straffes den arbeidsføre Person, som hengiver sig til Ørkesløshed, og som derfor har faaet Advarsel af Politiet, naar han

- a. undlader at søge eller at udføre det ham af Fattigstyret anviste Arbeide eller
 - b. uden Grund forlader dette Arbeide eller formedelst slet Opførsel maa afskediges fra samme,
- saafremt han inden et Aar, efterat Advarselen er ham tildelt, kommer i noget af de i § 1 Litr. a, b og c omhandlede Tilfælde.

Derhos bliver Paatalemyndigheden i Dommen at bemyndige til at lade ham anbringe i et Tvangsarbeidshus for en Tid af indtil 18 Maaneder, men af indtil 3 Aar, saafremt han i Henhold til denne Lov tidligere har været anbragt i Tvangsarbeidshus. Sker saadan Anbringelse, kan Fuldbyrdelsen af den idømte Fængselsstraf helt eller delvis bortfalde.

§ 3. Paatalemyndigheden har at opfordre enhver Person, som hengiver sig til Lediggang eller driver omkring, til at gjøre Rede for sine Erhvervskilder, saafremt der findes Grund til Mistanke om, at han helt eller delvis ernærer sig ved strafbare Handlinger.

Flakker Personen om fra Sted til Sted, eller findes det af andre Grunde fornødent at sikre sig hans Nærvær, kan han paagribs og hensættes i Varetægtsarrest overensstemmende med Reglerne i Straffeprocelseslovens §§ 231 og flg.

§ 4. Den, som hengiver sig til Lediggang eller driver omkring (§ 3) under saadanne Forhold, at der er Grund til at antage, at han til Sedvane helt eller delvis ernærer sig ved strafbare Handlinger, som kan medføre høiere Straf end Bøder, straffes for Løsgjængereri med Fængsel. Derhos bliver Paatalemyndigheden i Dommen at bemyndige til at lade ham anbringe i Tvangsarbeidshus for en Tid af indtil 3 Aar, men af indtil 6 Aar, saafremt han tidligere har været anbragt i Tvangsarbeidshus i Henhold til denne Lov.

Sker Anbringelse i Tvangsarbeidshus, kan Fuldbyrdelsen af den idømte Fængselsstraf helt eller delvis bortfalde.

Paa samme Maade dømmes den, som inden 5 Aar efter i Henhold til § 7 at være vendt tilbage til eller at have erhvervet fast Bopæl uden paaviseligt lovligt Erhverv flakker om fra Sted til Sted. Ved Frigivelsen kommer § 7 paany til Anvendelse.

§ 5. Den, som til Sedvane hengiver sig til Lediggang eller Omflakken og ved sin herunder udviste Opførsel volder Fare for den almindelige Sikkerhed, dømmes saaledes som i § 4 bestemt.

Naar Straf efter nærværende eller forrige Paragraf er anvendelig, skal Paatalemyndigheden, hvis det findes formaalstjenligt, inden Paatale rejses, advare den Skyldige om, at Paatale vil finde Sted, medmindre han inden en opgiven Frist paaviser at have skaffet sig lovligt Erhverv, der, saafremt nærværende Paragraf anvendes, maa være af regelmæssig Art.

§ 6. Naar nogen i Henhold til Dom, ved hvilken han foruden for Løsgjængereri tillige er domfældt for nogen anden strafbar Handling, anbringes i Tvangsarbeidshus, kan Fuldbyrnelsen af den hele idømte Frihedsstraf bortfalde, forsaavidt den ikke overstiger Fængsel.

§ 7. Hvis nogen i §§ 4 eller 5 omhandlet Person opholder sig udenfor sin Bopæl, kan han paalægges at vende tilbage til denne og, om fornødiges, tilbagesendes ved Politiets Foranstaltning. Det samme gjælder Personer, der omhandles i § 3, naar de ikke paa tilfredsstillende Maade gjør rede for sine Erhvervskilder. Forsaavidt Hjemsendelse sker, uden at Dom i Henhold til § 4 eller § 5 er erhvervet, afgjøres Tvist om Betingelsernes Tilstedeværelse ved Forhørsrettens Kjendelse.

Flakker Personen om fra Sted til Sted uden at kunne paavise fast Bopæl, kan Politiet tilholde ham at forskaffe sig saadan og skal i Tilfælde saavidt muligt være ham behjælpelig dermed. Er han uvillig eller ude af Stand til at forskaffe sig Bopæl, skal, forsaavidt de hertil fornødne Midler er bevilgede, fast Bopæl overensstemmende med nærmere af Kongen givne Regler anvises ham af det Offentlige. Opstaar der Tvist om hans Forpligtelse til at modtage anvist Bolig, sker Afgjørelsen ved Forhørsrettens Kjendelse.

Med Hensyn til Forhørsrettens Kjendelse og Kjæremaal mod samme finder Straffeprocesslovens Regler Anvendelse.

§ 8. Falder nogen, der i Henhold til § 7, andet Led har erhvervet Bopæl i en Kommune, enten selv eller for sin Husstand Fattigvæsenet til Byrde, skal de nødvendige

Udgifter bæres med 1 Trediedel af Statskassen og 2 Trediedele af den Kommune, hvor han ved Bosættelsen havde Hjemstavn. Havde han ved Bosættelsen ikke Hjemstavnsret i nogen Kommune, skal Udgifterne helt erstattes af Statskassen.

Hvor det maatte findes billigt, og navnlig naar vedkommende har været længe borte fra eller aldrig har opholdt sig i Hjemstavnskommunen, eller naar dennes økonomiske Evne er liden, kan Staten helt eller delvis overtage den paa Hjemstavnskommunen faldende Del af Udgifterne, saafremt Midler dertil er bevilgede.

Efter de oven foreskrevne Regler bliver Fattigunderstøttelsen at udrede, saalænge den Bosatte eller, hvis der handles om en Familie, enten Manden eller Hustruen opholder sig i Bosættelseskommunen. Understøttelse til en Bosats Barn, der selvstændig har erhvervet Hjemstavn i Bosættelseskommunen, udredes og fordeles ligeledes efter Reglerne i nærværende Paragraf, saafremt Understøttelsen efter Fattiglovens Regler maa ydes direkte af Bosættelseskommunen.

Twistigheder mellem Kommuner indbyrdes og Kommuner og Staten om Forpligtelsen ifølge denne § afgjøres paa den Maade, som i Lov om Fattigvæsenet er bestemt for saadanne Twistigheder.

§ 9. Personer, der ikke er norske Statsborgere, kan overensstemmende med nærmere af Kongen givne Forskrifter udvises af Riget og om fornødent ved Politiets Foranstaltning føres ud af Landet, naar de hengiver sig til Lediggang eller Omkringdriven uden at kunne paavise lovligt Erhverv eller under saadanne Omstændigheder, at der er Grund til at antage, at de helt eller delvis ernærer sig ved strafbare Handlinger.

Dog gjælder dette ikke med Hensyn til dem, der er fødte her i Riget og i de sidste 3 Aar har havt fast Bopæl eller stadigt Ophold der.

Forsaavidt noget modsat maatte være vedtaget ved

Overenskomst med fremmed Stat, kommer foranstaaende Bestemmelser ikke til Anvendelse.

§ 10. Den, som efter at være udvist af Riget i Henhold til denne Lov, uden Tilladelse atter indfinder sig i samme, straffes med Fængsel, men med Fængsel eller Strafarbejde i 5te Grad, saafremt han tidligere er fældet for saadan Forseelse.

§ 11. Den, som betler til Sedvane eller gjentagende Gange betler paa et almindelig befærdet eller for almindelig Færdsel bestemt Sted eller vandrende fra Hus til Hus, straffes, forsaavidt han ikke fældes efter §§ 2, 4 eller 5, med Fængsel paa Vand og Brød fra 2 indtil 10 Dage eller med en tilsvarende Fængselsstraf paa sedvanlig Fangekost.

Paa samme Maade straffes den, som anvender andre til saadant Betleri for sig eller tillader nogen under hans Forsorg staaende Umyndig at gjøre sig skyldig deri.

§ 12. Straf efter foranstaaende Paragraf kommer ikke til Anvendelse paa den, som har betlet, tvungen af en uforudseet Nødstilstand, eller som paa Grund af særlige Omstændigheder har erholdt Politiets Tilladelse dertil.

§ 13. Personer, som betler paa en truende Maade eller i Flok og Følge eller under falske Foregivender, der ved Kunstgreb søges givne Tiltro, eller medvirker hertil, straffes med Fængsel, forsaavidt de ikke fældes efter §§ 2, 4 eller 5.

§ 14. Den, som udsteder nogen Bevidnelse eller lignende Erklæring til Brug ved strafbart Betleri, straffes med Bøder.

§ 15. Den, som ved falske Foregivender søger at tilvende sig eller andre Gaver eller Understøttelse eller medvirker hertil, straffes med Fængsel eller Bøder.

Offentlig Paatale finder alene Sted efter Fornærmedes Begjæring.

Kapitel II.

Om Drukkenskab, Ansvar for Andres Beruselse m. v.

§ 16. Den, som forsætlig eller uagtsomt hensætter sig i en Tilstand af aabenbar Beruselse, i hvilken han findes paa et offentligt eller for almindelig Færdsel bestemt Sted, straffes med Bøder fra Kr. 1,00 indtil Kr. 800,00.

Har han tidligere i Løbet af det sidste Aar tre Gange udstaaet Straf efter denne Paragraf eller efter §§ 17 eller 19, kan Fængsel anvendes.

§ 17. Den, som forsætlig eller uagtsomt hensætter sig i en Tilstand af Beruselse, hvorunder han forstyrrer den almindelige Fred og Orden eller den lovlige Færdsel, forulemper Omgivelserne eller volder Fare for Husfæller eller andre, straffes med Bøder eller Fængsel.

§ 18. Findes den, som i Henhold til §§ 16 eller 17 idømmes Straf af Fængsel, at være forfalden til Drukkenskab, kan Paatalemyndigheden i Dommen bemyndiges til at anbringe ham i et Tvangsarbeidshus eller en af Kongen godkjendt Kuranstalt for den Tid, som af Arbeidshusets eller Kuranstaltens Vedkommende findes paakrævet til hans Helbredelse, dog ikke udover 18 Maaneder, medmindre han tidligere har været anbragt paa denne Maade. I sidste Tilfælde kan han anbringes i vedkommende Anstalt i et Tidsrum af indtil 3 Aar.

Sker saadan Anbringelse, kan Fuldbyrdselen af den idømte Fængselsstraf helt eller delvis bortfalde.

Udgifterne ved Anbringelse i Kuranstalt kan kræves erstattede hos den Anbragte.

- § 19. Den, som paa Grund af Hang til Drukkenskab
- a. søger Underhold ved Betleri eller falder Fattigvæsenet til Byrde,
 - b. forsømmer sin Forsørgelsespligt, saa at hans Familie kommer i Nød, eller

c. undlader at udrede ham paalagt Bidrag til Underhold af Hustru eller Egtebarn eller af udenfor Egteskab født Barn under 15 Aar, straffes med Fængsel.

Findes den Skyldige at være forfalden til Drukkenskab, kommer Bestemmelserne i § 18 angaaende Anbringelse i Tvangsarbeidshus eller Kuranstalt til Anvendelse.

§ 20. Enhver, som paa Grund af Beruselse forstyrrer den almindelige Fred og Orden eller den lovlige Færdsel, forulemper Omgivelserne eller volder Fare for sig selv, for Husfæller eller andre, kan, naar det til Afværgelse heraf findes paakrævet, hensættes i fængslig Forvaring, indtil han bliver ædru.

Herpaa finder Straffeprocesslovens §§ 232 og 234 tilsvarende Anvendelse.

§ 21. Personer, som er forfaldne til Drukkenskab, og som selv maatte indlægge sig paa en af Kongen godkjendt Kuranstalt, skal, saafremt dennes Plan indeholder Bemyndigelse dertil, og det af Anstaltens Vedkommende ansees paakrævet for deres Helbredelse, kunne holdes tilbage i Anstalten for et Tidsrum, som de selv ved sin Indlæggelse har bestemt, dog ikke over to Aar. Har de ved Indlæggelsen ikke selv bestemt nogen Opholdstid, kan de trods sit Forlangende om at forlade Anstalten tilbageholdes i samme for et Tidsrum, der ansees nødvendigt for deres Helbredelse, dog ikke over 1 Aar fra Indlæggelsen at regne.

§ 22. Med Bøder straffes den, der

- a. forleder nogen til at hensætte sig i en Tilstand af aabenbar Beruselse eller nogen, der er i saadan Tilstand, til at nyde berusende Drik, eller
- b. ved Trusel eller underfundig Adfærd bringer nogen til at nyde Drik, hvorved han beruses, eller
- c. paa offentligt eller for almindelig Færdsel bestemt Sted skaffer Person under 18 Aar berusende Drik i en saadan Mængde, at han hensættes i en Tilstand af aabenbar Beruselse.

Er Forseelsen forøvet under Udskjækning eller Udsalg, der drives som Næringsvei, eller er den Skyldige tidligere i Løbet af de to sidste Aar straffet efter denne Paragraf eller §§ 23 eller 24, anvendes Bøder eller Fængsel.

§ 23. Med Bøder straffes den, der under som Næringsvei dreven Udskjækning af berusende Drikke

- a. udsjænker eller lader udsjænke saadan Drik til nogen aabenbart beruset Person eller til nogen Person, der aabenbart er under 18 Aar, eller
- b. tillader nogen saadan at opholde sig i Udskjækningslokalet for der at fortære berusende Drik, eller
- c. udsjænker eller lader udsjænke til nogen berusende Drik i saadan Mængde, at Beruselse deraf øiensynlig maa blive Følgen.

Det samme gjælder den, der under som Næringsvei drevet Udsalg af berusende Drikke udleverer Vin, Brændevin eller dermed blandet Drik til Barn, der aabenbart er under 15 Aar.

Hvis den Skyldige tidligere i Løbet af de to sidste Aar er straffet efter denne Paragraf eller §§ 22 eller 24, kan Fængsel anvendes.

Det oven bestemte er ikke til Hinder for, at Udskjækning af anden Drik end Brændevin kan finde Sted ogsaa til Personer under 18 Aar til Vederkvælgelse ved Maaltider eller paa Reiser.

§ 24. Med Bøder eller Fængsel straffes den, som fra Sted, hvor Udskjækning foregaar, udviser eller lader udviser nogen, som ved der erholdte Drikkevarer er bleven overstadig beruset, uden at sørge for, at han medgives den for Tilfældet fornødne Bistand.

Kommer den saaledes Udviste til Skade, fordi fornøden Bistand ikke er ham medgivet, kan den Skyldige efter Omstændighederne tilpligtes helt eller delvis at yde ham eller hans Efterladte Erstatning.

§ 25. Hvis den, som tidligere er straffet efter §§ 22, 23 eller 24, inden to Aar paany forser sig mod nogen af

disse Paragrafer, kan han, naar Forseelsen har fundet Sted under Udøvelsen af Næringsvei, for bestemt Tid eller for bestandig frakjendes Retten til at fortsætte samme.

§ 26. Gives Henstand med Fordring, opstaaet ved Udskjænkning af berusende Drikke, bliver Fordringen ugyldig og kan ikke indtales. Gives ingen Henstand, men Fordringen dog ikke afgjøres paa Stedet, er den ikke retsgyldig, medmindre den uopholdelig søges inddrevet.

Kapitel III.

Forskjellige Bestemmelser.

§ 27. Den, som trods Advarsel modvillig undlader at forsørge sin Familie, saa at denne kommer i Nød, eller at erlægge ham paalagt Bidrag til Underhold af Hustru eller Egtebarn eller af udenfor Egteskab født Barn under 15 Aar, straffes med Fængsel, forsaavidt han ikke fældes efter strengere Bestemmelser.

En i Medhold af denne Paragraf afsagt Straffedom taber sin Virkning, saafremt det paalagte Bidrag erlægges.

§ 28. Sager angaaende Overtrædelser af denne Lovs Bestemmelser behandles efter de for Politisager gjældende Regler. Dog bliver Forsvarer efter de for Straffesager i Almindelighed gjældende Regler at beskikke i de i §§ 2, 4, 5, 18 og 19 omhandlede Tilfælde; i disse Tilfælde er Tiltaltes Nærværelse under Hovedforhandlingen altid fornøden. Fornyet Behandling for Lagmandsret kan ikke efter Tiltaltes Begjæring finde Sted i de i §§ 2, 4, 5 og 19 omhandlede Tilfælde, medmindre han under samme Sag tillige er domfældt for en anden Forbrydelse, for hvis Vedkommende Sagen indbringes for Lagmandsret.

Anke til Høiesteret fra Tiltaltes Side maa i de i §§ 2, 4, 5 og 19 nævnte Tilfælde erklæres paa Stedet og bliver ikke at tillægge opsættende Virkning, medmindre Retten saa bestemmer.

§ 29. Personer under 16 Aar kan ikke anbringes i Tvangsarbeidshus. Personer mellem 16 og 18 Aar kan

alene anbringes i Tvangsarbeidsanstalt, naar de tidligere har været dømte efter denne Lov eller den almindelige Straffelov til høiere Straf end Bøder, eller naar de dømmes til saadan Straf efter den almindelige Straffelov, samtidig med at de dømmes efter nærværende Lov.

§ 30. Denne Lov træder i Kraft fra den Tid, Kongen bestemmer. Fra samme Tid ophæves Lov af 6te Juni 1863 om Fattigvæsenet i Kjøbstæderne Kap. 6, Lov af 6te Juni 1863 om Fattigvæsenet paa Landet §§ 73 til 77 a og §§ 78 til 85, Lov af 6te Juli 1892 om Underholdningsbidrag til Børn, hvis Forældre ikke har indgaaet Egteskab med hinanden m. v., §§ 10, 11 og 12, og Lov af 6te Juni 1892 om Underholdningsbidrag til Hustru og Egtebørn m. v. § 1, forsaavidt angaar Henvisningen til de sidstnævnte Paragrafer.

Ligeledes ophæves fra samme Tid Lovene af 18de Juni 1884 om Udskjænkning og Udsalg af Øl m. m. henholdsvis §§ 28 og 29 og §§ 18 og 19 og Lov af 24de Juli 1894 om Brændevins Salg og Udskjænkning § 24 og § 25, andet og tredie Punktum, samt alle i de i Henhold til Lov af 26de Mai 1866 § 1 med Tillægslove givne Politivedtægter indtagne Bestemmelser om Beruselse.

II.

Norsk Lov af 31. Maj 1900

om

Fængselsvæsenet og om Tvangsarbejde.

Kapitel I.

Om Fængsler og disses Bestyrelse.

§ 1. Til Optagelse af Fanger skal der findes følgende af Staten forvaltede Fængsler:

1. Mindst to Landsfængsler, et for Mænd og et for Kvinder.
2. Et tilstrækkeligt Antal Kreds fængsler, der kan være

fælles for Mænd og Kvinder, men i saa Fald saavidt muligt skal indeholde en særskilt Afdeling for Kvinder.

3. Hjælpefængsler, hvor Forholdene gjør saadanne fornødne.

De fornødne Politiarrester oprettes og underholdes af Kommunerne.

§ 2. Med Hensyn til Fangernes Fordeling i de forskellige Fængsler kommer, forsaavidt § 3 ikke medfører noget andet, følgende Regler til Anvendelse:

1. I Landsfængsel indsættes Personer, som skal udstaa Strafarbejde.
2. I Kreds fængsel indsættes:
 - a) Personer, som skal udstaa Fængselsstraf,
 - b) Varetægtsfanger og
 - c) andre Personer, der skal holdes fængslede.
3. I Hjælpefængsel indsættes de under No. 2 b og c nævnte Fanger, forsaavidt de ikke hensigtsmæssig kan indsættes i Kreds fængsel, samt, hvor Forholdene gjør det ønskeligt, Personer, der skal udstaa ganske korte Fængselsstraffe.
4. I Politiarresterne indsættes Personer, som paa Grund af Beruselse eller lignende Aarsager midlertidig tages i fængslig Forvaring.

I paatrængende Tilfælde kan Politiarresterne benyttes til foreløbig Anbringelse ogsaa af Personer, der er paagrebne for straffbare Handlinger, saavel som af Transportfanger.

§ 3. Kongen kan bestemme saavel, at Fængselsstraf skal udstaaes i Landsfængsel, som, hvor særlige Grunde taler derfor, at Strafarbejde skal udstaaes i Kreds fængsel.

Personer, der paa Grund af beruset Tilstand tages i fængslig Forvaring, maa ikke indsættes i Kreds fængsel. Hjælpefængsel kan af Kongen tillades benyttet ogsaa som Politiarrest til Optagelse af saadanne Personer mod en Godtgjørelse, som udredes af vedkommende Kommune.

§ 4. Landsfængsel og Kreds fængsel forestaaes af en

af Kongen antagen Bestyrer. Til Bestyrere for Kreds-fængsler kan ogsaa antages Personer, der indehar anden offentlig Tjeneste.

Forsaavidt et Fængsel, der er udelukkende bestemt for Kvinder, bestyres af en Mand, skal han ved Ledelsen have Bistand af en Inspektrice.

§ 5. Bestyrelsen af Hjælpefængsel og Politiarrest kan efter Kongens nærmere Bestemmelse paalægges en Dommer, et Medlem af Paatalemyndigheden eller Bestyrer af Lands- eller Kreds-fængsel.

§ 6. Det umiddelbare Opsyn med kvindelige Fanger føres af Kvinder.

§ 7. I Landsfængsel skal der være Fængselsraad, bestaaende af Bestyreren og de af Fængslets Tjenestemænd, som nærmere bestemmes, til Behandling af de Sager, som i denne Lov eller ved Reglement foreskrives.

I Kreds-fængsel oprettes lignende Raad, forsaavidt Omstændighederne gjør det hensigtsmæssigt.

§ 8. Ved Landsfængsel og Kreds-fængsel skal der være Tilsynsraad.

Ved Landsfængsel bestaar dette af en Dommer, et Medlem af Paatalemyndigheden og to andre Mænd eller ved Fængsel for Kvinder to Kvinder.

Ved Kreds-fængsel, der er særskilt for Mænd eller for Kvinder, bestaar Raadet af Amtmanden og en Dommer eller et Medlem af Paatalemyndigheden samt henholdsvis to Mænd eller to Kvinder. Ved andre Kreds-fængsler beskikkes foruden de tvende Tjenestemænd en Mand og en Kvinde.

Vedkommende Regjeringsdepartement opnævner Medlemmer af Raadet og Stedfortrædere for disse samt inden deres Midte en Formand og en Næstformand. Ved Kreds-fængslerne tjenstgjør dog Amtmanden altid som Formand.

Opnævnelsen sker for 1 Aar ad Gangen. Raadets Medlemmer kan tilstaaes en passende Godtgjørelse.

Hjælpefængslerne og Politiarresterne staar under Tilsyn af Amtmanden.

§ 9. Naar Fængslets Bestyrer ikke er tilstede, kan i Sager, som ikke taaler Opsættelse, Beslutninger, der henhører under ham, fattes af den øverste af Fængslets tilstedeværende Tjenestemænd, men Bestyreren bliver da uopholdelig at underrette derom.

§ 10. De af Bestyreren fattede Beslutninger kan forandres af den Myndighed, under hvis Overledelse Fængselsvæsenet er henlagt.

Kapitel II.

Om Fuldbyrdelsen af Strafarbeide.

§ 11. Fangerne maa ikke til sit Underhold eller forøvrigt forskaffe sig eller modtage andet, end hvad for dem er bestemt.

De skal bære en for dem foreskreven Dragt.

§ 12. Fangerne skal regelmæssig beskjæftiges med Arbeide.

Det kan tillades, at Fanger under fornøden Opsigt sættes til Arbeide udenfor Anstalten.

Ved Bestemmelsen af Arbeidet tages saavidt muligt Hensyn til den enkelte Fanges Evne, Færdighed og fremtidige Stilling.

Arbeidets Udbytte tilfalder Staten.

§ 13. 1. Viser Fangen Flid og god Opførsel, kan der tilstaaes ham et mindre Beløb som Arbeidspenge. Disse kan anvendes til Understøttelse af Fangens Paarørende eller til Erstatning til den ved den strafbare Handling fornærmede, saafremt Fangen samtykker heri, eller de befinder sig i nødlidende Tilstand.

2. Volder Fangen forsætlig eller ved grov Uagtsomhed Skade, kan hans Arbeidspenge anvendes til Dækkelse heraf. Foruden som Revselse efter § 30 kan Inddragning af ikke udbetalte Arbeidspenge finde Sted, naar Fangen efter sin

Løsladelse viser slet Opførsel. De her omhandlede Beslutninger fattes, efterat Fangen er givet Anledning til at udtale sig, i førstnævnte Tilfælde af Bestyreren, i sidstnævnte af den i § 10 nævnte Myndighed.

3. Fangen har intet Retskrav paa de Arbeidspenge, som ikke er overgivet ham til fri Raadighed.

4. Kongen giver de nærmere Regler om, hvorledes der under Opholdet i Fængslet saavel som efter Løsladelsen bliver at forholde med Arbeidspengene.

§ 14. Fangen gives Tilsyn af Prest og Læge.

Hvor det findes paakrævet, meddeles der dem Undervisning. Personer under 18 Aar skal i Regelen altid modtage saadan.

I Fritider bør der gives Fangerne Anledning til Læsning af passende Indhold.

§ 15. Fangerne skal, medmindre Helbredshensyn forbyder det, daglig gives saavidt muligt en Times Bevægelse i fri Luft.

§ 16. Fangerne bliver om Natten at holde afsondrede indbyrdes, medmindre særlige Omstændigheder gjør dette utilraadeligt.

I Arbeidstiden er al Samtale mellem Fangerne indbyrdes forbudt undtagen den, der er nødvendig af Hensyn til Arbeidet.

§ 17. Strafarbeide paa indtil 2 Aar bliver, forsaavidt ikke særlige Omstændigheder gjør det utilraadeligt, helt at udstaa i Enrum.

Fanger, der skal udstaa tidsbestemt Strafarbeide af længere Varighed, bliver under samme Betingelse at holde i Enrum fra 6 Maaneder til 2 Aar og, om det findes tilraadeligt, udover denne Tid indtil i det hele 4 Aar. Længere end 4 Aar kan Straffuldbyrdsen i Enrum ikke udstrækkes, medmindre Fangen samtykker deri, eller fortsat Afsondring findes paakrævet paa Grund af Fangens Farlighed eller anvendes af Sundhedshensyn eller som Revselse eller Straf

eller af andre særlige Grunde. Er Samtykke givet, er det bindende for 1 Aar.

De her omhandlede Beslutninger fattes af Bestyreren, som imidlertid, før Sagen afgjøres eller, om det ikke kan ske, snarest muligt efter Afgjørelsen har at forelægge den for Fængselsraadet, hvor saadant findes.

§ 18. Fanger, som udstaar Straffen i Enrum, skal holdes afsondrede fra andre Fanger og i Regelen beskjæftiges i Celle.

De skal daglig erholde Besøg af Fængslets Tjenestemænd.

Lempelser i Afsondringen kan gjøres for Fanger under 18 Aar samt ved Beslutning, fattet paa den i § 17, sidste Led omhandlede Maade, for ældre Fanger, der ikke ellers findes uden Skade at kunne udholde den.

Findes Fanger under 18 Aar at maatte anbringes eller beskjæftiges i Fællesskab med andre, bør de dog som Regel holdes afsondrede fra ældre.

Hvor det af Hensyn til Fængslets Tarv findes særlig paakrævet, kan Fængselsbestyreren ogsaa udenfor de nævnte Tilfælde undtagelsesvis tillade, at der for enkelte Fangers Vedkommende afviges fra Bestemmelserne i første Led.

§ 19. Hvad angaar de Fanger, der udstaar Straffen i Fællesskab, iagttages, at sedvansmæssige Forbrydere og i det hele saadanne, der kan befrygtes at ville udøve en skadelig Indflydelse paa andre, saavidt muligt holdes afsondrede for sig.

§ 20. Fangerne kan inddeles i Klasser efter udvist Flid og Forhold.

I høiere Klasser kan tilstaaes større Arbeidspenge, en mere udstrakt Adgang til Brevvexling og Modtagelse af Besøg, større Frihed med Hensyn til Fritidens Anvendelse samt andre Begunstigelser.

§ 21. Den, som af idømt Strafarbejde har udstaaet $\frac{2}{3}$, dog mindst 6 Maaneder, bliver at løslade paa Prøve, medmindre hans Forhold i Fængslet eller andre særlige

Omstændigheder gjør Løsladelsen utilraadelig eller ham dertil ufortjent. Løsladelsen sker paa saadanne Betingelser med Hensyn til Opholdssted, Meldepligt og Forhold forøvrigt, som i ethvert Tilfælde foreskrives i Overensstemmelse med nærmere Regler, givne af Kongen.

§ 22. Forøver den paa Prøve løsladte nogen strafbar Handling, der kan medføre Frihedsstraf, eller overtræder han iøvrigt de for hans Løsladelse satte Betingelser, kan han paany indsættes i Fængslet til Udtaaelse af den gjenstaaende Del af Straffen, og kommer da Tiden fra Løsladelsen indtil den fornyede Indsættelse ikke i Betragtning ved Straffetidens Beregning.

Ny Løsladelse paa Prøve kan alene finde Sted, hvor Omstændighederne i særlig Grad taler derfor.

Indsættes han ikke inden 3 Aar efter Løsladelsen eller, om den efter Dommen gjenstaaende Straffetid er længere, inden Udløbet af denne, og er han heller ikke inden disse Tidsfrister paagrebet for igjen at indsættes, ansees Straffen udstaaet.

§ 23. Den, der er dømt til Strafarbejde paa Livstid, kan i Overensstemmelse med Reglerne i § 21 efter 20 Aars Forløb løslades paa Prøve, og denne Løsladelse bliver endelig, hvis han ikke inden 10 Aar paany indsættes eller paagribes for at indsættes.

§ 24. Beslutning om Løsladelse paa Prøve efter §§ 21 og 22 fattes af Bestyreren, efterat Sagen har været forelagt Fængselsraadet. I det i § 23 omhandlede Tilfælde træffes Afgjørelsen af vedkommende Regjeringsdepartement, efterat Fængselsraadet er hørt.

§ 25. Beslutning om fornyet Indsættelse af en paa Prøve løsladt fattes af den Myndighed, Kongen bestemmer.

Indtil endelig Beslutning er fattet om Indsættelsen, kan Paatalemyndigheden lade den løsladte paagribe.

§ 26. Ved Reglement bliver at bestemme, hvor ofte Brevvexling skal være Fangen tilladt. Under særlige Om-

stændigheder kan Bestyreren gjøre Undtagelse saavel i den ene som den anden Retning.

Brevvexling med andre end Fangens nærmeste kan, hvor ingen særlig Grund til samme er forhaanden, altid negtes. Naar det paa Grund af særlige Omstændigheder findes paakrævet, kan Brevvexling med bestemte Personer negtes, ogsaa om disse hører til Fangens nærmeste.

§ 27. Skrivelser til og fra Fangen bliver af Fængslets Bestyrer eller nogen paa hans Vegne at læse før Udleverelsen eller Afsendelsen, lukkede Skrivelser til Fangen dog alene, forsaavidt han ikke paa Forespørgsel erklærer, at han foretrækker, at de tilbagesendes eller tilbageholdes indtil Løsladelsen.

Findes en fra Fangen udgaaet Skrivelse efter Læsningen ikke at burde afsendes, bliver Fangen at underrette herom. Findes en til ham indgaaet Skrivelse ikke at burde komme til hans Kundskab, bliver Skrivelsen at tilbageholde. Udleveres ikke Skrivelsen, kan den enten opbevares til Fangens Løsladelse eller tilbagesendes til Afsenderen eller, om denne er ukjendt, tilintetgjøres. Som Regel bliver Meddelelse om, at en Skrivelse ikke udleveres Fangen, at give denne og Afsenderen, ligesom førstnævnte ogsaa bør gjøres bekjendt med den Del af Skrivelsens Indhold, som uden Skade maatte kunne meddeles ham.

§ 28. Bestemmelserne i § 26 finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Besøg.

Fangen kan afslaa Besøg af Personer, som hverken er ansat ved Fængslet eller fører Opsigt med samme eller i offentlig Interesse erholder Adgang.

Under saadant Besøg skal en Fængselstjenestemand være tilstede, medmindre Bestyreren tillader, at der gjøres Undtagelse herfra.

§ 29. Adgangen til at klage til høiere Myndighed saavel som til at fremsætte Begjæring for rette Myndighed maa ikke negtes Fangen. Ønsker han at faa nogen saadan Myndighed i Tale, bliver denne at underrette derom.

§ 30. Som Revselse for slet Opførsel kan foruden Irettesættelse og Fratagelse af tilstaaede Begunstigelser anvendes:

1. Indskrænkning af Cellebesøg;
2. Negtelse af Beskjæftigelse;
3. Berøvelse af enkelte Maaltider — alt for en Tid af indtil 14 Dage;
4. Inddragning af godskrevne Arbeidspenge;
5. Nedsættelse i en lavere Klasse;
6. Indsættelse i Strafcelle indtil 14 Dage;
7. Indsættelse i Enrum for en Tid af indtil en Maaned, saaledes at denne Tid ikke medregnes i den idømte Straffetid;
8. haardt Nattelleie indtil 18 Dage;
9. Indskrænkning af Kosten til Vand og Brød indtil 12 Dage, dog alene for Personer over 18 Aar;
10. mørk Celle indtil 6 Dage;
11. legemlig Revselse, dog blot paa Mandsfanger.

Flere af de nævnte Revselse kan anvendes i Forening. Revselsen fuldbyrdes, uanseet om den bestemte Straffetid derved overskrides.

Findes en Fange i Besiddelse af Gjenstande, som er indsmuglede i Fængslet, kan disse inddrages.

§ 31. Til Betvingelse af voldsom Modstand kan anvendes Lænker, Tvangstrøie eller andet for Øiemedet nødvendigt Tvangsmiddel.

Har en Mandsfange lagt for Dagen den Hensigt at rømme eller vist Voldsomhed eller fremført Trusler, og antages det af saadan Grund nødvendigt til Forebyggelse af Rømning eller til Betryggelse af Sikkerheden, kan han belægges med Lænker.

§ 32. Beslutninger angaaende de i § 30 og i § 31, sidste Led omhandlede Forholdsregler fattes, efterat Fangen er hørt og i Tilfælde Lægens Erklæring indhentet, og bliver tillige med Angivelse af Grundene at indføre i en Protokol.

Hvor det maatte findes nødvendigt, kan retslig Under- søgelse og herunder Edfæstelse finde Sted.

§ 33. Beslutning om Revselse, bestaaende i Inddragning af godskrevne Arbeidspenge, fattes af den i § 10 nævnte Myndighed.

Ellers fattes Beslutning om Revselse af Bestyreren. Beslutning om Anvendelse af legemlig Revselse paa Fanger over 18 Aar eller af de i § 30, No. 8, 9 og 10 omhandlede Revselse i over Halvdelen af den tilladte Tid maa dog først fattes, efterat Sagen har været forelagt Fængselsraadet, hvor et saadant findes. Spørgsmaal om Revselse, hvorved Straffetiden forlænges, bliver ligeledes at forelægge Fængselsraadet. I dette Tilfælde bliver desuden strax at gjøre Indberetning om Revselsen til Fængselsstyrelsen. Lignende Indberetning skal gjøres, naar de i tredje Punktum omhandlede Revselse er anvendt i Fængsel, hvor der ikke er Fængselsraad.

§ 34. Den, der hensættes paa Vand og Brød, gives Mellemdage af sedvanligt Fængsel overensstemmende med Straffeloven. Han kan beskjæftiges med Arbeide, der ingen Fare for Overanstrengelse medfører.

§ 35. Den, der hensættes i mørk Celle, gives en Mellem- dag mellem den tredje og fjerde Dag.

§ 36. Er Kvinde, som ammer sit under 1 Aar gamle Barn, idømt Strafarbeide, der ikke findes at burde ud- sættes, tilstedes det hende at medtage Barnet.

§ 37. Afbrydelse af Straffuldbyrdelsen kan efter Be- slutning af den Myndighed, som Kongen bestemmer, finde Sted, naar Fangens Helbredstilstand gjør det paakrævet, eller Fangen af andre vægtige Grunde andrager om en kortere Tids Frihed.

§ 38. Ved Løsladelsen bør Omsorg saavidt muligt søges draget for, at Fangen finder passende Opholdssted og Arbeide, og Fængslets Bestyrer bør til Fremme heraf træde i Forbindelse med Selskaber, der virker i dette Øiemed.

§ 39. Fange, som skal løslades, bliver, forsaavidt han ikke som fremmed udvises af Riget, i Regelen paa den Maade, som findes hensigtsmæssigst, at sende til det Sted, hvor han har fast Bopæl, eller til et, hvor han vides at kunne erholde Arbeide, eller i Mangel af saadant Sted til den Kommune, hvor han har sin Hjemstavn. Indtil Afsendelsen kan foregaa, kan Fangen holdes i Varetægt i Fængslet.

Udgifter, voldte ved de i denne Paragraf omhandlede Foranstaltninger, kan ikke afholdes af Arbeidspengene.

Kapitel III.

Om Fuldbyrnelsen af Fængselsstraf.

§ 40. § 11, 1ste Led, §§ 12 til 15, § 17, 1ste og 3die Led, § 18, § 19 samt §§ 26 til 37 kommer ogsaa til Anvendelse paa Fanger, der udstaar Fængsel paa Vand og Brød eller sedvanlig Fangekost, § 30 No. 5 dog ikke, § 30 No. 11 ikke paa Fanger over 18 Aar og § 13 samt § 30 No. 4, 7 og 11 ikke paa Fanger, der udstaar Fængselsstraf til Afsoning af Bøder. §§ 38 og 39 kommer til Anvendelse, hvor dertil findes særlig Grund. Naar Omstændighederne gjør det fornødent, kan Undtagelse fra § 15 gjøres for Personer med ganske kort Straffetid.

Fangerne bærer sine egne Klæder, medmindre disse ikke findes egnede til Benyttelse i Fængsel.

§ 41. Arrestfange er det inden de Grænser, som af Hensyn til god Orden og Fangetugt foreskrives, tilladt selv at sørge for sit Underhold ligesom for Udstyret af Fangerummet.

§ 42. Det er tilladt Arrestfangen at beskæftige sig med saadant Arbeide, som han selv forskaffer sig, og som ikke strider mod god Orden i Fængslet. Forskaffer han sig intet saadant, paalægges der ham et saavidt muligt til hans Evner og Færdighed passende Arbeide. I sidste Tilfælde kommer Reglerne i § 12, sidste Led og § 13 til An-

vendelse. I første Tilfælde gjælder det samme, forsaavidt han ikke selv sørger for sit Underhold.

§ 43. Arrestfangeren bliver som Regel at holde afsondret fra andre Fanger. Uden eget Samtykke maa han ikke sættes sammen med nogen, der paa anden Maade udstaar Straf af Fængsel eller med Varetægtsfange.

§ 44. Det tilstedes Arrestfangeren til de hertil bestemte Tider at modtage Besøg, der er forenelige med god Orden og ikke volder Fare for Sikkerheden. Hvor dertil findes særlig Grund, skal en Fængselstjenestemand være tilstede under Besøget.

Under de samme Betingelser tilstedes der ham Brevvexling. Hvor der er særlig Grund til at befrygte Misbrug, finder Reglerne i § 27 Anvendelse.

§ 45. §§ 14 og 15, § 18, 2det Led, § 29, § 30 undtagen No. 5 og 11, §§ 31 til 37, § 39 samt § 40, sidste Led, finder ogsaa Anvendelse paa Arrestfanger.

Kapitel IV.

Om Behandlingen af Fanger, der ikke udstaar Straf.

§ 46. Fange, der ikke udstaar Straf, bliver saavidt muligt ikke at sætte sammen med andre Fanger, medmindre han samtykker deri og det findes ubetænkeligt, eller medmindre hans Alder, Helbreds- eller Sindstilstand gjør Afsondring utilraadelig.

§ 47. Kun de Indskrænkninger, som Fængslingens Øiemed og god Orden kræver, kan paalægges Fangeren. Bekvemmeligheder og Beskjæftigelser, som ikke strider herimod, er det ham tilladt at forskaffe sig. Fange, som ikke selv sørger for passende Beskjæftigelse, skal søges beskjæftiget med Arbeide for Fængslet. Han er pligtig at udføre det Arbeide, som anvises ham, men kan i Tilfælde tilstaaes en rimelig Godtgjørelse. Med Hensyn til Besøg og Brevvexling finder § 44 tilsvarende Anvendelse.

§ 48. Med Hensyn til Fanger, der er fængslede som mistænkte for en strafbar Handling, kan ogsaa den Ret, som har Befatning med Sagen, til enhver Tid paabyde, at Besøg alene maa tilstedes i en Fængselstjenestemand's Overvær og Brevvexling alene finde Sted under Iagttagelse af Reglerne i § 27, samt fordre sig Brevene forelagt til Afgjørelse af, hvorvidt de kan befordres videre eller ikke.

Retten, eller i paatrængende Tilfælde, indtil dens Beslutning kan erholdes, Fængselsbestyreren kan ganske negte Besøg af bestemte Personer eller af Uvedkommende, naar og saalænge Fangen ved sit Forhold giver Grund til at frygte for, at Forfølgningen derved paa utilbørlig Maade vil blive søgt modvirket. Det samme gjælder med Hensyn til Besøg af bestemte Personer, der ved sit Forhold har givet Grund til saadan Frygt.

Mundtligt og skriftligt Samkvem med den beskikkede Forsvarer er Fangen altid tilladt uden Tilsyn. Begjærer han Bistand til Opsættelse af Skrivelse til sin Forsvarer eller til Dommer eller Paatalemyndigheden, skal saadan ydes ham.

Hverken Fængselsbetjente eller andre maa benyttes til at udforske ham.

§ 49. §§ 14 og 15, § 18, 2det Led, § 29, § 30 undtagen No. 4, 5, 7 og 11, §§ 31 til 36 samt § 40, sidste Led finder tilsvarende Anvendelse ogsaa paa de i dette Kapitel omhandlede Fanger.

Kapitel V.

Om Tvangsarbeide.

§ 50. Til Optagelse af Tvangsarbeidere opretter Staten mindst to Tvangsarbeidshuse eller Afdelinger for hvert Kjøen.

Mellem disse bliver Tvangsarbeiderne at fordele under særligt Hensyn til Alder, tidligere Vandel og Opførsel i Anstalten.

Desuden oprettes en egen Anstalt eller Afdeling for Mænd, der er forfaldne til Drukkenskab, og som paa Grund heraf antages at behøve en særlig Behandling.

§ 51. I Arbejdstiden beskjæftiges Tvangsarbejderne i Regelen sammen med andre. Samtale kan forbydes. De kan under fornøden Opsigt sættes til Arbejde udenfor Anstalten.

Om Natten og i Hviletiderne kan de holdes afsondrede, forsaavidt dertil er Anledning.

§ 52. Forsaavidt og saalænge det af særlige Grunde findes hensigtsmæssigt, kan en Tvangsarbejder holdes i Enrum Døgnet rundt.

Ligeledes kan Tvangsarbejdere holdes i Enrum, naar de selv samtykker deri.

Bestemmelse herom træffes af Bestyreren. I de i første Led omhandlede Tilfælde bliver Sagen at forelægge for Funktionærraadet.

§ 53. Forsaavidt det findes hensigtsmæssigt, kan der meddeles Tvangsarbejderne Undervisning.

§ 54. Har en Tvangsarbejder, der ikke tidligere i Henhold til Loven om Løsgjængeri m. v. har været indsat i Tvangsarbejdshus, før Udløbet af den Tid, for hvilken han er indsat, som Arbejdspenge optjent et Beløb, hvis Størrelse ved Reglement bliver nærmere at bestemme, bliver han i Regelen paa Begjæring at løslade paa Prøve.

Ogsaa ellers bliver en Tvangsarbejder at løslade paa Prøve, naar hans Opførsel lader forvente, at Øiemedel for Indsættelsen er opnaaet, navnlig, at han vil modtage Arbejde, som der maatte være Anledning til at forskaffe ham, eller naar hans Helbreds-, Familie- eller Erhvervsforhold maatte gjøre Løsladelsen særlig ønskelig.

Naar paa Grund af Anbringelse i Tvangsarbejdshus idømt Fængselsstraf ikke fuldbyrdes, bliver dog vedkommende Tvangsarbejder, om han ikke benaades, at beholde i Anstalten i saa lang Tid, som svarer til den ufuldbyrdede Fængselsstraf. Herved regnes en Dags Tvangsarbejde lig en Dags sedvanligt Fængsel.

De, der paa Grund af Drikfældighed antages at behøve en særlig Behandling, kan i ethvert Tilfælde beholdes i

Anstalten saa længe som i Loven om Løsgjængerer m. v. § 18 bestemt.

§ 55. Tvangsarbejder, der er løsladt paa Prøve, kan inden et Aar efter Løsladelsen besluttes taget tilbage til samme eller lignende Anstalt, naar han overtræder de for Løsladelsen satte Betingelser, eller hans Forhold forøvrigt findes dertil at give Grund.

Den, som saaledes igjen indsættes, kan beholdes i Anstalten indtil Udløbet af den oprindelig fastsatte Tid, hvorved den Tid, han har været i Frihed, ikke medregnes.

§ 56. Beslutning om Løsladelse paa Prøve fattes af Bestyreren. Udenfor det i § 54, 1ste Led omhandlede Tilfælde bliver Sagen først at behandle i Funktionærraadet.

§ 57. De om Landsfængslerne i § 4, §§ 6—13, § 14, 1ste Punktum, § 15, § 18, 2det Led, § 19, § 20, § 21, sidste Punktum, §§ 25—36 samt § 39 givne Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse for Tvangsarbeidshusene.

§ 58. De ved Tvangsarbeidshusenes Drift voldte Udgifter bestrides af Staten. Denne kan af de enkelte Tvangsarbeideres Hjemstavnskommuner fordrer tilbage et Beløb, der ikke overskrider Tredieparten af den Del af Driftsunderskuddet, som forholdsvis falder paa hver enkelt Tvangsarbejder. Transportomkostninger og Renter af Anlægsomkostningerne medregnes ikke.

Kapitel VI.

Forskjellige Bestemmelser.

§ 59. De nærmere Regler om Fængslerne og Fangebehandlingen samt om Tvangsarbeidshusene og Tvangsarbeidernes Behandling gives af Kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 60. Staten overtager Forvaltningen af de nu bestaaende Fængsler — Politiarresterne undtagne — med tilhørende Retslokaler, Vagtmesterboliger og øvrige Tilliggender samt Inventar og udreder fremtidig alle Udgifter ved

Fængselsvæsenet mod saadant Bidrag af Fængselsdistrikterne som nedenfor nævnt.

§ 61. Som Bidrag til Udgifterne ved Fængselsvæsenet skal de nuværende Fængselsdistrikter være forpligtede til at betale Staten et aarligt Beløb, svarende til Gjennemsnittet af de Udgifter, som Distriktet i de sidst forløbne 5 Aar har havt at udrede til Driften af sine Fængsler med Tilliggender eller en Gang for alle det 25-dobbelte af nævnte Beløb. Har et Distrikt benyttet Fængsel tilhørende et andet Distrikt, bliver ogsaa de Udgifter, som det førstnævnte derved har havt, at medregne ved Beregningen af dets Bidrag.

§ 62. Forsaavidt Fængselsdistriktet bestaar af et Amt og en eller flere Kjøbstæder eller Ladesteder, fordeles det i forrige Paragraf omhandlede Beløb efter det Forhold, hvorefter Udgifterne til det fælles Fængselsvæsen i Løbet af de sidste 5 Aar har været udredede.

§ 63. Fængselsdistrikterne kan af Kongen med Stortingets Samtykke helt eller delvis fritages for at udrede det i foregaaende Paragrafer omhandlede Bidrag mod at overdrage til Staten til Eiendom sine Fængsler med tilhørende Retslokaler, Vagtmesterboliger og øvrige Tilliggender samt foreskrevet Inventar eller mod, hvor saadan Overdragelse ikke findes hensigtsmæssig, at yde et passende Vederlag eller indgaa paa anden Ordning, som maatte findes tjenlig.

§ 64. Med Hensyn til Underholdnings- og Varetægtspenge for Gjældsfinder forholdes efter den hidtil gjældende Lovgivning.

§ 65. Denne Lov træder i Kraft fra den Tid, Kongen bestemmer.

Fra samme Tid ophæves:

Lov om Forbrydelser, Kap. 2 §§ 6 til 13, § 16, § 17, 2det og 3die Punktum, § 24, Lov angaaende Bods-fængslet af 12te Juli 1848, Lov om Fængselsvæsenet af 13te Oktober 1857, Lov om Forandring i Bestemmelserne om Fuldbyrdelse af Strafarbejde af 26de Juni 1893 og forøvrigt, med den af

§ 64 følgende Begrænsning, alle ældre Lovbestemmelser om Fængsler og Fangebehandling med Undtagelse af de i den militære Lovgivning indeholdte.

Forsaauidt det findes ønskeligt, kan Loven sættes i Kraft for visse Dele ad Gangen og Ophævelsen af fornævnte Lovbestemmelser ligeledes ske delvis.

III.

Reglementsbestemmelser om Løsladelse paa Prøve.

1. Naar en Fange har udstaaet eller ansees at have udstaaet Strafarbeide i $\frac{2}{3}$ af den idømte Straffetid, dog mindst 6 Maaneder, bliver han at løslade paa Prøve, medmindre hans Forhold i Fængslet (utilfredsstillende Opførsel, utilstrækkelig Flid o. l.) eller andre særlige Omstændigheder gjør Løsladelsen utilraadelig eller ham dertil ufortjent.

Livstidsfanger kan under samme Betingelser løslades paa Prøve efter 20 Aars Forløb.

Løsladelse paa Prøve er altid at anse for utilraadelig, naar der er overvejende Sandsynlighed for, at Fangen paa fri Fod ikke vil kunne ernære sig paa redelig Vis.

Fange, som efter Straffetidens Udløb skal føres ud af Riget, bliver kun at løslade paa Prøve, naar der er skjellig Grund til at antage, at han efter Løsladelsen vil føre et ordentligt Liv.

2. Henimod den Tid, da en Fange kan løslades paa Prøve, bliver Spørgsmaalet herom at forelægge Fængselsraadet. Der bliver ogsaa her at forhandle om Fangens fremtidige Stilling og om hvad der i fornødent Fald kan gjøres for at skaffe ham passende Opholdssted og Arbeide. Til Fremme heraf bør Direktøren træde i Forbindelse med Forsørgelses- og Velgjørenhedsforeninger, navnlig Fængselselskaber, i Tilfælde

ogsaa med offentlige eller kommunale Myndigheder eller private Personer.

3. Beslutning om Løsladelse paa Prøve fattes af Direktøren eller, hvor det gjælder Livstidsfanger, af Justitsdepartementet. Dettets Afgjørelse træffes efter Indstilling af Direktøren, hvilken maa afgives i betimelig Tid og ledsages af vedkommende Retsakter, Udskrift af Fængselsraadets Forhandlinger efter No. 2 og af de fornødne Oplysninger om Fangens Person og Forhold.
4. Hvis de i Henhold til No. 2 stedfundne Forhandlinger ikke leder til, at Fangen løslades paa Prøve, bliver Spørgsmaalet atter at optage inden 1 Aars Forløb og senere med Mellemlum af ikke over 1 Aar.

Om de Fanger, hvem Løsladelse paa Prøve ikke tilstaaes, og om Grunden dertil bliver der at meddele Oplysning i de aarlige Beretninger om Fængslet.

5. Enhver Løsladelse paa Prøve tilstaaes paa den Betingelse, at den løsladte fører et ordentligt Levnet.

De øvrige Betingelser, paa hvilke Løsladelsen sker, bestemmes for hvert enkelt Tilfælde.

6. Beslutning om Løsladelse paa Prøve bringes ikke til Udførelse, hvis Fangen inden Løsladelsen viser slet Forhold.
7. Beslutning om Løsladelse paa Prøve indføres i en særlig Protokol.
8. Ogsaa med Hensyn til Fanger, som ikke løslades paa Prøve, bliver der i betimelig Tid før Løsladelsen at forholde efter No. 2, 2det og 3die Punktum.

Skal en Fange løslades paa Grund af Benaadning, maa hans Løsladelse dog ikke udsættes af Hensyn til det foran foreskrevne.

9. Udgaende Fange skal, medmindre Direktøren anderledes bestemmer, forinden Løsladelsen a) prøves i Kristendomskundskab, Læsning og Skrivning, b) undersøges af Lægen og veies, c) gives passende Formaning af Direktøren og Præsten.

Hvis Fangen ikke allerede før sidder i Enrum, skal han mindst 3 Dage før Løsladelsen holdes i Celle.

Fange, som skal løslades paa Prøve, skal særlig gjøres bekendt med Vilkaarene for Løsladelsen, hvorhos der skal medgives ham et Aftryk af de vedføjede Forskrifter vedkommende hans Forhold efter Løsladelsen.

10. Paa Løsladelsesdagen bliver Fangen at gjengive sine Klæder, om disse er opbevarede, samt sine øvrige Eiendele, hvorfor han har at meddele Kvittering. Ligeledes gives der Fangen Opgør for de ham tilstaaede Arbeidspenge.
11. Forsaavidt Fangens egne Klæder, hvilke i fornødent Fald forinden skal istandsættes, ikke maa være tilstrækkelige, skal han forsynes med de nødvendige Klædningsstykker, helst indkjøbte brugte, saa han kan løslades i en anstændig, ikke iøinefaldende Dragt.
12. Hvis Fangen ikke har fast Bopæl paa det Sted, hvor Fængslet ligger og han heller ikke som fremmed udvises af Riget, bliver han paa den Maade, som findes hensigtsmæssigst, og paa Fængslets Bekostning at sende til det Sted, hvor han har fast Bopæl, eller til et, hvor han vides at kunne erholde Arbeide, eller i Mangel af saadant Sted til den Kommune, hvor han har sin Hjemstavn. Indtil Afsendelsen kan foregaa, kan Fangen holdes i Varetægt i Fængslet.

Hvor det findes ønskeligt, kan ogsaa Fange, som har fast Bopæl paa det Sted, hvor Fængslet ligger, sendes til et andet Sted, hvor han kan faa Arbeide.

13. Fange, som ikke skal sendes til et andet Sted, skal i Regelen løslades om Formiddagen. Skal flere Fanger udgaa samme Dag, løslades de enkeltvis med passende Mellemrum.
14. Enhver Løsladelse bliver at notere i vedkommende Protokoller.

15. Om Løsladelser bliver der at meddele Polititidenden Opgaver overensstemmende med de derom givne Regler.
16. Forsaavidt angaar Fanger, som skal løslades paa Prøve, bliver der endvidere at give Politiet paa det Sted, hvor Fangen skal opholde sig, en efter medfølgende Schema affattet Meddelelse om Løsladelsen med Oplysning om Fangens Person og Forhold, hans Signalement, hos hvem han agter at tage Tilhold, den ham overgaaede Dom, samt de Betingelser, paa hvilke Løsladelsen er skeet.

Afsendes han fra Fængslet i Henhold til No. 12, bliver Politiet paa Bestemmelsesstedet tillige at meddele Underretning om Rejsemaaden og Tiden for Afrejsen samt den antagelige Ankomsttid.

17. Fange, som efter Løsladelsen skal føres ud af Landet, bliver i Fængslet at afhente af vedkommende Transportfører.
18. Lider Fange, der helt har udstaaet sin Straf, paa den Tid han skal løslades, af saadan Sygdom, at han ikke kan bortsendes overensstemmende med No. 12, men dog taaler at flyttes, bliver han, hvis der ikke paa anden Maade sørges for ham, ved Politiets Foranstaltning at indlægge i et Sygehus. Er Sygdommen af den Beskaffenhed, at han paa Løsladelsdagen ikke uden Fare for Helbreden kan flyttes, tillades det, at han paa Fængslets Bekostning nyder Kur og Pleje i dets Sygeafdeling, indtil han uden Fare kan flyttes og i fornødent Fald ved Politiets Foranstaltning indlægges i Sygehus. Fattigvæsenet bliver i Tilfælde betimelig at meddele fornøden Underretning, ligesom saadan saavidt muligt ogsaa skal meddeles dem, der maatte have Forsørgelsespligt ligeoverfor Fangen. Henligger Fangen paa den Tid, hans Løsladelse skal foregaa, i Sygehus eller Sindssygeasyl, bliver vedkommende Indretnings Bestyrelse og i Tilfælde Fattigvæsenet og de forsørgelsespligtige betimelig at underrette om,

fra hvilken Dag han er løst fra sit Forhold til Fængslet.

Er Fange, der skal løslades paa Prøve, syg, bliver Løsladelsen i Regelen at udsætte, indtil han kan sendes til sit Hjem eller det for ham bestemte Opholdssted.

19. Fange, som er løsladt paa Prøve, skal i den Udstrækning, hvori Omstændighederne tilsiger og tillader det, være Gjenstand for Politiets særlige Opmærksomhed. Øiemedet hermed er at afholde den løsladte fra at falde tilbage til et forbrydersk Liv og at støtte ham i hans Bestræbelser for at føre en retskaffen Vandel. Forholdsregler overfor den løsladte, hvorved der lægges ham Hindringer iveien i sidstnævnte Henseende, og navnlig saadanne, hvorved Opmærksomheden unødigt henledes paa, at han har været straffet, maa derfor saavidt muligt undgaaes. Hvor det kan ske, bør Politiet overdrage Fængselselskaber eller lignende Indretninger eller paalidelige private Personer at føre det Tilsyn med den løsladte, som findes fornødent. Fremmøde for Politiet maa udenfor de i de følgende Numre særlig nævnte Tilfælde kun paalægges den løsladte, forsaavidt og saalænge det ansees uundgaaelig nødvendigt. Men den løsladte er i Tilfælde forpligtet til efter Paalæg at møde for Politiet eller andre, som efter dets Anmodning fører Tilsyn med ham, ligesom han ogsaa er forpligtet til at meddele Politiet eller vedkommende Tilsynshavende de Oplysninger om sine Forhold, som maatte begjæres.
20. Den paa Prøve løsladte har inden en saadan Frist, som af Direktøren bestemmes, at fremstille sig for Politiet paa det Sted, hvor han skal tage Ophold, paa Landet for Lensmanden.
21. Uden Tilladelse af Politi (Lensmanden) maa den paa Prøve løsladte ikke flytte ud af vedkommende By eller Lensmandsdistrikt. Har den løsladte gyldige Grunde

for sit Ønske om at flytte, maa Tilladelsen dertil ikke negtes ham, medmindre det er at befrygte, at han vil misbruge Tilladelsen til at forøve nye strafbare Handlinger eller at han ved Flytningen vil føres ind i et daarligt Levnet.

Det oven foreskrevne skal ikke være til Hinder for, at den løsladte rent midlertidig bytter Opholdssted, naar hans Beskæftigelse eller andre særlige Grunde kræver det.

22. Tillades det den paa Prøve løsladte at flytte, har han, forsaavidt han ikke skal gaa tilsøs eller forlade Landet, inden den Tid, som af vedkommende Politimyndighed bestemmes, at fremstille sig for Politiet (Lensmanden) paa det Sted, hvor han fremtidig skal opholde sig.

Politiet paa det tidligere Opholdssted har betimelig at meddele Politiet paa det nye Underretning om den løsladtes Flytning, ledsaget af saadanne Oplysninger om ham, som i No. 16 omhandlet, og Oplysning om hans Forhold efter Løsladelsen.

23. Naar en paa Prøve løsladt ikke til fastsat Tid fremstiller sig for Politiet paa det Sted, hvor han efter Løsladelsen skal tage Bopæl, bliver han af dettes Politiet at beordre paagreben og, om hans Opholdssted ikke kjendes, at efterlyse gennem Polititidenden.

I Ordren og Efterlysningen begjæres den løsladte snarest muligt fremstillet for nærmeste overordnede Polititjenestemand eller Lensmand. Denne optager hans Forklaring om Grunden til Udeblivelsen og erhverver de øvrige Oplysninger, som maatte findes paakrævede. Hvis Udeblivelsen ikke skyldes den løsladte utilregnelige Omstændigheder, bliver han foreløbig at indsætte i Fængsel.

Dersom den løsladte ikke besluttes indsat i Fængsel, har han uden Ophold at begive sig til det for ham

bestemte Opholdssted, om dette er et andet end Paagribelsesstedet.

Hvis en paa Prøve løsladt, som har faaet Tilladelse til at tage Ophold paa et nyt Sted, ikke fremstiller sig for dettes Politi til fastsat Tid, har dette at meddele Underretning herom til Politiet paa hans tidligere Opholdssted, der i fornødent Fald beordrer den løsladte paagreben og bevirker ham efterlyst. Hvis den løsladte udenfor det i No. 21, sidste Led omhandlede Tilfælde uden Tilladelse forlader anvist Opholdssted, beordrer Politiet ham ligeledes paagreben eller bevirker ham efterlyst. I begge Tilfælde finder Bestemmelserne i 2det og 3die Led tilsvarende Anvendelse.

24. Om enhver i Henhold til No. 23 skeet Paagribelse har Politiet paa Paagribelsesstedet at underrette den Myndighed, der har beordret den løsladte paagrebet.

I det i No. 23, 1ste Led omhandlede Tilfælde har det derhos uden Ophold at gjøre Indberetning til Fængselsstyrelsen. Indberetningen skal ledsages af Udskrift af de optagne Forklaringer og af de øvrige Oplysninger, som maatte være erhvervet.

I de i No. 23, sidste Led omhandlede Tilfælde oversender Paagribelsesstedets Politi uopholdelig Udskrift af Forklaringerne m. v. til den Myndighed, som har beordret Paagribelsen. Denne har snarest muligt at indsende saadan Indberetning til Fængselsstyrelsen, som i forrige Led nævnt, ledsaget af Udskrift af de optagne Forklaringer m. v. samt af Udtalelse om, hvorvidt den løsladte atter bør indsættes i Arresten.

25. I Tilfælde, hvor det ikke ansees hensigtsmæssigt, at Reglerne i No. 16 samt No. 19—24 kommer til Anvendelse paa en paa Prøve løsladt, kan Direktøren — i Tilfælde ogsaa efter Løsladelsen — bestemme, at saa ikke skal ske.
26. Hvis nogen paa Prøve løsladt henfalder til Lediggang

og ikke kan paavise lovligt Erhverv, eller til Drik eller andet daarligt Forhold, eller hvis han søger Selskab med eller tager Bolig hos berygtede Personer, der ikke er han Slægtninge, eller hvis han forøvrigt — udenfor de i No. 23 omhandlede Tilfælde — undlader at efterkomme nogen af de for hans Forhold givne Forskrifter, tildeler Politiet ham først en Advarsel. Nytter ikke denne, optager Politiet Forklaring, hvorunder ogsaa Vedkommende selv maa gives Anledning til at udtale sig. Udskrift af Forklaringen tilligemed de øvrige Oplysninger, som maatte findes fornødne til Bedømmelse af Spørgsmaalet om Vedkommendes fornyede Indsættelse i Fængslet, samt Politiets Udtalelse derom indsendes derefter til Fængselsstyrelsen.

Hvis den løsladte forøver nogen Handling, som kan medføre Frihedsstraf, bliver lignende Indberetning at indsende til Fængselsstyrelsen. Vedkommende Retsakter bliver at medsende.

Indtil endelig Beslutning er fattet om fornyet Indsættelse, kan Politiet — bortset fra Tilfælde, hvor Paagribelse sker i Henhold til Loven om Rettergangsmaaden i Straffesager — lade den løsladte paagribe, hvis det findes nødvendigt for at hindre ham fra at undvige eller af Hensyn til den offentlige Sikkerhed. Hvis saa sker, bliver Indberetning at afgive til Fængselsstyrelsen uden Ophold.

27. Beslutning om fornyet Indsættelse af Fange, som er løsladt paa Prøve, fattes af Justitsdepartementet. Naar saadan Beslutning er afgiven, bliver han at transportere til vedkommende Landsfængsel eller et andet Fængsel, som Departementet maatte bestemme. Har den løsladte forøvet strafbar Handling, hvorfor Fængselsstraf er idømt, afsones denne først.
28. Naar en paa Prøve løsladt Fange paany indsættes i Fængslet, kommer Tiden fra Løsladelsen indtil den for-

nyede Indsættelse ikke i Betragtning ved Straffetidens Beregning.

29. Ny Løsladelse paa Prøve kan alene finde Sted, hvor Omstændighederne i særlig Grad taler derfor.
30. Indsættes en paa Prøve løsladt ikke inden 3 Aar efter Løsladelsen, eller om den efter Dommen gjenstaaende Straffetid er længere, inden Udløbet af denne, og er han heller ikke inden disse Tidsfrister paagrebet for igjen at indsættes, ansees Straffen udstaaet.

For Livstidsfanger er Fristen 10 Aar efter Løsladelsen.

IV.

Reglementsbestemmelser om Revselse af Strafarbejdsfanger.

- a. Naar en Fange viser slet Opførsel, kan foruden Irettesættelse og Fratagelse af tilstaaede Begunstigelser anvendes følgende Revselse paa ham:
 1. Indskrækning af Cellebesøg;
 2. Negtelse af Beskjæftigelse;
 3. Berøvelse af enkelte Maaltider — alt for en Tid af indtil 14 Dage;
 4. Inddragning af godskrevne Arbejdspenge;
 5. Nedsættelse i en lavere Klasse;
 6. Indsættelse i Strafcelle indtil 14 Dage;
 7. Indsættelse i Enrum for en Tid af indtil en Maaned, saaledes at denne Tid ikke medregnes i den idømte Straffetid;
 8. haardt Natteleie indtil 18 Dage;
 9. Indskrækning af Kosten til Vand og Brød indtil 12 Dage, dog alene for Personer over 18 Aar;
 10. mørk Celle indtil 6 Dage;
 11. legemlige Revselse, dog blot paa Mandsfanger.Flere af de nævnte Revselse kan anvendes i Forening.

Revselsen fuldbyrdes, uanset om den bestemte Straffetid derved overskrides.

De i No. 3, 6, 8, 9 og 10 omhandlede Revselse anvendes ikke paa Kvinder, som giver Die*).

Findes en Fange i Besiddelse af Gjenstande, som er indsmuglede i Fængslet, kan disse inddrages.

- b. For mindre Forseelser bør Revselse ikke anvendes, forinden der forgjæves har været givet Fangen Advarsel.
- c. Beslutning om Anvendelse af Revselse fattes, efterat Fangen er hørt. Hvor det maatte findes nødvendigt, kan retslig Undersøgelse og herunder Edfæstelse finde Sted. De i Litr. a, No. 3 og No. 8—11 nævnte Revselse maa ikke anvendes, medmindre Lægen har afgivet Erklæring om, at Fangens Helbredstilstand ikke er til Hinder derfor.

Beslutning om Revselse bestaaende i Inddragning af godskrevne Arbejdspenge fattes af Fængselsstyrelsen.

Ellers fattes Beslutning om Revselse af Direktøren. Beslutning om Anvendelse af legemlig Revselse paa Fanger over 18 Aar eller af de i Litr. a, No. 8, 9 og 10 omhandlede Revselse i over Halvdelen af den tilladte Tid maa dog først fattes, efterat Sagen har været forelagt Fængselsraadet. Spørgsmaal om Revselse, hvorved Straffetiden forlænges, bliver ligeledes at forelægge Fængselsraadet. I dette Tilfælde bliver desuden straks at gjøre Indberetning om Revselsen til Fængselsstyrelsen.

- d. Beslutning om Revselse bliver med Angivelse af Grunden m. v. at indføre i en af Fængselsstyrelsen autoriseret og efter medfølgende Schema indrettet Protokol. Afskrift af denne, forsaavidt angaar det i Aaret passerende, bliver ved Udgangen af hvert Beretningsaar at indsende til Fængselsstyrelsen.
- e. Naar Fange revses med Negtelse af Beskjæftigelse eller

*) Dette Led gælder kun Fællesanstalterne.

med Indskrækning af Kosten til Vand og Brød, bliver han, hvis han ikke er Enrumsfange, at holde i Celle, saalænge Revselsen varer.

- f. Naar Fange revses med Indskrækning af Cellebesøg, Negtelse af Beskjæftigelse, Indsættelse i Strafcelle, med Indskrækning af Kosten til Vand og Brød eller med mørk Celle, tillades det ham i Almindelighed enten slet ikke eller alene under Luftningen at komme ud af Cellen.
- g. I Strafcelle skal der ikke findes Stol, Bord eller andet, hvorved Fangen kan gjøre sig det bekvemt, og ikke andet Leiested end en bar Brix, hvorpaa Sengklæderne om Natten lægges.
- h. Som haardt Natteleje anvendes en bar Brix med en Rulle til at lægge under Hovedet samt et eller efter Omstændighederne to sædvanlige Tæpper til Overbredselse.
- i. Fange, som skal udstaa Fængsel paa Vand og Brød, faar daglig 750 g. blødt Brød eller den halve Mængde haardt Brød, rent friskt Vand samt det fornødne Salt. Skal han udstaa saadan Straf i længere Tid end 5 Dage, gives der ham efter den 5te og 10de Dag en Mellemdag med sædvanlig Fangekost.

Vand- og Brødfange kan beskjæftiges med Arbeide, der ingen Fare for Overanstrengelse medfører.

- k. Den, der hensættes i mørk Celle, gives en Mellemdag mellem den 3die og den 4de Dag.

I Tilfælde, hvor det findes hensigtsmæssigt, kan istedetfor mørk anvendes halvmørk Celle.

- l. Som legemlig Revselse anvendes for Fanger over 18 Aar indtil 25 Slag Tamp eller Rotting (Rørstok), for Fanger under 18 Aar indtil 20 Slag Ris.

Naar Revselse med Tamp eller Rotting skal anvendes, bliver Fangen at binde med en bred Rem om Hoften til en Pæl, der er beklædt med en med Halm stoppet Sæk. Arme og Ben bindes til Pælen. Slagene skal enten gives udenpaa Vesten paa Midten af Ryg-

gen og paa Skulderbladene eller paa Fangens Bagdel udenpaa Buxen. De tildeles Fangen langsomt og med et Mellemlum af nogle Sekunder mellem hvert Slag. Tampen skal være utjæret samt ikke over 5. cm. i Omkreds og maa ikke være længere end 65 cm. fra Haandgrebet samt, dette uberegnet, ikke veje over 150 g.

Ris tildeles Fangerne paa den blottede Bagdel.

Legemlig Revselse fuldbyrdes ved en af Fængslets Opsynsbetjente i Overvær af Direktøren eller Underinspektøren samt af Lægen. To af Fængslets øvrige Funktionærer skal være tilstede som Vidner. Er Fangen ikke Enrumsfange, bør han umiddelbart efter Revselsen hensættes i Celle indtil den følgende Dag.

Den nye norske Fængselslov.

Den 31. Mai 1900 er der i Norge udfærdiget en ny »Lov om Fængselsvæsenet og om Tvangsarbeide«.

Denne Lov er for den væsentligste Del bygget paa et af Straffelovkommissionen i 1896 udarbejdet Udkast til »Lov om Fængselsvæsenet og om Fuldbyrdselsen af Frihedsstraffe.¹⁾ Dette Udkast knytter sig til den nævnte Kommissions Forslag til ny Straffelov, efter hvilket Frihedsstraffene vil undergaa en væsentlig Forandring²⁾. Da det imidlertid med nogle Forandringer ogsaa kunde knyttes til den gjældende Straffelovgivning, og da der nærredes Frygt for, at nogen Tid kunde hengaa, inden denne afløstes af en ny, medens det af forskjellige Grunde fandtes ønskeligt, at en ny Fængselslov uden Ophold blev given, blev Udkastet i noget omarbejdet Skikkelse af Regjeringen forelagt det i Høsten 1898 sammentraadte Storting. I Regjeringens Forslag blev ogsaa optaget Bestemmelser om Tvangsarbeidshuse, væsentlig hentede fra et af Straffelovkommissionen i 1894 udarbejdet Udkast til »Lov om Løsgjængerer, Betleri og Drukkenskab samt om Tvangsarbeidshuse«. Forslaget blev i det hele tiltraadt af Stortingets Justitskomite og i Sessionen 1899—1900 vedtaget af Stortinget³⁾.

¹⁾ Trykt i dette Tidsskrift, 1896, S. 242.

²⁾ Se Tidsskriftet for 1897, S. 76.

³⁾ Med Hensyn til Lovens Forarbejder henvises til Odelsthingsproposition Nr. 8 for 1898—99 med Bilag, til Bilaget til Odelsthings-

Nogen enkelt Lov, svarende til den nævnte, fandtes ikke tidligere i Norge. Bestemmelser om Strafanstalterne og Fængslerne fandtes i Straffeloven, i Loven om Bods-fængslet af 12. Juli 1848 og i Loven om Fængselsvæsenet af 13. Oktober 1857. Men delvis hvilede Ordningen ikke paa nogen Lov. Lovbestemmelser om Straffuldbyrdelsen fandtes dels i de nævnte Love, dels i Loven om Fuldbyr-delse af Strafarbeide af 26. Juni 1893, dels i Straffeproc-esloven af 1. Juli 1887. Men ogsaa her var meget overladt Administrationen. Forskrifter om Tvangsarbeidshusene fandtes i Lovene om Fattigvæsenet af 6. Juni 1863, som imidlertid i det væsentlige overlod det til administrativ Be-stemmelse, hvorledes disse Anstalter skulde indrettes og bestyres.

I den nye Lov er samlet alt det af det herhenhørende Stof, som antages at egne sig til Ordning ved Lov, und-tagen de Regler, der nærmest angaar Straffuldbyrdelsens processuelle Side, hvilke fremdeles er bleven staaende i Straffeproc-esloven.

Loven vil medføre meget betydelige Forandringer paa det Omraade, den omfatter. Vi skal nedenfor gjøre Rede for de vigtigste af disse Forandringer.

Vi begynder med Strafarbeidsanstalterne, hvilke frem-tidig skal kaldes Landsfængsler.

For disses Vedkommende er Loven allerede traadt i Virksomhed fra 15. Oktober 1900. Samtidig er — med en enkelt Undtagelse — de tidligere gjældende Bestemmelser derom ophævede.

Bestemmelserne i Kapitel I om disse Anstalter stemmer for en væsentlig Del med den bestaaende Ordning.

proposition Nr. 2 for s. A., til Komiteindstilling O. IX for 1898—99 og til Storthings-Tidende for 1899—1900, Forhandlinger i Odels-thinget S. 833—871 og 1035—36 og i Lagthinget S. 248.

Forskriften i § 1 om, at der skal findes mindst to Landsfængsler, et for Mænd og et for Kvinder, er fyldestgjort under denne Ordning, idet der haves tre særskilte Mandsanstalter (Bodsfængslet, Akershus og Trondhjems) og en særskilt Kvindeanstalt (i Kristiania). Men det er Meningen, at alle disse Anstalter, undtagen Bodsfængslet, snarest muligt skal nedlægges og erstattes af nye. Dette er nødvendigt paa Grund af Lovens Bestemmelser om Fangernes Afsondring om Natten og om Enrumsfængsel, hvilke kræver mange flere Celler, end de nuværende Anstalter har til Raadighed. Men bortset herfra har en saadan Forandring længe været paatænkt, idet de gamle Fællesanstalter er utidsmæssige og ubekvemme, ligesom deres Drift medfører uforholdsmæssige Udgifter. Fangetallet er desuden i den senere Tid gaaet saa høit op, at det ogsaa af den Grund vil være nødvendigt at faa nye Anstalter istand. Man har foreløbig tænkt sig, at der etsteds paa Landet i Nærheden af Kristiania bør opføres et Mandsfængsel for omtrent 400 Fanger og i Nærheden deraf et Kvindefængsel paa en 100—150 Fanger. Disse Fængsler tænkes satte i en vis administrativ og økonomisk Forbindelse med hinanden. Der er gjort forberedende Skridt for at finde en passende Eiendom til Fængslerne og til disses Planlægning. Og der er forelagt det nu forsamlede Storting Forslag til en første Bevilgning til Sagen.

Med Hensyn til Forskrifterne i § 3 om, at Fængselsstraf efter Kongens Bestemmelse kan udstaaes i Landsfængsel og omvendt Strafarbejde i Kreds fængsel, maa erindres, at det nye Straffelovudkast alene opstiller én almindelig Frihedsstraf (»Fængsel«), og at derfor Fuldbyrdselsen af kortere og længere Straffe i samme Anstalt — hvortil det i visse Tilfælde af praktiske Grunde kan være ønskeligt at have Adgang — under den paatænkte nye Ordning ikke vil betyde nogen Sammenblanding under samme Tag af Personer, dømte til forskellige Strafarter. Erindres maa

ogsaa, at Fængselsstraffen regelmæssig udsones i Celle, saa Fangerne ikke kommer i Berøring med andre.

Medens det i § 7 omhandlede Fængselsraad ikke er nogen ny Institution for Landsfængslernes Vedkommende, idet Raadet svarer til den allerede ved Resolution af 9. December 1878 anordnede »Funktionærforsamling«, hvis Øiemed er »at befordre Samarbejde, fremme Kjendskab til Fangerne og bidrage til en heldig Udvikling af Anstaltens forskellige Forhold« og som under Direktørens Forsæde holder Møde en Gang om Ugen, — er det i § 8 paabudne Tilsynsraad nyt.

Spørgsmaalet om, hvorvidt der burde oprettes nogen Tilsynsmyndighed ved Landsfængslerne, og hvilken Beføjelse en saadan burde have, har været et af de mest omstridte Punkter under Lovens Forberedelse. Af Straffelovkommissionen var foreslaaet, at et saadant Raad, som var givet Navnet Fængselsraad, foruden at føre Tilsyn med Forholdene i Fængslet, skulde have besluttende Myndighed i visse Tilfælde. Dette Forslag, som var Resultatet af et Kompromis, fremkaldte imidlertid stærke Indvendinger fra Fængselsmænds Side¹⁾, og i Regjeringens Udkast til Lov blev Raadet, som her kaldtes Tilsynsraad, alene tillagt en kontrollerende Myndighed, der nærmere bliver at bestemme af Justits-Departementet. Under den nuværende Ordning staa Bodsfængslet under Tilsyn af en »Inspektion« paa 8 Medlemmer. Denne Inspektion, som fra først af øvede en meget indgribende Myndighed, er efterhaanden traadt mere og mere i Baggrunden. I de øvrige Anstalter skulde en vis Myndighed øves af Strafanstaltskommissionerne og Stiftsdirektionerne eller for Akershus Landsfængsels Vedkommende af Fæstningens Kommandantskab. Men de gamle Bestemmelser herom er nu uden al reel Betydning. Ved den nye Lovs Forskrifter har man tilsigtet at faa Raadet besat med

¹⁾ Se herom bl. a. Forhandlinger i den norske Kriminalistforenings femte Møde, 1898, S. 4 flg.

Medlemmer, som kan forudsættes at have særlig Interesse for Gjæringen, dels fordi de paa andre Maader er knyttede til Strafferetspleien, dels fordi de faar en passende Godtgjørelse for sit Arbeide. Derhos er der i Kvindefængslernes Raad aabnet Plads for Kvinder. Som det vil sees, er der Adgang til hvert Aar at faa udskilt af Raadet Personer, som ikke maatte vise sig egnede til Stillingen.

Bestemmelsen i § 8 er forøvrigt endnu ikke sat i Kraft.

Den i § 10 omhandlede Myndighed, under hvis Overledelse Fængselsvæsenet er henlagt, er i Henhold til kongelig Resolution af 6. Oktober 1900 Justitsdepartementet eller efter dets nærmere Bestemmelse Fængselsstyrelsen (Expeditionschefen for Fængselsvæsenet). Denne forbereder ogsaa de Sager, der afgjøres af Departementets Chef.

Vi kommer dernæst til de lokale Fængsler.

Med Hensyn til disse vil Loven, naar den forsaavidt sættes i Kraft, medføre den væsentlige Forandring, at de fremtidige skal forvaltes af Staten ¹⁾. Efter den gjældende Fængselslov af 13. Okt. 1857 er det Fængselsdistrikterne, det vil sige Amterne eller Bykommunerne, som har Forpligtelsen til at tilveiebringe de heromhandlede Fængsler og at bære Udgifterne ved deres Vedligeholdelse, ved Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventarium, ved Fængselsbetjentes Lønning, ved Straf- og Varetægtsfangers Forpleining samt ved Lys, Varme, Vask og Renholdelse i Fængslet. Staten betaler derimod de med Løn til særlig Bestyrer, med Lægtilsyn for Fangerne, med geistlig Om-sorg for disse, med deres Forsyning med Klæder og med Understøttelse ved Løsladelsen forbundne Omkostninger, hvorhos den betaler Fængselsdistriktet en daglig Godtgjørelse af 80 re for hver Fange. Til de inden Lovens Ikrafttræden opførte Distriktsfængsler har Staten desuden bidraget Halvdelen af Opfrelsesomkostningerne.

¹⁾ Vi bortser herved fra Politiarresterne, hvilke det fremtidig ligesom nu vil være de engere Kommuner's Sag at sørge for.

Dette System har man ikke længer fundet tjenligt til at fremkalde en hensigtsmæssig Ordning af Fængselsvæsenet. Skjønt Loven af 1857 har aabnet en vis Adgang for Fængselsdistrikterne til at slaa sig sammen eller benytte Fængsler i Fællesskab, og skjønt denne Adgang ogsaa i adskillig Udstrækning er benyttet, har Systemet ledet til, at der er opført et unødigt stort Antal Distriktsfængsler, men at samtidig disse Fængsler gjennemgaaende er meget smaa og har lidet Fangebelæg. Følgen har igjen været, dels at der paa sine Steder voldes Udgifter, som kunde været sparede, dels at man for at undgaa uforholdsmæssige Omkostninger har maattet stille Fordringerne til disse Fængsler lavere, end det strengt talt kunde være ønskeligt. De lokale Myndigheder, som har at bevilge Penge til Fængslerne, savner ogsaa ofte det nødvendige Syn for, hvorledes et ordentligt Fængsel bør være udstyret, eller er ialfald tilbøielige til under Trykket af de mange Forpligtelser, som paahviler Kommunerne, at stille Fængselskravene i Baggrunden. Dette er saa meget mere forstaaeligt, som Fængslernes Bestyrelse af økonomiske Hensyn uden nogen Godtgjørelse er tillagt Embedsmænd, hvis egentlige Gjerning ligger paa andre Omraader, og som, naar de forbereder Kommunens Budget, selv ofte finder at maatte slaa af paa Fængselsudgifterne for at faa Penge til andre Øjemed. At Fængslerne tilhører Kommunerne, bevirker heller ikke sjelden, at Vagtmesterposterne besættes efter andre Hensyn end rent fængselsmæssige, saaledes at Mænd paa Stedet, der i andre Henseender kan have vist sig dygtige, foretrækkes for uddannede Fængselsbetjente. At saadanne søger Posterne, er forøvrigt paa Grund af de mangesteds meget tarvelige Lønninger sjeldnere end ønskeligt.

Ved den nye Ordning er det tilsigtet at opnaa, at man kan placere Fangerne der, hvor det findes hensigtsmæssigt, uden Hensyn til nogen Distriktsinddeling, at de Distriktsfængsler, som findes overflødige, kan nedlægges eller overgaa til Fængsler af lavere Orden (Hjælpefængsler), at Fan-

gerne mere kan samles, saaledes at de Hovedfængsler, som bibeholdes (Kredsfængslerne), kan faa et større Belæg og derfor ogsaa uden urimelige Udgifter udstyres bedre, at Udgifterne kan bevilges uden Hinder af andre lokale Krav, at Bestyrelsen kan lønnes særskilt og ikke uden videre skal tilligge en bestemt Embedsmand, og at Fængslernes Betjente i større Udstrækning kan blive Personer med fængselsmæssig Uddannelse¹⁾.

Ved de i § 60 og flg. givne Overgangsregler har man søgt at opnaa, at Staten faar de bestaaende Fængselsbygninger m. v. til Disposition, samtidig som den nu bestaaende Samvirken mellem Stat og Kommune paa Fængselsvæsenets Felt ophører. Helt ud at faa hævet enhver Forbindelse vil dog neppe være gjørligt, idet Fængslerne med Tilliggender paa nogle Steder findes i Bygninger eller Bygningskomplexer, som samtidig tjener andre kommunale Øjemed og derfor ikke helt kan afgives til Staten. Men da denne under enhver Omstændighed overtager Forvaltningen af Fængselslokalerne, og da der af Kommunernes Befatning med Fængselsvæsenet alene bliver staaende tilbage en Forpligtelse til at betale en større eller mindre Sum Penge, vil dog det væsentlige være opnaaet.

Lovens Bestemmelser om de lokale Fængsler er endnu ikke sat i Kraft og vil antagelig ikke blive det med det første, idet den nye Ordnings Gjennemførelse vil nødvendiggjøre Overveielser og Forhandlinger, som vil tage sin Tid.

Af Indholdet af § 1, forsaavidt den angaar Kredsfængslerne, er forøvrigt at mærke Bestemmelsen om, at saadant Fængsel, naar det er fælles for Mænd og Kvinder, saavidt muligt skal indeholde en særlig Afdeling for de sidste. I de nuværende Distriktsfængsler er paa mange Steder endel Celler udelukkende bestemte for Kvindefanger.

¹⁾ En udførligere Fremstilling af de heromhandlede Forhold er givet i de i Tidsskriftet for 1897, S. 82—88 gjængivne Motiver til Straffelovkommissionens Udkast.

Men nogen egen fra det øvrige Fængsel adskilt Afdeling findes for Tiden ikke undtagen i Kristiania.

Med Hensyn til § 3, første Led henvises til, hvad derom under Omtalen af Landsfængslerne er anført.

Bestemmelsen i § 3, sidste Led om, at Kreds fængsel ikke maa benyttes til Optagelse af Personer, som paa Grund af beruset Tilstand tages i fængslig Forvaring, er foranlediget derved, at Distriktsfængslerne fra tidligere Tider paa forskjellige Steder benyttes som Politiarrester, hvilket naturligvis i flere Henseender medfører Uleiligheder. Adgangen til at benytte Hjælpefængsel ogsaa som Politiarrest har man derimod ikke fundet ganske at burde afskjære, om det end er forudsat, at Tilladelse dertil kun bør gives med megen Forsigtighed.

Den nye Regel i § 4 om Kreds fængsels Bestyrelse er omtalt ovenfor.

Bestemmelsen i § 6 gaar for de lokale Fængsels Vedkommende videre end de gjældende Forskrifter. Efter disse anvendes Kvinder til at visitere Kvindefanger, bistaa dem ved Badning, under Sygdom o.l. I enkelte af de større Fængsler er Kvindefangerne ogsaa forøvrigt under kvindeligt Opsyn. Men i de øvrige Fængsler føres det almindelige Tilsyn af mandlige Betjente.

Forskrifterne i § 7 om Fængselsraad er ligeledes nye for Kreds fængslernes Vedkommende. De vil vel forøvrigt neppe der faa nogen udstrakt Anvendelse.

De i § 8 anordnede Tilsynsraad træder for Kreds fængslerne istedetfor de i Loven af 1857 foreskrevne »Tilsynsmænd«, der vælges af Amtstingene, i Byerne af Kommunebestyrelserne. Amtmanden, der skal være Medlem af Raadet, har under den nugjældende Ordning Overbestyrelsen af Fængslerne inden sit Distrikt.

Om § 10 se ovenfor.

Lovens Kapitel II om Fuldbyrdselen af Straf arbeide er — rigtignok med visse vigtige Undtagelser —

sat i Kraft fra 15. Okt. f. A., fra hvilken Tid ogsaa de ældre Lovbestemmelser om Emnet er bortfaldne.

Efter § 12, andet Led, kan det tillades, at Fanger under fornøden Opsigt sættes til Arbejde udenfor Anstalten. Herved er der aabnet Adgang til, om det forøvrigt maatte findes tjenligt, at følge det Exempel med Hensyn til Fangernes Anvendelse til Opdykningsarbejder o. l., der er givet af forskjellige andre Lande, saaledes ogsaa Danmark. Det er dog tvivlsomt, om Lovens Adgang kan ventes benyttet for noget større Antal Fanger. Hvis Cellefængslet gennemføres i den Udstrækning, som ved Lovens Istandbringelse er forudsat, vil der kun blive et forholdsvis lidet Antal Fanger, som i det hele kan anvendes til Udearbejde. Og da der naturligvis ved Valget af Udearbejdere af forskellige Grunde maa anstilles en nøjagtig Sigtning af Personerne, bliver der næppe særdeles mange, som kan blive at tage dertil.

Bestemmelserne i § 13 om Arbejdspengene indeholder ikke væsentligere Afvigelser fra det nu bestaaende. Mærkes kan, at Arbejdspengene fremtidig ogsaa kan anvendes til Erstatning til den ved den strafbare Handling fornærmede, samt at ikke udbetalte Arbejdspenge kan inddrages, naar Fanger efter Løsladelsen viser slet Opførsel, selv om han ikke straffes.

Den Tid, som i § 15 er opstillet som den regelmæssige for Fangernes Bevægelse i fri Luft, er længere end den, som tidligere har været sædvanlig.

Bestemmelsen i § 16, første Punktum har man endnu ikke kunnet sætte i Kraft. Den forudsætter, at Fanger, som om Dagen arbejder i Fællesskab, om Natten indsættes i Celle. Men det hertil fornødne Antal Celler haves, som før nævnt, ikke i vore nuværende Strafanstalter. Kvindefangerne ligger vistnok hver i sin Celle. Men Mandsfangerne i Fællesanstalterne er om Natten for det meste anbragte i Boxer. Disse Soverum tilfredsstiller ikke den nye Lovs Fordring til Afsondring.

§ 17 indeholder Bestemmelserne om Enrumsfængslets

Anvendelse. Lovens Regel herom stemmer i Realiteten med Straffelovskommissionens Forslag¹⁾. Mod dette blev der under Lovens Forberedelse reist Indvendinger. Bods-fængslets Direktør, Læge og Præst ytrede nemlig i sine Erklæringer om Forslaget Betænkeligheder mod at anvende Cellestraffen i den Udstrækning som foreslaaet, særlig ogsaa fordi Ensomhedsfængsel i saa lang Tid som 4 Aar antoges betænkeligt med Hensyn til Udviklingen af Sindssygdom hos Fangerne. Departementet sluttede sig imidlertid til Kommissionens Forslag. Det paaberaabte i saa Henseende Erfaringer baade fra Norge og andre Lande og udtalte bl. a. ogsaa følgende:

»Man kan ikke indse andet, end at de Ulemper, der foran er fremhævede som forbundne med længere Tids Cellestraf, ogsaa i væsentlig Udstrækning gjør sig gjældende i Fællesanstalterne og i det hele er uundgaaelige ved enhver Frihedsstraf af nogen længere Varighed. Hvad særlig angaar Enrumsfængslets Virkning til at fremkalde Sindssygdom, skal man bemærke, at Opgaverne fra vore Strafanstalter ikke synes at begrunde nogen Frygt i saa Henseende. Tager man for sig Strafanstalternes Sygeopgaver for de 10 sidste Aar, for hvilke Beretning er indkommen, synes det ikke, som om Sindssygdom er hyppigere i Bods-fængslet end i Fællesanstalterne. Paa 2253 Personer, som i Aarene 1887—97 har hensiddet i Bods-fængslet, falder 62 eller 2,75 pCt. sindssyge eller sygelig forstemte, 36 eller 1,60 pCt. virkelig sindssyge, medens der paa 1992 Personer, som samtidig har hensiddet i Mandfællesanstalterne, falder 39 eller 2 pCt. sindssyge eller sygelig forstemte, 32 eller 1,61 pCt. virkelig sindssyge. Herved er for Fællesanstalternes Vedkommende ikke medregnet Personer, som paa Grund af sin Sindstilstand er overflyttet did fra Bods-fængslet. Som det vil sees, er Forskjellen meget ubetydelig, og hvis man alene ser hen til de virkelige sindssyge, i det hele taget ingen. Sammen-

¹⁾ Se nærværende Tidsskrift for 1897, S. 89 flg.

ligner man Antallet af sindssyge med det gennemsnitlige Fangetal, bliver Forskjellen noget større, idet det samlede Antal sindssyge i Bods-fængslet udgjør 3,40 pCt., i Mands-fællesanstalterne 1,15 pCt. af det daglige Fangebelæg, Antallet af virkelige sindssyge henholdsvis 1,97 pCt. og 0,94 pCt. af Belægget. Men denne Beregningsmaade er efter Departementets Mening ikke egnet til at give et rigtigt Indtryk af Forholdene. Der er desuden uvedkommende Hensyn, som kan øve Indflydelse paa Tallene, f. Ex. at Fangerne i Bods-fængslet undergives strengere Iagttagelse med Hensyn til deres Tilstand end Fællesfangerne, at Bods-fængselslægen er Sindssygelæge, hvilket de øvrige Mandsanstalters Læger ikke er, at Belægget er af en anden Art i Bods-fængslet end i Fællesanstalterne m. v. Saa meget mindre kan man finde, at de nævnte Tal beviser noget mod Enrumstraffen, som det er sandsynligt, at de — ligesom Tallene for sindssyge Fanger i andre Landes Fængsler — er ufuldstændige, og at ialfald de for Akershus Strafanstalt opførte sindssyge ikke repræsenterer det hele Antal. Man henviser herom til den af Dr. Winge udgivne Bog om Fængselsstraf som Aarsag til Sindssygdom, hvoraf det ogsaa vil sees, at denne Forfatter ikke antager, at Cellestraffen i og for sig frembringer Sindssygdom.

Selv om man imidlertid gaar ud fra, at de anførte Tal giver et rigtigt Udtryk for de virkelige Forhold, kan Departementet ikke finde, at de giver nogen Grund til at indskrænke Enrumsstraffens Varighed saaledes, som fra Bods-fængslet foreslaaet. Af de 62 sindssyge eller sygelig forstemte fra Bods-fængslet er der 46, hos hvem Sygdommen er opstaaet efter en Straffetid af under 6 Maaneder, 9, hos hvem den er opstaaet efter en Straffetid af mellem 6 og 12 Maaneder, 4, hos hvem den er optraadt efter en Tid af mellem 12 og 18 Maaneder og 3, hos hvem den er opstaaet efter en Tid af 18—24 Maaneder. Af dem, der har hendsiddet over 2 Aar, er ingen bleven sindssyge. Det viser sig altsaa, — hvad der ogsaa stemmer med Erfaring an-

detstedsfra —, at det er i den første Tid, Faren for Sindsygdhed viser sig, medens den siden er meget liden. Vilde man undgaa den befrygtede Fare, maatte man altsaa afskaffe alt Cellefængsel. Men herom kan der naturligvis ikke være Tale. Selv om Cellefængslet virkelig skulde have noget større Indflydelse til at udvikle Sindssygdhed, opveies denne Mangel mange Gange af de Fordele, det frembyder, hvoriblandt ogsaa den forannævnte, at mentale Uregelmæssigheder hos en Cellefange vil opdages lettere og paa et tidligere Trin end hos en Fællesfange, og at Behandlingen derfor ogsaa vil blive hensigtsmæssigere og Helbredelse sandsynligere.

At de allerfleste Sindsygdheder optræder i Begyndelsen af Fængselslivet, er efter Departementets Opfatning et Tegn paa, at det ikke er dette, men andre Aarsager (Forbrydelsens Opdagelse, Angjældendes Spænding under Sagen, Anger over Handlingen, Fortvivlelse over den Stilling, han har bragt sig, over Familiens Nød m. v.), som i saa Henseende spiller den væsentligste Rolle.

Det er en Selvfølge, at man fremtidig ligesom nu maa have Opmærksomheden henvendt paa, hvorvidt en Fange kan taale Behandlingen i Enrum, og at de, om hvem dette ikke antages, maa indrømmes Lempelser eller overflyttes til Fællesanstalt.

Kommissionens og Departementets Opfatning tiltraadtes af Stortingets Justitskomite, som imidlertid af Hensyn til de fremkomne Indvendinger gav Bestemmelserne den Form, hvori de nu er vedtagne.

Heller ikke § 17, første og andet Led kan bringes til Anvendelse, saalænge man er henvist til de bestaaende Anstalter og det Cellerum, hvorover disse raader. Indtil man har faaet istand nye Landsfængsler, vil man derfor i det væsentlige være nødt til at holde sig til de gjældende Regler om Enrumsfængslets Anvendelse. Efter disse anvendes noget gennemført Enrumsfængsel for Mandfanger alene i Bods-fængslet. Her indsættes alle mandlige Straf-

arbejdsfanger under 21 Aar, Mænd mellem 21 og 25 Aar, som er dømt til Strafarbejde indtil 3 Aar og som ikke tidligere mindst 2 Gange har udstaaet Strafarbejde i Bods-fængsel (eller andet Cellefængsel), og endelig Mænd over 25 Aar med Strafarbejde indtil 3 Aar og som ikke før har udstaaet Strafarbejde i Cellefængsel. Principet er altsaa, at Bods-fængslet som vor fuldkomneste Strafanstalt er beholdt yngre Forbrydere og Personer, som endnu ikke er komne for langt paa Forbryderbanen. I Kvindeanstalten, hvor der i 1895 blev indrettet en liden Enrumsafdeling, anvendes Cellestraf efter lignende Grundsætninger.

Ved § 17, 3die Punktum (der ligesom de efterfølgende Bestemmelser i Paragrafen er traadt i Kraft) er der aabnet lovlig Adgang til uafhængig af Fangens Samtykke at holde ham i Enrum indtil 4 Aar, medens Grænsen tidligere efter Lov 23. Juni 1893 var 3 Aar. Saalænge Tilgangen af Fanger er saa stor, som den i den senere Tid har været, er det imidlertid tvivlsomt, om der, før nye Fængsler er byggede, vil blive faktisk Adgang til at give Enrumsfængslet en saadan Udstrækning.

En anden og betydningsfuld Forandring med Hensyn til Enrumsfængslet maa ogsaa nævnes. Ved den nye Lovs Ikrafttræden er nemlig ophævet de ældre Regler om Afkortning for Enrumsstraf, som fra først af var opstillede i Bods-fængselsloven af 1848 og i sin sidste Affatning indeholdtes i Loven af 26. Juni 1893. Efter denne afkortedes intet i de 6 første Maaneder af Straffetiden, i de næste 18 Maaneder derimod $\frac{1}{3}$ og i Resten det halve. 12 Maaneders Strafarbejde afsonedes saaledes med 10 Maaneders Bods-fængsel, 2 Aars med 18 Maaneders, 3 Aars med 2 Aars. Den nye Lov tilstaar intet saadant Afdrag. Opfatningen med Hensyn til Cellefængslets Strenghed i Forhold til Fællesfængslet har forandret sig, siden Bods-fængselsloven blev given. Der staar ikke den Skræk af Cellen mere, som i gamle Dage, særlig ikke efter at alle vore mindre Fængsler er indrettede som Cellefængsler. De, som nu indkommer i Straf-

anstalt, har for det meste allerede lært Cellen mere eller mindre grundig at kjende gennem tidligere udstaaede Fængselsstraffe eller gennem Varetægtsarrest. Og den Behandling, som Enrumsfangerne underkastes, gaar jo ikke ud paa nogen fuldstændig Isolation, men blot paa at afsondre dem fra andre, som kan befrygtes at ville virke skadelig paa dem i moralsk Henseende. For mange af Fangerne vil Enrumsfængsel endog være den Straffemaade, de selv foretrækker som den for dem mindst pinlige. Men at de i saa Fald samtidig med at underkastes den relativt lettere Straf ogsaa skal faa Afkortning i Straffetiden, er fundet urimeligt. At der heller ikke hos Fangerne i Almindelighed nu næres nogen særlig Følelse af Cellefængslets Strenghed, fremgaar ogsaa deraf, at Fanger i andre Anstalter i stor Udstrækning har søgt Overflyttelse til Bods-fængslet. Saadan Overflyttelse har praktisk talt været betragtet som en Benaadning. En medvirkende Grund til, at Afkortningen for Enrumsfanger er opgiven, har det vel ogsaa været, at Loven for alle Fanger indfører en Forkortelse af Straffetiden gennem Løsladelse paa Prøve.

I § 18 er indtaget en Bestemmelse om, at hvis Fanger under 18 Aar findes at maatte anbringes eller beskæftiges i Fællesskab med andre, bør de regelmæssig holdes afsondrede fra ældre. Nogen særlig Anstalt eller Anstaltsafdeling for unge Forbrydere har Loven derimod ikke paabudt. Selv i Landsfængslerne skal Straffen i saa vid Udstrækning udstaaes i Enrum, at der ikke kan være Behov for nogen saadan Indretning. Unge Mennesker kan — i Tilfælde ved modereret Afsondring — holdes i Celle i 4 Aar. Da yderlig sjelden Personer under 17 Aar vil være idømt længere Straf, vilde praktisk talt særlige Anstalter for Fællesfanger under 21 Aar blive staaende tomme. Og som Forholdene stiller sig i Norge, vil noget særligt Personale til Behandling af unge Fanger ikke være nogen Nødvendighed.

Løsladelse paa Prøve¹⁾ er en ny Institution i vor Lovgivning. Som det vil sees, er den Ordning i saa Henseende, som er fastslaaet ved Lovens § 21 flg., i nogen Grad forskjellig fra den i mange andre Lande vedtagne. Den betingede Løsladelse er nemlig ikke gjort afhængig af, at Fangen har udvist et særlig godt Forhold, eller at der er særlig Grund til at haabe, at han ikke igjen vil falde tilbage. Man har ment, at man ikke i ønskelig Udstrækning vil opnaa det tilsigtede, om man blot skulde holde sig til Tilfælde som de nævnte, i hvilke ogsaa en Løsladelse paa Prøve er mindre paakrævet. Den væsentligste Fordel, som kan erholdes ved Løsladelsen paa Prøve, udtaler Straffelovkommissionen, er netop for de svage og med Frihedens Brug afvænte Forbrydernaturer at skabe en Overgang fra Livet inden Fængslets Mure til Livet udenfor. Denne Overgang og den Støtte, som derved kan gives, behøver netop først og fremst de mindre paalidelige, og en Ordning, som stiller saa store Krav, at den regelmæssig ikke kommer disse tilgode, maa derfor ansees som mindre tilfredsstillende.

Af disse Grunde er derfor heller ikke Recidivister udelukkede fra at nyde godt af den betingede Løsladelse. Man har tvertimod antaget, at under de vanskelige Forhold, som finder Sted, hvor det gjælder at paavirke saadanne Forbrydere, bør man ikke afskjære sig den Hjælp, som ligger i Fangens Haab om, naar han opfører sig ordentlig i Anstalten, at kunne opnaa Løsladelse før Tiden, og deri, at han er nødt til i den første Tid efter Løsladelsen at befitte sig paa en hæderlig Opførsel, om han ikke vil udsætte sig for at maatte vende tilbage til Fængslet.

Den vedtagne Ordning forudsætter i det hele den foreløbige Løsladelse som et regelmæssigt Led i Straffens Fuldbyrdelse og betragter den ikke som en særlig Naadesakt. Det er derfor, at den i Regelen ogsaa skal kunne tilstaaes

¹⁾ Se nærværende Tidsskrift, 1897, S. 98.

af Direktøren, efterat Sagen er behandlet i Fængselsraadet. Dog har man naturligvis ikke kunnet udstrække den til alle Fanger, men gjort Undtagelse for saadanne, der ikke viser tilfredsstillende Opførsel.

Prøvetiden varer, som det vil sees, i 3 Aar, selv om den gjenstaaende Del af Straffetiden er mindre.

Med Hensyn til den nærmere Gjennemførelse af de heromhandlede Lovbestemmelser henvises til de ovenfor S. 27—35 aftrykte, af Justits-Departementet udfærdigede Reglementsbestemmelser. Vi skal her blot paapege, at man har fundet det tjenligst at gjøre de Baand, som paalægges den løsladte, saa lidet trykkende, som Forholdene tillader, og at man navnlig ogsaa har søgt at undgaa nogen stærk direkte Indgriben fra Politiets og særlig fra det underordnede Politis Side. I dertil egnede Tilfælde kan Landsfængslets Direktør endog bestemme, at ingen Kontrol fra Politiets Side skal finde Sted.

Den norske Ordning vil nundgaelig medføre, at et ikke ubetydeligt Antal af dem, som løslades paa Prøve, atter maa tages tilbage til Fængslet. Man maa visselig være forberedt paa, at Procentantallet af de gjenindsatte bliver betydelig større end i andre Lande, hvor man alene tilstaar nogle faa og udvalgte betinget Løsladelse. Men man maa vogte sig for heri at se noget Bevis for, at det norske Princip eller den Maade, hvorpaa det gennemføres, er urigtigt. Kan man ved prøvevis at løslade den store Mængde af Fangerne opnaa at holde flere af disse borte fra Forbryderbanen end ved at holde dem i Fængslet helt til Straffetidens Udlob, er jo aabenbart Ordningen vellykket, selv om den ikke virker godt for saa mange, som man kunde ønske.

Naar der i § 29 er tillagt Fangen en ubetinget Ret til at klage — hvilket forøvrigt ikke er nogen Afvigelse fra den tidligere Ordning —, er det en Selvfølge, at ogsaa dette sker under Ansvar og ved Misbrug vil kunne medføre Disciplinærstraf. Heri har man antaget, at Midlet

mod ubeføiede Klager maatte søges, og ikke i en Beklip-pelse af selve Adgangen, som let vilde kunne give den Bestyrer, der havde noget at skjule, Paaskud til at søge en ubehagelig Klage holdt tilbage. Og Paragrafen er — efter det derom i Regjeringsforslaget udtalte — ikke saaledes at forstaa, at Adgang til at klage kan ansees negtet, om det ikke tillades en Fange Gang paa Gang at fremkomme med Besværinger, der allerede har fundet sin Afgjørelse og med Hensyn til hvilke intet nyt er anført.

Forskrifterne i § 30 og de følgende Paragrafer om Revselse stemmer i forskellige Henseender med hvad der tidligere — i Henhold til Reglementer for de enkelte Anstalter — var gjældende. Blandt andet kan mærkes, at Loven har opretholdt den legemlige Revselse, der var tilladt i Fællesanstalterne for Mænd. Den har forresten i de senere Aar yderst sjelden været brugt, og det har ogsaa nu været Forudsætningen, at den ligeoverfor fuldt voxne Forbrydere alene bør anvendes i Tilfælde, hvor andre Straffemidler har vist sig unyttige. I andre Punkter indfører Loven nye Bestemmelser. Af disse skal vi særlig fremhæve Forskrifterne i § 30 Nr. 7 og i samme Paragrafs næstsidste Led. Straffelovkommissionen har om disse Bestemmelser udtalt følgende:

»Man antager, at Revselsen altid bør kunne fuldbyrdes, uanseet at derved den idømte Straffetid overskrides. Man tvinges ellers til fortrinsvis at ty til legemlig Straf for Forseelser, forøvede i de sidste Dage af Straffetiden, hvad til og med særlig da turde være uheldigt. Som Nr. 7 har man endog som Strafart opstillet en Indsættelse i Enrum, hvor det egentlige Onde bestaar i, at Straffetiden ikke løber under samme. Man antager, at undertiden Tilfælde vil foreligge, hvor de fleste af de andre Straffe er enten ubrugbare eller lidet hensigtsmæssige og navnlig af sanitære Hensyn kan vække Betænkelighed, og hvor derfor den eneste heldige Straf vil være en Forlængelse af Straffetiden istedetfor Forøgelse af Straffens Intensitet. Nogen Be-

tænkelighed mod, at dette sker som Disciplinærstraf og i Henhold til en Beslutning af Forvaltningsmyndighed, synes ikke at kunne reises. Straffen er dog ilagt en Fange, medens han endnu er dette og for hans Forhold som saadan, og heri maa de afgjørende Betingelser søges for Disciplinærstraffenes Anvendelighed og ikke i Tidspunktet, naar Straffeondet rammer.

Saa praktiske som de omhandlede Bestemmelser er, maa de dog naturligvis anvendes med Forsigtighed. I § 33 er derfor ogsaa foreskrevet, at Bestyreren ikke maa benytte dem, medmindre Sagen først har været forelagt Fængselsraadet, hvorhos der strax skal gjøres Indberetning om Revselsen til Fængselsstyrelsen i Justitsdepartementet.

Efter § 32 kan man, for at bringe Sandheden for Lyset, ogsaa i Tilfælde, hvor der alene er Spørgsmaal om Disciplinærstraf, anvende retslig Undersøgelse og derunder Edfæstelse.

Forskriften i § 35 om Mellemdag, hvor mørk Celle anvendes som Revselse, er ny.

De nærmere Bestemmelser om Revselse, som er givne ved et af Justitsdepartementet under 12. Oktbr. 1900 udfærdiget Reglement, er indtagne S. 35 o. flg.

Med Hensyn til § 36 bemærkes, at Fuldbyrdelse af Strafarbejde paa diegivende Kvinder nu stadig udsættes, og at det har været Forudsætningen, at der ogsaa fremtidig som Regel skal fremgaaes paa samme Maade.

I § 37 er givet en ny Bestemmelse om Afbrydelse af Straffuldbyrdselen i visse Tilfælde.

Regelen i § 39 om løsladte Fangers Bortsendelse til Hjemstedet eller andet Sted er forsaavidt ny, som den medfører Pligt for Fangen til at begive sig til det for ham bestemte Sted, til hvilket han i Tilfælde endog kan transporteres under Bevogtning. Ved Bestemmelsen om, at Fangen kan beholdes i Varetægt i Fængslet, indtil Afsendelsen hensigtsmæssigen kan foregaa, vil det f. Ex. kunne hindres, at en Fange, som maa vente en eller et Par

Dage paa passende Dampskibsleilighed, ikke faar Anledning til at stikke sig bort eller til at søge slet Selskab, som han bør holdes borte fra.

Hvad angaar Fuldbyrdelsen af Fængselsstraf, er Reglerne for de Fængselsarter, som er af nogen praktisk Interesse, nemlig Fængsel paa sædvanlig Fangekost og Fængsel paa Vand og Brød, givne i § 40, væsentlig gjennem Henvisninger til de om Strafarbeide gjældende Regler.

Efter den nævnte Paragraf, sammenholdt med § 12, skal ogsaa Fanger, der udstaar Fængsel paa sædvanlig Fangekost eller paa Vand og Brød, regelmæssig beskjæftiges med Arbeide, dog saaledes, at der for de sidste Fangers Vedkommende tages særligt Hensyn til, at Arbeidet ingen Fare for Overanstrengelse medfører (§ 34). Meningen er, at Fangen har Arbeidspligt. Efter § 42 er ogsaa Arrestfange pligtig til at arbeide, men kan med visse Indskrænkninger selv vælge sit Arbeide.

Regelen om, at ogsaa de heromhandlede Fanger skal have Arbeidspligt, indeholder en væsentlig Afvigelse fra den ældre Ret. Efter Straffeloven af 1842 var det netop et af de vigtigste Skjelnemærker mellem Strafarbeide og Fængselsstraf, at det første medførte Arbeidspligt, den sidste ikke. Hermed var det imidlertid ikke sagt, at Fanger, som udstaar Fængselsstraf, skulde hensidde uden Beskjæftigelse. Straffelovens Kap. 2 § 24 udtalte udtrykkelig, at der burde gives Fangerne Anledning til at sysselsætte sig med Arbeide, og i Fængselsloven af 1857 gives en lignende Forskrift. Principet om, at det skulde være afhængigt af Fangernes Ønske, om de vilde arbeide eller ikke, blev forøvrigt allerede brudt ved Straffelovsrevisionen af 1874, idet det ved denne bestemtes, at Fanger under 15 Aar — uden Hensyn til hvad de ønsker — burde gives en passende Sysselsættelse. Ved en Lov af 6. Juni 1896, der er traadt i Kraft fra 1. Septbr. 1900, er denne Regel udvidet til at gjælde ogsaa Fanger mellem 15 og 18 Aar. Efter nævnte

Lov bør ogsaa Personer over 18 Aar saavidt muligt søges beskæftigede ved Arbeide i Fængslet. Og dette skal efter vedkommende Storthingskomites Forklaring forstaaes saaledes, at Fangerne er pligtige til at udføre det Arbeide, som der er Adgang til at give dem. Saaledes som Forholdene for Tiden er, faar imidlertid ikke Arbeidspligten den Betydning, den bør have. Medens man vistnok i mange af Fængslerne har seet sig istand til regelmæssigen at sysselsætte Fangerne, er der andre, hvor man, bortset fra Arbeide, som Fangerne selv maatte skaffe sig, ikke har synderlig andet Arbeide at beskæftige dem med end Fangerummenes Rengjøring o. l. eller Drevplukning. Fra Fængselsstyrelsens Side har man stadig stræbt at faa dette Forhold forbedret, uden at man har opnaaet noget tilfredsstillende Resultat. Dette er let forklarligt, naar man betænker, at Fangetallet i de heromhandlede Fængsler gennemgaaende er meget lidet, at man som Følge deraf ikke kan sætte i Gang saa forskjelligartet Arbeide, at man kan beskæftige enhver Fange med det, han kan, at mange Fanger desuden intet særligt Arbeide kan, at man mangler Personale til at lede Arbeidet, og at mange Fanger helst vil slippe at gjøre noget og under den tidligere Ordning har kunnet følge sin Lyst i saa Henseende. Det nævnte Forhold har ogsaa bidraget til, at det lokale Fængselsvæsens Forvaltning er overført til Staten. I de færre, men mere belagte og bedre udstyrede Kreds-fængsler vil Arbeidsdriften kunne skjøttes ganske anderledes end den nu kan i de fleste Distriktsfængsler.

Bestemmelsen i § 40, jfr. § 15 gaar noget videre end Fængselsreglementet af 1885, der opstiller et Minimum af $\frac{1}{2}$ Times Bevægelse i fri Luft.

Af de øvrige Forskrifter i Loven, som medfører væsentligere Forandring med Hensyn til de korte Frihedsstraffes Fuldbyrkelse, kan mærkes Bestemmelserne om Revselse, der giver Adgang til Anvendelse af meget virksommere Straffemidler, end Fængselsloven af 1857 hjemler. Som det

vil sees, er legemlig Revselse her ikke anvendelig paa voxne Fanger.

Bestemmelserne om Fængselsstraffens Fuldbgyrdelse er forøvrigt endnu ikke gjort gjældende.

Kapitel IV om Behandlingen af Fanger, der ikke udstaar Straf (heller ikke sat i Kraft), angaar først og fremst Personer, der hensidder i Varetægtsfængsel som mistænkte eller anklagede for strafbare Handlinger, men dernæst ogsaa forskjellige andre Fanger, saasom Gjældsarrestanter, Personer, der skal transporteres ud af Riget o. l.

Bestemmelserne i §§ 46—48 falder i det væsentlige sammen med §§ 242 og 243 i Straffeprocenloven af 1887. Dog indeholder § 47 en Nyhed, forsaavidt som den tilpligter Fangerne at udføre det Arbeide, som paalægges dem. Straffelovkommissionen, efter hvis Forslag Bestemmelsen er given, bemærker derom:

»§ 47 opstiller det nye Princip, at alle Fanger har Arbeidspligt. At denne Regel i Virkeligheden er ikke alene anbefalelsesværdig af Hensyn til god Orden i Fængslet, men ogsaa af Hensyn til Fangernes eget Bedste, vil vistnok ingen Modsigelse vække. Nogen Betænkelighed om et uberettiget Indgreb i hans Frihed kan den ikke heller vel fremkalde. Naar man af Hensyn til den endnu ikke beviste Forbrydelse indespærrer den mistænkte i en Celle, vilde det være at sie Myggen af, om man fandt sig uberettiget til at sørge for, at han der anvendte sin Tid paa en fornuftig og nyttig Maade. Bliver han kjendt skyldig — og dette er jo Forudsætningen ogsaa for Fængslingen —, er han jo desuden pligtig til ogsaa at erstatte Udgifterne ved sit Ophold i Fængslet, og det er da alene en Konsekvens af Fængslingen, at man ogsaa søger at sikre sig denne Erstatning ved at fastholde en Pligt til Arbeide. Iøvrigt maa det erindres, at en stor Del af Varetægtsfangerne er Personer, hvis Brøde til og med allerede ved egen Tilstaaelse eller ved Dom er slaaet fast.

»Arbeidspligt for Varetægtsfanger er heller ikke ukjent i andre Lande. Af de tyske Fængselsfunktionærers For-
ening udtaltes saaledes paa Mødet i Freiburg i 1889, at i
Tyskland maa det anses tilladt at paalægge Varetægts-
fanger Arbeide, naar Opretholdelsen af Orden i Fængslet
kræver det (»Blätter für Gefängnisskunde«, XXV). Regle-
mentet for Badens Kreds- og Amtsfængsler § 80 hjemler
udtrykkelig Adgang til at paalægge visse Klasser af Vare-
tægtsfanger Arbeide, naar det af Ordenshensyn er nød-
vendigt. Lignende Regel haves i Sachsen. I visse Kan-
toner i Schweiz har Varetægtsfangen Arbeidspligt. I Italien
bestemmer Fængselsreglementet af 1. Februar 1891, Art. 276,
at de omhandlede Fanger kan tilpligtes at arbeide, med-
mindre de selv sørger for sit Underhold.»

Efter § 49, sammenholdt med § 15, vil ogsaa Vare-
tægtsfanger fremtidig faa mere Bevægelse i fri Luft, end
der i det nugældende Reglement er givet dem Krav paa.

Da ligeledes § 30 med visse Undtagelser er gjort an-
vendelig paa Varetægtsfanger, vil man ogsaa ligeoverfor
saadanne faa Adgang til virksommere Revselsesmidler i Til-
fælde af slet Opførsel. Nu har man praktisk talt alene
mørk Celle at ty til, og hvor denne af en eller anden
Grund ikke kan anvendes, staar man omtrent magtesløs.
Legemlig Revselse vil ligesaa lidt fremtidig som nu være
tilladt.

Bestemmelserne i Lovens Kapitel V vil medføre en
gjennemgribende Omrdning af Tvangsarbeidsvæsenet.

Tvangsarbeide omhandles ikke i Straffeloven, men an-
vendes i Henhold til andre Love. Efter Lovene om Fattig-
væsenet af 6. Juni 1863, der forsaavidt endnu er gjældende,
kan Betlere idømmes Tvangsarbeide for en Tid, som efter
Omstændighederne varierer mellem 2 Maaneder og 2 Aar.
Videre kan »i Tvangsarbeidshus efter Politiets Foranstalt-
ning indsættes Personer, der ere hengivne til Ørkesløshed
eller Drukkenskab og af den Grund ikke kunne lovlig

ernære sig. De kunne ikke indsættes paa længere Tid end 6 Maaneder, og det er overladt til Arbeidshusets Bestyrelse at løslade dem før den bestemte Tid, naar de enten godtgjøre, at Adgang til lovlig Næringsvei er aabnet for dem eller Bestyrelsen finder, at deres Opførsel giver grundet Haab om Forbedring. Fattiglovene tillader ogsaa i enkelte andre Tilfælde, at en Person indsættes paa Tvangsarbejde efter administrativ Forføining. Men disse Tilfælde er uden større praktisk Betydning. Derimod kan nævnes, at efter Love af 6. Juli 1892 om Underholdningsbidrag til Børn eller Hustru kan en Fader eller Ægtemand, som undlader at erlægge saadant Bidrag, under visse Betingelser af Overøvrigheden beordres indsat i Tvangsarbejdsanstalt for en Tid af indtil 3 Maaneder.

Tvangsarbejdshusene tilhører ikke Staten, men er oprettede af enkelte Kommuner eller af flere i Forening. Deres Planer er imidlertid approberede af Regjeringen, og Staten betaler en i vedkommende Plan fastsat Betaling for de fleste af de i Anstalten indsatte Personer.

Der er for Tiden 7 saadanne Anstalter i Norge, hvoraf alene de i Kristiania og Bergen er af nogen Betydning. De øvrige er ganske smaa.

Den her fremstillede Ordning er af mange Grunde fundet lidet tilfredsstillende. Dels fordi Tvangsarbejde ikke antages at burde anvendes uden i Henhold til Dom. Dels fordi den Tid, for hvilken Indsættelsen kan ske, jævnlig er altfor kort til at opnaa, hvad man tilsigter: at lære de forbederlige at føre et ordentligt og arbejdsomt Liv, og at holde de uforbederlige borte fra det frie Samfund. Endelig ogsaa fordi det ansees urigtigt og uhensigtsmæssigt, at Tvangsarbejdshusene ikke er Statsanstalter. Om dette sidste Spørgsmaal, som er det, der nærmest vedkommer os under Behandlingen af den Lov, hvorom der her er Tale, har Straffelovkommissionen udtalt følgende:

»Allerede nu er det nærmest en Abnormitet, at disse Indretninger er kommunale. Som Statistikken viser, an-

vendes de saagodtsom udelukkende til Formaal, som Staten har erkjendt at være dens ved at overtage Udgifterne. ligesom ogsaa deres Varetagelse er lagt i Statsmyndighedernes Haand. Af 2010 i et Aar indsatte Personer indsattes 1910 af Politiet for Statens Regning. Som Følge heraf bestrider Staten ogsaa den allerstørste Del af Anstalternes hele Udgift, og det synes, at en væsentlig Grund til, at dog enkelte af dem koster vedkommende Kommune Penge, ligger i deres Lidenhed og deraf følgende forholdsvis Kostbarhed. Ved deres Overtagelse af Staten vil man da endog tildels kunne gjøre Regning paa en Indsparelse af Udgifter, og man vil have sikret sig, at der overalt er fornøden Adgang til at indsætte, medens nu f. Ex. Kristiania Kommune, hvad Dag den vil, kan beslutte at nedlægge sin Tvangsarbeidsanstalt, der saa godt som alene benyttes og hvis Udgifter alene bestrides af Staten.

En endnu væsentligere Grund til, at Anstalterne bør blive Statsindretninger, ligger imidlertid i selve deres Karakter af Tvangs- og Strafanstalter. Alene Staten har den tvingende og straffende Myndighed, men derfor har den ogsaa Ansvaret for dennes forsvarlige Brug. Men hertil er det fornødent, at Anstalterne staar under dens øverste Bestyrelse og Kontrol. Vistnok skal ogsaa nu Anstaltens Reglement eller Plan bifaldes af Kongen. Men naar den engang er bifaldt, kan fra Statens Side ikke tidsmæssige Forandringer fremtvinges, og det vil derfor ogsaa let hænde, at for disse Anstalter Bestemmelser vedbliver at bestaa, som for Strafarbeidsanstalternes Vedkommende er afskaffet som forkastelige.

Det er ogsaa, om Tvangsarbeidsanstalterne ikke for meget skal forfeile sin Hensigt, og om ikke Samfundet tillige skal udsætte sig for den Bebreidelse ved sin Behandling at fordærve istedetfor at gavne dem, som undergives samme, med Hensyn til den indre Ordning nødvendigt at stille visse Krav, som imidlertid overhovedet ikke lader sig iværksætte, uden at der gennemføres nogen Sondring

mellem de indsatte Individder, mellem ældre og yngre, mellem mere og mindre fordærvede, for ikke at tale om mellem Mænd og Kvinder. En saadan Sondring er imidlertid igjen umulig, hvis Anstalterne skal forblive kommunale, da de i saa Fald bliver saa smaa, at de ikke gennem videre Opløsning i Afdelinger kan gøres mindre. Selv bortset herfra er det imidlertid øiensynligt, at Gjenneførelsen af de for de nævnte Øiemed fornødne Reforme paa mange Steder vil støde paa en ved sin Seighed uovervindelig Modstand eller strande paa vedkommende Myndigheders Ligegyldighed eller Uskjønsomhed, om ikke en Centralstyrelse sættes istand til at indblæse sin Aand i den hele Administration.«

Naar Loven af 31. Mai 1900 om Løsgjængerer, Betleri og Drukkenkab og den her omhandlede Lovs Forskrifter om Tvangsarbejde sættes i Kraft, vil saadant Arbejde blive at anvende paa Personer, som dømmes efter førstnævnte Lovs § 2 (Ørkesløse), §§ 4 og 5 (Løsgjængere) eller §§ 18 og 19 (Drukkenbolte). Tvangsarbejde er ikke nogen Straf, men en administrativ Forholdsregel. Indsættelsen sker af Paatalemyndigheden i Henhold til den ved Dommen meddelte Bemyndigelse for en Tid, hvis Maximum efter Omstændighederne varierer mellem 18 Maaneder og 6 Aar.

Til Optagelse af disse Personer skal Staten tilveiebringe de fornødne Tvangsarbejdshuse. Da Staten ikke har Anstalter, som kan bruges dertil, og da de nuværende kommunale Anstalter end ikke midlertidigen antages at kunne benyttes for Øiemedet, vil de omhandlede Lovbestemmelser ikke kunne træde i Kraft, før nye Anstalter er byggede. Hvor mange Anstalter der skal oprettes og hvor de skal bygges, er endnu ikke afgjort. I Regjeringens Lovforslag er forudsat, at der maa blive at tilveiebringe Plads for mindst 900 Tvangsarbejdere. Under denne Forudsætning er det i Forslagets Motiver udtalt, at man antagelig bør anlægge 2 Anstalter, idet Anlægget af 3, hvorom der har været vakt Spørgsmaal, medfører økonomiske Betænke-

ligheder. Under Sagens Behandling i Stortinget blev imidlertid fremhævet, at Anstalterne ikke bør gjøres for store. Bortset fra de økonomiske Hensyn vil Administrationen vistnok heri være fuldt enig, naturligvis dog under Forudsætning af, at Anstalterne ikke gjøres saa smaa, at de ikke kan gives det ønskelige Udstyr saavel med Hensyn til Bygninger og Indretning som med Hensyn til et tilstrækkeligt og ordentlig lønnet Personale. Det kan derfor hænde, at der vil blive anlagt f. Ex. 3 Anstalter, en i det østenfjeldske, en paa Vestlandet og en nordenfjelds. Anstalterne vil antagelig blive baserede baade paa Udearbeide og paa Indearbeide.

Saasnart budgetmæssige Hensyn tillader, at der ved Siden af den fornødne Bevilgning til de nye Landsfængsler ogsaa gives Bevilgning til Tvangsarbeidshusene, vil Forslag derom blive fremsat. Og da der vistnok paa alle Kanter er et stærkt Ønske om, at den nye Ordning af Tvangsarbeidsvæsenet snarest muligt kan komme i Virksomhed, tør det haabes, at de fornødne nye Anstalter om ikke saa mange Aar vil være istandbragte.

Som det vil sees, falder Lovens Bestemmelser om Tvangsarbeide og Tvangsarbeidshuse for en væsentlig Del sammen med de om Strafarbeide og Landsfængsler givne.

Hvad de særlige Bestemmelser angaar, vil det bemærkes, at disse lægger an paa at skabe den fornødne Adgang til Sondring og Gruppering af Tvangsarbeiderne, jfr. ogsaa § 19. Efter § 52 kan de endog undergives Behandling i Enrum, naar dette findes hensigtsmæssigt. Denne Regel er indtagen under særligt Hensyn til de yngre og de mindre fordærvede, men kan jo ogsaa have sin Betydning ligeoverfor de mest fordærvede.

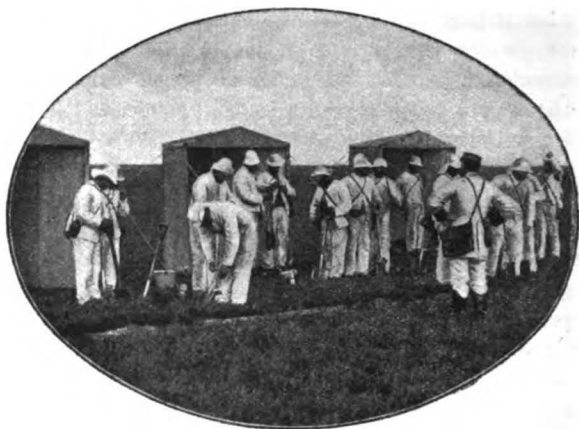
Efter Reglerne om Løsladelsen kan en Tvangsarbeider uden Hensyn til den Tid, for hvilken han er indsat, løslades, naar der er Haab om, at Indsættelsen vil have gjort sin Virkning. Men Løsladelsen meddeles ogsaa her paa Prøve.

Det Bidrag, som i § 58 er paalagt Hjemstavnskommunerne, er foreskrevet bl. a. i den Hensigt at hindre, at Kommunen bliver interesseret i, at nogen dømmes som Leddiggjænger istedetfor at ydes Fattigunderstøttelse paa sædvanlig Maade.

Hermed er vi færdige med Lovens Indhold.

Loven betegner et Skridt fremad paa Fængselreformens Vei. Men af det foran meddelte vil sees, at man endnu er et godt Stykke fra Maalet. Lovens Gjennemførelse vil koste meget Arbeide og store Udgifter. Men lykkes det at faa den gennemført paa rette Maade, tør det haabes, at man vil opnaa en Ordning, som tilfredsstiller alle rimelige Fordringer.

Fr. Woxen.

Strafarbejds-Kolonien i Gedhus Plantage.

II.

Den i 1899 anslaaede Retning af Straffuldbyrdelse: Fangers Sysselsættelse med strengt legemligt Arbejde i fri Luft og for øvrigt under Vilkaar, der i flere Henseender nærme sig betingelsesvis benaadede Fangers, turde muligt endnu have saa megen Aktualitet, at et Supplement til Beretningen om Forsøget i den nævnte Retning for en Gruppe af Tidsskriftets Læsere ikke vil være uden Interesse. Jeg skal derfor i en noget forkortet Form gengive min officielle

Beretning

om de i For- og Efteraar foretagne Kampagner i Gedhus Plantage og Myremalmsselskabets Plantage.

Endskønt den i Foraaret afholdte Kampagne af forenede pædagogiske og finansielle Hensyn planmæssigt var at betragte nærmest som en Afslutning af Forsøgskampagnen i afvigte Efteraar, vare Erfaringerne fra denne saa af-

gjort gunstige, at der hverken fra Plantningsselskabernes eller Fængselsvæsenets Side næreredes Betænkelighed ved allerede paa daværende Tidspunkt at kontrahere om Anvendelsen af en udvidet Arbejdskraft. Da tillige (som Følge af Tilvæksten af Mandskabet) den fra Efteraarskampagnen uforsøgte Plantningsvirksomhed reduceredes til en meget kort Periode, medens selve Kampagnen udstrakte sig til $2\frac{1}{2}$ Maaned, tabte den saa at sige fuldstændig Karakteren af Supplement til Forsøget og fremtraadte som en Kampagne for sig.

For af Hensyn til Plantningen at kunne aabne Kampagnen eventuelt 1. April, paabegyndtes Mandskabets Træning allerede i Februar ved Grusgravning paa Straffeanstaltens Mark, afbrudt ved Kurvefletning i Lokalerne, naar Kuldegraden hindrede Grusets Harpning.

Plantningsselskabet turde imidlertid først ved Midten af Maaneden erklære Jorden bekvem til Arbejde, og Udrykningen skete da snarest efter, nemlig den 20. April, efter at den nødvendige Reparation af Gedhus's Lokaler og Udtransport af Lejrmateriel m. m. umiddelbart forinden var foretaget.

Fraset den Omstændighed, at Transporten af Fangerne formedelst disses med 5 forøgede Antal krævede en Vogn mere (4) end under Forsøgskampagnen, foregik Udrykningen fuldstændig planmæssigt.

Fangestyrken, 20 Mand, mellem hvilke befandt sig samtlige de efter Forsøgskampagnen endnu ikke løsladte Fanger, var i Medfør af kgl. Resolution af 7. Marts sidstleden (ved hvilken Betingelsen for Medtagelse af Løsgængere udvidedes) sammensat som nedenstaaende Fortegnelse udviser.

Befalingsmandskabet var som i Fjor 3 Mand. Afløsning indrømmedes dog efter den halve Kampagnes Forløb saaledes, at to af de i Forsøgskampagnen anvendte Betjente deltog med en uøvet Betjent og senere den tredje af de førstnævnte Betjente med to ikke tidligere anvendte.

Løbe-Nr.	Alder.	Livstilling.	Forbrydelse.	Straffetid.		Tidligere Straffe i alt / deraf off. Arb.	Stadium ved Kampagnens Begyndelse.	Dato for Løsladelsen eller betingelsesvis Benaadning.	
				Tugth.	Forbh.				
1	34	Bagersvend	Tyveri	3		$\frac{4}{1}$	1) 4 Kl.	$\frac{21}{10}$ 1900	} Have deltaget i Forsøgskampagnen; førstnævnte som Lejrkok.
2	39	Arbejdsmd.	do.	6		$\frac{3}{1}$	O. S.	$\frac{14}{13}$ —	
3	41	Tyende	Forsøg paa Voldtægt og paa Drab.	8		$\frac{1}{0}$	O. S.	$\frac{20}{3}$ 1901	
4	31	Tjenestekarl	Voldtægt		5	$\frac{2}{0}$	2) 5 Kl.	$\frac{18}{6}$ —	
5	40	Husmand	Manddrab	Livstid		$\frac{1}{0}$	3) 5 Kl.	$\frac{4}{5}$ 1906	
6	54	Daglejer	Tyveri og Betleri.	2		$\frac{18}{4}$	4 Kl.	$\frac{18}{6}$ 1900	
7	49	Arbejdsmd.	Tyveri	2		$\frac{10}{4}$	4 Kl.	$\frac{4}{8}$ —	
8	40	do.	do.	3		$\frac{7}{5}$	5 Kl.	$\frac{20}{9}$ —	
9	34	do.	do.		2	$\frac{6}{2}$	4 Kl.	$\frac{11}{10}$ —	
10	47	do.	Brandstiftelse	8		$\frac{16}{4}$	O. S.	$\frac{18}{1}$ 1901	
11	36	do.	Tyveri og Betleri	3		$\frac{18}{3}$	4 Kl.	$\frac{11}{2}$ —	
12	36	Tilf. Arbejde	Tyveri	3		$\frac{8}{4}$	4 Kl.	$\frac{17}{5}$ —	
13	38	Slagtersvend	Forsøgt Voldtægt	3		$\frac{19}{5}$	4 Kl.	$\frac{19}{4}$ —	
14	54	Arbejdsmd.	Tyveri	3		$\frac{11}{6}$	4 Kl.	$\frac{27}{4}$ —	
15	34	Tilf. Arbejde	do.	4		$\frac{12}{4}$	5 Kl.	$\frac{20}{5}$ —	
16	34	Arbejdsmd.	Tyveri, Hæleri og Betleri.		$3\frac{1}{2}$	$\frac{19}{4}$	5 Kl.	$\frac{4}{7}$ —	
17	44	do.	Blodskam	4		0	5 Kl.	$\frac{9}{9}$ —	
18	35	do.	Tyv, ul. Omg. med Hitteg., fors. Voldtægt og Betleri.		4	$\frac{2}{2}$	5 Kl.	$\frac{20}{9}$ —	
19	41	do.	Brandstiftelse, Tyveri og Betleri.	10		$\frac{4}{3}$	O. S.	$\frac{28}{12}$ —	
20	43	do.	Blodskam og uterl. Forh. overf. Moder.	8		$\frac{2}{0}$	5 Kl.	$\frac{12}{2}$ 1903	

1) Løbe-Nr. 1 er oprykket i 5 Kl. $\frac{2}{4}$ 1900. 2) Løbe-Nr. 4 er oprykket i O. S. $\frac{18}{4}$ 1900. 3) Løbe-Nr. 5 er oprykket i O. S. $\frac{4}{5}$ 1900.

Fængselsinspektøren deltog i Udrykningen og forblev en Uges Tid i Kolonien.

Arbejdet, Plantning af 120,000 Rødgran og Bjergfyr i de af Fangerne om Efteraaret gravede Huller, tilendebagtes allerede til Maanedens Udgang, en kendetligt kortere Tid end af Plantningsselskabet beregnet. Hulgravningen tog derefter sin Begyndelse i Steen Blichers Plantage og fortsattes i Myremalmsplantagen fra 12. Juni til Kampagnens Slutning. Pensum: 200 Huller ($14 \times 14''$) opnaaedes efter ca. 1 Maanedes Forløb af samtlige Fanger; et stort Antal af disse drev det gennemsnitlig daglig til 300, to til 400 og en til 500 Huller, hvilke sidstnævnte Præstationer efter fagkyndiges Udsagn næppe vil kunne naas af øvede Akkordarbejdere.

Fra Plantningsselskabets Side paaskønnedes dette ihærdige Arbejde paa forskellig Vis: dels tillod Plantørerne, at Arbejdet ophørte saa meget tidligere som Gangen fra Arbejdsstedet til Gedhus nødvendiggjorde (i Myremalms Selskabets Plantage udgjorde Vejlængden ved Kampagnens Slutning allerede 3600 Alen), dels tilbød Plantningsselskabet at udbetale de flinkeste Fanger en Præmie.

Men ogsaa paa anden — for øvrigt for Fangerne mindre behagelig — Maade godtgøres deres Flid: en Fange er midlertidig Invalid formedelst Ledevand i Knæet, to formedelst Nerverelammelse i Haanden. Quasikyndiges Opfattelse af Hedearbejdet som et rent Slaraffenliv synes derfor temmelig lidt begrundet.

Sundhedstilstanden har — fra regnet de sædvanlige Fordøjelsesuregelmæssigheder, foranledigede ved Forandring i saa at sige samtlige Livsvilkaar — været tilfredsstillende. Næppe ganske uden Indflydelse i saa Henseende anses Nydelsen af det Drikkevandet iblandede Havremel, der desuden gør Vandet til en læskende, nærende og ret velsmagende Drik. Yderligere varieredes Middagsmaden noget, særlig ved Mælke-mad i Stedet for den ene af Ugens Gange Ærter. Det intense fysiske Arbejde nødvendiggjorde ikke des mindre i en længere Periode et dagligt Tillæg af 20 Kvint Brød pro persona.

Lægetilsyn foretoges omtrent ved Kampagnens Midte. Medicinregningen udgjorde ca. 19 Kr., væsentligt for Midler til ydre Brug. Særligt fraset Udgiften til disse har den forholdsmeessige Medikamentudgift været betydelig lavere end i Straffeanstalten.

Gudstjeneste afholdtes formedelst de mange Helligdage, der faldt i Kampagnen, 2 Gange af Fængselspræsten, desuden 1 Gang af Sognepræsten i Grove Sogn, ved samtlige Lejligheder med fuld Tilslutning fra Fangernes Side.

Forholdet, saavel over for Befalingspersonalet som mellem Fangerne indbyrdes, har, som under Forsøgskampagnen, været i alle Henseender tilfredsstillende. Ingen Advarsel har været foranlediget.

Den religiøse Trang, som i Fjor gav sig Udslag i ugentlig Andagtsafholdelse, har været kun lidt fremtrædende; kun en Søndag har Anmodning desangaaende fundet Sted. Fangerne have imidlertid under den daglige Bøns Afholdelse aldrig ladet det skorte paa Andagt.

Fritidsbeskæftigelsen har været de fra Foraarskampagnen kendte Kastespil varierende med lidt Boldtspil uden for Lejren og Udflugter af $\frac{1}{4}$ Mils Udstrækning. Det bedste Tidsfordriv har imidlertid været Fangernes Sang til den en musikalsk Medfange af en privat Giver tilsendte Violin.

Bogsamlingen er benyttet noget efter Arbejdstiden om Aftenen; om Middagen søge Fangerne umiddelbart efter Maaltidet den mageligste Stilling for Hvile, den de da tage udstrakte paa Bænke, løse Brædder eller i Mangel af andet den bare Jord.

Brevskrivningen er for de fleste Fangers Vedkommende ikke stor. Selvfølgelig omhandles i Reglen Forholdene i Kolonien. Da det formentlig ikke anses uden Interesse at kende Fangernes Anskuelser om Friluftstraffuldbyrdelsen, hidsættes forskellige Udtog af saadanne Breve:

Nr. 17. Nu ere vi komne ud paa Heden. Du kan tro, det er et anderledes Liv end som at være inde-

lukket, det er et svært Arbejde, men jeg er Gud ske Lov sund og rask, saa det gaar nok. Vi planter og graver Huller til at plante i til næste Aar; vi graver dem 14" dybe og 14" brede, men saasomt vi have taget Græstørven af, støde vi paa Noget, som kaldes Al, det er næsten saa haardt som Cement, saa Du kan tro, jeg er træt om Aftenen, naar jeg lægger mig til Ro. Vi skal grave 200 Huller om Dagen, det kan jeg ogsaa naa, naar de ellers ikke er altfor slemme. Jeg har aldrig arbejdet saa haardt før som nu, men det er ligegodt bedre at arbejde ude i den fri Luft end som at staa og hænge over Væven, og saa leve vi meget bedre end som hjemme paa Anstalten, vi faar en udmærket og stor Portion kraftig Middagsmad og Kaffe om Morgen, inden vi marcherer ud, og saa faar vi Te om Aftenen, vi faar mere Ost og Fedt end som hjemme; og Du, sikken Appetit jeg har faaet! to Rundtenommer Rugbrød med Fedt paa til min Kaffe, og de er mindst hver 1 Tom. tykke. Fornøjelse har vi ogsaa herude: om Søndagen spiller vi Kegler og Langboldt, og saa skulde Du høre en Fuglesang fra Morgen til Aften. Om Aftenen maa vi røge en Time og om Søndagen den halve Dag, saa Du kan se, jeg har det meget godt. Det er et underligt Vejr, vi har herude: den ene Dag er det 24 Graders Varme, den anden Dag er det en Hundekulde. Store Bededags Aften fik vi hver to Hveder til vor Te, dem gav Inspektøren os af sin egen Lomme; nogle Herrer, som har været her ude at se, hvorledes vi arbejde, har givet os Tobak og Chokolade, saa Du kan tro, det var noget Nyt at smage, men det Allerbedste var, at en mig ubekendt Herre har sendt mig en Violin, som jeg maa laane at spille paa i min Fritid, og hvormed jeg morer mine Medfanger, stakkels Mennesker, nogle af dem synge meget godt, saa Tiden gaar godt for mig.

Her er mange Hedelærker; jeg har ogsaa set Hugorme, Firben og Harer, Mennesker se vi ikke mange af.

Nr. 5. Du ved vel, at jeg arbejder ude paa Alheden, og Du vilde vel gerne vide, hvorledes jeg har det. Jeg befinder mig rigtig vel, det er et sundt Arbejde, men det er ogsaa et strængt Arbejde at grave den haarde Al dybt nok. Vi faa efter Forholdene en meget god Forplejning og har som Fanger stor Begunstigelse i vor Fritid, hver Aften samt Søndag Eftermiddag tillades det os at røge Tobak. Jeg er nu med tredje Gang; at arbejde i den fri Luft er langt bedre for Sundheden end at sidde indespærret.

Nr. 11. Ja, Du kan tro, det er noget Andet end at staa og se paa, at en Dampvæv arbejder; her maa vi bruge Lemmerne, for Jorden her ude paa Heden er haard at bide i somme Steder, men meget hellere vil jeg være her ude i den friske Luft end staa inde, det er en hel anden Tilværelse

Nr. 14. Jeg er rask her ude paa Heden, hvor vi ere 20 Mand beskæftigede med at grave Huller. Du kan tro, det er et haardt Arbejde, men Tiden gaar godt, og den friske Luft styrker og sætter Kulør baade paa Sjæl og Legeme, saa jeg, naar jeg slipper ud af Straffeanstalten, vil have dobbelt Lyst til Arbejdet udenfor . . .

Nr. 18. Jeg er paa Alheden at grave Huller, hvori der skal plantes Gran og Bjergfyr. Arbejdet bliver udført af 20 Fanger, hvoraf den ene er Kok. Det er et haardt Arbejde, men vi har det ellers godt i alle Maader, for Betjentene, som vi har, ere flinke mod os, og vor Inspektør er godt tilfreds med vort Arbejde, for vi faar Ros, hvergang han kommer ud til os. . . .

Nr. 20. Jeg vil fortælle Dig, at jeg er ude paa Alheden, og Du kan tro, at det er strængt Arbejde, men med Guds Hjælp gaar det nok. Jeg vil blot ønske, at jeg kunde faa min Frihed; her ude paa Heden har vi megen Frihed og Tilladelse til at røge Tobak, hvilket Altsammen er godt, men den rigtige Frihed er dog den bedste.

Nr. 2. Jeg har faaet Lyst til at bosætte mig ude paa Hedeegnen, og det er lidt om det, jeg nu vil skrive. Jeg kan nemlig faa et Hus at købe, grundmuret og kun 6 Aar gammelt, der er 11 Tdr. Land til, og det er altsammen Mosejord. Det kan købes for 600 Kr., men der skal ikke udbetales mere end 200 Kr. Nu kan Du jo tænke over det, og, hvis Du gaar ind paa det, lade mig det vide; jeg vil saa se, om jeg ikke kan faa det i Orden, inden jeg forlader Straffeanstalten.

Nr. 19. Vi skal ud paa Heden igen i August, det er et haardt Arbejde, men vi faar en meget god Kost. . . .

Nr. 23. Arbejdet her er meget strængt, men saa faar vi til Gengæld en god Kost, og som ekstra Frihed kan nævnes, at vi har Tilladelse til at røge Tobak.

Nr. 12. Nu har vi snart været hjemme en Maaned, men skal med det første paa Heden igen, og det er jo ogsaa det bedste for den friske Lufts Skyld; tillige kan vi gaa ud og ind, som vi vil, og faa gode Bøger at læse i, saa vi kan jo ikke forlange mere. Og dette Arbejde, de har begyndt paa, er jo for at gøre os til bedre Mennesker for Fremtiden, saa at vi kan føre et ordentligt Liv, naar vi engang kommer ud, og vi selv vil hjælpe til. Det var jo ogsaa paa den høje Tid, hvis vi vil vente at blive til noget, og vil jeg bede

Gud om, at han vil hjælpe mig for Jesu Skyld fremad paa den gode Vej, at jeg ikke skal gøre ham mere Synd, end jeg har gjort baade ham og Jer, og jeg ved, at han har tilgivet mig denne Gang.

Kolonien har saavel i sine indre Forhold som i Forholdet til Omverdenen været Genstand for ret livlig Udvikling. Den meget primitive Indretning af Kurvemagertelt og Vindskærme er erstattet med saavel rummeligere som solidere Konstruktioner, hvorhos en — rigtignok ikke meget stor — Køkkenhave er anlagt. Foruden med Sognepræsten (som foran nævnt) er Kolonien ogsaa traadt i Forbindelse med Distriktslægen, til hvem i paakommende Tilfælde bekvemmere vil kunne rekurreres end til anden Læge; yderligere er ved Velvilje af Generaldirektøren for Postvæsenet den tidligere over Viborg befordrede Brev- og Pakkepost ændret til en ulige hensigtsmæssigere Route via Herning.

Kampagnen afsluttedes den 29. Juni. Mandskabets Tilbageføring skete planmæssigt. Af Materiellet efterlodtes i Kolonien og Plantørboligen »Kragssøhus« alt, hvad ikke nødvendiggjordes for Mandskabets kortvarige Ophold i Straffeanstalten til Efteraarskampagnen.

Overensstemmende med kgl. Resolution af $\frac{20}{6}$ f. A. opløstes Mandskabet i mindre Hold, der efter Straffetid og resterende Straffetid anvendtes til resp. Havedyrkning, Grusgravning og udvendigt Rengøringsarbejde. Efter omtrent en Maanedes Forløb formeredes Hedemandskabet atter for efter nogle Dages Sammenarbejden i Gravning at genoptage Arbejdet paa Heden.

Kampagne III, der afholdtes i Myremalmsselskabets Plantage fra 3. August til 2. Oktober, var i Henseende til Aarstid den i afvigte Efteraar, i Henseende til Arbejdsstyrken den i Foraaret foretagne Kampagne saa lig, at den, saameget mere som Planen for Frem- og Tilbageføring af

Mandskabet og Materiel samt førstnævntes senere Fordeling i Straffeanstalten paa det nøjeste efterfulgtes, ikke behøver nærmere Omtale. Kun bemærkes:

Af de deltagende Befalingsmænd vare to ikke tidligere anvendte.

Foruden de i tidligere Kampagner anvendte Fanger have efternævnte deltaget:

Løbe-Nr.	Alder	Livs- stilling	Forbry- delse	Straffetid.		Tidligere Straffe ialt / deraf offentligt Arbejde.	Stadium (ved Kam- pagnens Begyn- delse).	Dato for Løs- ladelsen eller betingelses- vis Benaad- ning.
				Th.	Fbh.			
21	50	Arbmd.	Blodskam Tyveri og	2		$\frac{3}{4}$	4 Kl.	$\frac{12}{1}$ 1901
22	48	do.	Løsgæn- geri.	2		$\frac{5}{2}$	4 Kl.	$\frac{12}{1}$ 1901
23	30	do.	Tyveri.		$4\frac{1}{2}$	$\frac{6}{4}$	O. S.	$\frac{27}{3}$ 1901

Arbejdet: Hul- og Rendegravning har som Helhed været begunstiget af Vejret (Kurvefletning har derfor kun fundet Sted i mindste Udstrækning); ligeledes har Jordbunden været efter Omstændighederne bekvem.

Vanskeliggørende Arbejdsmængden har selvfølgelig Vej-
længden været, idet samme efterhaanden som Gravningen
skred fremad naaede 5,800 Alen. Da denne Afstand til-
bagelægges 2 Gange hver For- og Eftermiddag, altsaa ca.
2 Mil, er det mere forstaaligt, at Fangerne bleve gennem-
trætte, end at de, uagtet de herved afkortede Tiden til Ar-
bejdet med 3 Timer, præsterede gennemsnitlig 33 à 50 %
over Pensum. Den ledende Plantør erklærede da ogsaa
Fliden og Resultatet: Færdiggørelse til Plantning af ca. 150
Tdr. Land, større end private Arbejdsfolks.

Sundhedstilstanden har været god, Lægetilsyn har ikke
været fundet nødvendigt. Medicinforbruget som under for-
rige Kampagne 18—19 Kr.

Gudstjeneste er afholdt to Gange, resp. ved Fængsels-
præsten og Præsten i Grove Sogn.

Det disciplinære som moralske Forhold har som tidligere været fortrinligt. Ingen Straf eller Advarsel er tildelt.

De resp. under og mellem Kampagnerne løsladte Fanger ere hver af Fængselselskabet ydede en Penge- eller Beklædningshjælp, af Straffeanstalten et eller to Fotografier fra Kampagnen.

Kolonien, der jævnlgt er inspiceret af Embedsmænd fra Straffeanstalten, besøgte den 28. August ved en af Plantningselskaberne arrangeret Ekskursion af et større Selskab i Hedesagen interesserede, hvorimellem Hs. Ekscell. Justitsministeren, Formanden for Bestyrelsen af det danske Hedeselskab, Amtmanden over Ringkøbing Amt m. fl.

Med Tilladelse af Overinspektionen for Fængselsvæsenet er Kolonien i Løbet af Kampagnerne besøgt af to udenlandske og to danske Forfattere samt en dansk Kunstner, yderligere af Fængselsetaten et større Antal Embedsmænd og Betjente.

— Saa vidt Beretningen. Paa nærværende Tidspunkt at angive Forholdet mellem Resultaterne af resp. Friluftsbehandlingen og den til Løsladelsen fortsatte Behandling inden Laas og Gitter, lader sig, uagtet Forsøgenes særdeles tilfredsstillende Udfald, selvfølgelig ikke gøre; dertil maa Forsøgenes Kortvarighed og ringe Individantal, men særligt Tiden efter Straffen, i hvilken Paavirkningen skulde gives Lejlighed til at vise sig, anses absolut utilstrækkelig. Imidlertid medfører Friluftsbehandlingen paa Forhaand saa væsentlige Rehabilitationsbetingelser, at den — under for øvrigt lige Vilkaar efter Straffen — berettiger til den Slutning, at Tilbagefaldsprocenten vil kendeligt formindskes. Godtgjort er under alle Omstændigheder,

- at Fangernes legemlige Sundhed i høj Grad befordres,
- at Arbejdsdueligheden vedligeholdes,
- at Lysten til regelret Arbejde fremmes,
- at Fangerne vænnes til at indse, at strængt legemligt Arbejde ikke nødvendiggor Nydelsen af Spirituosa.
- at Selvgatelsen udvikles.

N. Backe.

I Forbindelse med foranstaaende Beretning vil det formentlig være af Interesse at læse nedenstaaende Udklip af »Hedeselskabets Tidsskrift«.

Om Anvendelse af Straffefanger til Hedearbejde.

Om end Hovedformaalet med Anvendelse af Straffefanger til Hedearbejde er paa god Maade at indvirke paa Fangerne, ved at give dem Arbejde i den fri Natur, fremfor det stillesiddende Arbejde ved Væv og Rok i Horsens Tugthus, saa er det sekundære Formaal dog tillige at benytte Fangerens Arbejdskraft paa heldig Maade til Hedens Tilplantning.

Medens den førstnævnte Side af Sagen særlig henhører under Fængselsvæsenets Ressort, har det været de Plantningsselskaber, Plantningsselskabet Steen Blicher og Jydsk Myremalms og Plantningsselskab, som have overtaget Fangerens Arbejdskraft, magtpaaliggende at kunne anvende Fangerne paa rigtig og fordelagtig Maade.

Selskaberne overtog første Gang Arbejdskraften af 15 Fanger i 1899 fra 12. August til 12. Oktober, altsaa i to Maaneder, og betalte Fængselsvæsenet 1 Krone pr. Fangearbejdsdag, herunder ogsaa for Regnvejrskage, i hvilke Dage Selskaberne da sysselsatte Fangerne med Kurvefletning. Selskaberne leverede endvidere de fornødne Arbejdsredskaber, det til den forstlige Ledelse fornødne Tilsyn, og endelig afgaves Gedhuset til Fangerens Husning, imod at Fængselsvæsenet overtog Gedhusets Vedligeholdelse i de Aar, Installationen finder Sted.

Fængselsvæsenet sørgede paa den anden Side for Fangerens Underhold i enhver Retning, ligesom det selvfølgelig i enhver Henseende førte Tilsynet med Fangerne, i hvilken Anledning en Overbetjent og to Politibetjente medfulgte.

Denne første Fangekampagne begyndte under forholdsvis uheldige Vilkaar. Sommeren 1899 var nemlig som bekendt meget tør, og Jordbunden var derfor meget haard at grave i. Endskønt Fangerne arbejdede ihærdigt, blev

derfor det præsterede Arbejde forholdsvis lille, og det økonomiske Resultat blev det første Aar ikke særlig gunstigt for Selskaberne, som nedenstaaende Oversigt udviser.

Oversigt over det Arbejde, de i Gedhus Plantage fra 12. August til 12. Oktober 1899 modtagne Straffefanger præsterede:

		For Selskabet	
		Til Udgift	Til Værdi
		Kr. Ø.	Kr. Ø.
1	I de første 308 $\frac{1}{2}$ Arbejdsmandsdage gravedes paa 7 $\frac{1}{2}$ Td. Ld. Ager 18,900 $\frac{10}{16}$ " aflange Huller med 2 $\frac{1}{4}$ \times 2 $\frac{1}{2}$ Al. Afstand, der altsaa kostede 1 Kr. pr. Arbejdsmandsdag	303	50
	Medens Værdien kun kunde sættes til 1 Øre pr. Hul, altsaa		189
	Det præsterede Arbejde blev altsaa meget dyrt for Selskabet, men dette skyldes først og fremmest, at Jorden paa Grund af den usædvanlige Tørke var usædvanlig haard at arbejde.		
2	Imidlertid blev Jorden oplødt eller omtrent oplødt af Regn, og man ændrede samtidig Arbejdet, saaledes at der i Agermark først pløjedes Render, med 2 $\frac{1}{2}$ Al. Afstand, hvorefter Fangerne gennemgravede Bunden af disse Render i 12—14" Dybde.		
	I 151 $\frac{1}{2}$ Dag gravedes 15,400 Fvn. Rende paa 8 $\frac{1}{2}$ Td. Ld. med Udgift pr. Td. Ld.		
	17 Kr. 80 Ø. samtidig med at Pløjningen kostede pr. Td. Ld.		6 — . —
	i alt pr. Td. Ld.	202	50
	Medens dette Arbejde for Selskabet har en Værdi af 25 Kr. pr. Td. Ld.		212 50
8	Derefter gik man over til Gravning af $\frac{14}{14}$ "s kubiske Huller i Hede med 2 \times 4 Al. Afstand. I 252 Dage gravedes 51,800 $\frac{14}{14}$ "s Huller med Udgift	252	.
	Og til Værdi à $\frac{1}{2}$ Øre pr. Hul		259 .
	At overføre	758	660 50

		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
	Overført . . .	758	•	660	50
4	Foruden disse Udgifter har Selskabet imidlertid betalt:				
5	For Arbejdsredskaber til Gravning: 32 Spader, 1 Greb og Reparation	103	05		
	Disse Spader ere dog endnu for en Del i Behold til Brug igen.				
	Samt for Redskaber til Kurvefletning: 4 Knive, 2 Syle. 1 Grenesaks 4 Kr. 95 Ø.				
	For Pilemateriale 8 — • —	12	95		
	Der blev flettet Kurve til Værdi			10	•
6	Endvidere har Selskabet betalt Plantøren for det ekstraordinære Tilsyn af Fangernes Arbejde	100	•		
	Summa Udgift for Selskabet . . .	974	•		
	Summa Værdi for Selskabet . . .			670	50

Imidlertid var Fangernes Disciplin udmærket, de havde utvivlsomt godt af Kampagnen, og for Plantningsselskaberne var denne heller ikke uden Lyspunkter. Post 2 og 3 udviste nemlig, at Fangerne kunde præstere et betydeligt Hedearbejde, naar Jorden ikke er udtørret.

Plantningsselskaberne afsluttede herefter en ny Kontrakt med Fængselsvæsenet for Finansaaret 1900—1901, hvorefter de skulde modtage i dette Aar 20 Fanger, og da saavel under en Foraars- som Efteraarskampagne, hvers Varighed af ca. 2 Maaneder. Efter denne Kontrakt opnaaede Selskaberne to mindre Lempelser, idet de dels fritoges for yderlig at tillægge Arbejdsredskaber, dels fritoges for at overtage Fangernes Arbejdskraft paa Regnvejrsdage, idet det da blev Strafanstaltens Sag at sysselsætte Fangerne.

Herefter stillede Oversigten over 20 Straffefangere Arbejde i Gedhus Plantage i Tiden fra 21. April til 21. Juni 1900 sig saaledes:

		For Selskabet			
		Til Udgift		Til Værdi	
		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Paa 40 Td. Ld. plantet 120,800 Planter i 138 Dage à 1 Kr.	138	>		>
	Værdi: Sætning af 120,800 Planter à 1½ Kr. pr. 1000 Stk.			180	
2	Paa 67½ Td Ld. gravet 117,850 ¼/¼" s Huller i 569 Dage à 1 Kr.	569	>	569	>
	Værdi: 117,850 ¼/¼" s Huller à ½ Øre				
3	Paa 18 Td. Ld. gennemgravet Render med 4 Alens Afstand, hvortil medgaaet 94 Dage à 1 Kr. = 94 Kr.				
	Forudgaaende Skræpløjning af samme à 3 Kr. pr. Td. Ld. = 54 —	148	>		
	Værdi: 18 Td. Ld. at rillepløje à 12½ Kr.			225	>
4	Paa 6½ Td. Ld. gennemgravet Render med 2½ Alens Afstand, hvortil medgaaet 91 Dage à 1 Kr. = 91 Kr.				
	Forudgaaende Skræpløjning af samme à 6 Kr. pr. Td. Ld. = 39 —	130	>		
	Værdi: 6½ Td. Ld. at rillepløje à 25 Kr.			162	50
5	Plantørens ekstraordinære Honorar for Tilsyn	100	>		
	Summa Udgift for Selskabet . . .	1080	>		
	Summa Værdi for Selskabet . . .			1156	50

Og Oversigten over 20 Straffefangers Arbejde i Myremalms Plantagen i Tiden fra 4. August til 2. Oktober 1900:

		For Selskabet			
		Til Udgift		Til Værdi	
		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Paa 74 Td. Ld. gravet 129,263 ¹⁴ / ₁₄ "s Huller i 465, Dage à 1 Kr.	465	30		
	Værdi: 129,263 Huller à ¹ / ₂ Øre.			646	31
2	Paa 52 Td. Ld. gennemgravet Render med 4 Alens Afstand, hvortil medgaaet 430, Dage à 1 Kr. = 430,20 Kr.				
	Forudgaaende Skræpløjning af samme 52 Td. Ld. à 3 Kr. . . = 156,00 —	586	20		
	Værdi: 52 Td. Ld. at rillepløje med 4 Al. Afstand à 12,50 Kr.			650	
3	Plantørens ekstraordinære Honorar for Tilsyn	100			
	Summa Udgift for Selskabet . . .	1151	50		
	Summa Værdi for Selskabet . . .			1296	31

Til ovenstaaende Oversigter bemærkes imidlertid, at det er meget vanskeligt at ansætte Værdien af det udførte Fangearbejde rigtigt. Havde vi ikke Fangerne, vilde Kulturarbejdet være blevet udført ved Plov, og Fangernes Arbejde er derfor blevet sammenlignet med Pløjningsarbejder. Om end disse, for overhovedet at kunne sammenlignes med Haandarbejde, ere blevne beregnede til en forholdsvis høj Pris, saa vilde det dog næppe være muligt med Plov at faa udført et saa godt Arbejde som med Fangerne. De gravede Huller og Render ere særdeles godt gravede, og om end man næppe kan regne fuldt ud efter Planternes Vækst i det første Aar, saa har dog denne været udmærket.

Alt i alt have Selskaberne den største Grund til at være fuldt ud tilfredse med det af Fangerne præsterede Arbejde.

Da tillige Fængselsvæsenet betragter Sagen som Succes, paatænkes Fangevirksomheden paa Heden næste Aar udvidet, saaledes at Fanger muligvis ogsaa ville blive anvendte til Plantningsarbejder i Plantagen »Mourier Petersen«, der

som bekendt ligger i Lem Sogn paa Skovbjerg Bakkeøens Vestside, 2 Mil Vest for Ringkøbing.

Endelig skal anføres, at medens der i Befolkningen fra først af var megen Ængstelse til Stede overfor Installationen. saa er det nu ikke mere Tilfældet.

Birkebæk, den 17. December 1900.

Chr. Dalgas.

Forslaget til Lov om offentlig Forsorg for van-
røgtede, vanartede og forbryderske Børns
Opdragelse

af

Overretsassessor *Brun*, Formand for Foreningen af 1837
til forsømte Børns Frelse.

I Henhold til Redaktionens Anmodning skal jeg i det følgende søge at give en orienterende Fremstilling af Hovedreglerne i ovennævnte Lovforslag og dettes Stilling til den nuværende Tilstand. Som bekendt er der i de sidste Aartier rundt om i Lande med lignende Civilisation som vor truffet særlige Lovforanstaltninger til Bekæmpelse af den Stigning af Forbrydelser mellem Børn, som er iagttaget i den sidste Menneskealder. Disse Foranstaltninger have alle Vegne samlet sig om at lade Opdragelse træde i Stedet for Straf. Herhjemme have vi endnu ikke naaet at faa saadanne nye Love tilvejebragte, og betegnende for Udlandets Opfattelse af vore Forhold i saa Henseende er en Artikel i det den 30. Juni 1900 daterede Hæfte af »Journal of the Royal Statistical Society« (S. 183—261). I denne Artikel gøres der ret indgaaende Rede for, hvad der i de forskellige europæiske Lande og de af den angelsachsiske Race beherskede Stater uden for Europa er gjort med Hensyn til forbryderske Børns Behandling. I Omtalen heraf skænkes der selv smaa Stater som Svejts og Belgien hver 5 tæt trykte Sider, hvorimod Danmark, foruden lidt Statistik, kun faar 12 Linier. I disse siges der væsentlig kun, at Dan-

mark er det eneste Land, hvor der gives en Straf af Ris til Piger under 12 Aar, og hvor Drengene kunne faa Ris indtil det 15de Aar, samt hvor Fængsel kan anvendes allerede med det 10de Aar. Men, tilføjes der, der findes heller ikke særlige Lovregler med Hensyn til Behandlingen af forbryderske Børn. Det er denne Mangel, Lovforslaget tilsigter at afhjælpe, og det maa derfor hilses med Glæde.

Idet den i Lovforslaget trufne Ordning af Stoffet i Hovedsagen vil blive fulgt, skal der gaas over til Kapitel I, der angiver, til hvilke Børn Lovforslaget sigter. § 1 a handler om det Barn, som »paa Grund af Forældres eller andre Opdrageres Vanrøgt, Mishandling eller slette Paavirkning er udsat for legemlig Forkrøbling eller sædelig Fordærvelse«. § 1 b taler derhos om det Barn, som »ved slet Opførsel har lagt sædelig Vanart for Dagen«. Disse to Grupper af Børn kaldes paa flere Steder i Lovforslaget: de vanrøgtede og vanartede Børn, modsat 3die Gruppe, de saakaldte forbryderske Børn, om hvilke § 1 c handler. Reglen omfatter det Barn, som »paa Grund af sin Alder af Loven eller vedkommende Myndighed fritages for Straf for en Handling, der har givet Myndighederne Anledning til Strafforfølgningsskridt, men det findes, at opdragende Foranstaltninger ere fornødne«. Denne Regel er maaske mindre let forstaaelig uden for Juristernes Kredse. Det skal derfor her bemærkes, at for Tiden ere Børn under 10 Aar ifølge Straffelovens § 35 fritagne for Straf, hvilken Forbrydelse de end maatte begaa, og Børn mellem 10 og 15 Aar ifølge Straffelovens § 36 ligeledes fritagne for Straf, naar de have begaaet mindre betydelige Forbrydelser, hvis Strafbarhed de ikke kunne antages at have indset. Disse 2 Grupper ere altsaa ifølge Loven fritagne for Straf. Efter Straffelovens § 36 kunne Børn mellem 10 og 15 Aar af Justitsministeriet fritages for Straf, selv om de have begaaet grovere Forbrydelser, hvis Strafbarhed de maa antages at have kunnet indse, naar det kan ventes, at paagældende Barn ved andre Foranstaltninger kan rettes og forbedres. Dog kan saadan

Fritagelse ikke finde Sted, naar Forbrydelsen er saa grov, at en voksen for samme vilde have faaet Tugthusarbejde eller Livsstraf. Børn mellem 15 og 18 Aar skulle altid straffes, naar de forbryde sig, men Straffen skal nedsættes efter Omstændighederne til det halve. Børn i denne Aldersklasse og Børn mellem 10 og 15 Aar, som begaa de ovenomtalte allergroveste Forbrydelser, kunne kun fritages for Tiltale ved kongelig Resolution, ligesom enhver anden Forbryder kan det. Om alle disse Grupper af Børn handler § 1 c. Dens Anvendelighed er dog som foran angivet betinget af, at disse Børn have begaaet en Forbrydelse, der har givet Øvrigheden*) Anledning til at rejse en Undersøgelse, under hvilken det viser sig, at opdragende Foranstaltninger ere fornødne. Sondringen mellem § 1 a og b, de vanrøgtede og vanartede Børn paa den ene Side, og § 1 c, de forbryderske Børn paa den anden Side, er af ren formel Art. Thi et vanartet Barn kommer kun ind under § 1 c, hvis det ved at gribes i en Forbrydelse eller paa anden Maade giver Anledning til, at Sag rejses, og et Barn, som f. Eks. er stærkt vanrøgtet af sine Forældre og paa Grund af en, som det viser sig, urigtig Mistanke inddraget under en Undersøgelse, bliver et »forbrydersk« Barn, skønt Grunden til, at det offentlige under Undersøgelsen kommer til det Resultat, at Opdragelsesforanstaltninger ere nødvendige, maaske alene er at søge hos Forældrene. Naar Loven karakteriserer § 1 c Børnene som forbryderske, modsat de vanrøgtede og vanartede Børn, er det saaledes ikke, fordi Loven anser dem for værre, men alene af den i Henseende til Barnets Forhold mere tilfældige Grund, om Øvrigheden er bleven sat i Bevægelse over for dem. Der er bleven dvælet saa meget ved denne Sondring, fordi den faar saa indgribende Betydning paa mange Punkter i For-

*) Paatalemyndigheden er jo som Hovedregel hos Amtmanden, i Kjøbenhavn Vicepolitidirektøren. Dog skal Justitsministeriet i nogle enkelte Tilfælde træffe Afgørelsen. I offentlige Politisager har Politimesteren Paatalemyndigheden.

slaget. Blandt disse maa allerede her fremhæves, at Afgørelsen af, om opdragende Foranstaltninger skulle finde Sted, for de vanrøgtede og vanartede Børns Vedkommende er henlagt til kommunale Udvalg og Overøvrigheden, for de forbryderske Børns Vedkommende derimod til en ny ved Loven indført Statsembedsmand, Direktøren for Børnetilsynet, hvorom nærmere senere. Dette hænger atter sammen med, at Lovforslaget ikke gør Forandring i den kriminelle Lavalder. § 1 a-c er dog redigeret saaledes, at den ogsaa er forenelig med en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder, hvilken Forhøjelse vel nok maa siges at ligge i Luften.

Kredsen af de Børn, over for hvilke det offentliges opdragende Forsorg kan anvendes selv mod Forældrenes Villie, er bleven betydelig udvidet ved Lovforslaget. Her er netop en af de store Ulemper ved den nuværende Tilstand. Bortset fra de særlige Regler for Skole- og Fattigvæsenet kan Forældremagten for Tiden kun tages fra Forældrene, naar disses »Forstand, Helbred eller Sæder« gør dem uskikkede til at opdrage Børnene. Er der ikke noget i Vejen med disse Ting, kan et Barn altsaa for Tiden ikke tages fra Forældrene, selv om det paa Grund af Vanartethed har vist sig at trænge aldrig saa meget dertil. Og hvad forstaas der dernæst f. Eks. ved, at Forældrenes »Forstand« gør dem uskikkede til at opdrage Børnene? Er Ufornuft eller Uforstand nok, eller kræves der Sindssygdом, Aandssvaghed eller deslige? Og »Sæder«; hvor meget skal der til i saa Henseende? Denne Tvivl om Reglens Omfang har ogsaa været uheldig og indskrænket Reglens Anvendelighed. Endelig skal det jo bevises, at der er noget i Vejen med »Forstanden« eller »Helbredet« eller »Sæderne«. Men hvor vanskeligt det tidt er at føre et saadant Bevis, ved enhver, der har haft med kriminel Retspleje at gøre. Som det ses, sigter Reglen i § 1 a om de vanrøgtede Børn nærmest til disse Tilfælde. Men § 1 a er udtrykt med større Skarphed og derfor praktisk set lettere anvendelig end den nugældende Regel. Naar der ikke kan paavises nogen Fejl eller Forsømmelse

hos Forældrene, er man som nævnt for Tiden afskaaret fra mod Forældrenes Villie at fjerne Børnene fra Hjemmet og anbringe dem under mere betryggende Forhold. Men det offentliges Indgriben er jo netop her saa overmaade tidt ønskelig; Forældrene gaaf. Eks. paa Arbejde hele Dagen, og Børnene, som ere overladte til sig selv og udsatte for ældre Kammeraters Paavirkning, vise sig da ofte i høj Grad vanartede eller forbryderske. Det hænder atter og atter baade i og uden for Kjøbenhavn, at vedkommende Dommer er villig til at slutte Sagen, naar Forældrene ville samtykke i at overdrage Forældremagten til en af de Institutioner, som sørge for saadanne Børns Anbringelse borte fra Hjemmet, men at Forældrene hellere ville have Barnet straffet end finde sig i, at Barnet fjernes fra Hjemmet. Det maa jo nemlig i denne Sammenhæng erindres, at den Justitsministeriet ved Straffelovens § 36 tillagte Hjemmel til at fritage Børn mellem 10 og 15 Aar for Straf mod, at Opdragelsesforanstaltninger anvendes, i Praksis i lang Tid har været forstaaet saaledes, at Bortfjernelse fra Hjemmet kun kan ske med Forældrenes Samtykke. I disse Tilfælde kommer § 1 b og c til Hjælp.

Medens den Ret til at fjerne Børnene fra Hjemmet, som nu efter Fattiglovens § 40 tilkommer Fattigvæsenet, bortfalder som overflødiggjort ved Forslagets Regler i § 1 a og b, er Skolevæsenet derimod ifølge Forslagets § 3 kfr. § 31 berettiget til at bestemme, at dovne, skulkende eller uartige Børn for en Tid af indtil 6 Maaneder kunne anbringes i et Plejehjem eller i en Tvangsskole, hvor en saadan findes.

I Forslagets Kapitel II handles om, hvem der bestemmer, om de i Forslaget omhandlede opdragende Foranstaltninger skulle anvendes. Som alt berørt sondres der mellem, om det offentlige har indledet Strafforfølgning eller ikke. I sidstnævnte Tilfælde skal Afgørelsen henlægges til kommunale Udvalg og Overøvrigheden, hver med en Virksomhed, som senere skal omtales. Disse kommunale Udvalg, der ere en ny Institution, bestaa af 3 til 5 Medlemmer,

efter vedkommende kommunale Raads nærmere Bestemmelse. Uden for Kjøbenhavn vælger Amtmanden Formanden: i Kjøbenhavn vælger Magistraten en af Borgmestrene eller Raadmændene til Formand. De andre Medlemmer vælges af paagældende kommunale Raad, saaledes at der, saa vidt muligt, sørges for, at Personer, hvem Tilsynet med Kommunens Plejebørn overensstemmende med Loven af 1. Marts 1895 er overdraget, faa Plads i Raadet. Allerede i 1888 begyndte der i Henhold til Loven om Tilsyn med Plejebørn rundt om i Kommunerne at opstaa frivillige Plejebørnstilsyn, og saadanne Tilsyn findes nu i største Delen af Landets Kommuner. Man har herved kaldt saavel Mænd som Kvinder frem, som have vist sig at have Interesse for ulykkeligt stillede Børns Vel, og som maa forudsættes i Aarenes Løb at have faaet nogen Indsigt i Behandlingen af saadanne Børn og nogen Forstaaelse af de herhen hørende Forhold. Man har derfor ønsket at knytte disse frivillige Kræfter til de her omhandlede kommunale Udvalg. For Tiden er det Overøvrigheden (Overpræsidenten og Amtmændene), som afgør, om Forældremagten ved Dekret skal fratages Forældrene. Det har imidlertid været følt som en Ulempe, at Overøvrigheden paa Grund af Mangelartetheden af dens Forretninger og dens hele Organisation, der gør den ude af Stand til selv at lære Forholdene personligt at kende, staar de herhen hørende Tilfælde for fjernt. Det er for at bøde herpaa og for at skabe et kraftigere Initiativ paa dette Omraade, at de ovenomtalte kommunale Udvalg skulle medvirke.

Naar Talen er om de saakaldte forbryderske Børn, altsaa Børn, mod hvem Strafforfølgning er indledet, har Overøvrigheden for Tiden ogsaa her Bestemmelsen af, om Forældremagten skal tages fra Forældrene. Dette forandrer Lovforslaget helt, idet der, som alt berørt, indføres en ny Embedsmand, Direktøren for Børnetilsynet, der i disse Tilfælde træffer Bestemmelse om, hvilke Optragelsesforanstaltninger der skal vælges, og fratager Forældrene Forældre-

magten, hvis dette er nødvendigt. Afgørelsen af, om Tiltale skal frafalde over for disse Børn, bliver dog som hidtil hos Justitsministeren, eventuelt Kongen. Direktøren for Børnetilsynet skal være disse Myndigheder en lignende Hjælp, som det kommunale Udvalg som ovenfor omtalt skulde være for Overøvrigheden. Denne Embedsmand forudsættes gennem den Tilsynsmyndighed, der ved Lovforslaget gives ham, og som senere skal omtales nærmere, at staa i nøjeste Rapport til hele det praktiske Arbejde paa dette Omraade.

Over for disse forbryderske Børn gør Lovforslaget ogsaa en anden ret væsentlig Forandring i den bestaaende Tilstand. Der er som bekendt for Tiden en ikke ubetydelig Forskel paa Dommerens Stilling i og uden for Kjøbenhavn med Hensyn til Forbrydelser begaaede af Børn under 15 Aar. I Kjøbenhavn behandles jo nemlig praktisk taget næsten alle Forbrydelser begaaede af Børn under 15 Aar ved offentlig Politiret, hvor Dommeren har Ret til at slutte Sagen med en Advarsel eller paa Vilkaar, at der tildeles Barnet en Revselse i Hjemmet. Paa Grundlag af denne Regel har vedkommende Dommer i den offentlige Politiret i et stedse stigende Antal Tilfælde sluttet Sager mod Børn under 15 Aar paa Vilkaar, at Forældrene samtykkede i, at Børnene anbragtes uden for Kjøbenhavn af Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse eller andre Institutioner med lignende Formaal. Uden for Kjøbenhavn har Dommeren vel en lignende Adgang til at slutte Politisager med en Advarsel, men da Reglen kun gælder egentlige Politiforseelser, og Børns Forbrydelser — Tyveri er jo Børns Hovedforbrydelse — ikke henregnes hertil uden for Kjøbenhavn, er man her nødt til at gaa den besværlige og meget langsommere Vej at lade Forhøret beskrive og indsende det til Justitsministeriet gennem Amtet i Overensstemmelse med den tidligere omtalte Regel i Straffelovens § 36. Her har Fremgangsmaaden i Kjøbenhavn vist sig langt mere praktisk, idet den forener Hurtighed og et forholdsvis lille Apparat

med fuldkommen tilstrækkelig Sikkerhed. Ved § 5, 1ste Stykke, er Fremgangsmaaden i Kjøbenhavn gjort anvendelig ogsaa uden for Kjøbenhavn. Efter denne Paragraf blive nemlig fremtidig alle Forbrydelser begaaede af Børn under 15 Aar saavel i som uden for Kjøbenhavn at behandle som offentlige Politisager, for saa vidt Straffen ikke skønnes at maatte blive Hensættelse i en Strafanstalt. Med andre Ord, den ovenbeskrevne lettere Fremgangsmaade, som bruges i Kjøbenhavn, kan ogsaa anvendes uden for Kjøbenhavn. Mener Dommeren imidlertid kun at kunne forsvare at hæve Sager mod 10—15aarige Børn paa Vilkaar, at Forældrene samtykke i, at Børnene anbringes uden for Hjemmet, men Forældrene ikke ville meddele et saadant Samtykke, er hele denne lettere og simplere Fremgangsmaade udelukket. Det fremgaar af det ovenfor udviklede, at der da maa gaas den besværligere Vej at erhverve Justitsministeriets Resolution for, at Tiltale kan frafalde. Det samme gælder ogsaa i de faa Tilfælde, hvor Forbrydelser, begaaede af Børn mellem 10 og 15 Aar, ere saa grove, at Dommeren som ovenfor nævnt overhovedet slet ikke kan hæve Sagen med en Advarsel, samt naar Personer mellem 15 og 18 Aar have begaaet Forbrydelser, men opdragende Foranstaltninger findes at burde træde i Stedet. Kongelig Resolution kan jo endog blive nødvendig efter de nugældende Regler i flere af de ovennævnte Tilfælde. Det erindres ogsaa, at Afgørelsen af, hvilke opdragende Foranstaltninger der i de ovenomtalte Tilfælde skal træffes, samt Fratagelse af Forældremagten, for saa vidt dette efter Foranstaltningernes Art er nødvendigt, ligger hos Direktøren for Børnetylsynet.

Kapitel III giver Regler om, hvilke Foranstaltninger der kunne træffes for Opdragelsens Skyld. De falde i 2 Hovedgrupper, nemlig Foranstaltninger af lempeligere Art, som ere forenelige med, at Børnene blive i det naturlige Hjem eller i alt Fald kun paa begrænset Tid fjernes herfra, og Foranstaltninger af strengere Art, hvor det er nødven-

digt for Opdragelsens Skyld ganske at fjerne Barnet fra det naturlige Hjem og om fornødent at kunne fratage Forældrene Forældremagten og overdrage den til andre.

De lempeligere Foranstaltninger bestaa i Advarsel til Barnet eller dettes Forældre eller hvem der staa i disses Sted, Paalæg om, at Barnet faar en passende Revselse i Hjemmet under fornødent Opsyn, Anordning af Tilsyn med Forældres eller andre Opdrageres Opfyldelse af Opdragelsespligten ved en egnet Mand eller Kvinde, som kan formaas dertil, Paalæg om at lade et skolepligtigt Barn besøge en Dagarbejdsskole, en Arbejdsstue, et Fortsættelsesasyl eller lignende Indretning samt Anbringelse af et Barn paa Prøve uden for Hjemmet for en Tid af indtil 6 Maaneder. Saadan midlertidig Anbringelse kan ogsaa ske, indtil Bestemmelse kan tages, om endelig Bortfjernelse fra Hjemmet bør vælges. Naar undtages den sidst omtalte midlertidige Anbringelse, koste disse Foranstaltninger ikke Forældrene noget, idet ogsaa Anbringelsen i Dagarbejdsskoler, Arbejdsstuer og Fortsættelsesasyl er gratis eller i alt Fald kun koster 10 Øre ugentlig til varm Mælk til Børnene. Det maa erindres, at Dagarbejdsskolerne og de andre ovennævnte Institutioner ikke fuldt svare til de engelske Dagarbejdsskoler, som ogsaa give Skoleundervisning og Forplejning, idet i England Børnene opholde sig hele Dagen i Dagarbejdsskolen og væsentlig blot tilbringe Natten og Fridagene i Hjemmene. Hos os besøges de her omhandlede Institutioner kun af skolesøgende Børn uden for disses Skoletid og ere navnlig beregnede paa Børn, hvis Forældre, fordi de begge ere paa Arbejde eller af andre Grunde, som Sygdom o. lign., ikke kunne føre fornødent Tilsyn med Børnene uden for Skoletiden. De læse Lektier i disse Asyl og beskæftiges med nyttigt Haandarbejde som Kurvefletning, Skomagerarbejde, Børstenbinderi, Forarbejdelse af forskelligt Legetøj eller kvindelige Haandarbejder o. lign. Der læses op for dem eller fortælles for dem om belærende og underholdende Ting, hvorhos Arbejdet saa vidt muligt afveksler med Friluftsløge. Desværre

findes disse i høj Grad prævenierende Institutioner kun her i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg, hvor henved 1600 Børn daglig beskæftiges som nævnt. Det var i høj Grad ønskeligt, at der ogsaa blev oprettet saadanne Asylter i de forskellige større Byer, hvor der findes en stærkt opblomstrende Industri, der drager ogsaa Mødrene fra Hjemmet. Der kræves ikke saa store Pengemidler til at drive disse Institutioner, nærmest kun Husleje og Løn til Forstanderinden samt Anskaffelse af nødvendigt Inventar. De øvrige Kræfter har det i al Fald her i Kjøbenhavn vist sig let at faa ad frivillig Vej. Blandt Institutioner, som maa paaregnes at kunne gøre god Nytte ved Udførelsen af de omtalte lempeligere Foranstaltninger, maa Selskabet af 7. September 1898 til Støtte for faderløs Ungdom nævnes. Selskabets Opgave er ifølge dets sidste Beretning at antage sig unge Mennesker af begge Køn, der udgaa af Skolerne, og som faktisk savne en Fader og ofte tillige en Moder, og søge at støtte dem, navnlig moralsk, men efter Omstændighederne ogsaa økonomisk i Tiden til det 18de Aar. Selskabet giver hvert saadant Barn en saakaldt Hjælpeværge, der fører Tilsyn med Myndlingens Forhold. Børn af fordrukne, ofte straffede eller legemligt eller sjæleligt forkrøblede Fædre eller Mødre ville jo ofte, selv om de ikke i strengeste Forstand kunne kaldes faderløse, trænge til den Støtte, Selskabet byder. Dets Formaal er at udstrække sig over hele Landet; men hidtil har dets Virksomhed dog væsentligst indskrænket sig til Kjøbenhavn.

Naar det maa anses nødvendigt at anvende strengere Foranstaltninger, staar Valget mellem Plejehjem paa den ene Side og Børnehjem eller Opdragelsesanstalter paa den anden Side. Ved Plejehjem tænkes der paa en Familie, som modtager Barnet i Pleje som ethvert andet Plejebarn: det er navnlig Gaardmands- og Husmandsfolk, der tage saadanne Børn, og helst skal der være lidt Jord til Huset, hvad Loven dog ikke fordrer, men hvad der i Praksis plejer at blive fordret. Derimod kræver Lovforslaget, at

der ikke samtidig maa være anbragt mere end 2 Plejebørn i samme Plejehjem, medmindre det er Søskende. Ved Børnehjem tænkes der paa et Hjem, der er indrettet alene med det Formaal at opdrage et større eller mindre Antal fremmede Børn. Oprindeligt sigtede man ved Børnehjem nærmest til et Hjem, der var organiseret paa at opdrage hjemløse Børn, hvorimod man ved Anstalter eller Institutter nærmest tænkte paa Redningshjem for vanartede Børn. Børnehjemmenes Befolkning forudsættes ogsaa i Lovforslaget at være de yngre og mindre fordærvede Børn, medens Forslaget gaar ud fra, at de ældre og mere vanartede Børn anbringes i Anstalterne. Der lader sig dog ikke drage nogen skarp Grænse mellem Børnehjem og Anstalter, og disse sidste søge ogsaa saa meget som muligt at befri sig for det hos mange ilde klingende Navn Anstalt. Valget mellem, hvilke af disse Anbringelsesmaader der bør foretrækkes, skal efter Lovforslaget træffes efter, hvad der i hvert enkelt Tilfælde maa anses mest formaalstjenligt for Barnet.

Medens der, som tidligere omtalt, siden 1888 har været anordnet et Tilsyn med Plejebørn, hvilket Tilsyn nærmere er ordnet ved Loven af 1. Marts 1895, hvorfor Forslaget intet har behøvet at bestemme her, indfører Forslaget derimod en Række nye Regler om Tilsyn med Børnehjem og Anstalter. I private eller kommunale Børnehjem maa intet af de i Forslaget omhandlede Børn anbringes, medmindre Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet har godkendt et saadant Hjem, og for Opdragelsesanstalternes Vedkommende skal Justitsministeren give en lignende Godkendelse. Før end saadan Godkendelse gives, skal den tidligere omtalte nye Embedsmand, Direktøren for Børnetilsynet, have Lejlighed til at udtale sig. Denne Direktør skal derhos vedblivende føre Tilsyn med alle de anerkendte Børnehjem og Opdragelsesanstalter.

Kapitel IV omhandler den Fremgangsmaade, der vil være at følge, naar de ovenfor omtalte opdragende Foran-

staltninger skulle iværksættes. Det bemærkes i saa Henseende, at for Øjeblikket unddrage de værste Tilfælde sig ofte Opmærksomheden, og at der paa Grund heraf tidt ikke gribes ind over for Børn, der netop mest trænge til at bortfjernes, men hvis Forældre forstaa at skjule deres Forhold. Herpaa haaber Forslaget noget at kunne raade Bod ved Reglerne i dette Kapitel. De i Kapitel II omhandlede kommunale Udvalg skulle nemlig sætte sig i Bevægelse i ethvert Tilfælde, hvor de ved Selvsyn eller Anmeldelse komme til Kundskab om Forhold, som kunne begrunde, at vanrøgtede eller vanartede Børn (§ 1 a og b) trænge til offentlig Forsorg. Der paalægges derhos enhver offentlig Embeds- eller Bestillingsmand, som i Tjenestens Medfør kommer til Kundskab om noget af de ovennævnte Forhold, at gøre Anmeldelse derom til vedkommende kommunale Udvalg. Navnlig Lærere og Lærerinder, som daglig se Børnene, ville kunne yde god Hjælp. Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse erfarer til Eksempel stadig, at de fleste af de Ansøgninger, den faar, skyldes enten direkte Henvendelse fra vedkommende Skole, eller at Skolen formaar Forældrene til at henvende sig til Foreningen. Udvalget skal nøje undersøge hvert Tilfælde og kan i den Anledning afkræve paagældende offentlige Myndigheder Erklæring og begære Politiets Medvirkning samt Optagelse af Forhør til Oplysning i Sagerne. Derimod tillægger Lovforslaget ikke Udvalgene Myndighed til selv at indkalde, afhøre og edfæste Vidner, saaledes som Kommissionsforslaget tillagde Værgeraadene, der ellers i flere Retninger svarede til Udvalgenes Stilling over for § 1 a og b Børnene (de vanrøgtede og vanartede). Findes de ovenfor skildrede lempeligere Indgreb at være nok, træffer Udvalget selv Bestemmelse herom; dog skal der gøres Indberetning til Overøvrigheden om den skete Afgørelse. Men menes den strengere Form af opdragende Foranstaltninger at burde anvendes, gøres der Indstilling herom til Overøvrigheden, der, som alt berørt, ligesom hidtil træffer Afgørelse, naar Forældre-

magten maa fratages Forældrene. Ligesom Udvalgets Bestemmelser kunne indankes for Overøvrigheden, saaledes kunne dennes Bestemmelser i de sidstnævnte Tilfælde indbringes til Justitsministeriets Prøvelse. Saavel Udvalget som Overøvrigheden kan til enhver Tid forandre den af hver af dem tagne Bestemmelse. Forholdene i paagældende Barns Hjem kunne jo for Eksempel bedre sig saa væsentligt, at der ikke er Grund til at opretholde Forbudet mod, at Barnet opdrages her. Høre Tilfældene under 3die Gruppe, altsaa hvor det offentlige har paabegyndt Straffeforfølgningsskridt, henvises der til de ovenfor udviklede Regler, om hvorledes Fremgangsmaaden da er. Ogsaa i disse Tilfælde at lade de ved Forslaget indførte kommunale Udvalg og Overøvrigheden medvirke, vilde være et unødvendigt Omsvøb, naar en Undersøgelse dog maa indledes af de strafforfølgende Myndigheder.

Sidste Paragraf i Kapitel IV, nemlig § 22, maa nærmere omtales, dels fordi den følger et Kommissionsforslaget ganske modsat Princip, dels fordi den staar i nøje Forbindelse med, at Lovforslaget ikke forhøjer den kriminelle Lavalder. Paragraffen lyder saaledes: »Iværksættelsen af de med Hensyn til de i § 1 a—c nævnte Børn tagne Bestemmelser kan betros Selskaber eller Foreninger, til hvilke fornøden Tillid kan have. Naar det efter den paatænkte Foranstaltnings Art, og særlig, naar denne vilde medføre Udgifter, hvis Afholdelse ikke paahviler eller er overtagen af nogen offentlig Kasse, eller som paa anden Maade ere dækkede, har vedkommende Myndighed, førend den træffer Bestemmelse, henholdsvis gør Indstilling, at søge fornøden Forhandling med en saadan Forening om den eventuelle Iværksættelse og Udgiftens Afholdelse ved Foreningen«. Medens Kommissionsforslagets Tanke var, at det altid paahvilede Stat og Kommune i et i Forslaget nærmere angivet Forhold at sikre, at der fandtes fornødne Midler til at gennemføre Forsorgen, hvor Forældrene ikke kunde udrede Pengene, gaar Lovforslaget derimod ud fra, at en

saadan Pligt ikke paahviler Stat og Kommune. Afset fra Alimentationsbidragene til de uægte Børn, spille de Tilfælde, hvor det for Tiden paahviler en offentlig Kasse at udrede saadanne Udgifter, ingen videre Rolle. Den Del af Udgiften, som Forældrene kunne ventes at dække, faar næppe nogen større Betydning. Eksempelvis skal det anføres, at Forældrene kun betale gennemsnitlig 4 % af Udgifterne ved de engelske reformatory schools og industrial schools og 12 % af Udgifterne ved day industrial schools. Det kostede i Aaret 1900 Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse c. 32500 Kr. at opdrage de 362 Børn, som den da havde under Opdragelse; heraf dækkedes noget over 600 Kr. af Alimentationsbidragene for de uægte Børn, hvilke Bidrag vedkommende Kommuner for største Delen betalte; kun lidt over 400 Kr. dækkedes af Bidrag, som Forældrene til de ægtefødte Børn udredede. Lovforslaget indfører her den nye Regel, at den Myndighed, som bestemmer, om opdragende Foranstaltninger skulle anvendes, tillige kan sætte Forældrene i Bidrag til Hjælp til Dækning af de derved forvoldte Udgifter. Hvis den forsørgelsespligtige af Forældrene ved Forførelse, Mishandling eller grov Vanrøgt har givet Anledning til, at Barnet maa fjernes fra Hjemmet, kan Bidraget sættes lig med den virkelige Udgift. I modsat Fald kan et lavere Bidrag ansættes eller Bidraget endog helt bortfalde. Der knyttes Udpantningsret til disse Bidrag, og de kunne forlanges afsonede efter samme Regler som Alimentationsbidragene til de uægte Børn. Derimod kunne Bidragene ikke forlanges udredede af vedkommende Kommunes Kasse, saaledes som Alimentationsbidragene. Lovens Betydning vil altsaa meget væsentlig komme til at afhænge af, hvilke Midler de private Foreninger, til hvilke Forslaget henviser, have til deres Raadighed. Opdragelse af Børn mellem 10 til 15 Aar koster for Tiden i et Plejehjem fra 70 til 120 Kroner aarligt i Plejpenge foruden lidt Beklædningsudgifter m. m. og Opdragelse i et Børnehjem eller i en Anstalt gennemsnitlig 160 Kroner aarlig. Naturligvis

er den virkelige Udgift i disse sidste Institutioner en Del højere, nemlig 250 à 300 Kroner aarlig pr. Barn; men betydelige Tilskud fra Staten, Kommunerne eller andre Institutioner gøre, at de, der anbringe Børnene, kun komme til at betale det nævnte mindre Beløb. Til at bestride disse Udgifter staa for Tiden følgende Midler til Raadighed. For Kjøbenhavn med Frederiksberg virker Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse med en Indtægt, der fra 1901 aarligt udgør over 35000 Kr. Foreningen danner derhos et Led af de danske Plejehjemsforeninger, der siden 1897 ere organiserede under en Overbestyrelse, og som have en Forening for hvert Amt, Maribo og Bornholms Amter dog undtagne, hvor Foreninger imidlertid ere under Dannelselse. De uden for Kjøbenhavn virkende Plejehjemsforeninger have nu en aarlig Indtægt af c. 70,000 Kr. Endelig virker kristelig Forening til vildfarende Børns Redning saavel i som uden for Kjøbenhavn. Ifølge et af Lovforslagets Bilag havde den i 1899 en Indtægt af 13 à 14000 Kr.; men Indtægten er vistnok i 1900 fordoblet. Medens kristelig Forening, ligesom Foreningen af 1837, udelukkende tager Børn, som falde ind under Lovens Fordringer, maa det erindres, at Plejehjemsforeningerne uden for Kjøbenhavn ifølge deres Love ogsaa have Pligter over for blot hjemløse Børn og i Virkeligheden anvende en meget væsentlig Del af deres Midler til at bistaa Fattigvæset med Opdragelsen af smaa, hjemløse Børn. Ellers havde de ikke af de 836 Kommuner, som i 1899 hørte under de Amter, i hvilke Foreningerne virkede, faaet 370 Kommuner til at yde Bidrag. Forholdet er jo en Del anderledes paa Landet end i Kjøbenhavn og Købstæderne. Det er kun de sidstnævnte Steder, der er stærk Stigen af Forbrydelser begaaede af Børn. Paa Landet hører man derimod ikke nær saa stærk Klage, og Plejehjemsforeningerne ville nok kunne magte Opgaven her, naar de anvende alle deres Pengemidler hertil og deres Statstilskud — for Tiden 13000 Kr. — forhøjes

noget. I Virkeligheden er deres Virksomhed hidtil i alt væsentligt kun kommet Landkommunerne til gode.

I Kjøbenhavn med Frederiksberg kan Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse nu tage c. 70 Børn aarlig, og stilles fornødne Midler til dens Raadighed, vil den uden at sprænge sine Rammer nok kunne tage det dobbelte Antal Børn aarlig. Der vil imidlertid, saa vidt det er muligt at danne sig en Mening herom, blive Tale om at anbringe et betydeligt større Antal Børn fra Kjøbenhavn og Frederiksberg, naar Loven træder i Kraft. Og Foreningen bør jo dog ikke afskæres fra som nu at komme til Hjælp i de mange Tilfælde, hvor Forældre af sig selv komme til den paa Grund af Frygt for, at Børnene, som have vist slette Tilbøjeligheder, helt skulle falde. Kristelig Forenings Opgave er som anført at hjælpe hele Landet, hvilket i øvrigt synes at være en vel stor Opgave for en enkelt Forening. Selv om denne Forening imidlertid brugte alle de Midler, den har og i Tidens Løb kan paaregnes at have, til at hjælpe med i Kjøbenhavn, vilde det endda knibe herinde, i hvilken Henseende bemærkes, at kristelig Forening vistnok hidtil væsentligst har indskrænket sin Virksomhed til Kjøbenhavn. Købstæderne staa altsaa endda tilbage. Men nu er det en bekendt Sag, at der netop i de større Købstæder, særlig de store østjydske Byer, er grumme mange vanartede Børn. Der er derfor et godt Stykke igen, forinden de nu bestaaende Foreninger pekuniært set kunne magte den Opgave, som Lovforslaget tildeler dem. Selv om man nu vil sige, at Lovforslaget jo forudsætter, at Staten vil være villig til paa de aarlige Finanslove at give de ovennævnte Foreninger Tilskud, saa kræves der for det første ret betydelige Tilskud, og for det andet mangler der meget endnu i Organisation. Svendborg og Aarhus høre alt under Plejehjemsforeningerne, Aarhus som en selvstændig Kreds, og i flere af de andre Byer har kristelig Forening dannet Afdelinger; men i de allerfleste Byer, og deriblandt nogle af de største Byer, mangler saadanne Organisationer. Det

maa derfor være Maalet, at der i hver By dannes en Afdeling, som baade virker for at skaffe Midler og sørger for Anbringelse af de Børn, som maa underkastes de strengere Foranstaltninger, samt skaffer Tilsynsværger for de Børn, som nok kunne blive hjemme, men maa underkastes Tilsyn. Endelig burde en saadan Byafdeling i de større Byer sørge for Oprettelse af de saakaldte, tidligere omtalte Fortsættelsesasylar.

Der er altsaa vel et godt Stykke igen, førend der Landet over er tilstrækkelige Midler og tilstrækkelig Organisation, men ser man imidlertid hen til den betydelige Udvikling, der er sket i det sidste Tiaar, hvor ikke blot de alt eksisterende Foreninger ere voksede betydeligt, men en Række nye Foreninger komne til, tør man maaske nok nære Haab om, at dette Arbejde vil lykkes. Det er jo denne Fremgang, som væsentlig forklarer Forskellighederne mellem Kommissionsforslaget og nærværende Lovforslag. Thi da Kommissionsforslaget fremkom, fandtes der, foruden Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse, kun 8 Plejehjemsforeninger, der arbejdede hver for sig, og hvis Tilværelse kun faa kendte. Siden da er der, som alt omtalt, dannet en Plejehjemsforening for saa godt som hvert Amt, og samtlige disse Foreninger og Foreningen af 1837 danne nu den ligeledes ovenfor omtalte Helhed. Endelig er i 1898 kristelig Forening til vildfarende Børns Frelse og Selskabet af 7. Sptb. 1898 til Støtte for forældreløs Ungdom komne til. I den allersidste Tid er der endelig dannet en Forening af Indre Missions Venner i Vendsyssel til Opdragelse og Pleje af ulykkeligt stillede Børn. Dens Opgave er efter § 1 i dens Vedtægter at komme trængende Børn i enhver Alder til Hjælp, dog fortrinvis Børn, der høre hjemme i Vendsyssel, Aalborg og Han Herred, og Børnene skulle anbringes enten i troende Hjem eller i Børnehjem eller Anstalter. Da Plejehjemsforeningerne i Forvejen have en Forening for Aalborg—Hjørring Amter og kristelig Forening en Afdeling i Aalborg By, begge med samme Formaal,

synes man ret vel forsynet paa den Kant af Landet. Om nu denne allernyeste Bevægelse, som vistnok ogsaa skal udvides til at omfatte andre Dele af Landet, vil gavne Sagen ved at drage nye Kræfter ind i Bevægelsen og fremme Kappelysten mellem de forskellige Organisationer eller skade gennem at sprede Kræfterne, er ikke godt at vide. Det kan maaske nok vise sig nødvendigt, at Staten paa en eller anden Maade griber ordnende og regulerende ind i hele denne Udvikling. Efter det ovenfor udviklede vil det nok kunne forstaaes, at Lovforslaget har ment at burde benytte det tilstedeværende rige private Initiativ; men det bør ikke skjules, at der endnu mangler meget, for at Loven kan blive fuldt ud brugbar.

Spørges der, om vi have tilstrækkelige Pladser i Plejehjem, Børnehjem og Anstalter til der at anbringe de Børn, som det efter Lovforslaget bliver nødvendigt at fjerne fra deres naturlige Hjem, maa Svaret i det hele lyde bekræftende, for saa vidt angaar Børn under 15 Aar. Det har hidtil vist sig forholdsvis let at skaffe sig tilstrækkelig mange gode Plejehjem, og man tør vistnok regne paa, at baade de i Kjøbenhavn og Købstæderne virkende eller fremtidig dannede Selskaber ville paa Landet kunne faa gode Plejehjem nok. I Anstalter og de Børnehjem, som tage vanskelige Børn, er der for Tiden Plads til op mod 600 Drengene og til c. 100 Piger. Naturligvis vil der behøves noget mere Plads, naar Lovforslaget træder i Kraft; men det vil nok kunne lykkes lidt efter lidt at drage nogle af de Børnehjem, som nu for Tiden kun tage smaa hjemløse Børn, ind under Bevægelsen, saa at de ville tage ogsaa ældre vanskelige Børn. Dernæst vil man vistnok ogsaa kunne gaa over til at benytte Plejehjem i noget større Omfang end hidtil. Dette forudsætter dog, at man faar et eller flere midlertidige Optagelseshjem til sin Raadighed. Man kunde herigennem faa lidt mere Indblik i Børnenes Karakter og se, hvor indgroede de slette Tilbøjeligheder ere. Det viser sig nemlig saa tidt, at Børn, der synes at være ret vanskelige, og som

man derfor tror at burde anbringe paa en Anstalt, i Virkeligheden ere ret skikkelige, naar de blot komme bort fra de daarlige Omgivelser.

Langt ugunstigere stiller Forholdet sig med de 15- til 18aarige Personer, som efter Lovforslaget bør fjernes fra Hjemmet. Anbringelse i privat Plejehjem vil der naturligvis kun ganske undtagelsesvis være Tale om, og for Tiden have vi ingen Anstalter, der ere organiserede paa at opdrage saadanne Personer. Flakkebjerg og Landerupgaard beholde vel de Børn, som de have antaget sig, til det 18. Aar; men det er dog kun paa den Maade, at det efter Konfirmationen prøves at anbringe Drengene i Tjeneste eller Lære eller deslige, saaledes at de blot tages tilbage til Anstalten paa en kortere Tid, hvis dette ikke gaar. Alle de andre Anstalter beholde kun Børnene til Konfirmationen, og det vilde i øvrigt ogsaa være Synd for de mindre Børn at skulle være sammen med disse større, fordærvede Børn. Det kan derfor ikke nægtes, at det har vakt Beklagelse hos alle dem, der lide under Vanskelighederne med disse store konfirmerede Børn af begge Køn, at Lovforslaget af økonomiske Hensyn ikke stiller i Udsigt, at Staten vil skabe saadanne Anstalter, hvor 15- til 18aarige unge Mennesker af begge Køn kunne underkastes Opdragelse. Det stilles vel i Udsigt i Motiverne til Forslaget, at der vil blive oprettet en særlig Afdeling af en af de nu bestaaende Straffeanstalter, hvor unge Personer under 18 Aar kunne undergives en særlig Straffemaade, der maa antages mere at skulle være af opdragende Art end den nuværende Afsoningsmaade. Men en saadan Anstalt er kun anvendelig, naar der er begaaet en strafbar Handling, og passer ikke i de mange Tilfælde, hvor vedkommende unge Mennesker løbe fra den ene Tjeneste eller Lære efter den anden eller ved stadig Vagabonderen, Trods, Upaalidelighed, Pigerne tillige ved Usædelighed, gøre det umuligt at have dem anbragte hos private Folk. Ogsaa her maa det private Initiativ altsaa se at hjælpe sig selv, idet der dog vel kan paaregnes nogen

Støtte fra Statens Side i alt Fald til Driften af, hvad man i saa Henseende kan faa indrettet.

Kapitel V handler om, hvornaar de Foranstaltninger, der i Overensstemmelse med Lovforslaget ere blevne trufne, kunne ophøre eller fra strengere Former gaa over til mildere eller omvendt. Idet der i øvrigt henvises til Lovforslagets Regler herom, skal Opmærksomheden særlig henledes paa den Indskrænkning i den personlige Myndighed, som Forslaget indfører, idet den offentlige Opdragelsesmyndighed for Personer, som ere anbragte i en Opdragelsesanstalt, ved Justitsministeriets Bestemmelse kan udstrækkes ud over det 18. Aar indtil 3 Aar fra Anbringelsen.

Om de særlige Forholdsregler med Hensyn til Børn, som ere Skoletugt undergivne, og som nærmere omhandles i Kapitel VI, er der tidligere talt.

Kapitel VII giver nogle nye Straffebestemmelser, nemlig Udvidelse af Straffelovens § 183, 1ste Stykke, til ogsaa at omfatte Forældre eller andre Opdragere, som forføre de til deres Opdragelse betroede Børn til sædelig Vanart, samt Anvendelse af Straffelovens § 213 ogsaa paa den, der ved List eller Magt unddrager rette vedkommende en i Henhold til her omhandlede Lov anbragt Person. Endelig fastsættes der Straf for Forældre eller andre Opdragere, som ved grov Vanrøgt eller Forsømmelse ere Skyld i Barnets Vanart.

Sluttelig giver Kapitel VIII Regler om de Udgifter, der ere foranledigede ved Loven. Statskassen skal udrede Vederlaget til Direktøren for Børnetylsynet samt Udgifter til dennes Kontorhold, Rejser m. v. Kommunerne skulle afholde Udgifterne til Kontorhold, Rejser og Medhjælp m. m. for de ved Lovforslaget indførte kommunale Udvalg. Bortset fra de Udgifter, der allerede nu paahvile Stat og Kommune til de her omhandlede Børns Underhold og Opdragelse, paalægges der som tidligere omtalt hverken Stat eller Kommune Pligt til at sikre, at der altid haves Midler for Haanden til Dækning af de ved Lovforslaget forvoldte Udgifter. Dette angives atter i Motiverne at være Grunden til, at der

ikke sker en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder. idet Muligheden for at kunne gribe til Straf menes at burde bevares, saa længe Staten ikke har overtaget Garantien for altid at ville tilvejebringe Midler til de paagældende opdragende Foranstaltninger. Derimod forudsættes det, at der paa Finansloven aarligt vil blive givet de Foreninger, til hvilke Tillid kan have, og de anerkendte Børnehjem og Anstalter Tilskud. Det oplyses i Motiverne med Bilag, at der for Tiden paa Finansloven udgives c. 56000 Kr. i denne Retning. Det kan forudses, at der her er et Punkt, paa hvilket der i alle Tilfælde fra Folketingets Side vil blive rejst Modstand. Man behøver jo blot at mindes, at der i Rigsdagssamlingen 1899—1900 af 7 Folketingsmænd indbragtes et Forslag om Forhøjelse af den kriminelle Lavalder, og at Talere af alle Partier udtalte deres Sympati herfor. Det vigtigste synes dog at være, at man faar det Apparat, der skal træde i Stedet for Straf, gjort saa godt som muligt. I Norge fik man i 1896 en Lov, der i Hovedsagen svarede til det her omhandlede Forslag. Først i Fjor kunde Loven imidlertid træde ud i Livet og benyttes, fordi man ikke før havde tilvejebragt de Anstalter m. m., som vare nødvendige hertil. Selv om imidlertid en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder indføres, maa der dog i ethvert Tilfælde bevares en Adgang til at kunne underkaste Børn den til Varetægtsarrest svarende Isolation. I min Virksomhed som Forhørsdommer oplevede jeg engang, at et helt Personale i en større Forretning var mistænkt, fordi der stadig forsvandt Varer fra et Lager, hvor godt der end lukkedes og passedes paa. Under en i anden Anledning sket Arrestation af en 14aarig Dreng kom det op, at der var en Bande paa 6 Dreng, deriblandt 2 Skorstensfejdrenge, som havde et helt Lager af de stjaalne Varer i en Sukkertønde i en Kælder i Nærheden, og det viste sig, at det var de to Skorstensfejdrenge, der som Fagmænd havde kendt en Vej over Tagene og ind gennem et Murhul i en Frontespice paa Lagerbygningen, som ingen havde tænkt sig kunde

tjene til Adgang til Lageret. Ikke blot fik Ejeren Koster til Værdi af over 1000 Kroner tilbage, men den pinlige Mistanke, som havde hvilet paa Personalet, hævedes. Uden Arrestation af hele Banden havde dette Resultat dog ikke kunnet naas. Mulig vil man i nogle Tilfælde kunne formindske Ulemperne ved at skulle have Børn i Varetægtsfængsel noget ved under Forundersøgelsen at kunne anbringe dem i det tidligere omtalte Optagelseshjem, hvor et saadant haves ved Haanden. Det er vel ogsaa tvivlsomt, om Lovgivningsmagtens andre Faktorer ville føle sig fuldt betryggede ved Forslagets Henvisning til alene at støtte sig til det private Initiativ ved Gennemførelsen af de i Forslaget omhandlede opdragende Foranstaltninger. Men et i alt maa det erkendes, at Lovforslaget danner et meget væsentligt Fremskridt fra den nu bestaaende Tilstand.

De store Fængsler i Fresnes ved Paris.

Paa en Udenlandsrejse, som jeg — til Dels med Understøttelse af det Classenske Fideikommis — for at gøre mig bekendt med Indretningen foretog i Sommeren 1900 af nogle af de i den nyeste Tid opførte penitentière Institutioner, besøgte jeg blandt andre saadanne de store nye Mandsfængsler i Fresnes-lès-Rungis nær ved Paris. Da disse, der ere byggede i Tiden fra 1894 til 98, og som kun have været i Brug fra August Maaned 1898, ere opførte efter Fængselsbygningskunstens mest moderne Principper, turde en nærmere Beskrivelse af deres Indretning formentlig ikke være uden Interesse for Tidsskriftets Læsere.

Fængslerne i Fresnes, der ere beliggende mellem 7 og 8 Kilometer Syd for Paris tæt ved Hovedlandevejen mellem Versailles og Choisy, ere opførte i Stedet for de gamle parisiske Fængsler Mazas, Sainte-Pélagie og Grande-Roquette, hvis Bygninger dels ikke længer vare tidssvarende og navnlig ikke, saaledes som det er paabudt ved den franske Lov af 5te Juni 1875 for Departementsfængslernes Vedkommende, indrettede efter Cellesystemet, dels havde en meget uheldig Beliggenhed, idet de alle tre laa i tæt byggede Kvarterer i den indre Del af Paris.

Komplekset er Departementsfængsel for Seinedepartementet — altsaa ikke nogen Centralanstalt — og tjener til Udtaaelse af kortere Fængselsstraffe, nemlig emprisonnement

correctionel (Fængsel med Arbejdstvang) under 1 Aar og 1 Dag og samme Fængsel over 1 Aar og 1 Dag til 5 Aar, naar en saadan Straf med Indenrigsministeriets Tilladelse udstaas i Celle, endvidere Fængsel for Politiforseelser, Afsoning af Bøder og Gælds fængsel. Endelig tjener Anstalten som Depot for Fanger, dømte til 1) travaux forcés o: Straf-arbejde paa 5—20 Aar eller paa Livstid, der udstaas i Straffekolonier (Deportation), 2) réclusion o: Tugthus-arbejde, som idømmes fra 5 til 10 Aar, og 3) relégation o: Forvisning til en bestemt Straffekoloni. for alle disse 3 Straffearter dog kun i den Tid, der hengaar fra Domfældelsen, indtil Overførslen til vedkommende maison centrale eller Straffekoloni kan finde Sted.

Komplekset bestaar af tre fra hverandre fuldstændig afsondrede Afdelinger, som alle ligge Side om Side med Façade mod en bred Avenue, der udgaar fra den ovennævnte Landevej. I Midten ligger det egentlige Fængsel (quartier principal), til højre for dette Depotet for de Fanger, som skulle overføres til et andet Straffested (quartier de transférement), og til venstre et meget stort, fuldstændig hospitalsmæssig indrettet Fængsels sygehus (infirmerie centrale). Langs Avenuen ligger endvidere paa samme Side som Fængslerne Direktørboligen, en stor, i et Haveanlæg liggende Villa, paa den modsatte Side lige over for Direktørboligen en Portnerbolig og over for Fængslerne 5 Embedsboliger, byggede som større eller mindre Kottager. Mellem de 3 Fængselsafdelinger er der 2 brede Mellemrum, der ere optagne af Boliger for gifte og ugifte Fængselsbetjente samt af et Marketenderi for de sidstnævnte.

I det egentlige Fængsel er der Plads til 1524 Cellefanger og 400 Fællesfanger eller i alt til 1924 Fgr.
i Depotet til 156 Cellefgr.
og i Sygehuset til 112 —

I alt . . . 2192 Fgr.

Det er indlysende, at en penitentiær Institution, der kan rumme et saa overordentlig stort Antal Fanger, er af

en højst imponerende Størrelse, og det gør da ogsaa allerede ved sit Ydre et mægtigt Indtryk. Uden at der er anvendt uforholdent kostbare Bygningsmaterialier, er der intet sparet for at skabe et i alle Henseender og i god Betydning moderne Fængselskompleks, hvilket tilfulde er lykkedes.

Beliggenheden er sikkert meget heldigt valgt. Fængslerne ligger i frie landlige Omgivelser, og deres Terrain er begrænset af frodige Marker og Trægrupper. I Hovedlandvejen langs Fængselsterritoriet ligger en stor Drikkevandsledning, hvorfra Vandforsyningen sker, der er overalt underjordiske Kloakledninger, og ikke langt fra Komplekset er der en Jernbaneholdeplads (Croix de Berny) og Endestation for en Dampsporvognsline, hvorved Forbindelsen med Paris er baade hyppig og bekvem.

Det egentlige Fængsel er ligesom de to andre foran nævnte Afdelinger omgivet af en 6 M. høj Ringmur. Indgangen til samme er gennem en ud mod den ovennævnte Avenue vendende, enetages Portbygning, i hvilken der er Lejlighed for Portneren, Hestestald og Vognremise for Cellevogne¹⁾ samt Opholdslokaler for en Militærvagt, der benyttes til den ydre Patrouille- og Bevogtningstjeneste. Inden for denne Portbygning ligger en stor firkantet Gaard. Til højre for samme og skilt fra den ved en Mur ligger Fællesfængslet, hvori der, som allerede nævnt, er Plads til 400 Fanger. Det bestaar af 2 parallelle Bygninger med store Arbejdssale og — hvad der er mærkeligt i denne paa andre Omraader saa moderne indrettede Anstalt — Fællessovesale. Mellem Bygningerne er der 2 store Spadseregaarde for Fanger, idet Pladsen ved en Mur er tvedelt. Ved Fællesfængslet ligger tillige en lille Bygning, hvori et for dette særligt Kontor samt et Rum med et passende Antal Brusebade til Brug for Fangerne. Denne

¹⁾ Fangerne transporteres mellem Paris og Fængslet i Cellevogne, indrettede ligesom de Vogne, hvormed Arrestanterne i Kjøbenhavn transporteres mellem Retterne og Fængslerne.

Afdeling kaldes quartier de désencombrement og benyttes — som Navnet antyder — kun i Tilfælde af, at Celleafdelingerne ere overfyldte. Da underskrevne besøgte Anstalten i August Maaned f. A., var Fællesfængslet ikke i Brug og havde heller ikke endnu nogen Sinde været det.

Til venstre for den foran nævnte firkantede Gaard ligger, ligeledes skilt fra den ved en Mur, Økonomibygningerne, nemlig Køkkenbygningen, Vadskeriet med mekaniske Vadskeindretninger og Tørrestue, Beklædningsoplæg og Desinfektionsovn, Bageri og Brødoplæg, Elektricitetsværk til Frembringelse af Kraft til Lys og Ventilation samt forskellige Magasiner. Alle disse Bygninger ligge i en Firkant omkring en fælles Gaard.

Endelig ligger i Baggrunden af Forgaarden og lige over for Hovedindgangen Administrationsbygningen. Ad en Stentrappe midt for Façaden kommer man ind i en rummelig Vestibule, der fortsættes som en bred og høj Korridor gennem hele Bygningens Dybde, fra hvilken Korridor Vestibulen er adskilt ved et stærkt, med Dør forsynet Jerngitter. Til venstre for Vestibulen ligge Direktørens og Underdirektørens Kontorer samt Sekretariatet og til højre et Venteværelse samt Økonomikontorerne. Alle disse Kontorer have Vinduer ud mod Forgaarden og Døre ud mod en bred Gang, der vinkelret skærer Vestibulen og strækker sig i hele Bygningens Længde. Den bageste Del af Administrationsbygningen er optagen af følgende Rum. Til højre for den omtalte Korridor et Skolelokale for Opsynsbetjente, Biblioteket og forskellige Kontorer, bl. a. for de saakaldte 3 Kontrollører, der nærmest svare til Vagtmestrene eller Overbetjentene i de danske Anstalter, og til venstre 42 meget smaa Venteceller, Indskrivningskontoret, Visitationsværelset, et Rum, hvori 4 isolerede Badekamre, samt Omklædningsværelset.

Naar en Fange indsættes, anbringes han først i en af Ventecellerne og føres derfra til Indskrivningskontoret, hvor Indrulleringen finder Sted. Derefter bliver han visiteret i det dertil bestemte Værelse, føres saa til Badekammeret

og endelig til Omklædningsværelset, hvor Fangedragten iføres ham, og hvor hans private Tøj føres direkte til Desinfektionsovnene gennem en dertil særlig indrettet Forbindelsestunnel mellem Omklædningsværelset og Desinfektionsrummet.

Bag ved og parallelt med Administrationsbygningen ligger det Bygningskompleks, der omfatter det egentlige store Cellefængsel. Det bestaar af 3 indbyrdes parallelle 5 Etages Cellebygninger, alle ganske ens, og hver indeholdende 508 Celler. Mellem Cellebygningerne er der Mellemrum af 50 Meters Bredder, hvilke ere optagne af Cellegaarde. Hver Bygning er ca. 170 M. lang og 15 M. bred og danner en selvstændig Afdeling med eget Opsynspersonale og særlige Gaarde, Taleværelser og Fangebade.

Forbindelsen mellem Administrationsbygningen og de 3 Celleafdelinger sker ved en Fortsættelse af den ovenomtalte brede og høje Korridor, der som en overbygget Gang udgaar fra Administrationsbygningen og gennemskærer hver af de 3 Cellebygninger vinkelret.

Cellebygningerne ere opførte paa sædvanlig Maade saaledes, at Cellerne ligge ud mod de to Sidemure, og den midterste Del er optagen af en mægtig Korridor, der strækker sig gennem hele Bygningens Højde og Længde.

Fra Stueetagen føre i Korridoren Jerntrapper op til de langs de to Rækker Celler i hver af de højere Etager liggende Galerier, der ere forsynede med saa høje Jernrækværker, at Nedstyrning ikke kan finde Sted. Saavel Stueetagens Gulv som Galerierne ere forsynede med smalsporede Skinneveje, ad hvilke Transporten af Forplejning, Arbejdsmaterialier og færdigt Arbejde m. m. foregaar paa dertil indrettede smaa Vogne. I hver Cellefløj findes en Elevator, indrettet saavel til Person- som til Varetransport. Personelevatoren er delt i flere isolerede Rum, saa at flere Cellefanger kunne benytte den samtidig. Den er særlig beregnet paa gamle og svagelige Fanger, for hvilke Trapperne i de meget høje Bygninger ere for besværlige.

Cellerne ere alle ens. Da Indretningen i adskillige Hen-

seender er fortrinlig og i enkelte Retninger afvigende fra den sædvanlige, turde en indgaaende Beskrivelse af en saadan formentlig ikke være uden Interesse.

Cellen er meget rummelig, den er 4 M. lang, $2\frac{1}{2}$ M. bred og 3 M. høj og indeholder altsaa 30 Kubm. Luft eller 5 Kubm. mere, end Fængselshygienen kræver. Gulvet er ikke — som man ofte ser det i nyere Fængsler — af Sten, men af Egetræ, lagt paa Asfalt og danner en fuldstændig glat og plan Flade. Væggene ere glatte, og baade disse og Loftet ere oliemalede i en meget lys, brunlig Tone. Alle skarpe Hjørner og Kroge mellem Loft og Vægge og de sidstnævnte indbyrdes ere undgaaede ved en i Murpudset foretaget Afrunding. Heller ikke Sammenstødskanterne mellem Gulv og Vægge ere skarpe, idet der langs disse Kanter er lagt en Afløbsrende af glasseret Sten med afrundet Bund, som tjener til Opsamling af Spildevandet, naar Cellen vadskes eller desinficeres, og som har sit Udløb i det nedenfor nærmere omtalte Vandkloset. Vinduet er fuldstændig afvigende fra den sædvanlig anvendte Type; det er 1,18 M. bredt og 1,63 M. højt og er altsaa lige saa stort som et almindeligt Stuevindue. Armaturen er anbragt i Muraabningen uden for Vinduet, hvis Rammer ligge i Flugt med Væggens Inderside. Selve Vinduet bestaar af 3 Dele, der alle kunne aabnes indad. Den øverste Del, der indtager hele Vindues-Bredden, og som er forsynet med almindeligt Rudeglas, kan aabnes horisontalt ved Hjælp af en sindrig Mekanisme, hvoraf kun Haandtaget er tilgængeligt for Fangen, og den nederste Del, der bestaar af 2 Vinduesfløje med Ruder af riflet Glas, kan kun oplukkes med en særlig Nøgle, som Opsynspersonalet opbevarer, Døren aabnes udad mod Korridoren og er forsynet med et Observationshul, hvori dobbelt Glas, og med en lille Lem til Ud- og Indbringelse af Madkar m. m. I Muraabningen, hvori Dørkarmen er fastsat, ere Kanterne ind mod Cellen afskaarne for at lette Observationen. Paa den Cellevæg, hvori Døren findes, er der en Knap til et elektrisk Ringeapparat, hvorved Fangen kan tilkalde Opsynet. I den ene Sidevæg er fastgjort en Bordplade

der er indrettet saaledes, at den kan slaas op mod Væggen, hvorved Underfladen kommer til at vende ud mod Cellen. Denne Flade er sortmalet og benyttes som Tavle ved Undervisningen. En Stol med Rygstød og Træsæde er fastlænket til den Væg, hvori Bordpladen er anbragt. Lænken er saa kort, at Stolen ikke kan benyttes til Vaaben eller til Opstigning ved Vinduet. I en passende Højde oven over Bordpladen er anbragt en elektrisk Glødelampe, forsynet med Skærm. Til en anden Sidevæg er Sengen, en lyst malet Jernseng, fastgjort. Den er indrettet paa sædvanlig Maade til at slaas op mod Væggen og til at aflaase. Paa samme Væg er til Anbringelse af Forplejningen og forskelligt Inventar opslaaet 2 Hylder og under disse nogle Træknager til Ophængning af Beklædningsgenstande. Det er mærkeligt, at man i Stedet for de aabne Hylder, paa hvilke Forplejningen let bliver baade tør og tilstøvet, ikke har foretrukket de hensigtsmæssige, i mange nyere Fængsler anvendte lukkede Madskabe. I Hjørnet mellem den ene Sidevæg og den Væg, der ligger ud mod Korridoren, er Klosettet opstillet. Dette, der er fastmuret til Væggen, er et fuldkommen moderne indrettet Vandkloset af lys, glasseret Fajance. Oven over Klosettet er der en Vandhane, som kan sættes i Virksomhed ved et Tryk paa en lille, ved samme anbragt Knap. Klosettet tjener ogsaa til Afløbsvadsk og er endvidere indrettet saaledes, at det besørger Udsugningen af den daarlige Luft i Cellen. Imellem Sædet og Klosetkummen er der nemlig en en smal, ringformet Aabning, som fører ind til et Rum i Klosettets øverste Del, hvilket staar i Forbindelse med et Ventilationsrør, hvorigennem der ved Hjælp af elektrisk Drivkraft finder en stærk Luftudsugning Sted. Cellens Forsyning med frisk Luft sker gennem en Rist, der er anbragt i samme Væg som Døren saa højt oppe under Loftet, at Fangen ikke let kan tilstoppe den. Denne Rist staar i Forbindelse med en Luftkanal, hvorigennem den friske, om Vinteren tillige opvarmede Luft, ligeledes ved elektrisk Drivkraft, i rigt Maal tilføres Cellen. Alle Ledninger, saa-

vel de elektriske som Rørledningerne, ere anlagte saaledes, at de ere utilgængelige for Cellens Beboer. Inde i Cellen ere Stikledningerne skjulte i Murværket, de gennem Bygningen opstigende Ledninger ligge uden for Cellerne i Fordybninger i Muren mod Korridoren, hvilke Fordybninger ere forsynede med Døre, og de vandrette Ledninger ligge frit fremme i Bygningens Kælder.

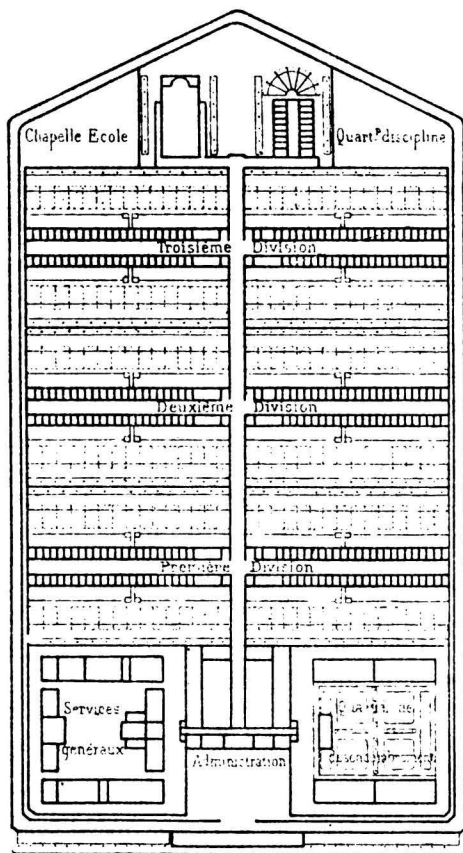
Cellegaardene ere ikke indrettede som de bekendte »Stjernegaarde«, men, som omstaaende Tegning udviser, efter det nyere System som Rækker af rektangulære, Side om Side liggende Enkeltgaarde, hver ca. 45 Kvadratm. store og adskilte fra hverandre ved 3 M. høje Mure. Der findes 60 Gaarde for hver Celleafdeling, nemlig 30 langs hver af Bygningens 2 Sidemure, eller i alt 180. Tilsynet sker fra et langs Gaardene løbende overdækket Galeri, hvis Gulv ligger i Højde med Overkanten af Gaardmurene, saaledes at Opsynsbetjentene kunne overse flere Gaarde samtidig.

Bag Celleafdelingerne ligge endelig endnu 2 Bygninger, nemlig Straffekvarteret og Kapellet, hvilket sidstnævnte tillige benyttes som Celleskole. Adgangen til disse Bygninger sker ad den oftnævnte Hovedkorridor, som fortsættes et Stykke bag den 3die Cellebygning og støder op til en Tværgang, der forbinder de 2 her omhandlede Bygninger med hinanden.

Straffekvarteret, der udelukkende benyttes til Opholdssted for Fanger, som afsone disciplinær Straf, er en selvstændig lille Celleafdeling i 2 Etager, hver bestaaende af en Midtergang og 2 Rækker Celler, 8 i hver Række, saaledes at der i alt er 32 Celler.

Straffecellen, der er af samme Størrelse som den almindelige Celle, adskiller sig i øvrigt i forskellige Henseender væsentligt fra denne. Ca. 1 M. inden for Celledøren er i hele Cellens Bredde opsat et stærkt Skillerum, hvis nederste Del bestaar af et ca. 2 M. højt Jerngitter med Dør. I den øverste tætte Del af Skillerummet er lige under Loftet anbragt en elektrisk Glødelampe, omgivet af et

stærkt Staaltraadsnæt. Ogsaa for Vinduet, der kun er halvt saa stort som det foran beskrevne Cellevindue, er der Staaltraadsgitter. Alle Straffeceller kunne formørkes ved Jern-

skodder. Disse anbringes for Vinduerne inde fra Korridoren ved Hjælp af et Tridseværk, der selvfølgelig ikke er tilgængeligt for Fangen. Klosettet er som i den alminde-

lige Celle, og af Inventar findes der kun en til Væggen fastgjort Træbriks, der benyttes til Natteleje. Straffecellen er i det hele indrettet saaledes, at den frembyder saa stor Sikkerhed som mulig for, at Opsynsbetjentene ikke skulle være udsatte for Voldsomheder fra Fangens Side, og saa ringe Anledning som mulig for Fangen til at tilfredsstille sin Ødelæggelseslyst.

Til Straffekvarteret hører en »Stjernegaard«, bestaaende af 5 Cellegaarde og et Observationshus.

Kapellet er en meget stor, rektangulær Sal med hvælvet Loft og amfiteatralsk Gulv, indrettet til 250 Celfanger, idet der er et lige saa stort Antal overskuelige og hensigtsmæssige Enkeltstole. I øvrigt er Kapellet forunderlig nok det mindst tiltalende Rum i Fængslet. Det gør med sine hvidkalkede Vægge og sin fuldstændige Mangel paa Stil og Prydelser et koldt og uhyggeligt Indtryk og er derhos aabenbart alt for stort til at være skikket til Skolelokale.

Om det foran nævnte Depot for Fanger, der skulle overføres til et andet Straffested (quartier de transfèrement), skal det kun bemærkes, at det er indrettet som et særligt lille 3 Etages Celfængsel, ganske som en af Celfløjene i det egentlige Fængsel. Afdelingen har desuden sine egne Kontor- og Vagtlokaler samt Vognremise og Hestestald.

Den oven for nævnte tredie selvstændige Afdeling, det store Sygehus, bestaar af 2 fra hinanden fuldstændig isolerede Bygninger, le grand quartier for ikke smitsomme Sygdomme og le quartier d'isolement for smitsomme. I den førstnævnte Afdeling, der bestaar af 2 parallelle 2 Etages Celfløje, forbundne ved en Mellembygning, indeholdende Lægeværelse, Apotek, Operationsstue m. m., er der 88 Sygeceller, og i den anden Afdeling, der er en 1 Etages Bygning, 24 Sygeceller. Disse ere alle ens, men større end de almindelige Celler, idet de hver indeholder 40 Kubm. Luft. Vinduet er af samme Konstruktion som det foran beskrevne Cellovindue, men ikke saa lidt større. Indretningen er i øvrigt overensstemmende med den almindelige

Celles; dog findes der ingen Våndklosetter, idet disse ligge i særlige Rum ved Korridorerne. I hver Celle er der derimod et Natbord med et lille Rum til Natpotten.

Ved Sygehuset ligger endelig et lille, fuldstændig isoleret Lighus.

Alt i alt maa Fængslerne i Fresnes betegnes som et mønsterværdigt penitentiært Bygningskompleks, ved hvis Opførelse der er lagt en betydelig Sum af Snille og Omsigt for Dagen. Hvad der navnlig er ganske særlig fremtrædende, er den fortrinlige Maade, hvorpaa Ventilationen virker overalt i Fængslerne, noget, der er af den allerstørste Betydning for Fangernes Sundhed. Enhver, der er vant til at færdes i Fængsler, kender den tunge, beklumrede, særegne Fængselsluft, som træffes selv i de fleste nyere Anstalter. Nogen saadan daarlig Luft findes ikke her; overalt er Luften ren og frisk, uagtet Fængslerne have været beboede i ca. 2 Aar.

Skulde man fremkomme med nogen Indvending af Betydning imod Komplekset, maatte det vel nærmest være den, at det er for omfattende til at tillade nogen indgaaende individualiserende Behandling af Fangerne, i hvert Fald er det en Selvfølge, at Direktøren og de øvrige højere Funktionærers Kendskab til de enkelte Fanger paa Grund af disses Mængde maa være ganske overfladisk.

Jeg kan ikke slutte denne Beskrivelse uden at fremhæve den overordentlige Forekommenhed og Velvillie, hvormed undertegnede og forskellige andre skandinaviske Fængselsmænd, der samtidig besøgte Fængslerne, blev modtagne af Direktøren, Hr. Veillier, og af de andre højere Funktionærer, som deltog i Omvisningen.

Kristianshavn i Januar 1901.

V. From.

Carl Georg Gædeken,

født 10. Oktober 1832; død 8. November 1900.

Det er naturligt, at Danmarks eneste kriminalistiske Tidsskrift har ønsket at udtale nogle Mindeord om Københavns nys afdøde Retslæge, Professor Gædeken, thi det var netop i sin Virksomhed som Retslæge, en Stilling, som han udfyldte i over 32 Aar, at han havde sin største Betydning — og hvor han mest vil savnes. Dermed være nu ikke sagt, at hans Gerning som Lærer i Retsmedicin for en hel Generation af Danmarks Læger eller som Lærer i klinisk Psykiatri i de 12 Aar, han som Overlæge ledede Kommunehospitalets 6. Afdeling, kun var af underordnet Betydning. Tværtimod, alle de mange, som have fulgt hans Forelæsninger over Retsmedicin, ville mindes, hvor underholdende og belærende han ved Sygehistorier og Eksempler fra sin egen rige Erfaring forstod at gøre dette Fag, som uagtet sin uomtvistelige praktiske Betydning og til Trods for hans Bestræbelser hidtil kun har indtaget en saa lidet fremskudt og ren teoretisk Plads som Lærefag ved Universitetet. Og at man under det sidste Studieaars anstrengende Eksamenslæsning uden Betænkning ofrede sine Søndag Formiddage for at høre Prof. Gædekens kliniske psykiatriske Forelæsninger paa Kommunehospitalet, maa sikkert betragtes som et Vidnesbyrd om, hvor interessante disse vare, og med hvor stor Glæde man saa ham færdes paa sin Hospitals-

afdeling, hvor hans sande Humanitet og store personlige Elskværdighed i lige Grad vandt ham Patienters og Lægers Hjerter.

Men det er først og fremmest som Retslæge, at Prof. Gædeken vil mindes og savnes. I hans retslige Erklæringer kom ham i fuldeste Maal den rige psykiatriske og retsmedicinske Erfaring til gode, som han havde erhvervet sig ved sin Reservelægetjeneste ved Aarhus Sindssygeanstalt (1857—1867) og senere som 6. Afdelings 1. Overlæge (1875—87), som Prosektor ved Kommunehospitalet (1868—71) og ved retsmedicinske Studier i Udlandet. Men naar hans Erklæringer baade vare saa klare og saa uangribelige, saa skyldtes dette dog ikke alene hans store Begavelse og solide Kundskaber; det skyldtes fuldt saa meget hans sikre Taktfølelse. Som i alle Videnskaber, der ere i Udvikling, ere ogsaa i Retsmedicinen Grænserne jævnlig vage og fluktuierende, Afgørelserne ofte vanskelige; og det kan undertiden være svært nok selv for den erfarne Retslæge at vide, om han skal stille sig paa den ene eller den anden Side af Grænsen, om han kan besvare det stillede Spørgsmaal mere eller mindre bestemt. Men Prof. Gædeken vidste altid nøjagtig, hvor han skulde stille sig, hvor meget eller hvor lidet der i det givne Tilfælde kunde siges, og han lod sig ikke drive ud af sin Position, selv om han trængtes nok saa meget. Derfor forstod han fuldtud at hævde sin Stilings Autoritet lige over for Retsmagten, derfor var han med Rette som Medlem af Sundhedskollegiet Landets øverste retsmedicinske sagkyndige, og derfor vil det være svært at løfte Arven efter ham.

Christian Geill.

Fortegnelse
over
**de overordnede Embedsmænd og Funktionærer ved de
centrale Strafanstalter i Norden**
1. Januar 1901¹⁾.

Danmark.

Kristianshavns Strafanstalt (for Kvinder):

Inspektør: Aage Valdemar Severin From, 1862, 1895.

Præst: Augustinus Herman Stenbuch, 1867, 1898.

Inspektionsassistent: Adolf Gerhard Carl Immanuel
Goos, 1862, 1891.

Bogholder: Johan Frederik Grove, 1859, 1895.

Kasserer og Økonomiforvalter: Christian Christensen,
1860, 1895.

Lærerinde: Emmy Augusta Wigelsen, 1832, 1884.

Læge: Daniel Edvard Jacobsen, 1861, 1897.

Vridsløselille Forbedringshus (for Mænd):

Inspektør: Frederik Carl Christian Ammitzbøll, 1849,
1880.

Præst: Johannes Munch, 1867, 1894.

Ordineret Medhjælper: Hartvig Theodor Ejnar Dahl,
1872, 1900.

¹⁾ Det første Aarstal er Fødselsaaret, det andet Ansættelsesaaet i nu-
værende Stilling. Fortegnelsen vil i hvert Aars første Hæfte blive
suppleret med Oplysninger om indtrufne Forandringer.

Inspektionsassistent: Alexander Kraft, 1863, 1895.
Bogholder: Harald Henrik Vedel Karby, 1863, 1894.
Kasserer og Økonomiforvalter: Dines Rostrup, 1844,

1899.

1ste Lærer: Lauritz Christensen, 1855, 1892.
2den Lærer: Ole Nielsen, 1854, 1881.
Læge: Carl Sophus Emil Petersen, 1845, 1876.

Horsens Strafanstalt (for Mænd):

Inspektør: Niels Julius Backe, 1848, 1885.
Præst: Peter Johannes Broe, 1855, 1896.
Inspektionsassistent: Carl Andreas Grønning, 1865, 1895.
Bogholder: Theodor Valdemar Martens, 1835, 1893.
Kasserer og Økonomiforvalter: Aage Jacobsen, 1868,

1899.

Lærer: Emil Birch, 1849, 1894.
do. Jens Poul Vedel Jensen, 1847, 1875.
Læge: Peter Simon Winde, 1848, 1891.

Norge.

Bodsfængslet i Kristiania (for Mænd):

Direktør: Anders Daae, 1838, 1892.
Præst: Einar Skavlan, 1845, 1900.
Underinspektør: Oliver Finstad, 1856, 1893.
Forvalter: Ole Anton Severin Ofstad, 1867, 1900.
Kasserer: Erik Christopher Wullum Grøndahl, 1842,

1874.

1ste Lærer: Yngvar Brun, 1862, 1890.
2den Lærer: Sjur Lassesen Trædal, 1844, 1885.
Læge: Ludvig Christian Lauritz Aall, 1847, 1893.

Akershus Landsfængsel (for Mænd):

Direktør: Peter Herman Emil Soelberg, 1837, 1888.
Præst: Konrad Neumann Hjelm Dahl, 1843, 1885.
Underinspektør: Edvard Rud, 1859, 1895.

Forvalter: Martin Julius Christophersen, 1848, 1893.
Kasserer: Thorbjørn Knudsen, 1867, 1895.
Lærer: Peder Reinertsen, 1849, 1887.
Læge: Johan Gottfried Conradi, 1835, 1889.

Landsfængslet for Kvinder i Kristiania.

Direktør: Hans August Gløersen, 1837, 1888.
Præst: Emil Sigvart Hauge, 1857, 1895.
Underinspektrice: Mina Amalie Holst, 1844, 1897.
Forvalter: Berthe Aanensen, 1847, 1895.
Kasserer: Hanna Marie Steen, 1849, 1895.
Lærerinde: Josefine Lyshoel, 1858, 1892.
Læge: Johan Gottfried Conradi, 1835, 1889.

Thronhjems Landsfængsel (for Mænd):

Direktør: Frantz Eugen Malthe, 1848, 1893.
Præst: Andreas Henriksen Hval, 1848, 1880.
Underinspektør: Hans Larsen, 1847, 1899.
Regnskabsfører: Peter O. Reppe, 1862, 1895.
Lærer: Oluf Kjøseth Holmgren, 1846, 1888.
Læge: Reinholdt Hoffmann, 1836, 1885.

Sverige.

Centralfängelset å Långholmen (for Mænd):

Direktör: Carl Ludvig Palm. 1844, 1891.
Predikant: August Hylander. 1852, 1896.
Presterlig Assistent: Carl August Rudolf Carlman.
1863, 1898.
Bevakningsbefälhafvare: Carl Gerhard Reuter-crona,
1865, 1894.
Kamrerare: Carl Axel Silfverling, 1845, 1892.
Skolföreståndare: Lars Petter Dannqvist, 1863, 1899.
Skollärare: Kaleb Hezekiel Ernberg, 1870, 1899.
Läkare: Gustaf Theodor Sällberg, 1840, 1874.

Centralfängelset i Malmö (for Mænd):

Direktör: Arvid Fredrik Vilhelm von Mentzer, 1842,
1884.

Predikant: August Stenström, 1860, 1894.

Kamrerare: Ernst Mauritz Dahlin, 1843, 1878.

Skolföreståndare: August Wirén, 1868, 1898.

Skollärare: Vilhelm Norström, 1868, 1894.

Läkare: Carl Thure Henrik Petré, 1858, 1898.

Centralfängelset å Nya Varfvat (for Mænd):

Direktör: Claës Robert Adolf Charpentier, 1832, 1876.

Predikant: Karl Henrik Nikolaus Hagstrand, 1866, 1896.

Bevakningsbefälhafvare: Paco Billow, 1859, 1898.

Kamrerare: August Vilhelm Gotthard Sundberg, 1859,
1895.

Skolföreståndare: Carl August Berggren, 1863, 1898.

Skollärare: Carl Emil Wallgren, 1869, 1898.

Läkare: Lars August Theodor Wallin, 1838, 1870.

Centralfängelset i Göteborg (for Kvinder):

Direktör och Redogörare: Albert Henrik Montgomery,
1852, 1898 (1888).

Predikant: vakant.

Läkare: Bror Gustaf Adolf Ljungberg, 1840, 1889.

Finland.

Tukthuset invid Helsingfors (for Mænd):

Direktör: Johan Waldemar Castrén. 1865, 1899.

Prest: Emil Efraim Panelius, 1859, 1901.

Bokhållare: Bruno Johannes Andersin. 1869, 1898.

Lärare: Knut Alexander Salava, 1855, 1882.

Biträdande Lärare: Mathias Hertz. 1866, 1892.

Läkare: Gustaf Albert Nordmann, 1849, 1892.

Tukthuset i Åbo (for Mænd):

Direktör: Victor Nybergh, 1857, 1896.

Predikant: Gustaf Bernhard Hytönen, 1865, 1900.

Bokhållare: Richard Malakias Henricsson, 1870, 1900.

Lärare: Otto Johannes Caselius, 1867, 1900.

Biträdande Lärare: Konstantin Reinhold Wahlbeck. 1847,
1895.

Läkare: Karl Gustaf Kyrklund, 1854, 1893.

**Tukthuset og arbetsfängelset i Tavastehus
(for Kvinder):**

Direktör: Axel Oskar Leonhard Leistén, 1847, 1898.

Predikant: Kanulus Onni Nyström, 1859, 1901.

Bokhållare: Theodor Woldemar Ruotzi, 1869, 1897.

Lärarinnor: Alma Lovisa Sofia Schulmann, 1855, 1881.

Olivia Josefina Demander, 1866, 1897.

Läkare: Karl Theodor Wichmann, 1859, 1896.

Arbetsfängelset i Wilmanstrand (for Mænd):*)

Direktör: Gustaf Alfred Wahlström, 1842, 1887.

Predikant: Johan Alexander Collan, 1858, 1898.

Bokhållare: Nikolai Tammelin, 1865, 1900.

Lärare: Adam Lindh, 1843, 1882.

Läkare: Maximilian Ernst Gustaf Oker Blom. 1863, 1893.

*) Inneholder tillige en Tugthusafdeling.

Litteratur og Statistik.

Forhandlingerne

paa Dansk Kriminalistforenings første Aarsmøde d. 24.—26.
September 1900 ved *Carl Torp* og *Aug. Goll*.

(I Kommission hos det nordiske Forlag; 230 Sider).

Inden Udgangen af det 19. Aarhundrede er Danmark bleven beriget med en ny Forening, der, anlagt paa en her-hjemme hidtil uoptaget Plads, giver sig af med det for-tjenstfulde Arbejde at dyrke Kriminalistik, og oven i Købet en energisk Forening, som i det forløbne Aar alt har kun-net afholde en velbesøgt Kongres.

Det er Forhandlingerne paa denne Kongres, der nu paa Foreningens Foranstaltning ere udgivne i Trykken paa Grundlag af de ved Møderne optagne stenografiske Referater. Medlemsfortegnelsen udviser, at Foreningen tæller 166 Medlemmer, hvorimellem dygtige Kriminalister, og blandt dem, der have deltaget i Forhandlingerne, træffes flere af de bedste Navne inden for vore hjemlige Juristers og Lægers Kreds, ja endog en udmærket Repræsentant for Sverige.

Alt dette tager sig jo særdeles imponerende ud, og det hele Fænomen bør utvivlsomt ogsaa indrangeres blandt de glædelige. Og dog — trods alt — en Smule Utilfredshed, som ogsaa andetsteds er kommen til Orde, trænger sig nødvendigvis frem paa dette Sted.

Ret beset er Foreningen en Landsgruppe af den inter-

ationale Kriminalistforening, der nu har bestaaet siden 1889, og som bl. a. i Aaret 1891 holdt sit Aarsmøde i Kristiania, hvilket førte til Oprettelsen af den norske Kriminalistforening i Aaret 1892. At nu Oprettelsen af en tilsvarende Forening foregaar 8 Aar senere i Danmark, kan maaske anses for et Moment af underordnet Betydning, saa sandt som Kriminalistikken i den nævnte Tid dog ogsaa har været dyrket herhjemme, bl. a. i nærværende Tidsskrift, og der saaledes muligen ikke før nu har været Trang til Stede i Retning af Dannelsen af en Forening, der yderligere kunde fremme, hvad der maatte ligge de danske Kriminalister paa Sinde. Hvad der imidlertid gør et noget nedslaaende Indtryk, er, at den danske Kriminalistforening hidtil ikke synes at have haft noget særligt, i hvert Fald ikke noget særlig nyt, paa Hjerte. De Bidrag til de foreliggende Emners Uddybning, som den har ydet, ere sikkert gennemgaaende dygtige og respektable, til Dels vægtige, men de ere lidet selvstændige, og selve de valgte Emner ere for største Delen i Forvejen saa stærkt bearbejdede, at de ikke kunne paaregne nogen levende Opmærksomhed, selv fra de interesserede Kredse. De nordiske Juristmøder have saaledes tidligere indgaaende beskæftiget sig med Emnet »den betingede Straffedom«, der først forelagdes i Kjøbenhavn 1890 af F. Hagerup, og derpaa yderligere debatteredes i Stockholm 1896 paa Grundlag af en særdeles orienterende Afhandling af A. Urbye, efter at Norge i Mellemtiden ved Loven af $\frac{2}{5}$ 1894 havde ladet Teorien træde ud i Livet. Den norske Kriminalistforening behandlede dette Emne alt i 1892, og samtidig beskæftigede nævnte Forening sig med et andet af de Emner, den danske Forening nu giver sig af med, nemlig Spørgsmaalet om Foranstaltninger med Hensyn til forsømte og forbryderske Børn. Paa dette Felt kan Norge nu opvise en Lov — af $\frac{6}{6}$ 1896 —, medens vi i Danmark, da Kriminalistmødet afholdtes, bortset fra nogle Tilløb af tvivlsom Værdi, kun havde Kommissionsbetænkningen af 1895 at pege paa. Spørgsmaalet om Foranstalt-

ninger over for sindssyge Forbrydere var fremme paa den norske Kriminalistforenings andet Aarsmøde i Oktober 1893; allerede i 1894 var Trondhjems Kriminalasyl færdigt. Spørgsmaalet om Bødestraffens formaalstjenlige Ordning behandles i Kristiania i 1891 af den internationale Kriminalistforening. Og det er i alt væsentligt kun de 4 fornævnte Emner, hvormed den danske Kriminalistforening i afvigte Efteraar beskæftigede sig. Vi komme altsaa her som paa saa mange andre Punkter, hvor det gælder Fremgang og Bevægelse paa Retslivets Omraade, langt bag efter vor norske Broder. Lad være, at dette har mange Grunde, at særlig politiske Forhold have umuliggjort for Danmark, hvad der har været gunstig Jordbund for i Norge, at Nordmændene i de senere Aar have kunnet pege paa Mænd, der i en sjælden Grad have forstaaet at give Udtryk for Fremtidens Tanker i Lovsprogets Form, tilbage bliver det utvivlsomme Faktum, at vi herhjemme, hvor der dog for Tiden findes fremragende Jurister, tilsyneladende ikke lade nogen Lejlighed gaa forbi til selv at fastslaa den ubetingede Førerstilling for det Land, der nu i 11 Aar som gældende Ret har haft den Straffeprocessmaade, hvis Indførelse her endnu stadig er paa Overvejelsernes Standpunkt, og med hvilken det vist endnu kan have lange Udsigter. Skal Shakespeares Skildring af den ubeslutsomme, danske Hamlet og den enerske, norske Fortinbras mon stedse bevare sin Gyldighed?

Det ligger nær at formode, at Foreningen med et mere selvstændigt Begyndelsesprogram vilde have indfanget adskillige Medlemmer, der nu stille sig afventende over for, hvad den egentlig vil bringe. Det maa derhos erindres, at det vel har sin Betydning, at Foreningen ved sin Beskæftigelse med de foreliggende Emner anbefaler dem til Lovgivningsmagtens Behandling, men dette gælder dog i særlig Grad, hvor det er Emner, som Lovgivningsmagten ikke i Forvejen er gjort opmærksom paa, eller alt har taget Stilling til, i hvilke Tilfælde Foreningens Anbefaling er af mindre Vægt. Det kan her noteres, at ogsaa et af Præsi-

diets Medlemmer, Højesteretssagfører Octavius Hansen, under Forhandlingerne har udtalt sin Skuffelse over den Maade, hvorpaa Programmet hidtil var lagt. Hvad han pointerede, gik i en særlig Retning, idet Foreningen efter hans Mening af al Magt burde agitere for den store Procesreform og for en Revision af Straffeloven, Spørgsmaal, over for hvilke de foreliggende Emner maatte tage sig forholdsvis ubetydelige ud.

Efter dette Hjertesuk ville vi nu beskæftige os direkte med Mødets Forhandlinger, der — hvad villigt skal indrømmes — i flere Henseender angaa Spørgsmaal af stor Betydning for Samfundet, og som ganske sikkert ogsaa paa mange Punkter have frembudt betydelig Interesse.

Af mest almen Interesse er utvivlsomt Professor, Dr. jur. *Torps* Indledningsforedrag, fortræffeligt i Formen, rigt paa nye friske Synspunkter og meget vejledende med Hensyn til Spørgsmaalet om en Kriminalistforenings Hovedopgave og Virkemaade. Længe nok har man slaaet sig til Taals med omhyggelig Kritik og overlegen Ironiseren over det utilstrækkelige og utilfredsstillende i de bestaaende Lovregler og deres manglende Evne til at raade Bod paa Samfundets Brøst. Man erindrer Mefistofeles's Ord:

- »Es erben sich Gesetz' und Rechte
- »Wie eine ew'ge Krankheit fort;
- »Sie schleppen von Geschlecht sich zum Geschlechte
- »Und rücken sacht von Ort zu Ort.«

Nu vil man videre, vil bag ved Lovene, nu undersøger man, hvorledes det gaar til, at særlig Straffelovene i deres Anvendelse undertiden nærmest virke uheldigt, undertiden end ikke efterlade paaviselige Virkninger, om Grunden ikke hertil er, at man har taget et urigtigt Udgangspunkt, om det specielt er rigtigt, at Straf ifølge sit Væsen er den retfærdige Gengældelse, der fremtræder som Samfundets Reaktion mod den forbryderske Vilje og det eneste saliggørende derfor at fastsætte Straffens Art og Grad i Forhold til den Maade, hvorpaa og det Omfang, hvori den mere

eller mindre »frie« Forbrydervilje manifesterer sig. Man kommer forholdsvis hurtigt til det Resultat, at Forbryderen som saadan er et Produkt af mange forskellige Faktorer, bl. a. af arvelig Disposition, af det Milieu, hvori han er opvokset, af Paavirkning af den forskelligste Art, samt at den saakaldte forbryderske Vilje ofte er et ret tilfældigt Resultat af vaklende Impulser hos et af Samfundets Stifbørn, hvis Drifter og Længsler det kan falde vanskeligt nok for en Jurist at sætte sig ind i. For at kunne dømme Forbryderen maa vi forstaa ham, men for at forstaa ham, maa vi studere ham. Og, naar vi have studeret ham, vil det maaske blive evident for os, at over for denne Person er Straf, enten den er affliktiv eller den virker ved »Forbedringshusets« Midler, et absolut uegnet Middel for den Stat, der ønsker saavel at hævde Retssikkerheden for sine lovlydige Borgere som at forvandle den »antisociale« Forbryder til et nyttigt Samfundsmedlem. Professor Torp gør i sit Foredrag Rede for, hvorledes Betragtninger af denne eller lignende Art, til Dels fremkomne ved Brydning mellem forskellige Skolers Teorier, have ført til Opstillingen af nye Former for Samfundets Retshaandhævelse, til Indgreb over for Forbryderen, som dels nærmest maa indordnes under Begrebet Straf — Formaaalsstraf —, dels væsentlig have Karakteren af humane Foranstaltninger. Vi træffe her som Udslag af fremragende Kriminalisters omhyggelige Overvejelser saadanne moderne Institutter som den ubestemte Straffedom, den betingede Domfældelse og de særlige Foranstaltninger over for de mere eller mindre abnorme forbryderske Individuer. Men skulle Kriminalistforeningerne, hvis Opgave i kort Begreb er Modvirkning af Kriminaliteten, gøre virkelig Nytte, bør de paa fornødent teoretisk Grundlag flittigt ordne det ad empirisk Vej indvundne Materiale, thi det er praktiske Resultater, der er Brug for. — Det hænger sammen med denne Opfattelse, at Kriminalistforeningen i det forløbne Aar har udsendt Spørgsmaalsskemaer, særlig til Landets Dommere. Det ene, der angaar de Tilfælde, i hvilke

norsk Lov af $\frac{2}{5}$ 1894 om betinget Domsfældelse vilde være bleven anvendt paa de i 1899 kriminelt tiltalte Personer, hvis den havde været gældende i Danmark, har fremkaldt 54 Besvarelser, over hvilke Byfoged C. Nanke har udarbejdet en Oversigt, der ikke er uden Interesse. Det andet Skema, angaaende hvilke Ændringer i Straffelovens specielle Kapitler der i Praksis særlig er følt Trang til, har straks ved sin Fremkomst været Genstand for en, vistnok fuldt berettiget, Kritik, idet en blot nogenlunde tilfredsstillende Besvarelse utvivlsomt maatte fordrer langt mere Plads til sin Raadighed end Skemaet bød paa. Ideen er imidlertid ikke ilde, og, hvis man havde begrænset Spørgsmaalet til enkelte eller et enkelt af Straffelovens Kapitler, kunde der fra Amtmænd og Dommere sikkert ventes at fremkomme praktiske Vink af betydeligt Værd, ikke mindst som Grundlag for yderligere Debat i Kriminalistforeningen.

•Foranstaltninger over for psykisk abnorme Forbrydere med særligt Hensyn til Indretningen af Kriminalasyler, saaledes var det første Forhandlingsemne formuleret. Det Spørgsmaal, der skulde drøftes, var, hvorvidt der maatte kunne paavises en rationel Ordning af de Forhold, der nu omhandles i Straffelovens §§ 38 og 39, hvorved erindres, at den førstnævnte Paragraf fritager sindssyge og dermed ligestillede Forbrydere for Straf, men tillige udtaler, at det ved Dom kan bestemmes, at der skal træffes Sikkerhedsforanstaltninger mod dem, medens den sidstnævnte Paragraf fastsætter en ringere Straf end den lovbestemte for Taaber og andre ufuldstændigt tilregnelige Personer. Manglerne ved den foreliggende Ordning ere jo iøjnefaldende. De Kriterier, efter hvilke Straffeloven klassificerer i de paagældende Bestemmelser — Bevidsthed om Handlingens Strafbarhed, særlige Tilstande, der have Indflydelse paa Viljens Frihed — anerkendes ikke som overensstemmende med Lægevidenskabens nuværende Standpunkt, og derhos er det naturligvis ganske irrationelt, at den aandeligt defekte, paa hvem Straffen maaske er uden al Indflydelse, efter § 39 bliver at

straffe, kun med den, i Virkeligheden rent vilkaarlige, Modifikation, at Straffen nedsættes under det almindelige, lovbestemte Maal. Hertil kommer, at Sikkerhedsforanstaltninger kun ere hjemlede over for de egentlig sindssyge, medens der dog ogsaa kan være god Brug for saadanne Foranstaltninger af forskellig Art over for de Personer, der falde ind under § 39. I Praxis viser der sig yderligere Vanskeligheder. Det kan ofte falde svært at faa en Person, om hvem det ved Dom er fastslaaet, at han skal tages i Forvaring, anbragt paa en Sindssygeanstalt; han kan i hvert Fald jævnlig som Følge af de gældende Regulativer komme til at vente længe paa Indlæggelse og maa følgelig indtil videre vente i de for ham maaske alleruheldigste Omgivelser — i Fængslet. Nogen Usikkerhed synes der ogsaa at være om, i hvilket Omfang det er berettiget at træffe Bestemmelse om Sikkerhedsforanstaltninger. Det er vel nok navnlig de anførte Omstændigheder, der have ført til, at sindssyge Forbrydere Gang efter Gang arresteres, forhøres, til Slut faa Lov til at løbe, og saa — begynde forfra paa ny, skønt det kan være i høj Grad vigtigt, at de uskadeliggøres, helt bortset fra, at den Mulighed maaske ikke er helt udelukket, at de ved passende Hospitalsbehandling kunne helbredes. Særlig velsete paa Sindssygeanstalterne ere de sindssyge Forbrydere naturligvis heller ikke, mange af dem ere jo yderst besværlige Personer. I Forbindelse hermed kan nævnes, at ogsaa Indlæggelse til Observation af formentlig sindssyge Arrestanter paa vore Sindssygeanstalter kan frembyde Ulemper i forskellige Retninger. Paa Forhaand skulde det da ikke synes vanskeligt at udkaste Principperne for en Ordning, der fjernede de væsentligste Ulemper ved de nu foreliggende Forhold; og de, der ikke indgaaende have beskæftiget sig med Sagen, vilde vel være tilbøjelige til endog at antage, at Løsningen alt var fundet, og at Stikordet var: Kriminalasyler. Den interessante Diskussion om det foreliggende Emne viser det fejlagtige i en saadan Antagelse.

Det blev ganske naturligt væsentlig Sindssygelægerne — blandt disse Repræsentanter for vore største Sindssygeanstalter —, der kom til at føre Ordet, og deres Anskuelse divergerede ikke saa lidt. Særlig maa dog fremhæves, at Indlederen, Professor, Dr. med. Pontoppidan, nærmest udtalte sig mod Oprettelsen af Kriminalasyler, i hvert Fald for saa vidt angaar de egentlig sindssyge Forbrydere og de forbryderiske sindssyge, hvilke han helst vilde have spredte mellem de andre sindssyge Patienter paa de bestaaende Sindssygehospitalet, hvorved han fremhævede, at de Erfaringer, der i de store Lande ere gjorte angaaende Kriminalasyler som selvstændige Anstalter, ikke synes at opmuntre til Efterfølgelse, lige saa lidt som de to andre Systemer, der ere bragte i Forslag. Indretningen af Straffefdelinger ved Sindssygeanstalterne eller Sindssygeafdelinger ved Straffeanstalterne. Sagen er nemlig ifølge Pontoppidan, at de paa-gældende ulykkelige Personer først og fremmest maa betragtes som syge og behandles overensstemmende hermed, hvilket bedst lader sig gøre, naar de ikke udsondres fra de andre sindssyge. Men, hermed er naturligvis ikke sagt, at vi bør blive staaende ved den foreliggende Tilstand, tværtimod, alle ere enige om, at vi skulle bort fra den, kun er det store Spørgsmaal, hvorledes den nye Ordning skal være. Foreløbig har det vist sig særdeles vanskeligt endog blot at blive enig om en Resolution. Det noget magre Resultat af Diskussionen blev en Opfordring til Bestyrelsen om at gøre de til Straffelovens §§ 38 og 39 knyttede Spørgsmaal til Genstand for yderligere Behandling.

Om betingede Straffedomme kan der siges mangt og meget, thi selve Begrebet er saa at sige et Amfibium, hvis Eksistens bunder i forskellige Sfærer, det er formentlig heri, at Grunden maa søges til, at dette Emne stadig frister Juristerne til ny Behandling. Spørgsmaalet om Muligheden af at opsætte, eventuelt undlade Eksekutionen af den idømte Straf eller den forskyldte Straf — det er jo det, der er Tale om. Afgørelsen heraf kan lægges i Dommerens Haand

eller overlades til administrativ Afgørelse. Endelig kan der være Spørgsmaal om, at det tilsigtede Formaal søges naaet gennem en diskretionær Myndighed i Anklagemagtens Haand. I sin Idé hænger Princippet sammen med Benaadningsinstituttet, for saa vidt som det utvivlsomt gaar ud paa i det enkelte Tilfælde at lade Naade gaa for Ret, en Analogi med Hensyn til en enkelt Domsvirkning frembyder sig i Loven af $13/4$ 1894, hvorefter den, der har været straffet for en i den offentlige Mening vanærende Handling, saafremt Straffen er idømt for første Gang begaaet Forseelse og ikke har været højere end Fængsel paa Vand og Brød, opnaar den fulde Æresoprejsning uden Bevilling 10 Aar efter Dommens Afsigelse, naar han i det paagældende Tidsrum ikke har været straffet. Men særlig nær ligger det naturligvis at tænke paa den saakaldte betingede Benaadning efter Anordning $13/2$ 1873, hvorefter en Tugthusfange, der er hendømt til Tugthusarbejde i over 6 Aar, betingelsesvis kan løslades af Straffeanstalten. Herefter skulde man være tilbøjelig til konsekvent ogsaa at lade de administrative Myndigheder, naar Dom var afsagt, skønne om, hvorvidt det kunde være rigtigt og heldigt at udsætte Eksekutionen, saaledes at Dommens eneste Virkning foreløbig blev den mulige Fuldbyrdelse, der som et Damoklessværd skulde hænge over Forbryderens Hoved og afholde ham fra paa ny at forsé sig. Men naturligvis kunne baade teoretiske og praktiske Betragtninger føre til ikke desto mindre at hævde den Opfattelse, at det Skøn, hvorom der er Tale, bør henlægges til Domstolene, i hvert Fald saa længe vi have den nugældende Procesmaade. Det lader sig næppe nægte, at man herigennem faar de sikreste Garantier imod uheldig Benyttelse af dette i og for sig yderst tiltalende Institut, som vel imidlertid nok endnu fra enkelte Sider kan antages at ville møde nogen Modvilje. Princippet er jo meget moderne og vilde f. Eks. ikke godt kunne passes ind i den Feuerbachske Straffetrukselsteori, der kræver Straffetrukselen eksekveret i det enkelte Tilfælde

for at Straffeloven kan beholde sin afskrækkende Virkning over for alle. Og dog er det jo en Tanke nær beslægtet med Straffetrudselsteorien, der giver sig Udslag i dette Institut, som netop bundet i den Betragtning, at Trudslen som saadan kan være tilstrækkelig til at frembringe det Resultat, man tilsigter, hvorfor Straffen kun eksekveres, hvor det viser sig, at Trudslen undtagelsesvis ikke slaar til. Men ganske vist er her Tale om en yderligere Udvikling af den Feuerbachske Teori; man lader det ikke altid komme saa vidt, at man eksekverer Straffen, hvor Trudslen ikke slaar til, fordi man antager, at dette muligen kan undgaas ved, at man lader Domstolen i et bestemt foreliggende Tilfælde gentage Lovens Trudsel paa den Maade, at det statueres, at in casu hjemler Loven en bestemt Straf, men at denne vil kunne bortfalde, hvis Forbryderen inden for et bestemt Maal af Tid opfører sig tilfredsstillende.

Kriminalretsassessor, Dr. jur. Ussing, der indledede Diskussionen om dette Emne, udviklede paa en særdeles slaaende Maade, hvad der taler for Indførelsen af den betingede Straffedom, og pointerede ganske særlig, hvorledes de korte Frihedsstraffe ere ude af Stand til at indvirke paa Forbryderens Karakter, og hvorledes de endog kunne gøre Skade ved at gøre Forbryderen »blaseret« over for Fængselslivet, der ved nærmere Bekendtskab mister sin afskrækkende Virkning. Det, der hos den paavirkelige kan gøre Indtryk og bringe ham til at fatte bedre Forsætter, det er Katastrofen i hans Liv -- Forbrydelsens Opdagelse, Politiets Indskriden og Domsfældelsen, ikke den kortvarige Frihedsstraf, hvorved »Ulykken gaar over fra at være en Begivenhed til at blive en Tilstand, som man falder til Ro i. Den korte Frihedsstraf er ikke lang nok til at ændre Mandens Karakter, men den er lang nok til at gøre ham fortrolig med sit Nederlag.« Man erindre, at her navnlig er Tale om »Førstegangs-Forbrydere«. Gøres derimod Straffeeksekutionen resolutivt betinget af straffri Vandel, eventuelt Ydelse af Erstatning, inden for et vist Aaremaal, opnaas

— idet man samtidig skaaner Staten for en Del Udgifter — det samme, som Straffen skulde bevirke, uden Straffens uheldige Følger, ja man skaber endog, samtidig med at man undgaar at uddrive Forbryderen af de Forhold, der betinge hans økonomiske Eksistens, et Incitament til Erstatningsydelse, og man fremmer Udsigterne for et heldigt Samarbejde mellem Straffemyndighederne og bestaaende humane Institutioner til Kriminalitetens Bekæmpelse, som kunne forventes at ville tage sig af Forbryderen og støtte ham i den kritiske Periode. Over for Professor, Dr. jur. Thyrén, som, i Lighed med hvad der udtaltes af nuværende Justitsminister, Dr. jur. Goos paa Juristmødet i Stockholm i 1896, holdt paa betinget Benaadning i Modsætning til betinget Domfældelse, særlig af Hensyn til Opnaaelsen af den fornødne Uniformitet i Instituttets praktiske Anvendelse, hævdede Assessor Ussing med Vægt, at Sagen bør være en Domstolssag; han kunde ikke gaa med til at lægge den paagældende Myndighed i Administrationens Haand, fordi han antog, at Instituttet saaledes vilde komme til at virke uheldigt og medføre Omsvøb, Tidsspilde og Arbejdsspild. Han støttedes i saa Henseende af Professor Torp og af sin Kollega i Kriminalretten, Dr. jur. Gram, der stærkt fremhævede, at vi trænge til Systemet betinget Straffedom ganske særlig af den Grund, at vor Straffelov, skønt kun en Menneskealder gammel, paa mange Punkter allerede er antikveret, og fordi den indeholder Straffebestemmelser — for visse Sædelighedsforbrydelser og for Ejendomsindgreb —, som Taleren, med et, for mange vistnok temmelig forbløffende, Udtryk karakteriserede som »næsten barbariske«. Han omtalte navnlig som oprørende, at et hvilket som helst Indbrudstyveri medfører Forbedringshusstraf. Men, selv om Strafferammerne revideres, trænge vi til nye Straffemidler, og i saa Henseende ville betingede Straffedomme være ganske udmærkede.

Diskussionen sluttede med enstemmig Vedtagelse af en Resolution, der anbefalede Indførelse ad Lovgivningsvejen

af den betingede Straffedom, navnlig i Tilfælde af første Gang begaaet Forbrydelse, og særlig, hvor Talen er om korte Frihedsstraffe.

Til Behandlingen af de foran omhandlede Spørgsmaal medgik 2 af Kongressens Møder. Spørgsmaalet om Bødestraffens formaalstjenlige Ordning var det første Forhandlingsemne paa Foreningens tredje og sidste Mødedag. Spørgsmaalet er af stor Betydning, thi lige saa vist det er, at Bødestraf i visse Tilfælde kan være en passende og hensigtsmæssig Straf, lige saa klart er det, at den i andre Tilfælde maa anses for overordentlig uheldig, og at særlige Vanskeligheder navnlig vise sig i det Øjeblik, det er givet, at selve Straffen ikke kan anvendes, fordi den, hvem Straffen skulde ramme, er ude af Stand til at yde de tBeløb. hvorom der er Tale. Her gælder stadig Ørstedes Ord¹⁾: »Opløsningen af den vanskelige Opgave, at bestemme forholdsmæssige Legems- eller Frihedsstraffe i Pengebødernes Sted, er endnu ikke lykket for nogen.« Men, naar altsaa en Løsning stadig paakræves, er det paaskønnelsesværdigt, at Kriminalistforeningens ledende Mænd nu søge at angive, i hvilken Retning en Lovgivning paa dette Punkt bør gaa for at nogenlunde tilfredsstillende Resultater kunne naas. Om at gaa videre end til at pege paa Retningen kan der selvfølgelig ikke være Tale, dertil er Emnet for specielt. Hvad der paa Mødet fastsloges, var følgende: Reglerne om Bødestraffen bør reformeres med det Formaal saa vidt muligt at sikre Bødernes Betaling og derved undgaa deres Omsætning til en anden Strafart. Ved Bødernes Fastsættelse skal ikke blot Strafbarhedens Grad, men ogsaa den skyldiges økonomiske Ydelsesevne (Formue- og Lejlighed) være afgørende Momenter. De faste Strafmaksima bør bortfalde og erstattes med et relativt Strafmaksimum, bestemt ved den skyldiges antagne Indtægt i et bestemt Tidsrum. Der bør indrømmes Betalingsfrister og afdragsvis Betaling.

¹⁾ Eunomia II p. 339.

Bøder bør saa vidt muligt søges inddrevne. Afsoning af ikke betalte Bøder, der ikke kunne inddrives, bør regelmæssig ske ved Tvangsarbejde eller Fængsel med Arbejdstvang. Ved Straffens Omsætning bør det iagttages, at en Dags Fængsel eller Tvangsarbejde svarer til en mindre Del af Bødens Beløb, end den domfældte kan antages at tjene pr. Dag, og, forinden Subsidiærstraffen fuldbyrdes, bør der gives ham Lejlighed til at aftjene Bøden ved Arbejde for det offentlige. — Om Rigtigheden af de saaledes anførte Hovedpunkter kan der næppe være Tvivl, og der var da for saa vidt ogsaa fuld Enighed herom paa Mødet. Der fremkom hér 2 meget instruktive Foredrag henholdsvis af Professor Torp og Politifuldmægtig Goll, hvortil sluttede sig nogle særdeles praktiske Bemærkninger af Borgmester, Etatsraad Jacobi. Professor Torp angav som Hovedopgaven at fremvinge Betalingen af den rationelt bestemte Bødestraf over for den, som kan, men ikke vil, at lette Betalingen for den, hvis økonomiske Forhold gøre Erlæggelsen vanskelig, og at fjerne enhver Fristelse til at foretrække den subsidiære Straf, Afsoningen.

Fuldmægtig Goll fastslog, sikkert med Rette, at Bestemmelsen i Straffelovens § 59, Bødens Fastsættelse i Forhold til tiltaltes Formuesforhold, kun har faaet ringe praktisk Betydning, og at Grunden hertil til Dels maa søges i Lovens § 30, hvorved er draget den Grænse for Dommerens Skøn, at mindst 200 Kr. skal afsones med 30 Dages Fængsel. Der regnes faktisk nu ikke blot i de Tilfælde, hvor Bøder idømmes ifølge anden Hjemmel end Straffeloven, men ogsaa, hvor det sker i Medfør af selve denne Lov, med en fingeret Gennemsnitsformue i Almindelighed, og Bødestraffen er i dansk Ret fra som tilsigtet at være en Formuestraf blevet en Frihedsstraf, som den, der kan og har Lyst, kan købe sig fri for. Men dette er jo uheldigt, bl. a. ogsaa fordi der fra alle Sider er Enighed om netop at se at komme bort fra de korte Frihedsstraffe. Taleren havde tilvejebragt en Statistik vedrørende Kjøbenhavn, dels

angaaende c. 500 Bøder idømte efter Straffeloven i Aarene 1895—99, dels angaaende c. 14,000 Bøder i offentlige Politisager i 1899, paa Grundlag af hvilken han mente at kunne udtale, at Bøderne gennemgaaende fastsættes for højt i Forhold til de fattiges Betalingsevne. Der gaas ganske vist saa lemfældigt frem som muligt ved Indkrævningen af Bøderne, men der kan med den store Mængde Politibøder selvfølgelig ikke være Tale om Indrømmelse af afdragsvis Betaling, idet Inkassationen i saa Fald vilde medføre et overordentligt Besvær. Og Resultatet af det alt sammen er, at der aarlig vandrer c. 5000 Bødefasonere ind ad Vestre Fængsels Port. Dette Tal maa søges reduceret, dets Højde viser, at Afsoningen ikke er noget, man har Respekt for. Der vælges nu saa at sige altid Vand og Brød som Afsoningsstraf, det infamerende ved denne Afsoningsmaade har tabt sig for den almindelige Bevidsthed, og Afsoningen foregaar i Virkeligheden for let og for hurtigt, samtidig med, at Nuanceringen udviskes (12—65 Kr. er 2 Dages Fængsel paa Vand og Brød).

Etatsraad Jacobi paaviste de store Vanskeligheder, der vilde vise sig at være forbundne med den meget tiltalende Tanke at give fattige domfældte, der ikke kunde udrede de dem idømte Bøder, Adgang til at aftjene Bøden ved Arbejde. Selv om saadant Arbejde muligen kunde skaffes, skulde vedkommende jo samtidig selv leve og maaske yderligere forsørge Famlie og Børn, hvad skulde der saa blive tilbage til det offentlige? At vælge Tvangsarbejde som Afsoningsstraf tog sig ganske vist ogsaa særdeles godt ud, men at indsætte en Mand til Tvangsarbejde er ikke det samme som at tvinge ham til Arbejde, thi der haves ikke tilstrækkelige disciplinære Midler til at fremtvinge virkeligt Arbejde i Tvangsarbejdsanstalterne, hvilket rigtignok er ganske urimeligt, saa meget mere som saadanne Midler haves over for Varetægtsarrestanter.

Over for den foreliggende Diskussion og den fremtrædende Enighed om det absolut forkastelige ved den nu-

gældende Ordning, særlig den overvejende Afsoning med Fængsel paa Vand og Brød af en Straf, der ifølge sin hele Tendens skulde være et Formuesindgreb, turde det være af Interesse at gøre en rent faktisk Bemærkning. Der behandles ved Københavns Kriminal- og Politirets Kriminalkamre mellem Aar og Dag en stor Mængde Voldssager, særlig Sager angaaende de Forhold, der omhandles i Straffelovens § 203, hvor det altsaa drejer sig om Tilføjelse af Saar eller Skade, som dog ikke er af den alvorlige Karakter, der bringer Forholdet ind under § 204. Disse Sager ere tidt meget besværlige, fordi tiltalte og undertiden ogsaa flere eller færre af Vidnerne, da Handlingen udførtes, vare mere eller mindre paavirkede af nyde Drikkevarer, hvad selvfølgelig influerer paa deres Opfattelse af det passerede, hvorfor der ofte maa afhøres mange Mennesker og anstilles Undersøgelser baade i den ene og den anden Retning, før Dommeren kan danne sig et nogenlunde klart Billede af, hvad det er, der er foregaaet. § 203 udtaler nu, at Straffen for den paagældende Forbrydelse er Fængsel eller under skærpende Omstændigheder Strafarbejde indtil et vist Maal, dog at, hvis Voldshandlingen ikke er udøvet med Overlæg, Straffen under i øvrigt formildende Omstændigheder kan nedsættes til Bøder ikke under 20 Rigsdaler. Endelig kan ifølge den fornærmedes Begæring Tiltale bortfalde, naar ingen betydelig Skade er sket. Alle de anførte Momenter i Forening have ført til, at der jævnlig i de mindre graverende Tilfælde af Overtrædelse af Straffelovens § 203, efter at Sagen er bleven behørig oplyst, foregaar følgende: Den forurettede erklærer, at han helst ser, at der vises nogen Skaansel mod Voldsmanden. Denne anmoder indstændigt Dommeren om at maatte afgøre Sagen i Mindelighed, saaledes at han slipper for Dom, og Dommeren konfererer derpaa, hvis han finder tilstrækkelig Anledning til en mindelig Afgørelse, med Politidirektøren. Naturligvis danner der sig ved en Specialret som Kriminalretten nogenlunde faste Takster for de enkelte Forseelser,

og Dommeren vil altsaa i det enkelte Tilfælde med nogenlunde Sikkerhed kunne angive at, hvis Sagen gik til Dom, vilde tiltalte faa en Straf af f. Eks. 5 Dage, 8 Dage eller 2×5 Dages Fængsel paa Vand og Brød for det af ham udviste Forhold. Det sker nu almindeligt, at Resultatet af den fornævnte Konference bliver, at Aktionsmyndigheden frafalder Tiltale mod Voldsmanden paa Betingelse af, at han vedtager en Bøde, til hvilken der som Subsidiærstraf svarer Fængsel paa Vand og Brød i tilnærmelsesvis saa mange Dage, som Voldsmanden ventelig vilde blive idømt, om Sagen gik til Aktion. I de allerfleste af de paagældende Tilfælde er der nu imidlertid — hvad Dommeren er sig fuldstændig bevidst, og hvad han vel endog lægger særlig Vægt paa — slet intet Øjeblik Spørgsmaal om Bødens Betaling; Voldsmænd have sjældent Formue eller Udsigt til Fortjeneste ud over den løbende Dagløn. Faktisk faar vedkommende, der straks hensættes til Afsoning, altsaa en Frihedsstraf i Henhold til en Bødevedtagelse. Men dette er, som Forholdene have udviklet sig i Kjøbenhavn, en overmaade praktisk og, det kan vel ogsaa siges, en virkelig retfærdig Ordning, gunstig for alle Parter, for Forbryderen, der, hvis han er Arrestant, slipper for den Ventetid i Arresten, der er uundgaaelig, naar Sagen skal beskrives, Aktor og Defensor skrive deres Indlæg og 5 Dommere skulle votere, gunstig for Retten, særlig i de, ret hyppigt indtræffende, meget travle Perioder, idet Sagen simplificeres og kan afsluttes uden at lægge Beslag paa mere end den enkelte Dommers Arbejdskraft, gunstig for Statskassen, der slipper for adskillige Udgifter, og endelig i fuld Overensstemmelse med den citerede Lovbestemmelses Aand og Tankegang. At Vedtagelsen ikke har Domsvirkning i en enkelt Retning, i Forhold til Lov Nr. 80 af $\frac{11}{5}$, 1897 om Vold mod sagesløs Person, er en Sag for sig. Det er de omtalte Bødevedtagelser, jeg mener, at man ikke bør lade ude af Betragtning; om dem gælder i Virkeligheden ikke, hvad der kan anføres om det uheldige i For-

muesstraffes Konvertering til Fængsel paa Vand og Brød, thi Subsidiærstraffen er her tilsigtet saa at sige som den principale Straf, og disse Vedtagelser burde derfor formentlig ganske holdes uden for en Statistik, der skal oplyse noget i den fornævnte Retning. I Virkeligheden er her Tale om Frihedsstraf, der træder i Virksomhed paa et ekstraordinært Grundlag, og skal den angivne Praksis angribes, maa det derfor formentlig særlig være, fordi der paa dens Kappe kommer en ikke ringe Del af de mindre velsete korte Frihedsstraffe, men disse Straffe vare jo rigtignok ifølge vort Udgangspunkt ogsaa komne til Anvendelse, hvis der paa ordinær Maade var gaaet Dom i Sagen.

Mødets sidste Resolution var saalydende: »Dansk Kriminalistforening udtaler, at den ansér det som i høj Grad ønskeligt, at der angaaende Behandlingen af forbryderske og forsømte Børn og unge Personer ved Lov træffes Bestemmelser, der i Hovedsagen ere byggede paa de i Betænkningen af Februar 1895 fra Kommissionen angaaende Statstilsyn med Børneopdragelsen opstillede Principper, navnlig saaledes:

- at den kriminelle Lavalder forhøjes til mindst 14 Aar,
- at der over for Børn under kriminel Lavalder, der skønnes at være udsatte for sædelig Fordærvelse — og betingelsesvis ligeledes over for unge Personer under 18 Aar — træffes Foranstaltninger til at værne dem herimod, om fornødent ved Unddragelse fra Forældremyndigheden,
- at saadanne Foranstaltninger helt eller delvis kunne træde i Stedet for Straf for de af Personer under 18 Aar begaaede strafbare Handlinger,
- at der til at undersøge Forholdene, tage Bestemmelse om de nævnte Foranstaltningers Iværksættelse og vaage over disses Udførelse dannes særlige dertil egnede Myndigheder.»

Forslaget til denne Resolution motiveredes af Etatsraad Jacobi, der omhyggeligt gjorde Rede for, hvad han

med fuld Føje kaldte Kærnepunkterne, med Hensyn til hvilke han med utvivlsom Berettigelse udtalte, at man ved de indtil da foreliggende Debatter i Rigsdagen om denne Sag i det væsentlige havde ladet dem ligge. Han pointerede blandt andet, at der for Tiden mangler alle Midler til Indgriben i Tide særlig over for Modvilje hos slette Forældre, at der nu, idet Overøvrigheden er henvist udelukkende til Politiassistance, mangler særlige Organer til at undersøge Forholdene, at der undertiden mangler saadanne til at føre Tilsyn og tage Bestemmelse om Iværksættelse af Foranstaltninger samt vaage over disses Udførelse, at der ingen Opdragelsesanstalter findes for konfirmerede Børn, at der overhovedet ikke eksisterer Børnehjem og Opdragelsesanstalter under Statens Tilsyn, og at der ikke haves noget Middel af tilstrækkelig Effektivitet til at skaffe unge Forbrydere Opdragelse i Stedet for Straf. Han udtalte sig i Overensstemmelse med Kommissionsbetænkningen særlig for Indførelsen af Værgeraad rundt om i Kommunerne, bestaaende af 5 Personer med mere faste og mere vekslende Elementer. Paa given Anledning udtalte han, at de foreslaaede Foranstaltninger vistnok ikke kunde blive saa overdrevent dyre, men i alt Fald, intet er kostbarere for et Samfund end, at der findes en stor Skare Vagabonder og Forbrydere i det, og intet er, selv rent økonomisk sét, fordelagtigere for en Stat end at træffe Foranstaltninger, som kunne bidrage til at formindske deres Antal. Af hvad de følgende Talere ytrede er der vistnok særlig Grund til at fremhæve Overretsassessor Bruns Omtale af de fra forskellige Sider ytrede Betæneligheder ved Spørgsmaalet om Indførelse af en forhøjet kriminel Lavalder, i hvert Fald, hvis Grænsen sættes ved 15aars Alderen. Hvis f. Eks. Ørslev-Morderen havde været mellem 14 og 15 i Stedet for 17 Aar — og jeg sætter nu tilmed, at han allerede paa Grund af sin Fortid var bleven anbragt paa en Anstalt og var undvegen derfra og herunder vilde have haft sig en Cycle — skulde han saa have haft Mordet

helt gratis? Taleren mente i det hele, at man maaske helst foreløbig burde lade Spørgsmaalet om Forhøjelsen af den kriminelle Lavalder ligge. Endvidere maa nævnes Overpræsident Oldenburgs stærke Understregning af, at der først og fremmest bør aabnes en anden og lettere Adgang end nu til at fritage Børn for Straf, saaledes at Forholdet for hele Landet ordnes i Analogi med Forholdet i Kjøbenhavn, hvor Assessoren i den offentlige Ret kan nøjes med at tildele Barnet en Advarsel uden at gaa den besværlige, lange og trange Vej til Justitsministeriet, og at en tilsvarende Ret gives Dommeren over for unge Mennesker under 18 Aar. Overpræsidenten betonede ogsaa for sit Vedkommende Betydningen af en lettere Adgang end nu til at fratage Forældre Myndigheden over Børnene. Han betegnede endelig — i Overensstemmelse med, hvad nærværende Anmelder tidligere har haft Lejlighed til at udtale i dette Tidsskrift — det Rigsdagen forelagte private Forslag om Forhøjelse af den kriminelle Lavalder som fuldstændig forfejlet som enestaaende Foranstaltning.

Mødets Forhaabninger om, at Lovgivningsmagten snart vilde sætte sig alvorligt i Bevægelse til Løsning af den vigtige Samfundsopgave, man saaledes her paa ny havde peget paa, er nu gaaet i Opfyldelse. Den nuværende Justitsminister, hvis varme Interesse for denne Sag i sin Tid, da han var Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, gav sig Udslag i Nedsættelsen af Kommissionen af 1893, har den 18de Januar d. A. i Landstinget fremsat et omhyggelig udarbejdet Forslag til Lov om offentlig Forsorg for vanrøgtede, vanartede og forbryderske Børns Opdragelse. Det er neppe uantageligt, at i hvert Fald nogle af de paa Mødet fremsatte Tanker have influeret paa Redaktionen af dette Lovforslag, hvis Fremkomst Kriminalistforeningen derimod ikke kan tilskrive sig noget af Æren for. Det vil jo nu blive Rigsdagens Sag at give Forslaget endelig Skikkelse, og det maa haabes, at der, uanset mulige politiske Vanskeligheder, vil blive vist god Vilje til

en snarlig Indførelse at de i Lovforslaget indeholdte Principper. Her skal i øvrigt ikke forsøges nogen Redegørelse for Forslagets Indhold, som fra anden Side vil blive gjort til Genstand for udførlig Behandling i dette Tidsskrift. Kun skal det nævnes, at Forslaget tager Sigte i den Retning, som angives ved de ovennævnte Bemærkninger af Overpræsident Oldenburg. Det behandler netop ogsaa kun delvis det foreliggende Emne. Det indeholder f. Eks. intet om Forhøjelsen af den kriminelle Lavalder. Hertil bliver der vel ogsaa mindre Trang, da Forslagets Bestemmelser til Dels ville overflødiggøre Straf i Aldersperioden 10—15 Aar. Den, der med Betænkelighed, i hvert Fald for saa vidt angaar Kjøbenhavn, sér paa en af Konsekvenserne af en forhøjet kriminel Lavalder, nemlig Arrestabilitetens Bortfald for komploterende forbryderske Dreng, vil derhos nærmest betragte det som et Fortrin, at Forslaget paa dette Punkt ikke indfører noget nyt¹⁾. Lovforslagets Motiver betone imidlertid udtrykkeligt, at dette i sig selv forudsætter et Supplement. Det oplyses i saa Henseende i Motiverne, at Justitsministeriet overvejer Spørgsmaalet om Udfindelsen af en passende Straffemaade for Personer mellem 15 og 18 Aar, der have vist sig i Besiddelse af virkelig forbrydersk Karakter.

Der stilles følgelig i Udsigt et nyt Lovforslag indeholdende Ændringer i Straffeloven, hvorved den allerede nu kendte Særbehandling af unge Forbrydere, som ere dømte til Forbedringshusarbejde, udvikles videre og føres til større Fuldkommenhed. Fremkomsten af dette Forslag under Justitsminister Goos' Auspicier vil af alle Kriminalister, der ere opfyldte af Følelsen af den nuværende Tilstands helt igennem utilfredsstillende Karakter, blive imødeset med den mest levende Interesse.

Kriminalistforeningens første Leveaar er nu udløbet. Programmet for det andet Aarsmøde i Efteraaret 1901 er

¹⁾ Jfr. nærmere herom dette Tidsskrift 1900 p. 213 flg.

allerede udarbejdet. Alle Venner af Foreningen ville slutte sig sammen i Haabet om, at det maa lykkes den i stedse stigende Omfang at slaa til Lyd for de gode og sunde Principper, der have ført til dens Stiftelse, og hvis Gennemførelse i Praktis er af saa væsentlig Betydning for Samfundslivets heldige Udvikling.

C. E. Cold.

S. M. Hafstrøm: Fra Horsens Tugthus. (175 Sider.) 1900.

Forfatteren siger i Forordet, at hans tidligere Værker om Forbrydere have, som han ønskede, bidraget til at vække Diskussion i Bladene og fremkalde Interesse for de omhandlede Forhold, og at han haaber det samme af dette.

Dette Haab gaar nok i Opfyldelse, men det er dog tvivlsomt, om denne »Interesse« ikke væsentlig skyldes den almindelige Nysgerrighed efter at kigge bag Fængslernes Mure og derfor er uden videre Værdi. Den mere faglige Interesse finder nemlig kun ringe Næring i den foreliggende Bog, der væsentlig er en Samling af Anekdoter, hvortil enhver Fængselsmand kan levere Sidestykker, og der gøres kun sjælden Forsøg paa at bringe disse ind under mere almindelige Synspunkter ud over det rent banale.

At de fleste Forbrydere i Danmark ikke ere Principforbrydere, men skyldes slet Opdragelse, svag Villie, Usædelighed, Arbejdsskyhed, Letsind og først og sidst Drikkeriet deres Ulykke, er f. Eks. ikke videre nyt eller trænger til nærmere Udvikling, og de enkeltvis forekommende Bemærkninger af større Interesse uddybes slet ikke.

Forf. bemærker saaledes f. Eks. kort og godt, at de trodsige og haarde, tilsyneladende forhærdede Fanger ingenlunde ere de mest haabløse. Dette er sikkert sandt; de have nemlig ofte Villien tilbage, og kan den først vendes i den rigtige Retning, er der for dem ikke saa langt til Handling som for Flertallet af de skikkelige, men ganske

slappe Karakterer, der i Fængslet altid ville det rette, men i Livet altid gøre det gale. Noget saadant eller andet Forsøg paa en Forklaring gør Forf. imidlertid ikke, og han prøver heller ikke at udvikle, hvilken Indflydelse hans Opfattelse burde have paa Behandlingen i Strafanstalten, hvor der er en nærliggende Fristelse til at lægge en overdreven Vægt paa Overholdelsen af den rent ydre Disciplin, som just falder de sidste saa svær, men de første saa let. En saadan Udvikling vilde have interesseret Fagmanden og kunde ogsaa godt, illustreret ved et Par Eksempler, have vakt virkelig Interesse hos den intelligenter Del af Læseverdenen.

Noget lignende gælder Forfatterens rigtige Fremhævelse af, at de fleste Ejendomsforbrydelser ingenlunde skyldes Nød, end sige uforskyldt Nød, hvad Folk i Almindelighed tro; her vilde saaledes en Redegørelse for Motivet i en større Mængde af de i Forf.s Praksis forekomne Tilfælde have haft stor Betydning.

Forf. ansér det for skadeligt »at opsøge mere eller mindre trivlsomme Forklaringer til et Menneskes Fald i, hvad der ligger uden for hans egen Villie«. Skønt han ikke i Praksis fastholder denne skrappe Indeterminisme, men i adskillige Tilfælde viser, at han virkelig, som det i Forordet hedder, »har søgt at efterspore, hvad der har gjort Forbryderne til det, de ere«, derunder ogsaa Momenter uden for deres egen Villie, saa har han dog en vis Sky for at underlægge Studiet af Forbrydelsen med andet positivt Materiale end spredte Anekdoter, og han affejer utilladelig flot de moderne Bestræbelser i saa Henseende, hvis Udskøjelser dog ikke bør gøre Fagmanden blind for deres Nytte.

Naar han ved Omtalen af disse f. Eks. forsikrer, at »Hovedformen forandrer sig endog til en ret fremrykket Alder«, maa det dog tilraades foreløbig at tro Bertillon bedre paa dette Punkt. Urigtigt er det sikkert ogsaa, at man ikke her i Landet skulde kunne paavise Forbryderstamtavler,

og Forf. vilde vistnok have kunnet finde adskillige saadanne, hvis det havde interesseret ham at søge dem.

Kunde Forfatteren overvinde sig til i sit Værks bebudede Fortsættelse — som her antydet — at stille sit Maal lidt højere, vilde han sikkert kunne yde noget mere end Underholdningslæsning for de brede Lag.

S. Grundtvig.

De subjektive Strafbarhedsbetingelser.

Af Professor, Dr. jur. *Torp.* 115 Sider. (Gad).

Föreliggande skrift, som omhandlar de subjektiva straffbarhetsbetingelserna, kommer sålunda till väsentlig del att utgöra en framställning af sjelfva det allmänna skuldbegreppet; en framställning, som, vid det omfång skriften har, mindre kan få karaktären af en ingående undersökning, än af en kort men välbehöflig öfversigt af hithörande hufvudfrågor.

Beträffande den grundläggande frågan om skuldbegreppets inre struktur eller skuldens s. k. grader ansluter sig förf. de lege ferenda så uttryckligt som möjligt till den radikala, i lagstiftningen ännu ingenstädes förbehållslöst erkända åsigt, enligt hvilken det psykologiska förhållandet inom skuldområdet är rent kontinuerligt och följaktligen uppställandet af diskreta (genom en klyfta i rättsverkan åtskilda) skuldformer är ett missgrepp. I sin kritik af de gamla åsigtterna, hvilka, som bekant, från mycket olika ståndpunkter sökt vindicera och närmare bestämma en dylik åtskilnad, utgår förf. från de fall, att gerningsmannen 1) velat rättskränkningen; 2) förutsett men icke velat den; 3) hvarken velat eller förutsett, men kunnat och bort förutse den. Under det nu de af gruppen 1 omfattade fall utan något som helst tvifvel gå in under de gamla systemernas *dolus*, og gruppen 3 lika tydligt under *culpa*,

visar förf. deremot beträffande gruppen 2 på ett öfvertygande och framför allt mycket lättfattligt sätt, att dit hörande fall icke rimligen låta fördela sig i en högt bestraffad dolussfer och en lågt bestraffad eller straffri culpasfer. Sid. 36 erinrar förf. med rätta, huru den i strafflagarna, äfven vid svåra brott och vid höga straffminima för dolus, så ofta förekommande straffrihet in culpa tydligen endast är begriplig såsom en följd af den felaktiga uppdelning utaf skuldbegreppet, hvarifrån lagstiftaren utgått. (Införandet af en kontinuerlig uppfattning skulle således redan härigenom leda till en fullkomlig revolution i de många strafflagar, som operera med höga minima vid endast in dolo straffbara brott). Sid. 112 anmärker förf. äfvenledes med rätta, att de svårigheter, som vidlåda de på rent objektiva förutsättningar byggda kvalifikationsfall af åtskilliga förbrytelser, mordbrand, våldtäkt m. fl. hafva uppstått genom samma misstag af lagstiftaren, nemligen förutsättningen af en klyfta mellan dolus og culpa; och att den rätta lösningen af dessa svårigheter icke ligger i ett godtyckligt upphäfvande på dessa punkter af det subjektiva elementet i brottsrequisitet, utan i ett undanrödjande af klyftan emellan »skuldgraderna».

Frågan om det totala skuldområdets nedre gräns, d. v. s. gränsen emellan culpa och skuldfrihet, beröres jemförelsevis mera flyktigt. Emellertid uppställer förf. den utan tvifvel riktiga princip, att sagda gräns i fråga om den straffrättsliga skulden — hvad man än må anse om den privaträttsliga — måste i fråga om den handlandes »evner», t. ex. hans förståndsgrad, bedömas individuellt. Efter objektiv norm bör endast viljemomentet (graden af Agtpaagivenhed) bedömas, inberäknadt naturligtvis hvad indirekt låter föra sig tillbaka till detta moment (t. ex. då en oerfaren person utan nödvändighet befattar sig med förhållanden deruti särskild erfarenhet kräves). Deremot är det bl. a. icke fullt tydligt, huru förf. i sistnämnda afseende — han hänvisar tille »samvittighedsfulde og ordentlige Mennesker» såsom norm — tänker sig förhållandet emellan den straff-

rättsliga och den civilrättsliga culpagränsen: skall möjligen paribus ceteris civilrättslig culpa inträda vid en mindre grad af vårdslöshet än den straffrättsliga?

Med afseende på omfånget af culpa såsom straffgrundlag utför förf., hurusom, under det i den allmänna strafflagen detta straffgrundlag endast kan antagas, då det af lagstiftaren uttryckligen uppställts (jfr. D. Str. L. § 43), specialstraffrätten ofta ger anledning til tvifvelsmål, i det lagstiftarens tystnad här ingalunda får anses innebära ett förnekande af handlingens straffbarhet in culpa. Förf.s resonsemanger, som närmast afse dansk rätt, hafva delvis ganska allmän tillämplighet, så särskildt de kriminalpolitiska skälen för att äfven in culpa straffa de egentliga politiförseelserna.

Att skuld fordras med afseende på ett gifvet brottsrequisit, innebär ju att den subjektiva sidan skall täcka de objektiva requisitmomenterna: en subjektiv brist i detta afseende bör i princip bedömas lika, hvilket objektivt requisitmoment den än träffar. Dette konsekventa genomförande af begreppet »error» — tänkt såsom den rena negationen af dolus eller af skuld öfverhufvud — innebär närmast, att samma dolusregler uppehållas med hänsyn till de (inhärenta) egenskaper hos gerningsmannen, objektet o. s. v., af hvilka straffbarheten betingas, som med hänsyn til den genom handlingen frambragta förändring i ytterverlden. Förf. har emellertid ingalunda stannat härvid, utan utsträckt samma synpunkt från sjelfva rättskränknin-gen till de kolliderande intressen, som kunna inverka på straffbarheten, eventuelt utesluta densamma: tillvaron på den subjektiva sidan af en nödvärnsgrund bör i princip uppfattas på samma sätt som frånvaron på den subjektiva sidan af insigt om den ur handlingen hotande skadan. Det är bekant nog, att denna konstruktion af dolus (eller error), ehuru förvisso den enda rationella, är långt ifrån allmänt erkänd i den moderna doktrinen. Visserligen kan anm. icke på alla punkter instämma med förf., t. ex. då

han (sid. 57, 90) ansluter sig till den uppfattningen, att tillvaron på den objektiva sidan af ett straffuteslutande intresse (t. ex. nödvärn), utan motsvarighet på den objektiva sidan, skulle medgifva en konstruktion af försök. Äfven kan anmärkas, att förf. förbigår en och annan fråga, som man äfven i en öfversigt sådan som den föreliggande skulle önskat se inlemmad i systemet, t. ex. den om en inkongruens emellan det subjektiva och objektiva icke i resultatet, men i förloppet.

Beträffande *error iuris*, som af förf. behandlas temligen vidlyftigt, är anm. mindre enig med förf. än i förut berörda punkter; dock förbjuder utrymmet att närmare ingå på denna omtvistade fråga. Det må emellertid anmärkas, att då förf. sid. 66 bestämdt afvisar uppställandet af kännedom om handlingens osedlighet, pligtstridighet o. s. v. såsom moment i det allmänna brottsrequisitet, han likväl strax efter på en bakväg insläpper denna synpunkt, då han sid. 67 låter samvet slösheten af balanserandet på gränsen emellan rätt och orätt vara grunden till att straffet drabbar den, som emot förmodan — kanske genom en honom obekant förändring i strafflagen — kommit in på det straffbaras område. Förevarande fråga torde endast derigenom kunna redas, att man — hvar till f. ö. en ansats finnes hos förf. — håller politiförseelserna bestämdt i sär från de verkliga brotten. Sammanhanget emellan dessa båda kategorier är i sjelfva verket af så formell art, att inga som helst slutsatser utaf hvad möjligen kan gälla om de förra, böra dragas beträffande de senare.

Såsom ett tillägg till framställningen af det allmänna subjektiva requisitet har förf. i § 7 berört den mindre ofta behandlade frågan om motivets betydelse såsom requisitmoment. Förf. skiljer sid. 75 emellan frågan, om vid särskilda brott den »rena» *dolus* (— *Forsæt*) skall ersättas af Hensigt och den, huruvida ett brottsrequisit (såsom positiv eller negativ bestämning) innehåller en utom sjelfva rättskränkningen liggande psykisk drifkraft af bestämd natur

(motiv i egentlig mening). I förstnämnda hänseende undersöker förf. bl. a., huruvida det subjektiva rekviset vid försök skal bestämmas såsom Forsæt eller Hensigt och han uttalar sig sid. 79 för den senare, mera inskränkande åsigten, i hvarje fall för hvad angår dansk rätt. Om det nu än är en märklig inkonsequens att öfverhufvud erkänna en dolus eventualis, då den resultatlösa handlingen vid detta slags dolus skall en gång för alla behandlas alldeles anorlunda än vid annan dolus, så torde likväl på detta område de af förf. anförda skäl öfverväga. Men då förf. sid. 77 drifver sin restriktiva ståndpunkt derhän, att till och med den, som förutsett rättskränkningen såsom en nödvändig effekt, skall, derest effekten ikke varit af honom tilsigtet, blifva fri från försöksstraff (äfvén då resultatet, emot all möjlig beräkning, honom förutan hindrats, så torde förf., äfvén utifrån en bokstafstolkning af § 45 D. Str. L., hafva gått för långt. Begreppet Hensigt, tilsigtet etc. kan icke anses innebära, att den rättskränkande effekten såsom isolerad varit önskad, haft positivt känslvärde. Har den insetts såsom nödvändig, så har den komplex af beräknade verkningar, hvari den utgjort ett nödvändigt led, varit önskad; och alltså rättskränkningen sjelf så tillvida önskad, som dess bortfallande ju från den handlandes ståndpunkt skulle innebära ett oundgängligt bortfallande äfvén af det, för hvars skull han företagit handlingen.

Beträffande motivet i egentlig mening kan ett sådant tänkas antingen negativt eller positivt ingå i brottsrequisitet. Om den förra frågan anmärker förf. med rätta, att åtskilliga af Gram här uppställda fall — straffrihet på grund af tvång, utöfvande af nödvärnsrätt o. s. v. — icke höra hit; af vikt blir detta särskildt vid intressekollisionens olika former, som måste hänföras till brottsrequisitets objektiva sida; d. v. s. det är en objektiv fordran för brottets existens, att rättsstöringen icke neutraliseras genom ett berättigadt intresse. Motivets positiva ingående åter i brottsrequisitet uppfattas af förf. väl mycket såsom en formelt teknisk fråga,

hvilket väl till god del sammanhänger med hans nyss-nämnda konstruktion af försökets subjektiva reqvist.

Till slut undersöker förf. i § 8 de i dansk rätt förekommande fall af straffbarhet utan tillräknelighet, bland hvilka han sid. 99 anför några, der icke blott handlingen straffas utan afseende på hvad den handlande kunnat och bort inse, utan till och med straff inträder utan viljeakt från den straffbares sida, neml. på grund af andra personers handlingar. Om förf.s berättigade kritik af de icke få fall, der otillräkneliga verkningar af straffbar handling leda till straffskärpning, jfr. ofv. sid. 146.

Titelbladet angifver, at förf. närmast afsett undervisningen vid universitetet. Men arbetet måste, likasom Förf.s föregående i samma riktning, äfven från rent vetenskaplig synpunkt anses välbehöfligt och hälsas välkommet, så visst det äfven för vetenskapen är minst lika viktigt att öfverblicka de allmänstraffrättsliga frågorna i deras sammanhang som att fördjupa en eller annan särskild detalj.

J. Thyren.

Hvorvidt bør det tillades Straffanger selv at sørge for Beskæftigelse i Fængslet*)?

(Af Fængselsforvalter *Lang* i Mainz).

Ved at give Fangerne Tilladelse til Selvbeskæftigelse vil den dertil sigtende § 16²⁾ i den tyske Straffelov kunne gennemføres i betydelig større Omfang, end det ellers med de i de fleste Strafanstalter drevne Arbejdsgrene er muligt, og allerede af den Grund bør Selvbeskæftigelse ikke uden videre nægtes.

For vidt vilde det dog føre at give hele Klasser af Fangerne en ligefrem Ret til Selvbeskæftigelse, og Spørgsmaalet bliver derfor: under hvilke Forudsætninger kan det undtagelsesvis og som en Begunstigelse tilstaaes?

Som Bidrag til Besvarelsen anføres nogle Tilfælde fra min egen Praksis:

1. En duelig, selvstændig, mindre Skomagermester arbejdede for et større Firma. En politisk Forbrydelse bragte ham i Fængsel. Hans Arbejde var en Specialitet. Firmaet kunde ikke vente paa hans Løsladelse, maatte altsaa sé sig om efter en anden, og Manden vilde efter sin Løsladelse i det mindste i den første Tid tilligemed sin Familie være brødløs.

¹⁾ Blätter für Gefängnissskunde. Bd. XXXIII S. 249 ff.

²⁾ Denne foreskriver, at Fangerne kunne og paa Forlangende skulle beskæftiges paa en efter deres Uddannelse og Forhold afpasset Maade.

Der blev tilladt ham Selvbeskæftigelse paa den Maade. at hans Hustru hver Lørdag bragte ham Raamateriale og modtog de færdige Varer, naturligvis uden derved selv at komme i Berøring med Manden. Hun fik af Fabrikken udbetalt den samme Arbejdsløn, som hendes Mand tidligere havde faaet, og betalte Fængslet for Mandens Arbejdskraft den gennemsnitlige Dagløn, 80 Pfennig.

Fangen ernærede saaledes sin Familie, beholdt sin Næringsvej, og Anstalten havde ingen som helst Skade eller synderligt Besvær deraf.

2. En lille Skotøjsfabrikant udenbysfra fik, efterhaanden som han behøvede det, en Kasse Læder, som han tilberedte, hvorefter Varerne gik til Fabrikken til videre Forarbejdelse.

Læderets Tilberedning var i hans Branche Hovedsagen og blev ogsaa ellers besørget af ham selv. Da han ikke blev hindret heri ved Strafudstaaelsen, forblev han solvent, og hans Eksistens blev reddet. Fængslet erholdt Gennemsnitsdaglønnen 80 Pfennig.

3. En Købmand førte en Del af sine Bøger og kunde skriftlig lede sine Forretningsdispositioner. Han blev herved reddet for den sikre Ruin, og Fængslet fik fra Forretningen 80 Pfennig daglig.

4. En lille Smedemester havde ved megen Flid og Spar-sommelighed anskaffet sig en Drejemaskine. En blodig Strid med nogle Soldater skaffede ham 8 Maaneders Fængsel. Næste Efteraar skulde han løslades. Det fordrede megen Sagkundskab at bringe Maskinen i Orden til Benyttelse, og det vilde koste mange Penge at lade det gøre af fremmede. Han fik derfor Tilladelse til at sætte sin Maskine i Stand i Fængselsgaarden.

Herved lettedes Afbetalingerne paa Maskinen ham, og han blev i Stand til overhovedet at beholde den, der var Grundlaget for hans Eksistens.

Anstalten fik den sædvanlige Arbejdsløn.

5. For en Bygningsentreprenør styrtede en Bygning sam-

men, hvorved et Menneskeliv gik tabt. Dette bragte ham i Fængsel.

Hans Forretning vilde foruden dette Tab endnu lide betydeligt ved at undvære sin Leder. Han kunde i Fængslet udføre sine Kontrakter, Overslag, Beregninger, Udkast etc., hvorved hans Eksistens ikke blev saa rystet, som det ellers vilde have været Tilfældet.

Anstalten fik den sædvanlige Arbejdsløn.

6. Som sidste Eksempel skal anføres et, hvorved der hverken var Tale om Skadesløsholdelse af Anstalten eller Anvendelse af Materialer:

En endnu ung Lærer af god Familie udstod Straf for en Sædelighedsforbrydelse. Hans Løbebane var naturligvis hermed afsluttet, han og hans Familie vare trøstesløse, men der fandtes dog Udvej.

Nu befinder Manden sig i en god Stilling som Handelslærer i en fjern By. Til denne Virksomhed lagde han Grunden i Strafanstalten ved Selvstudium og Anvisning af en Medfange, en dygtig Købmand. Hertil blev der ugentlig indrømmet ham nogle Timers Frihed fra hans andet Arbejde.

Særlig skal ogsaa henpeges paa, at just disse Fanger, om hvem her er talt, ved Bekymringer for deres Familier og disses Eksistens led uforholdsmæssig mere under Straffen og dens Følger end de fleste andre Fanger, og ved gennem Tilladelse til Selvbeskæftigelse at betage Straffen denne bitre Braad for saadanne Fanger ydes der dem kun en vis Retfærdighed lige over for de andre Fanger og skabes ingenlunde en social Ulighed.

Hr. Direktør v. Michaelis har i sin Afhandling om dette Spørgsmaal¹⁾ opstillet den Grundsætning, at ved Selvbeskæftigelsen skulde Anstalten selv levere Materiale og Værktøj og selv ogsaa afsætte Arbejdets Produkt.

Dette havde i de anførte Eksempler simpelthen været umuligt.

¹⁾ Bl. für Gefkünde. Bd. XXXII S. 119 ff.

En saadan Art Selvbeskæftigelse vilde jeg overhovedet helst sé udelukket, thi den hviler ikke paa de her nævnte, mere ideelle Forudsætninger, nemlig — foruden Personens Værdighed — Muligheden for at opretholde hans Eksistens.

Hvad angaar Strafanstaltens Skadesløsholdelse for Selvbeskæftigelse, stemmer Fordringen derom med Hensynet til Ligheden med de andre Fanger, af hvem jo et vist Arbejde kræves, og er saa meget mere i sin Orden, som Arbejdsbelønningerne til de Fanger, der arbejde for Anstaltens egne Fornødenheder, skulle dækkes ved Indtægterne af det andet Arbejde.

Ogsaa i andre Maader blev Arbejdet bogført og behandlet som Arbejde for private. Særlig fortjener at bemærkes, at intet af de hidtil i min Praksis forekomne Tilfælde, hvorpaa de forannævnte kun ere enkelte Eksempler, har foranlediget noget Brud paa Anstaltens Orden og Disciplin, og Funktionærernes naturligvis nødvendige, forhøjede Agtpaaagivenhed for at sikre mod Misbrug blev stedse rigelig lønnet ved Bevidstheden om at have bevaret Fangens ulykkelige Familie for Nød ved Tabet af deres Forsørgers Eksistens.

Hr. Direktør v. Michaelis har i Slutningen af sin ovennævnte Afhandling træffende bemærket, at der for denne Sags Behandling ikke kan gives nogen bestemt Recept; men har man Hjertet paa rette Sted, vil Erfaringen vise den rette Vej i hvert enkelt Tilfælde.

Som almindelige Grundsætninger foreslaas dog følgende:

1. Fanger, der ikke før have udstaaet Strafarbejde, kunne ved god Opførsel erholde den Begunstigelse at beskæftige sig selv, naar dette lader sig forene med Anstaltens Disciplin, Sikkerhed og øvrige Indretning, og naar det skønnes at være af virkelig Betydning for Opretholdelse af Fangens tidligere Erhverv eller hans Uddannelse til et andet.
2. Der kræves hertil Tilladelse fra Tilsynsmyndighederne og, naar en passende Skadesløsholdelse af Anstaltens

Arbejdskasse ikke kan udredes, af Overtilsynsmyndigheden.

3. Som Skadesløsholdelse bør fordres den Arbejdsfortjeneste, som Fangen vilde kunne indbringe, hvis han blev anvendt til et andet, til hans Evner svarende Arbejde af den Art, der drives i Anstalten.
4. Om Selvbeskæftigelsen skal tillades for hele Straffetiden eller kun for begrænset Tid, paa enkelte Dage i Ugen eller desl., bestemmer Tilsynsmyndigheden efter derom at have indhentet Erklæring fra Strafanstaltens Bestyrer.

S. G.

Forskellige Meddelelser.

Blodhævn i Kalabrien.

Røveren Musolino, der for 3 Aar siden undvøg fra Tugthuset og siden har gjort det sig til Opgave at tage Livet af alle de Vidner, der i 1895 optraadte imod ham, har nu naaet sit Maal, idet Grundejeren Zinello fra Santo Stefano den 31. Septbr. f. A. er død af de Saar, som Røveren den 24. s. M. ved morderisk Overfald tilføjede ham. Dermed ere samtlige 14 Vidner skaffede ud af Verden, og yderligere ere 2 Personer af en Fejltagelse blevne skudte, hvad Musolino efter sin Udtalelse til en Referent for „Corriere di Napoli“ meget beklager, idet han dog trøster sig med, at Skylden egentlig ikke ligger hos ham, men i den ubehagelige Taage, der undertiden hersker paa Aspromonte.

Regeringen har i Anledning af Musolinos sidste Mord fordoblet den alt for længst udsatte Pris for hans Hoved til 20,000 Lire, og 5000 Lire kan tjenes ved at skaffe en eller flere af hans Kammerater til Stede.

Ikke desto mindre kan Musolino føle sig ret sikker, da ingen af hans Landsmænd har Lyst til at løbe Risikoen ved at forsøge paa at vinde Belønningen, medens de tværtimod alle beundre den Kraft og det Mod, hvormed han har gennemført sin Hævn, som de anse for berettiget, idet de tro, at det virkelig har været paa falske Vidnesbyrd, at han dømtes til 18 Aars Tugthus, hvad der lagde saa vel hans Moder som hans Søster i Graven af Sorg.

Fængselsvæsenet i Marokko.

Ifølge Beretninger i Howard Association's Flyveskrifter trodses Tilstanden i Marokkos Fængsler enhver Beskrivelse. Fangerne maa vedblivende forsørge sig selv; kun enkelte tjene det fornødne til Føden ved Arbejde i Fængslerne: de øvrige maa leve af, hvad

deres Slægt og Venner kunne bringe dem, og mange dø af Sult. Undertiden er det end ikke muligt at faa konstateret Aarsagen til stedfundne Fængslinger, og de engelske Diplomaters og Konsulers Indgriben har ofte været nødvendig for at faa slige uskyldige friggivne og for at modvirke Pinebænkens Anvendelse.

Et af Howard Associations Medlemmer har sét en døende Fange ligge lænket paa Gulvet, lam i Benene af den langvarige Lænking, og den amerikanske Vicekonsul har ved en Fangestation i det indre af Landet været Vidne til, at de, der, udmattede af Sult og slet Behandling, ikke mere kunde flytte sig, uden videre bleve halshuggede, ofte 20—30 paa en Dag, og deres Lig kastedes ud paa Marken til Føde for Hundene.

En Læge skriver: „Intet kan overgaa Muhamedanernes djævelske Grusomhed mod Fanger“. Han havde sét døende og syge blive stødte og slaæede og mange, der af Mishandlinger havde faaet Kræft i Hænderne, hvori man havde gjort lange og dybe Indsnit og kommet Salt i Saarene, og det var ikke ualmindeligt, at man bandt Arme eller Ben saa fast og saa længe, at de bleve fuldstændig ubrugelige. Denne Behandling bliver saa meget mere oprørende, som de fleste af Fangerne i Marokko overhovedet ikke skulle være Forbrydere, men kun beklagelsesværdige Ofre for Embedsmændenes Havesyge, Had og Hævnerrighed, idet Regeringen nærmer sig det rene Anarki og gør muligt, hvad man i Europa vilde ansé for utænkkeligt.

Ifølge Howard Associations Opfordring har Udenrigsministeriet baade direkte og gennem den stedlige Konsul rettet indtrængende Henvendelser til Sultanen af Marokko om at sørge for Forbedring af Forholdene.

Afskaffelse af Deportation til Sibirien.

Til at gøre Forslag herom og om Deportationens Aflysning af andre Forholdsregler er der nedsat en Kommission under Forsæde af den russiske Justitsminister. Hertil har dels bidraget Ønsket om at begunstige den stedse tiltagende Indvandring af fri Kolonister til Sibirien, dels den Betragtning, at jo mere kultiveret Landet paa denne Maade bliver, des mindre egnet bliver Opholdet dér til at fungere som Straf.

Som Bevis paa den stærke Indvandring anføres, at der fra 1887—98 har bosat sig 1,047,000 fri Kolonister, og at Indvandrerens Antal i samme Tidsrum er steget fra 37,000 i 1887 til 175,000 1898. Store ere ogsaa Tallene paa de deporterede, hvoraf eksempelvis anføres: 1893: 10,571, 1894: 9426, 1895: 9747 og 1896: 8466, i alt 38,210 Personer, hvis medfulgte Hustruer og Børn derhos have udgjort 24,677 Personer. Alle disse have imidlertid ikke været dømt til Strafarbejde, mange er kun forviste, der, naar de først ere an-

komne til Sibirien, kunne ernære sig, som de ville og kunne. For de i 1896 deporterede 8466 kan eksempelvis anføres deres forskellige Stilling: 834 dømtes til Strafarbejde, 4728 kun til at tage Ophold i Sibirien, 2721 forvistes efter Beslutning af deres Hjemstavnskommuner og 183 ad anden administrativ Vej.

Man vil forstaa, at Ophævelsen af Deportationen vil kræve betydelige Summer til ny Fængler i selve Rusland, og det er beregnet, at der selv under Forudsætning af, at man vedblivende vil sende Landstrygere til Tvangsarbejde paa Øen Sakalin, dog i de russiske Fængsler maa skaffes Plads til 17,000 flere Fanger end hidtil, hvortil vil medgaa alene til Bygninger 10¹/₂ Million Rubler.

Den finska Fångårdsmannaförening.

har i Dagene 19.—20. Novbr. 1900 holdt sit 9ende Aarsmøde i Helsingfors, der overværedes af 30 af Foreningens 60 Medlemmer, et talende Vidnesbyrd om den i Finland vaagne Interesse for disse Møder.

En Kouveuse.

Seinedepartementets Cour d'assises frifandt for nylig en ung Tjenestepige, der var anklaget for Forsøg paa Barnemord. En interessant Omstændighed ved denne Sag var, at tiltalte umiddelbart efter Barnets Fødsel, der kom 2 Maaneder for tidlig, skjulte Barnet i en Kuffert, hvor det blev fundet levende den næste Dag. Lægerne paastod, at Kufferten havde gjort Tjeneste som Kouveuse, og at det i Virkeligheden var dette Forsøg paa Drab, der havde frelst Barnets Liv, idet Barnet var for svagt til, at det paa anden Maade kunde have levet.

Øvrighedspersoner og Dødsstraf.

Lægen Massonneau har for nylig i Frankrig udgivet en Bog: Foran Skafottet, hvori han dels meddeler Erindringer fra de Henrettelser, han har overværet, dels oplyser, hvilken Opfattelse en Del Øvrighedspersoner, særlig Dommere ved Seineretten, som han har udspurgt, nære om Dødsstraffen. Det fremgaar heraf, at Majoriteten holder paa denne Straf. En halv Snes ere derimod bestemte Modstandere deraf, seks andre ere vaklende, 2 have erklæret ingen Mening at have, 2 have ikke ønsket at udtale sig. Særlig interessant er en Udtalelse fra Statsprokurøren, Berlot, der bl. a. fungerede som Aktor mod den bekendte Anarkist Henry, der for nogle Aar siden blev henrettet. Berlot lægger ikke Skjul paa sin Uvilje mod Dødsstraffen, men gør gældende, at over for en Person som Henry var anden Straf umulig. Forf. havde i sin Bog insinueret, at denne Reservation maaske kunde bunde i, at Stats-

prokurøren, som selv kan risikere at blive gjort til Genstand for, anarkistiske Attentater, havde givet efter for en vis Hævnlystmen er i saa Henseende bleven mødt med en Protest af denne der erklærer, at hverken Ravachols eller Henrys Henrettelse i og for sig stemmede med hans Ønsker, men at i Mangel af en anden nyttig og praktisk Straf var Dødsstraffen, saa længe den faktisk er hjemlet i Loven, uundgaaelig i saadanne Tilfælde, hvis man overhovedet fremdeles vilde forlange Agtelse for Loven. — Ogsaa Chefen for Paris Opdagelsespoliti, Cochefert, er en decideret Modstander af Dødsstraffen.

I øvrigt foreligger til Behandling i Deputeretkammeret Forslag om Indførelse af Intramuranhenrettelse. Hertil er navnlig fra socialistisk Side stillet Ændringsforslag, gaaende ud paa Dødsstraffens Afskaffelse. Under de herom førte Forhandlinger er det bl. a. oplyst, at der i Frankrig fra 1826—1898 er henrettet 1562 Mænd og 49 Kvinder. I Algier er fra 1861—1898 henrettet 209 Personer. I alt ere saaledes 1810 Hoveder faldne for Guillotinens Kniv.

Love om Indgaaelse af Ægteskab.

Ved Parlamentet i Pennsylvanien behandles for Tiden et Lovforslag, gaaende ud paa at forbyde Personer, der lide af Syfilis, Gonorrhoe, Epilepsi, Dipsomani, Tuberkulose og Sindssyge, at indgaa Ægteskab. Teksas har allerede forbudt Epileptikeres Ægteskab; Massachusetts Epileptikeres, Alkoholisters og Syfilitikeres. Ohio og Maryland ere i Færd med at indføre lignende Forbud som Pennsylvanien.

De forskellige Racers Hukommelse.

En amerikansk Psykolog, Colegrave, har gennem Undersøgelse af 1658 Personer udfundet, at Folk af den hvide og røde Race huske bedre lykkelige Begivenheder og Dage end ulykkelige. Men Negeren gør en Undtagelse. Hans Smerter indskrives med uudslettelige Træk i hans Erindring; hans Glæder derimod ere som Champagnens Skum. Hos Folk af ødle Racer findes enkelte Individuer, der kunne huske Ting, som ere passerede i deres første Leveaar, men en sikker Hukommelse om Fortiden findes hos den største Majoritet først vedrørende Ting, der ere foregaaede efter det 18de Aar. Hvad Skolestoffet angaar, er det Historien, som efterlader de dybeste Indtryk i Elevernes Hukommelse; dernæst Matematik; mindst huskes fremmede Sprog, desto mindre jo fjernere de ligge Elevens Modersmaal.

Et Tric for Lommetyve.

I Tyskland er man bleven opmærksom paa et nyt Fif, Lommetyvene benytte. Ved Udførelsen af deres Arbejde ere de iførte Overfrakke; dennes ydre Sidelommer ere saaledes indrettede, at indefra en Klap i Foret lader sig aabne, saaledes at man kan stikke Haanden ud gennem Aabningen. Lommetyven stiller sig nu i Mængden, der beglor en Udstilling, et Fyrværkeri, en Forestilling etc. Han har begge Hænder begravede i sine Lommer, saa at ingen uindviet kan fatte mindste Mistanke. I Virkeligheden aabner han den omtalte Klap, saa hans Hænder faa deres fulde Frihed til at handle foran ham og kunne udplyndre den foran staaendes Lomme, medens den bagved staaende, der ser Tyven vedblivende staa med Hænderne i Lommen, er ude af Stand til at bemærke noget som helst paafaldende.

THE
PUBLIC
LIBRARY
CITY OF
COPENHAGEN

Om Varetægtsfængslets Anvendelse i København.

I det tredje Hefte af Tidsskriftet for Aaret 1900 har Hr. Inspektør Grundtvig meddelt en Statistik over Varetægtsfængslets Anvendelse her i Staden for Aaret 1899 og for Mænds Vedkommende.

Ved Hr. Grundtvigs Indledning faar man det Indtryk, at Statistikkens Resultater skal tjene til at give vort nuværende Retsplejesystem et Grundskud. Imidlertid opstilles der ikke nogen Sammenligning med Varetægtsforholdene i andre mere moderne Lande; og der findes heller ikke nogen Paavisning af, at Inkquisitionssystemet nødvendigvis maa føre til overdreven Anvendelse af Varetægtsarrest. Foreløbig er der derfor ikke ved Statistikken skudt Breche i Inkquisitionssystemet, og dette synes Forfatteren ogsaa senere at faa Fornemmelse af, idet han udtrykkelig udtaler, at der ikke er nogen nødvendig Sammenhæng mellem Inkquisitionssystemet og den Brug, man herhjemme gør af Varetægtsarresten.

Dette betoner jeg ikke til Forsvar for vort nuværende System. Den hemmelige Retspleje er inkommen- surabel med Samfundslivet, som det har formet sig og i stigende Grad vil forme sig. Men jeg tror, der bør advares mod Illusioner med Hensyn til, hvad et nyt System vil kunne udrette paa Varetægtsens Omraade.

Hr. Gr. synes altsaa hurtigt at vende sig fra selve Systemet til den Maade, paa hvilken det her i Byen bliver

anvendt, en Maade, der efter hans Mening staar i stærk Strid saavel med uhildede Jurister som med fornuftige Lægfolks Opfattelse og til Paavisning heraf har han særlig fremdraget, at 677 Mandspersoner, eller 31 % af samtlige de, der i 1899 have været fængslede, efter Sagens Udfald overhovedet ikke burde have været underkastet Varetægts-arrest, selv om det formelt juridisk lader sig forsvare. De burde ikke have været underkastet Arrest, mener han, fordi Sagen mod dem endte enten med Løsladelse uden Straf eller med en Straf af ikkun Bøder eller simpelt Fængsel.

I Berlingske Tidendes Aftenavis Nr. 12 har undertegnede anmeldt Hr. G.s Artikel og ydet ham fortjent Anerkendelse for hans Interesse for denne vigtige Sag samt for at have brudt ny Bane ved første Gang at tilvejebringe statistisk Materiale paa dette Omraade. Men jeg gjorde ogsaa gjældende, at alene paa de sammenstillede Tal vilde ingen uhildet Jurist og ingen fornuftig Lægmand falde paa at danne sig nogen Mening om Sagen. De vilde forlange at vide — ikke blot hvormange Personer, der vare arresterede, men hvorfor de vare arresterede, og hvorfor de senere bleve løsladte uden Straf eller kun med en Straf af Bøder eller simpelt Fængsel. Anmeldelsen stillede da ogsaa i Udsigt en Statistik fra Kriminalrettens Side for det samme Aars Vedkommende, i hvilken man da vilde søge at gruppere Arrestanterne til Oplysning om de nærmere Forhold ved deres Arrest og deres Løsladelse.

Det er denne Statistik, som her skal offentliggøres; og det vil ses, at der er nogen Uoverensstemmelse mellem Hr. G.s Tal og Rettens Tal. Uoverensstemmelsen er dog ikke særdeles betydelig, begge Statistikker give i alt væsentligt det samme Billede, men nogen Divergens er der dog, og i det store og hele saaledes, at Rettens Statistik har færre Arrestanter og færre Arrestdage end Hr. G.s.

Arbejdet har næppe for nogen af Parterne været let, da det Materiale, af hvilket Statistikkerne ere uddragne, ikke er skabt med disse for Øje. Lister og Protokoller ere op-

tagne i andet Øjemed og ikke lagt til Rette for Statistikken; og det er derfor intet Under, om der indsniger sig Unøjagtigheder og Fejl. Men den, der kommer først med sin Statistik, er i saa Henseende mest udsat. Kriminalretten, som først bagefter har samlet sin Statistik, har haft den tryggeste Stilling, idet den har kunnet benytte Hr. G.s forudgaaende Arbejde som Kontrolmiddel. Og idet Hr. G. velvilligst har stillet sine Materialer til Rettens Disposition og selv har været virksom for at finde Grunden til de tilstedeværende Divergenser, er det lykkedes at fremstille en Statistik, hvis Tal maa anses for tilnærmelsesvis korrekte.

Hr. G. har optalt alle dem, der i Aaret 1899 ere blevne belagte med Arrest; vor Statistik tæller derimod dem, der ere arresterede i de Sager, som i 1899 tilregistreredes Retten. Den udelader altsaa dem, der i 1899 arresteredes i Sager, paabegyndte i 1898; medens den medtager dem, der først arresteredes i 1900, naar Sagen paabegyndtes i 1899. Forskellen vil altid blive umærkelig, men hvis Varetægtsstatistik skulde blive indført som en fast Institution, ikke afhængig af privat Initiativ, saa bør man forud enes om den samme Basis.

Ved Beregning af Arrestdagens Antal har Hr. G. regnet Indsættelsesdagen og Løsladelsesdagen som to fulde Dage. Arrest fra den første Kl. 3 E. til den anden Kl. 3 E. giver i Hr. G.s Statistik to Arrestdage, i Rettens Statistik kun én Arrestdag. Det sidste er nok det rigtigste, uagtet der ogsaa kan siges noget for Hr. G.s Beregning.

En detailleret Undersøgelse af, hvorpaa Differencen mellem Hr. G.s og Rettens Tal beror, skal her forbigaaes, kun skal der gøres opmærksom paa, at Rettens Statistik ikke har medtaget 16 Personer, der efter Hr. G.s Materiale have været arresterede under Sø- og Handelsretten for Rømning, men som ere løsladte uden Straf. Undertegnede kender intet til Sagerne mod disse Personer og kan derfor ikke med Sagkundskab protestere, naar Hr. G. hævder, at ogsaa disses Arrest kun »formelt juridisk« har ladet sig

forsvare. Men netop for en udenforstaaende og usagkyndig fremstiller sig Raisonnementer, der ikke kommer frem, hvor en saglig Undersøgelse er mulig, og hvor man selv er mere Part i Sagen. Selv om det nemlig ikke vides, at de nævnte 16 Personers Arrest har været »reelt« juridisk forsvarlig — man kan som sagt ikke vide det, naar man ikke kender Sagerne — synes dog Sandsynligheden at være derfor. I Mangel af saglig Viden støttes denne Sandsynlighedsberegning formentlig paa tre Grunde af mere personlig Natur: 1) De kompetente Kræfter, som Sø- og Handelsretten er udstyret med; 2) Ikketilstedeværelse af Motiver til at krænke den reelle juridiske Ret og 3) Rømningsforbrydelsens aabenlyse og let paaviselige Karakter.

Hr. G. kender neppe mere til Sagerne mod de 16 Rømningsmænd, end undertegnede gør; men naar han alligevel ikke har villet lade de nævnte tre Betragtninger af mere personlig Art gælde til Fordel for Sø- og Handelsretten; naar Hr. G. alligevel ikke foreløbig vil formode, at Sø- og Handelsretten har den »reelle« Ret paa sin Side, saavel som den »formelle«, saa er det jo fuldstændig i sin Orden, at heller ikke Kriminalretten nyder godt af nogen »benigna præsuntio«.

Det Antal Personer, der i Aaret 1899 have været arresterede og atter løsladte uden Straf eller med en Straf af Bøder eller simpelt Fængsel, beløber sig efter Kriminalrettens Statistik til 607 Personer med en Gennemsnitsarrest af omtrent 13 $\frac{1}{2}$ Dag.

I. Af disse Personer ville vi først tage dem, hvis Sager endte uden Straf; de Personer, der enten slet ikke bleve tiltalte, eller som bleve tiltalte og frifundne. Deres Tal beløber sig til 321 Personer.

A. Af disse 321 Personer er der for det første dem, om hvem det er bevist, at de have begaaet Forbrydelsen. Dette gælder største Parten af dem — 174 Personer — og Grunden til, at de, trods Bevis mod

dem, ikke ere blevne straffede, har man i Statistikken gjort Rede for under følgende Grupperinger.

1) De Forbrydere, der ere slupne for Straf paa Grund af mental Abnormitet, ere 18 i Tallet med lidt over 15 Dages Arrestation i Gennemsnit, derunder medtaget Ophold paa Kommunehospitalet »til Observation«.

2) Saa er der de overbeviste Forbrydere, der netop fordi de have siddet i Varetægtsarrest i længere Tid eller paa Grund af særlig undskyldende Omstændigheder, med Anklagemyndighedens Indvilligelse have faaet Lov at gaa uden at blive tiltalte til Straf. Deres Antal er 59 med et Arrestgennemsnit af godt 12 Dage. Til denne Gruppe hører navnlig en Del Betlere (30), der efter at have været arresterede c. 9 Dage i Gennemsnit, ere blevne løsladte uden Straf. Vistnok paa Grund af den hos Betlere saa hyppig indtrædende Delirium, naar de fængsles, bliver Arrestgennemsnittet her et større Dageantal, end man paa Forhaand skulde have ventet; deres Sygdom i Arresten umuliggør en Tidlang ofte Forhør over dem.

3) Vi komme dernæst til den Gruppe af overbeviste Forbrydere, der enten paa Grund af ung Alder eller ogsaa paa Grund af for høj Alder — det sidste er det sjældneste — gaar fri for Straf — i alt 39 Personer med en Gennemsnitsarrest af 7 Dage. Det har overrasket, at dette Tal ikke var større. Det Antal Børn, som i 1899 har været overbevist om Forbrydelser, men ikke straffede, er naturligvis langt større; men det har ikke i saa stor Udstrækning, som undertegnede havde troet, været nødvendigt for Undersøgelsens Skyld at arrestere Børnene. Imidlertid er Tallet stort nok. De fleste af disse Børn kunne med Rette sige til Samfundet: Havde I taget jer af os paa et tidligere Tidspunkt af vort Liv, længe før vi naaede den kriminelle Lavalder, saa havde I ikke set os i Arrest efter opnaaet kriminel Lavalder.

4) Endelig er der den Gruppe af overbeviste Forbrydere, der slippe som Følge af den forurettedes Begæring,

eller fordi de helt eller delvis erstatte Skaden. Det er 58 Personer med en Gennemsnitsarrest af knapt $8\frac{1}{2}$ Dag.

B. Fra den første Afdeling, de overbevistes Afdeling, med 174 Personer og omtrent 10 Dages Gennemsnitsarrest, gaa vi over til anden Afdeling, de, der løslades »af Mangel paa Bevis« eller faa Frifindelsesdom af samme Grund. 142 Personer løslodes og 5 fri fandtes »af Mangel paa Bevis«.

Dette Udtryk »Mangel paa Bevis« gælder det om i denne Forbindelse at forstaa. Som det i ovennævnte Anmeldelse i Berlingske Tidende blev betonet, bestaar der et tydeligt Misforhold mellem det Bevis, som den almindelige menneskelige Erfaring anser for godt nok til at domfælde, og det Bevis, som vi her i Landet ifølge vor Retspraksis forlanger til at dømme en Person. I Konsekvens af Inkvisitionsprincippet har der udviklet sig en overordentlig streng Fordring til Beviset, naar egen Tilstaaelse ikke foreligger, og dette maa tages i Betragtning ved Bedømmelsen af det nævnte Tal. Der maa søges en Gruppering mellem paa den ene Side Personer, der ere løsladte af Mangel paa det Bevis, som vort Retssystem forlanger, men som antageligen under et andet Retssystem vilde være dømte, og paa den anden Side Personer, der heller ikke under en friere Bevisbedømmelse vilde være blevne dømte. Her ere vi jo inde paa et Skøn og et højst vanskeligt Skøn; og for Folk, der ere opøvede i og hver Dag anvende det strammere Bevisskøn, er det naturligvis særlig vanskeligt pludselig at anvende en anden Maalestok. De ville vanskeligt kunne frigøre sig for alle de Betænkeligheder, med hvilke de hver Dag ere vant til at betragte et Bevis. Dette bliver en af Hovedvanskelighederne ved Gennemførelsen af et nyt Retssystem med Dommere, oplærte i den gamle Skole; og det er en Vanskelighed ved et Skøn af det gamle Systems Dommere over, hvilke Bevisregler et nyt System vilde anvende.

1) Antallet af de Personer, som under et friere Bevis-

skøn efter al Sandsynlighed vilde være blevne dømte, men under vort nuværende Bevisskøn ikke have kunnet dømmes, er skønnet at være 28 med en Gennemsnitsarrest af 32 Dage. De ere i Statistikken betegnede som dem, mod hvem der var ét paalideligt Vidne eller Bevis jævngodt med ét Vidne. Tallet 28 i denne Gruppe synes mig i øvrigt paafaldende ringe. Formodningen synes mig at maatte være for, at der netop oppe ved Bevisfordringens Grænse vilde samle sig et større Antal, paa hvem der vel var samlet meget Bevis, men dog ikke saa meget Bevis, at de kunde slippe over Grænsen. Forklaringen paa det ringe Antal ligger maaske netop i en alt for stor Ængstelighed ved Anvendelsen af det friere Bevisskøn hos dem, der have optaget Statistikken, og denne Antagelse synes at faa nogen Bestyrkelse ved, hvad nedenfor berettes om næste Gruppe. Der er nemlig i Gruppen: »Mistanke uden Bevis« nævnt Tilfælde, som i andre Lande vistnok vilde komme ind under fuldt Bevis.

At de her nævnte 28 Personers Gennemsnitsarrest har været saa meget som 32 Dage beror jo paa, at det i disse Sager har taget Tid at søge tilstrækkeligt Bevis samlet.

Under denne Gruppe bør vist tillige nævnes de fem, der ere frifundne ved Dom, med en Gennemsnitsarrest af godt 81 Dage. En af dem blev dømt ved Kriminalretten, men frifunden ved Højesteret, der ikke fandt Beviset tilstrækkeligt; men om dem alle gælder det vist — siden de efter Forhørets Slutning bleve satte under Tiltale —, at der har været Udsigt til deres Domfældelse selv under vor strænge Bevisfordring; og hvis saa er, maa vi anse det som sandsynligt, at et friere Bevissystem vilde have domfældt dem. Naar Hr. G. derfor i Anledning af Arresttidens Længde i disse Tilfælde bemærker, at det at blive frifunden synes at være »værst af alt«, er det — ganske afset fra, at denne Vits mere tjener til at tilsløre end til at klare — maaske tvivlsomt, om ikke de fem frifundne i det hele og store selv finde, at de slap heldigt.

Vi vende os nu til den store Rest af Arrestanter, der ere løsladte af Mangel paa Bevis — 114 Personer med c. 21 Dages Arrestgennemsnit. Men blandt dem maa atter skelnes mellem paa den ene Side dem, hvis Skyld eller Uskyld endnu staar uopklaret, altsaa dem, mod hvem der er Grunde til Mistanke, men ikke Bevis, jævngodt med et paalideligt Vidne; og paa den anden Side den Gruppe, hvis Uskyld senere er bleven oplyst eller dog sandsynliggjort, eller over for hvem dog den oprindelige Grund til Mistanke er falden bort.

2) Den første af disse Grupper, hvor Sagen er uopklaret enten til den ene eller den anden Side, er tillige den største Gruppe dannet af 100 Personer med knapt 23 Dages Arrestgennemsnit.

Den langt overvejende Del af denne Gruppe dannes af den Klasse Medborgere, som vi kunne kalde kriminelle Professionals, Folk, der ikke have og ikke ville have noget lovligt Erhverv, som ere straffede mange Gange tidligere, og hvis Selskab er Forbrydere og prostituerede. Den Slags Mennesker er særlig udsatte for Mistanke; de leve der, hvor Forbrydelser florere; de ere fortrolige med dem, der forbryde sig, og deres forbryderske Tilbøjeligheder ere velkendte. Omvendt ville disse Personer have større Chancer for at undgaa Straf, da Erfaringen har lært dem den klogeste Holdning under Forhørerne. Denne, de kriminelle Professionals Gruppe af mistænkte, men ikke overbeviste beløb sig til 78*).

*) Blandt de 78 er der medtaget 31 Betlere, og med Hensyn til disse er det muligt, at enkelte af dem ikke burde være henregne til denne Klasse. Paa Grund af det uforholdsmæssige Arbejde, det vilde være at undersøge hver enkelt af disse Arrestanters Fortid, har man bygget paa en almindelig Erfaring om disse Personer; men det tør formodes, at de allerfleste af denne Gruppe, hvis deres Sager nøje vare undersøgte, vilde kunne henføres under Gruppe I B. 1) i Stedet for under I B. 2), thi de allerfleste af disse Personer arresteres paa Grundlag af mindst et paalideligt Vidne om, at de have betlet. Imidlertid er det dog vist ikke udelukket, at en enkelt af dem burde være ført sammen med Gruppens 22 Ikkeprofessionals.

Tilbage bliver der i de mistænkte Gruppe 22 Personer, om hvilke Interessen især vil samle sig blandt Borgerne. Det er Folk, der sigtedes for Forbrydelser, arresteredes for Undersøgelsens Skyld og løslodes, uden at Sagen bliver opklaret, efter at de gennemsnitlig havde siddet arresteret smaa 20 Dage. Det vilde være interessant at se, hvad det er for Slags Folk, som nærmest ere udsatte for denne Skæbne, hvorvidt de have fast Erhverv, hvorvidt de uden at være kriminelle Professionals dog have været straffede tidligere, hvorvidt de i Forvejen have deklareret sig ved Drikfældighed o. s. v. Men i saa Henseende give de optagne Lister ingen Oplysning. I en fremtidig Statistik bør man vist medtage noget mere her. Der næst vilde det være interessant at vide, hvori Mistanken har bestaaet, og hvor vel funderet Mistanken har været. I denne Henseende give nogle af de optagne Lister korte Antydninger, men ikke alle, da dette oprindeligt laa uden for Planen, og man først under selve Arbejdet fik Øje paa disse Forholds Betydning i Statistikken. Disse Antydninger findes som Anmærkninger i Listerne saaledes: 1) sigtet for Uterlighed mod en 10aarig Pige og genkendt af hende; 2) funden i Besiddelse af Tyvekosterne, men døddrukken; 3) paa Tyveriets Gerningssted blev fundet Legitimationspapirer, der viste sig at tilhøre Arrestanten; 4) funden i Besiddelse af Kosterne, men paastod at have taget dem blot til Brug, ikke for at beholde dem; 5) erkendte at have solgt Koster for Tyven, men paastod at have været i god Tro; 6) tilstaaet sig over for Politiet skyldig i Fosterfordrivelse, men vistnok urigtigt; 7) havde tidligere taget Penge af Kassen i samme Forretning, hvor han var Kasserer, men havde erstattet Beløbene. Derangede Forhold. 8) Alene til Stede paa Brandstedet, da Ilden udbrød; i høj Grad bestyrket Sigtelse for Assurancesvig; 9) tilstod for Politiet et Tyveri, men Sigtelsen bekræftedes ikke og toges tilbage under Forhøret; 10) af et Vidne set i Besiddelse af en stjaalen Trækkevogn; 11) af sin Hustru bestemt sigtet

for Mishandling af hende, og sigtet for Fosterfordrivelse af Hustruen, der selv blev straffet herfor, samt af en anden Kvinde; 12) sigtet af Medarrestanten, der selv tilstod; paa-beraabte sig Beruselse; 13) paastod kun at have betlet hos Slægt og Venner og at have tabt, ikke disponeret over en betroet Bog.

Om de øvrige ni af denne Gruppe indeholde Listerne ingen Oplysninger, men da Nyttens af saadanne Oplysninger er utvivlsom, vil en fremtidig Statistik antagelig lægge Vind derpaa. Selvfølgelig er det ikke muligt i saadanne korte Sætninger som de ovennævnte at sammenfatte alle de Omstændigheder, der tilsammen danne Mistanken, og nævne de Omstændigheder, der svække den; men den Indvending, at Oplysningerne kun kunne blive tilnærmelsesvise, synes ikke at være nogen Grund til at tilbageholde dem.

3) Vi komme endelig til dem, hvis Uskyldighed er bevist eller dog sandsynliggjort — 14 i Tallet, med et Arrestgennemsnit af 7 Dage. Af disse 14 vare de tre henhørende til den ovenomtalte Klasse af »Professionals«.

II. Hermed forlade vi den første store Gruppe af arresterede, de, der løslodes uden Straf, 321 Personer, og gaa over til den anden Gruppe, de der løslodes med en Straf af Bøder — 120 Personer med en Gennemsnitsarrest af næsten 11 Dage — eller med en Straf af simpelt Fængsel — 166 Personer med en Gennemsnitsarrest af godt 9 Dage. Bøder ere hyppigst vedtagne for Fornærmelser og Modstand mod Politiet og Vold mod Person, men ogsaa for smaat Tyveri, Bedrageri, Friheds- og Sædelighedskrænkelser o. l. Simpelt Fængsel er anvendt i 161 Tilfælde paa Betlere, i øvrigt for Tyveri af Børn eller for smaat Bedrageri.

For Oversigtens Skyld resummere vi de givne Tal:

I. Arresterede, men ikke straffede.

A. Overbeviste, men ikke straffede paa Grund af

1) mental Abnormitet	18 Personer,	273 Dage
2) Arrestens Længde o. l.	59 »	717 »
3) Alder	39 »	270 »
4) den forurettedes Begæring el. Skadens Erstatning	58 »	490 »
	<hr/>	
	174 Pers.,	1750 Dage

B. Mistænkte, men ikke overbeviste.

1) De mod hvilke der var et paalideligt Vidne eller Bevis jævnogdt hermed	28 Pers.,	896 Dage
frifundne ved Dom	5 »	408 »
2) Andre mistænkte:		
Professionals	78	
Andre	22	
	<hr/>	
	100	100 »
		2296 »
3) Uskyldige		
Professionals	3	
Andre	11	
	<hr/>	
	14	»
		99 »
	<hr/>	
	147 Pers.,	3699 Dage

II. Arresterede og straffede

A. med Bøder	120 Pers.,	1301 Dage
B. med simpelt Fængsel	166 »	1553 »
	<hr/>	
	286 Pers.,	2854 Dage
	i alt 607 Pers.,	8303 Dage

Hvad Nytte er nu denne Oversigt til? Ikke den, som Hr. Gr. synes at antage, at den uden videre skulde kunne

fortælle os, om det staar godt eller daarligt til med Vare-tægtsanvendelsen her til Lands. Hvis Statistikken, som det maa haabes, vil blive fortsat, vil den efterhaanden kunne vise Fremgang eller Tilbagegang, og Sammenligning med andre Lande vil være oplysende, men foreløbig vil den »uhildede Jurist« og den »fornuftige Lægmand« suspendere sit Votum og blandt andet rette følgende Henvendelse til Hr. G.: »Vi se af Statistikken, at adskillige have været arresterede og desuagtet ere slupne uden Straf eller dog med en ringe Straf, og De meddeler os, Hr. G., at dette Forhold er forkert, fornuftstridigt; De postulerer endvidere, at det gale ligger deri, at disse Folk have været arresterede; men De har ikke vist os, at Fejlen netop ligger der. Hvis der overhovedet er noget galt i Forholdet, hvad De jo paastaar, kunde det da ikke ogsaa ligge deri, at mange af de arresterede ere slupne for let? Denne Mulighed er der jo til Stede i alt Fald for Gruppe I A og for Gruppe IIs Vedkommende. Men desuden, at der overhovedet er noget galt i disse Forhold, det er en Paastand, som De skylder at begrunde. De begrundet det ikke, men appellerer til os — »den uhildede Jurist og den fornuftige Lægmand« som to Dommere, der ubeset, uden at kende Sagerne nærmere, ville erklære Forholdet for et Misforhold og erkende for Ret, at enten burde alle disse Personer ikke have været arresterede, eller ogsaa burde de ikke være slupne saa let som sket. De vil vistnok mangfoldige Steder kunne faa afsagt en saadan ubeset Kendelse; hos os to kan De dog ikke faa den.«

Om de enkelte Grupper skal kun gøres et Par Bemærkninger:

Gruppe I A.: de overbevistes, men ikke straffedes Gruppe. I et Fagskrift er det overflødig at paavise, som sket i Dagbladsartiklen, at den Omstændighed, at der ikke anvendtes Straf, ingenlunde viser, at Gruppen er for stor. Der er tværtimod gode Grunde til at antage, at Gruppen i Fremtiden vil vokse. Efterhaanden som de korte Friheds-

straffe komme i Miskredit og deres Skadelighed for Første-gangsforbryderen bliver mere aabenbar, vil der i Mangel af den betingede Straffedom blive en tiltagende Trang til at slutte disse Sager med Politidirektørens Samtykke. Hr. G. risikerer værre Ting i Fremtiden paa denne Post.

Gruppe II A.: de overbevistes, men kun med Bøder straffedes Gruppe. Der er neppe heller Udsigt til Nedgang i denne Gruppe. Den bestaar mest af Voldsmænd, og vel er der en stigende Tendens til at straffe med Fængsel paa Vand og Brød Voldshandlinger, der tidligere afgjordes ved mindelig vedtagne Bøder — hvilket altsaa skulde føre til, at denne Gruppe af arresterede vilde svinde ind —, men den samme Tendens, som medfører strengere Straf mod Voldsmændene end i tidligere Tid, den medfører ogsaa, at adskillige Voldsmænd fra den lempeligere offentlige Politiretsbehandling eller fra slet ingen Behandling avancerer op til den strengere kriminelle Behandling med Arrest og efterfølgende Bøder. Der vil naturligvis altid i den lange Skala af Voldshandlinger findes en Del, der kun kvalificerer sig til en Følge af c. 11 Dages Gennemsnitsarrest og saa en Bøde, men det Sted i Skalaen, hvor disse Tilfælde findes, vil forskyde sig efter Tidernes vekslende Trang og Synspunkter.

Gruppe II B: de med simpelt Fængsel straffedes Gruppe er den eneste Gruppe, med Hensyn til hvilken Hr. G. med nogen Ret vilde kunne mane Grundloven frem. Det er Betlernes Gruppe, og ved deres Arrestation kan det ofte med temmelig stor Sikkerhed forudsiges, at deres Straf ikke vil overstige simpelt Fængsel. Det er imidlertid heldigt, at Grundloven ikke ubetinget forbyder deres Arrest. Gjorde den nemlig det, maatte Grundloven paa dette Punkt forandres, eller ogsaa maatte man have en særlig Retsplejelov for Betlere, eller man maatte afskaffe Straffen for Betleri. En Betler har jo som Regel intet fast Opholdssted, han er en Omstrejfer, der forsvinder, naar han er paa fri Fod, og Loven om Betleri vilde være illusorisk, hvis den

fundne Betler straks skulde have Lov til igen at forsvinde inden Afhøring og Dom. Paa det Tidspunkt, Betleren paagribes, er han desuden ofte i en saa forkommen Tilstand, at det vilde være rent uforsvarligt straks at slippe ham løs igen. Om denne Gruppe af Arrestanter i Fremtiden vil øges eller svinde, beror paa mange Forhold af social Natur, men meget lidet paa retstekniske Forhold.

Gruppe I B.: de mistænkte, men ikke overbevistes Gruppe, er formentlig den, om hvilken Interessen nærmest vil samle sig. Denne Gruppe er Smertensbarnet i enhver Retspleje og i enhver Ret, og det er da navnlig Afdeling 2, der volder Bekymring. At man (for Afdeling 1s Vedkommende) er naaet til den personlige Overbevisning, at Manden er skyldig, er altid en Beroligelse; og er man (for Afdeling 3s Vedkommende) naaet til at opklare Mandens Uskyld, anser man ogsaa meget for vundet. Afdeling 2 bestaar af 100 Personer, hvoraf de 78 ere regnede til Professionals. Det viser, i hvilken overvejende Grad Samfundskampen mod Kriminaliteten udkæmpes paa en Plads, hvor den almindelige Borger ikke færdes; og et af Dagens brændende Spørgsmaal er ikke det, at slappe Energien paa dette Omraade og fare lemfældigere frem mod Professionals, men tværtimod at forstærke Kampen mod Samfundets lovløse Eksistenser; at gøre et større Skel end hidtil mellem de almindelige Borgere og de kriminelle Professionals. Der er derfor neppe Grund til at se med Bekymring paa de 78.

Den egentlige alvorlige Bekymring vil derfor koncentrere sig om de 22 Ikkeprofessionals, der forlade Arresten som mistænkte, men ikke som overbeviste. Om Tallet er stort eller lille, er et Spørgsmaal, der afgøres forskelligt efter de Forudsætninger, man gaar ud fra. Undertegnede maa bekende, at han fandt Tallet overraskende lille, og det staar for ham som noget meget tvivlsomt, om dette Tal i Fremtiden tør ventes væsentligt reduceret. Selvfølgelig begaas der Fejl her, som i enhver anden menneskelig Virk-

somhed. Nogle arresteres, som burde have gaaet fri, og andre gaa fri, som burde være arresterede. Om Tallet er størst paa dem, der ikke burde været arresterede paa den Mistanke, der forelaa, eller om deres Tal maaske er større, der fejlagtigt have undgaaet Arrestation, er det ikke muligt at regne ud. Naturligvis kunne disse Fejl ikke opveje hinanden. Fordi man fejlagtig har arresteret en Mand, kan man ikke trøste sig med, at man til Gengæld fejlagtigt har ladet en anden Mand gaa fri. Den sidste Fejl gør den første Fejl kun endnu værre. Vi ønsker alle, at Dommerne maa udvikles i Skarpsindighed og Dømmekraft og deres Fejltagelser reduceres i Tal; men skulde dette ske, vil det dog næppe give noget væsentligt Udslag i Statistikken paa dette Punkt. Fra de 22 vilde der i saa Fald vel blive nogle subtraherede, der ikke burde være arresterede; men paa en anden Side vilde der komme andre til, der ikke burde have gaaet løse.

En Digression om den her omhandlede Post vil maaske være tilladt:

Foruden de Bekymringer, som disse Personers Skæbner altid volde Dommerne, bringe de ofte Retten i højst vanskelige Situationer over for Offentligheden som Følge af vort hemmelige Retsplejesystem. Netop her, hvor Offentligheden er mest interesseret, er Offentliggørelse vanskeligst. Alle de Omstændigheder, der tilsammen have dannet Mistanke mod Manden, og som ofte i og for sig ere af graverende og beskæmmende Natur, dem har man samlet sammen i Protokollen for at bunke dem op til Bevis imod ham. Men glipper Beviset, da har den mistænkte Ret til, at de falde tilbage i Glemsel, og at Protokollerne ikke bruges til offentlig at sværte ham. Den dømte tilhører Offentligheden, thi Dommen er en offentlig Retshandling; den frifundne tilhører af samme Grund Offentligheden; og den, hvis Uskyldighed oplyses, har oftest Interesse i Offentligheden. Men opstaar der i Pressen Diskussion om, med hvad Føje den eller den er bleven arresteret, som man siden har ladet løs

af Mangel paa Bevis, da vil der fra Rettens Side kun i de færreste Tilfælde kunne gives Offentligheden fyldestgørende Oplysninger, nemlig kun i de Tilfælde, hvor den mistænkte selv tilkendegiver det som sit Ønske. Med den bestandig voksende Trang til Offentlighed i alle Forhold opstaar der ved denne Konflikt mellem den Mistænktes Ret til Tavshed og det Offenliges Krav paa Besked ofte for Retsplejens Udøvere ret trykkende Situationer, der vidne om, at Retsplejen i sin nuværende Form ikke længer er holdbar.

Foruden den her omhandlede Statistik over Arrestanter, som løslades uden Straf eller med Straf af simpelt Fængsel eller Bøder, giver Hr. Gr. os ogsaa en Statistik over de Arrestanter, der bleve straffede haardere. Over disse har Kriminalretten ingen Statistik optaget, men en saadan vil forhaabentlig blive medtaget, hvis Statistik overhovedet bliver udarbejdet i Fremtiden. Om disse Personer skal jeg derfor ikke nu nærmere udtale mig. Jeg er enig med Hr. Gr. i, at deres Varetægtstid paa forskellig Maade burde kunne indskrænkes; men jeg forstaar aldeles ikke, hvorledes man paa Størrelsen af den Straf, Manden faar, i Forhold til hans Varetægtstid, kan se, om han har siddet for længe i Varetægtsarrest.

Om Mandens Arrest har været for lang, beror paa, hvad Grunden har været til, at han har siddet saa længe; men Grundene gaar Forfatteren ikke ind paa. Hvis han havde befattet sig med Grundene, vilde han blandt andet have fremdraget, hvorledes der fra Undersøgelsens Slutning til Dommen falder, regelmæssig gaar mindst 14 Dage med Procedure og Domsvotering; og med Hensyn til de ungdommelige Vagabonder, der maa holdes indespærrede, saa længe Undersøgelsen varer, men maaske ikke behøvede at sidde i Arrest, hvis man havde mere passende Opholdssteder for dem, vilde han være kommen ind paa et Spørgsmaal, der ikke lader sig klare ved en Vittighed som den, at »Tillavningen er den værste«.

Bemærkninger til Hr. Kriminalretsassessor Dr. jur. Ussing.

Hr. Kriminalretsassessor Ussing gør mig i nærværende Hæfte for anden Gang den Ære at imødegaa min Artikel om dette Emne i Tidsskriftet for 1900 S. 284 ff.

Paa den første Imødegaaelse i Berlingske Tidende for 15. Januar d. A. fandt jeg det mest formaalstjenligt intet at svare, dels fordi en frugtbar Diskussion om denne Sag kræver andre Forudsætninger, end almindelige Avislæsere sidde inde med, dels fordi selve Artiklen ikke indeholdt stort andet end Rammen til den samtidig bebudede, nu foreliggende Imødegaaelse, men uden dennes positive Grundlag.

Vi ere enige om, at Inkquisitionssystemet har overlevet sig selv, og om, at vore Tal give i alt væsentligt det samme Billede. Naar Hr. U. dog opholder sig ret vidtløftigt ved, at jeg blandt de uden Straf løsladte Personer har medtaget 16, der hørte under Sø- og Handelsretten, skal jeg nøjes med at indrømme, at det skyldes en slet og ret Inkurie, at disse overhovedet ere medregnede, da de falde uden for min Artikels Formaal, som var at belyse Varetægtsfængslets Anvendelse ved den almindelige kriminelle Jurisdiktion i København. Hermed falder ogsaa Hr. Us. paa disses Medtagelse byggede Bemærkninger ganske til Jorden.

Tilbage blive 607 Personer, der ere løsladte uden Straf (321) eller kun ansete med Straf af Bøder eller simpelt Fængsel (286).

For de sidstes Vedkommende er — som i min første Artikel antydet — Spørgsmaalet det, om Grundloven ved sit Bud om, at Varetægtsfængsel ej bør anvendes for Forbrydelser, der kun kunne medføre slige Straffe, har villet have Hensyn taget til den Straf, som Overtræderen efter de konkrete Forhold og den sædvanlige Retspraksis maa antages at ville faa, eller til den Straf, der efter Forbrydelsens almindelige Benævnelse og Art teoretisk set kunde ramme ham.

Jeg mener ubetinget det første, da Grundlovens Bud

ellers efter vor Straffelovs vide Rammer vilde blive saa godt som uanvendeligt paa andet end rene Politiforseelser. Hr. U. berører imidlertid slet ikke dette Spørgsmaal, der, som det af Tallet (c. 13% af samtlige arresterede) vil ses, dog er af for stor praktisk Interesse til at ties ihjel, selv om dets udtømmende Behandling maaske vilde blive for specifik juridisk for dette Tidsskrift.

Hvad angaar de 321, der ere løsladte uden Straf, inddeler Hr. U. nu disse i 174 »overbeviste« og 147 »ikke overbeviste« og belyser paa en interessant og overskuelig Maade Motiverne til, at de ere løsladte, samt lader sluttelig »den uhildede Jurist« og »den fornuftige Lægmand« optræde ret dramatisk med en alvorlig Straffetale til mig, hvorigennem man dog hører Sufflørens Stemme for tydelig til ret at kunne vedligeholde Illusionen om, at det er disse gode Mænds egen Mening, de udtale; at vi synes at være enige om overhovedet at lægge Vægt paa denne, bør dog noteres som et glædeligt Tidens Tegn.

Med Hensyn til Hr. U's Inddeling af de løsladte i »overbeviste« og »ikke overbeviste« er imidlertid det at bemærke, at Bedømmelsen af et Bevis' Styrke selv efter vor Straffe-proces ikke er den rene Matematik, men en ret skønsmæssig Afgørelse, og selv om man vil sige, at der inden for en kollegialt sammensat Ret i saa Henseende nødvendigvis uddanner sig en nogenlunde ensartet Maalestok, saa er denne naturligvis ikke og bør ikke være saa stiv, at der ikke inden for Retten selv kan forekomme forskellige Meninger. Dernæst er det foreliggende Materiale af Kendelser »overbevist« og »ikke overbevist« selvfølgelig ikke at betragte som Produktet af den samlede Rets Stemmegivning under den antagne Maalestoks Herredømme, men kun en Samling af de enkelte Dommeres Opfattelse om de 321 Personers Skyld eller Uskyld, og endelig er det ingenlunde givet, at selve denne Maalestok er absolut uangribelig, set fra et mindre teknisk Synspunkt.

Hr. U's Materiale er derfor af en alt for skønsmæssig og uensartet Beskaffenhed til, at man uden videre kan slaa

sig til Ro med dets statistiske Resultater. Han har klargjort med et vidtløftigt og paaskønnelsesværdigt Apparat, at der under en Sags Gang oftere kan fremkomme Grunde til at løslade Folk uden Straf, men ikke det vigtigste, nemlig, hvilke Grunde der dog have nødvendiggjort at arrestere dem, og denne Oplysning er i Virkeligheden et uundværligt Supplement til Sagens fulde Udredning, naar c. 15% af de arresterede løslades uden Straf.

Hvad angaar den Del af min Artikel, som gik ud paa at vise, at der er et urimeligt Forhold mellem Varetægtens Længde og Straffens Størrelse, har Hr. U. i det væsentlige kun det at sige, at han forstaar aldeles ikke, hvorledes man paa Størrelsen af den Straf, Manden faar . . . , kan se, om han har siddet for længe i Varetægtsarrest.

Der er over for denne Erklæring ikke stort andet at gøre end at fastslaa, at vi paa dette Punkt befinde os i en principiel Uoverensstemmelse. Naar man ikke staar paa det doktrinære eller — om man vil — ideale Dommer-Standpunkt: fiat justitia, pereat mundus, saa maa man dog hævde, at der bør være et rimeligt Forhold mellem Maal og Midler, og at Maalet kan kræve saa store Ofre af Tid, Penge og Lidelser, at det hellere maa opgives. Mange af vort Livs vigtigste Afgørelser bero i Virkeligheden paa en rigtig og rettidig Afvejning af dette Forhold, vi foretage den alle hver eneste Dag, og Hr. U. vil næppe nægte dens Berettigelse paa alle andre praktiske Omraader. Han skylder derfor Beviset for, at den ikke bør anvendes paa dette, in concreto tillige for, at det samme Maal ikke kunde være naaet uden Anvendelse af Varetægtsfængsel overhovedet eller Varetægtsfængsel af den paaviste Længde.

Sammenligninger med fremmede Landes Forhold, som Hr. U. gerne vilde se, ere ikke lette at fremskaffe, da der saa vidt mig bekendt kun foreligger meget lidt Statistik paa dette Omraade, og den, selv om den forelaa, vilde være vanskelig at sammenligne med vor uden et Kendskab til

de fremmede Landes materielle og processuelle Retsregler, som faa herhjemme besidde.

Til Bevis for, at jeg ikke staar ganske ene i Verden med mit Krav paa Forholdsmæssighed mellem Varetægt og Straf, kan jeg dog henvise til en efter min Artikel fremkommen Udtalelse i det højt ansete franske Tidsskrift »Revue pénitentiaire«, i hvis Martshæfte for i Aar der ved Omtalen af den officielle kriminelle Statistik for Frankrig for Aar 1898 nævnes, at der er anvendt Varetægtsfængsel over for 51090 Personer, hvis Straffetid var kortere end 3 Maaneder, og dertil føjes:

»Il semble, que dans la plupart de ces cas, la détention préventive aurait dû être évitée«,
altsaa paa det nærmeste mine Ord.

Nævnte Statistik giver i øvrigt tillige Materiale til en Sammenligning mellem Varetægtsfængslets Længde:

i Frankrig 1898				i København 1899	
under	3	Dage for	44 % *)		3 %
	4—8	— —	25 %		23 %
	9—15	— —	13 %		31 %
	16—30	— —	11 %		16 %
over	30	— —	7 %		27 %

Disse Tal synes at tale for, at man i Frankrig er mere forsigtig med Anvendelsen af Varetægtsfængsel end her.

Kun paa et eneste Punkt kan jeg erklære mig fuldstændig enig med Hr. U., nemlig naar han bebrejder mig, at jeg i min Artikel af og til har ladet mig henrive til at opfriske det triste Emne med en Spøg; deri har han fuldstændig Ret: Sagen er alt for alvorlig til at spøge med, og har jeg bidraget til, at mange have indset dette, saa har jeg ikke skrevet forgæves.

S. Grundtvig.

*) Herunder er sikkert medregnet ogsaa »anholdte«.

Den nye norske Lov om Løsgjængerl, Betleri og Drukkenskab.

Ved Forstander *Arne Omsted.*

I Expeditionschef Woxens i forrige Hefte indtagne Fremstilling af den forestaaende Reform af Norges Fængselsvæsen er ogsaa gjort Rede for den i Forbindelse dermed staaende Omordning af vort Tvangsarbeidsvæsen. Ligeledes er der givet en Oversigt over vor nugældende Lovgivning om Behandlingen af Løsgjængere, Betlere og Mænd, der forsømmer sin Underholdningspligt, hvorhos det vigtigste Indhold af vor nye Løsgjængerlov af 31 Mai 1900 er antydet.

Som Gjenstand for nærværende Bemærkninger staar alene tilbage en nærmere Redegjørelse for de Principer, der ligger til Grund for den sidstnævnte Lov, samt en kort Paavisning af, hvorledes disse Principer er gennemførte i Lovens enkelte Bestemmelser.

Norge har lige op til de senere Aar savnet Byer af nogen Størrelse og har derfor mindre end de fleste andre Lande følt Plagen ved Storbyernes Skarer af Lediggjængere. Derimod har Landets spredte Bebyggelse gjort, at det egentlige Landstrygeri har kunnet antage Karakteren af en Landeplage, idet de oftest mandstærke Taterfølger fuldstændig har kunnet terrorisere Bønderne paa de ensomme Gaarde.

Det er derfor naturligt, at de første Bestræbelser, man hos os har gjort mod Løsgjængeriet, særlig har været rettede mod Taterne.

Lige fra det 13de Aarhundrede af har vi Lovbestemmelser, der gaar ud paa at sætte Skranker for Tateruvæsenet. Disse Bestemmelser, der tildels var meget rigtøse, gik væsentlig ud paa Udvisning og Bortjagning af Omstreiferne.

Først omkring Midten af det forløbne Aarhundrede blev der gjort Skridt til Gjennemførelsen af et planmæssigt, paa Kjendskab til Taternes Natur og Levevis grundet Arbeide for at faa dem til at ophøre med sin Omflakken.

Sjælen i dette Arbeide var den bekjendte Eilert Sundt, der, efterat der fra 1848 af blev bevilget ham Midler af Statskassen til at undersøge Taterfolkets Sæder og Skikke, i en Aarrække helt ofrede sig for dette Studium, hvis Resultater foreligger i de efter offentlig Foranstaltning udgivne Beretninger af 1850, 59, 62 og 63.

Nærmest foranlediget ved Eilert Sundts Arbeide blev der af Stortinget i 1854 bevilget en Sum af 2000 Spd. aarlig for at anvendes til Forsøg paa at skaffe Fanter og andre deslige omvankende Personer en lovlig Næringsvei samt give deres Børn en ordentlig Opdragelse. Denne Bevilgning er senere stadig gjentaget, omend i enkelte Aar med noget mindre Beløb. Den nærmere Anvendelse af disse Penge er bestemt ved Kgl. Resolution af 31 August 1855, og Ledelsen af Arbeidet betroedes fra først af Eilert Sundt, men blev i 1869 lagt ind under Kirkedepartementet. Ved Siden heraf har der siden 1863 af Stortinget været bevilget et aarligt Beløb, der fra først af udgjorde 1200 Spd., men som i de senere Aar kun har udgjort 800 Kr., for at anvendes til Omstreiferes Indsættelse i Tvangsarbeidshus og senere Forsørgelse i Henhold til Fattiglovene af 6 Juni 1863 § 60 (for Kjøbstæderne) og § 75 (for Landet).

Bestræbelserne for at hævme Omstreifervæsenet har imidlertid hidtil ikke været ledsagede af synderlig Fremgang. Aarsagerne hertil er vistnok paa den ene Side, at den ovennævnte Adgang til betingelsesvis at indsætte Omstreiferne i Tvangsarbeide saagodtsom ikke har været benyttet

(i Kristiania Tvangsarbeidsanstalt kan der i de sidste 20 Aar kun ses at have forekommet et Tilfælde). I en Flerhed af Jurisdiktioner har man — af Mangel paa Anstalter — i det Hele taget ikke Adgang til at anvende Tvangsarbeide, og der, hvor saadan Adgang haves, benyttes den som sagt meget sjelden — vistnok væsentlig paa Grund af Besværligheden og Ubehagelighederne, hvormed det for Anmelderen er forbundet at paakalde vedkommende Myndigheders Bistand, og formentlig ogsaa, fordi det ofte kan være vanskeligt at godtgjøre, at Betingelserne for disse Myndigheders Indskriden er tilstede.

Paa den anden Side har man savnet et systematisk anlagt privat Arbeide rettet paa Taternes Bosættelse og paa Omsorgen for deres Børn. Denne Gren af Bestræbelserne for Modarbeidelse af Løsgjængerområdet egner sig ikke til at underlægges Statens vistnok stærke, men ogsaa haarde og kolde Haand.

Af de anførte Grunde har man saa langt fra formaat at bekjæmpe Omstreifervæsenet, at man tværtimod antager, at Antallet af Tatere er tiltaget. Hertil kommer, at Omstreifernes Skare i de senere Aar mere og mere øges ved Tilgang af Personer udenfor det saakaldte Fantefolk. Antallet af Tatere, der af Eilert Sundt ansloges til at være 1145 i 1845 og 739 i 1855 — hvilke Ansættelser dog synes at maatte have været for lave —, antages nu at være ca. 4000, hvorhos man mener, at der af saakaldte Geseller findes ca. 500.

Grundlaget for Loven af 31 Mai 1900 er det »Udkast til Lov om Løsgjængeri, Betleri og Drukkenskab samt om Tvangsarbeidshuse«, der forelaa i 1894 fra den ved Kgl. Resol. af 14 Oktober 1885 nedsatte Straffelovkommission. Denne Kommissions Formand, Rigsadvokat Getz, havde i det af ham i 1893 udarbejdede Udkast til almindelig borgerlig Straffelov bragt i Forslag forskjellige nye Bestemmelser om Straf af Tvangsarbeide for Løsgjængeri og Arbeids-

skyhed. Kommissionen fandt imidlertid, dels fordi der ved Siden af Straf var Tale om saa mange andre Forholdsregler, hvorom der ikke kunde indtages Bestemmelser i Straffeloven, dels for at Løsningen af de heromhandlede Spørgsmaal ikke skulde forsinkes ved at tages i Sammenhæng med Revisionen af Straffeloven, at disse Emner i Forbindelse med Forholdsregler mod Drukkenskab burde gjøres til Gjenstand for en særskilt Lov. Justitsdepartementet, hvis Foredrag ligger til Grund for Regjeringens Forslag, der af Stortinget blev vedtaget i det væsentlige uforandret, fandt det imidlertid heldigst, at de Bestemmelser, der vedkom Tvangsarbeidshuse og Fuldbyrdselen af Tvangsarbeidet, hvilke Bestemmelser for en stor Del maa falde sammen med de for Fængselsvæsenet gjældende Forskrifter, indtoges i Fængselsloven. Den sidstnævnte Lov er derfor benævnt »Lov om Fængselsvæsenet og om Tvangsarbeide« og den her omhandlede »Lov om Løsgjængerer, Betleri og Drukkenskab«.

Lovens 1ste Kapitel handler om Løsgjængerer og Betleri. »Løsgjængerer« er i Kapitlets Overskrift benyttet som Fællesbetegnelse for de Arter Forseelser, som kan henføres under Begreberne Ørkesløshed og Løsgjængerer.

I det Følgende skal vi først kortelig gjøre Rede for de Forholdsregler, Loven foreskriver ligeoverfor de sidstnævnte Forseelser, og derpaa gjennemgaa dens Bestemmelser om Betleri, hvilke er grundede paa noget andre Synsmaader. Loven tager lige meget Sigte paa Taterne som paa Byernes erhvervsløse Proletariat. Retslig seet lader der sig heller ikke opstille nogen rationel Sondring mellem disse Klasser af Lediggjængere — ofte neppe nok en faktisk. Foruden at de egentlige Taterslægter mere og mere er blevne opblandede med den fastboende Befolknings sletteste Elementer, saa findes der ogsaa en Mængde Individuer, der efter Aars-tiderne fører en dels fuldstændig omflakkende, dels stationær Tilværelse saaledes, at det er umuligt at afgjøre, til hvilken Kategori de skal henføres.

Det erkjendes alment, at Indsættelse i Tvangsarbejdsanstalt maa danne det mest fremtrædende Led i Bestræbelserne for at betvinge de heromhandlede Onder i deres forskjellige Former. Uenighed hersker imidlertid angaaende det Spørgsmaal, om Tvangsarbejdet skal organiseres under Synspunktet Straf eller som Tvangsforsørgelse. I de forskjellige europæiske Lande er dels det ene, dels det andet af disse Systemer foretrukket. Den væsentligste praktiske Forskjel mellem dem bliver, at hvis Tvangsarbejde konstrueres som Straf, fastsættes dets Varighed af Retten med samme bindende Virkning som ved andre Frihedsstraffe, medens Tvangsarbejde som en administrativ Forholdsregel alene vedvarer saa længe, som det findes hensigtsmæssigt, idet den ved Indsættelsen fastsatte Tid alene er at betragte som Maximumsgrænse. I den ydre Gjennemførelse bliver der derimod ingen væsentlig Forskjel, og navnlig kan der ikke paavises nogen større Styrke i Behandlingen ved de Anstalter, hvor Fangerne inddømmes, end der, hvor det andet System er det gjældende. Rigsadvokat Getz havde, som allerede anført, i sit foran nævnte Udkast til Straffelov medtaget Tvangsarbejde blandt Frihedsstraffene og bragt det i Forslag som Hovedstraf for Løsgjængeri. Paa den norske Kriminalistforenings Møde i 1894 var de heromhandlede Spørgsmaal under Drøftelse, og det blev af Indlederen stærkt fremhævet, at det var det heldigste og principielt rigtigste at organisere Tvangsarbejdet som en helt administrativ Foranstaltning. Tvangsarbejdet maatte, anførtes der, ikke være af kort Varighed, hvis det skulde virke noget. Men som Straf betragtet vilde flere Aars Tvangsarbejde være uforholdsmæssig strengt for en Forseelse som Løsgjængeri, sammenlignet med Straffen for kriminelle Forbrydelser, f. Ex. Tyveri, Legemsfornærmelse o. a. Ved helt at organiseres som Tvangsforsørgelse vilde ogsaa, anførtes der, Tvangsarbejdet lettere bringes i Samvirken med Understøttelsen af de Angjældende paa fri Fod.

Det System, som er gennemført i Loven, er bragt i

Forslag af Straffelovkommissionen. Det svarer forsaavidt til det tyske, som Angjældende efter begge dømmes til en kortere Frihedsstraf, medens den samme Dom tillader Anvendelsen af Tvangsarbeide. Vor Ordning adskiller sig imidlertid fra den tyske deri, at den idømte Fængselsstraf ikke behøver at fuldbyrdes, — ja den forudsættes endog regelmæssig kun anvendt paa dem, der trænger at disciplineres ved et Ophold i Celle. Videre er vor Fængselsstraf, der udsones i Enerum og med Arbeidspligt, meget forskjellig fra det tyske Haft, ialfald saaledes som dette afsones i flere af de tyske Stater, som en »einfacher Freiheitsentziehung«.

Fællesrum og uden Arbeidspligt, hvilken Omstændighed har begrundet den væsentligste Anke mod det tyske System. Endelig ansees det tyske »Nachhaft« af de fleste Forfattere for en Straf — »Nebenstrafe«, jfr. v. Hippel: Die strafrechtliche Bekämpfung von Bettel, Landstreicherei und Arbeitsscheu, Side 52 flg. — medens Tvangsarbeidet i den heromhandlede Lov er anordnet som en ren administrativ Foranstaltning.

Loven har ikke villet straffe den blotte Ørkesløshed i og for sig. Lediggangen kan jo være ufrivillig. For at konstatere, at den har sin Aarsag i modvilligt Forsæt, har Loven ligeoverfor den Slags Personer, hvis Karakter af Løsgjænger ikke manifesterer sig ved nogen af de i §§ 4 og 5 omhandlede Omstændigheder, opstillet som Betingelse, at Angjældende først er tildelt en Advarsel (§ 1). Saa fremt denne Advarsel ikke frugter, idet Angjældende inden 1 Aar paany betler, falder Fattigvæsenet til Byrde eller forsømmer sin Forsørgelsespligt ligeoverfor Familie eller uægte Børn, kan han efter Lovens § 2 straffes med Fængsel og (eller) hensættes i Tvangsarbeide i indtil 1½ og i Gjen-tagelsestilfælde i indtil 3 Aar.

Forsaavidt angaar daarlige Forsørgere, vil den heromhandlede Lov afløse Bestemmelserne i Lovene af 6 Juli 1892 om Underholdningsbidrag henholdsvis til uægte Børn og til Hustru og ægte Børn, respektive §§ 10—12 og § 1. Den

nye Lovs § 2 vil alene kunne anvendes, hvor det er Ørkesløshed, som er Aarsag i Forsømmelse af Underholdningspligterne. Hvis Grunden er Drukkenskab, findes Regelen i § 19 (hvorom nedenfor), og hvis Skylden — hvad maaske oftest er Tilfældet — alene ligger i Vedkommendes Lige-gyldighed, idet han selv bruger op alt, han fortjener, kan han efter Lovens § 27 straffes med Fængsel.

Naar Angjældende ved sin Optræden tilkjendegiver sig som Løsgjænger, er det paa den ene Side overflødigt yderligere at konstatere dette ved nogen forudgaaende Advarsel, medens paa den anden Side en saadan i Forbindelse med den dermed naturligen forenede Frist af den Slags Personer, som der her er Tale om, regelmæssig vil blive benyttet til at unddrage sig Forfølgningen, hvorfor det, hvor det gjælder den Slags Personer, er overladt til Paa-talemyndigheden at afgjøre, hvorvidt den vil advare Angjældende og give ham en Frist, forinden Tiltale reises. Bestemmelser om Løsgængerer findes i Lovens §§ 4 og 5, hvoraf den førstnævnte handler om den, som hengiver sig til Lediggang eller Omflakken under Omstændigheder, der giver Grund til at antage, at han helt eller delvis ernærer sig ved strafbare Handlinger, der kan medføre høiere Straf end Bøder, eller som forgæves er søgt tvangsbosat (§ 7, hvorom nedenfor). § 5 handler om sædvansmæssige Lediggjængere, der ved sin Optræden volder Fare for den almindelige Sikkerhed. Denne Bestemmelse fandtes ikke i Straffelovkommissionens Forslag, men blev optaget i Regjeringens Proposition, fordi man vilde ramme den Slags Personer, der selv om de ikke in casu kunde overføres sædvansmæssig at ernære sig ved strafbare Handlinger, dog regelmæssig er Lediggjængere eller Omstreifere og som saadanne udgjør en stadig Fare for Person eller Gods.

Efter §§ 4 og 5 kan anvendes Tvangsarbeide i indtil 3 eller i Gjentagelsestilfælde i indtil 6 Aar.

I denne Forbindelse kan mærkes, at § 3 paalægger Paatalemyndigheden at opfordre enhver Lediggjænger eller

Omstreifer til at gjøre Rede for sine Erhvervskilder, saafremt der findes Grund til at antage, at han ernærer sig ved strafbare Handlinger.

Foruden de her gennemgaaede Bestemmelser om Anvendelse af Fængselsstraf og Tvangsarbeide indeholder Loven ogsaa andre Forholdsregler til Bekjæmpelse af Løsgjængerondet, nemlig Anvisning paa Arbeide, der ifølge Lovens § 1 — om muligt — gennem Fattigstyret skal gives arbeidsfør Person, der hengiver sig til Ørkesløshed, naar han søger Underhold ved Betleri eller falder Fattigvæsenet til Byrde eller undlader at opfylde sine Forsørgelsespligter. Det samtidig foreliggende Forslag til ny Fattiglov indeholdt en Bestemmelse om, at arbeidsføre og friske Folk, som henvendte sig til Fattigstyret om Hjælp under midlertidig Nødstilstand, af dette skulde anvises lønnet Arbeide eller henvises til Arbeidshjem, og at det skulde paahvile Kommunebestyrelserne at fatte de i den Anledning fornødne Beslutninger og bevilge de fornødne Midler. Regjeringen fandt det derfor uforholdent i sit Forslag til Løsgjængerlov at indtage noget Paabud for Fattigstyret om at skaffe Arbeide. Ved Fattiglovens Behandling i Stortinget fandt man imidlertid ikke at burde gjøre det til en ubetinget Pligt for Fattigstyret at skaffe Arbeide i de omhandlede Tilfælde, hvorfor »skal« i vedkommende § (Lov af 19 Mai 1900 § 44) blev ombyttet med »kan«. Herved er der opstaaet et Hul i Løsgjængerloven, hvilket tør vise sig skjæbnsvangert. Det er at befrygte, at vore Fattigstyrer ikke vil udvise nogen overvættes stor Iver for at skaffe Omstreifere Sysselsættelse, naar der ikke er paalagt dem nogen Pligt i saa Henseende.

For det tredje indeholder Loven Regler om Hjemsendelse og Tvangsbosættelse (Lovens § 7). Som allerede antydnet, kan Personer af den i Lovens §§ 4 og 5 omhandlede Art (se foran), hvis de opholder sig udenfor sin Bopæl, paalægges at vende tilbage til denne og, om fornødiges, ved Politiets Foranstaltning tilbagesendes. Det samme gjælder de i Lovens § 3 omhandlede Personer naar de

ikke tilfredstillende gjør Rede for sine Erhvervskilder. Omstreifere kan af Politiet tilholdes at forskaffe sig Bopæl og skal i Tilfælde hjælpes dertil. Er Vedkommende uvillig eller ude af Stand til at forskaffe sig Bopæl, skal han, forsaavidt Midler dertil er bevilgede af det Offentlige, anvises Bopæl. Tvist om Tilstedeværelsen af Betingelserne for Hjemsendelse og Tvangsbosættelse afgjøres af Forhørsretten. Havde Angjældende Hjemstavnsret i nogen Kommune, bæres Udgifterne ved hans Understøttelse, saalænge han opholder sig i Bosættelseskommunen, for 2 Trediedele af Hjemstedet og for 1 Trediedel af Statskassen. Denne bærer den hele Udgift, hvis Angjældende ingen Hjemstavnsret havde. Paa samme Maade fordeles Udgifterne ved Understøttelse til en Bosatts Barn, der selvstændig har erhvervet Hjemstavnsret i Bosættelseskommunen (§ 8) — Ved denne Ordning af Omkostningsspørgsmaalet faar den Kommune, der maa modtage den Bosatte og hans Familie, ingen Interesse i atter at blive Vedkommende kvit.

Det er Forudsætningen, at Arbeidet med Bosættelsen, der skal forsøges med saa mange som muligt, skal staa under Ledelse af en dertil særskilt udseet Person, der gjør denne Sag til sin Livsgjerning.

Endelig indeholdt Loven i §§ 9 og 10 Bestemmelser om Udvisning af fremmede Løsgjængere. Disse Bestemmelser er imidlertid afløste ved Lov af 4 Mai 1901 om Anmeldelse af Rejsende og Fremmede. Denne Lov paalægger, under Trusel med Bødestraf, Gjæstgivere at anmelde sin Bedrift og føre Fortegnelse over Rejsende. Ud-lændinge, der vil tage Bopæl eller søge Erhverv i Landet, maa gjøre Anmeldelse derom til Politiet, der i Tilfælde forsyner vedkommende med en saakaldet Opholdsbog. Politiet kan udvise af Riget en Person, der ikke er norsk Statsborger, naar han enten ikke har foretaget den omhandlede Anmeldelse eller ikke kan gjøre ordentlig Rede for sig (se § 3, 2det Led) eller ogsaa, naar han hengiver sig til Lediggang eller Omkringdriven uden at kunne paavise

lovligt Erhverv eller under Omstændigheder, der lader antage, at han ernærer sig ved straffbare Handlinger.

De her omhandlede Bestemmelser er dikterede af Ønsket om at hindre den nu paagaende stærke Tilstrømning af slette Elementer fra vore Nabolande, navnlig fra Sverige. At denne Indvandring ikke spiller en ubetydelig Rolle ved Rekrutteringen af vort Proletariat, fremgaar eksempelvis deraf, at af de i 1898 i Kristiania Tvangsarbejdsanstalt indsatte Personer var 77 Mænd og 10 Kvinder fødte i Sverige, medens 158 Mænd og 36 Kvinder var fødte i Kristiania. Af Anstaltens Belæg i Aarene 1892—97 var omtrent 14 % af udenlandsk (væsentlig svensk) Oprindelse, medens kun ca. 7 % af Byens Befolkning var født i Udlandet, — hvad der viser, at Indvandrerne for en uforholdsmæssig stor Del bestod af slette Elementer.

I denne Forbindelse kan ligeledes mærkes den nye Fattiglov (af 19 Mai 1900) § 19, der under Trusel med Bødestraf paalægger enhver, som tilflytter en Fattigkommune, for vedkommende Politimyndighed at forevise Flytningsattest fra de tilsvarende Myndigheder paa det Sted, han fraflyttede, ligesom det paalægges den, hos hvem han tager Bopæl, inden en kort Frist derom at gjøre Anmeldelse til Politiet, der har at føre Fortegnelse over Indflyttede. De gamle Fattiglove havde ogsaa (henholdsvis § 28 og § 29) Bestemmelser om Flytningsattest, men da Nødvendigheden af saadan beroede paa vedkommende Fattigkommission, blev Reglerne uden reel Betydning.

Endelig skal her med et Par Ord omtales det private Arbejde, der er sat igang for Omstreiferne. Dette Arbejde, der paa en vis Maade kommer til at staa i samme Forhold til Statens og Kommunens som Fængselsselskabernes Virksomhed til Statens Strafferetspleie, forudsættes i Lovens Forarbejder som et nødvendigt Led i Bestræbelserne for at indskrænke Løsgjængeriet.

Initiativet til dette Arbejde blev taget af endel Mænd i Bergen, der traadte sammen i en Komité, som i 1894

gjennem Kirkedepartementet indgik til Stortinget med et Andragende om Bevilgning af 5000 Kr. til Udførelse af de nødvendige forberedende Arbejder til Sagens Planlægning. Stortinget bevilgede enstemmig det anførte Beløb, der blev tildelt Sognepræst J. Walnum. Resultatet af dennes første Arbejder foreligger trykt i Storthingsdokumentet Nr. 100 for 1896. Denne Bevilgning er senere aarlig gjentaget, og Walnum, hvem Beløbet vedvarende er tildelt, har taget Afsked fra sit Embede for helt at ofre sig for Gjærningen. Efter hans Initiativ er der foruden den nævnte Komité for det Vestenfjeldske i Bergen tillige dannet Komiteer i Kristiania for det Søndenfjeldske og i Trondhjem for det Nordenfjeldske, hvilke Komiteer dog økonomisk arbejder i Fællesskab og med Walnum som den fælles Generalsekretær. De Opraab, som disse Komiteer har rettet til den private Offervillighed, har vundet stor Tilslutning, og for Midler, indkomne udelukkende ved private Bidrag, har man allerede kunnet indkjøbe Eiendomme og indrede Lokaler for 3 Barnehjem for Omstreiferbørn, et i Nærheden af Bergen, et i Nærheden af Trondhjem og et ved Porsgrund. Af disse er de 2 førstnævnte i Virksomhed, medens det tredje skal aabnes i indeværende Aar. Endelig har man af Statsraad Astrups Enke og Arvinger modtaget som Gave den efter norske Forhold meget betydelige Eiendom Svanviken i Nærheden af Kristianssund, hvor i en nær Fremtid vil aabnes den første Arbejderkoloni for Omstreifere. I Barnehjemmene agtes optaget Omstreiferbørn under 6 Aar, som dels overleveres af Forældrene frivilligt, dels anbringes af Værgeraadet i Henhold til Lov om forsømte Børn af 6 Juni 1896 (se dette Tidsskrift for 1897 S. 103). Arbejderkolonierne er beregnede paa at skaffe erhvervsløse Personer Arbejde. De agtes væsentlig anlagte paa Jordbrug, særlig paa Myrdyrkning og lignende.

De nøgældende Bestemmelser om Betleri findes i de ældre Fattiglove § 59 (for Byerne) og § 74 (for Landet),

hvilke fastsætter Straf af Tvangsarbeide i bestemt afmaalte Tidsrum fra 2 Maaneder op til 2 Aar (dette, hvor Adgang til Tvangsarbeidshuse haves; i modsat Fald anvendes Fængsel paa Vand og Brød). Den nye Løsgjængerlov, hvis Regler om Betleri findes i §§ 11—15, fastsætter for nævnte Forseelse kun Fængselsstraf, idet man ikke har fundet nogen Grund til at belægge Tiggeri i og for sig med Tvangsarbeide, men kun hvor det finder Sted i Forbindelse med Løsgjængereri under Former, som rammes af de foran gennemgaaede Bestemmelser. I Modsætning til den ældre Lovgivning sætter den nye Lov ikke Straf for Tiggeri i sin Almindelighed, men kun

a) naar Angjældende enten til Sædvane hengiver sig dertil eller gjentagne Gange betler paa almindelig befærdede Steder eller vandrende fra Hus til Hus. Selv i disse Tilfælde kan Straffrihed indtræde, naar Vedkommende har været tvungen af uforudset Nødstilstand eller har faaet Politiets Tilladelse til at betle,

b) naar Angjældende betler paa en truende Maade eller under falske Foregivender, der ved Kunstgreb søges givne Tiltro, eller naar Flere betler i Flok og Følge.

Endelig straffes den, som anvender andre til strafbart Betleri for sig, tillader nogen under hans Forsorg staaende Umyndig at gjøre sig skyldig i saadant eller udsteder nogen Bevidnelse eller lign. til Brug derved.

Ikke enhver Bøn om Hjælp eller Understøttelse er Betleri. Saaledes f. Ex. ikke Henvendelse til Personer, af hvem man paa Grund af personligt Forhold kan vente Bistand; heller ikke om man indsamler Midler under det falske Foregivende, at det sker i et veldædigt Øiemed eller Lign. Loven har i § 15 en Bestemmelse, der tilsigter at ramme den Slags Plattenslagerier, der ikke gaar ind under de foran gennemgaaede Lovsteder.

Med Hensyn til Drukkenskab gjælder hos os nu den Regel, at Beruselse i og for sig ikke er noget strafbart

Forhold. Ifølge en Række Politivedtægter er vistnok i de fleste Byer Beruselse paa offentlig Gade strafbar med Bøder. Derimod har kun faa af de Landkommuner, der har givet sig Vedtægter, fulgt dette Exempel.

Loven gennemfører det Princip at fastslaa Strafbarheden af tilregnelig Drukkenskab. Strafbarhedens Grund søges ifølge Motiverne dels i den Fare, som drukne Personer volder ved sin Færden paa offentlige Steder, dels i den Fare for Samfundet i sin Almindelighed, som Drikfældigheden frembyder, idet denne Last erkjendes som den direkte eller indirekte Aarsag til de aller fleste Forbrydelser.

Ligeoverfor de Personer, som er henfaldne til Drik, lærer Erfaring, at Straf ikke har nogen Virkning. Derfor indfører Loven med Hensyn til saadanne Individuer andre Forholdsregler, nemlig Tvangsindlæggelse i Arbejds- eller Kuranstalt i den til hans Helbredelse fornødne Tid, dog ikke over $1\frac{1}{2}$ eller i Gjentagelsestilfælde 3 Aar (§ 18 og § 19 i f.). Efter § 21 kan Person, som er henfalden til Drukkenskab, frivillig indlægge sig i Kuranstalt med den Virkning, at han trods Forlangende om at løslades, der kan tilbageholdes i den Tid, der antages paakrævet til hans Helbredelse, dog i intet Tilfælde over 2 Aar.

I Motiverne til Regeringens Forslag udtaltes det som Forudsætningen, at der til Udgifterne ved de særlige Foranstaltninger til Bekjæmpelse af Drukkenskaben maatte kunne gjøres Regning paa Tilskud af det ved Statskassens Andel i Brændevinssamlagenes Overskud dannede Fond (Lov af 24 Juli 1894 § 16). Ikke destomindre har Regjeringen for Stortinget fremsat Forslag til Lov om Anvendelse af nævnte Fond til Fordel for den projekterede Alderdoms- og Invaliditetsforsikring. Hvis dette Forslag bliver Lov, tør det maaske have lange Udsigter med Oprettelsen af Statsanstalter for Alkoholister. Derimod er det vistnok Hensigten, naar de nye Tvangsarbejdsanstalter engang skal bygges, i disse at oprette særlige Afdelinger for Alkoholister, medens man formentlig forøvrigt vil være

henvist til private Drankerasyler. Af saadanne har man for Tiden — foruden et Par mindre, der nærmest er beregnede for de mere velstaaende Samfundsklasser — en hovedsagelig ved Midler bevilgede af Kristiania Brændevinssamlag oprettet og dreven Anstalt i Nærheden af Kongsvinger, der vil kunne modtage ca. 30 Patienter.

Uagtet Loven, som allerede antydet, hviler paa den Betragtning, at det er theoretisk berettiget at straffe den tilregnelige Drukkenskab, selv om den in casu ikke har forarsaget Ulemper, har man dog ikke fundet det hensigtsmæssigt at gaa videre end til at stemple den offentlige Beruselse (§ 16), medmindre særlige Omstændigheder kommer til, saasom Ordensforstyrrelse (§ 17) eller det, at Angældende falder andre til Byrde eller forsømmer sine Forsørgelsespligter (§ 19). Straffen er efter § 16 Bøder fra 1 til 800 Kroner, idet dog Fængsel kan anvendes i Tilfælde af hyppig Gjentagelse, efter § 17 Bøder eller Fængsel, efter § 19 kun Fængsel. De to første §§ opstiller den subjektive Strafbarhedsbetingelse, at Beruselsen er paadragen ved Forsæt eller Uagtsomhed.

§ 22 sætter Straf for at forlede eller true andre til at beruse sig og for at skjænke unge Personer fulde paa offentligt Sted. § 23 skjærper Ansvar for Værtshusholdere og deres Folk, idet det under Straf af Bøder eller i visse Tilfælde Fængsel forbydes at skaffe berusede eller unge Personer Rusdrik, at lade dem drikke i Værtshusets Lokaler eller at servere saadan Drik til Overmaal. § 24, der fastsætter Straf- og Erstatningsansvar for den, som fra Værtshus lader udvise nogen, som der har beruset sig, uden at medgive ham fornøden Bistand, hviler paa samme Princip, som har faaet Udtryk i § 24 i den ovennævnte Lov af 24 Juli 1894.

Af nærværende Linier og endmere af den i Expeditionschef Woxens Fremstilling af Fængselsloven indeholdte Redegjørelse for vor nugældende Løsgjængerlovgivning og den

Maade, hvorpaa denne haandhæves, vil det fremgaa, at en Reform er paatrængende nødvendig. Den foreliggende Lov maa i det Hele betegnes som heldig. Hvad som imidlertid er af større Betydning end Loven selv, er den Maade, hvorpaa den bliver sat ud i Livet. For vort Tvangsarbeidsvæsen, som jo udgjør en af Hovedhjørnesteinene i den nye Ordning, er det uheldigt, at dets Nydannelse falder samtidig med Fængselsreformen, som nødvendigvis maa koste mange Penge. Man maa ønske, at denne Omstændighed hverken vil komme til at forhale Bygningen af de nye Tvangsarbejdsanstalter for længe eller vil bevirke, at Organisation og Udstyr bliver stedmoderlig behandlet.

Hvad der lader sig gjøre til Bekjæmpelse af Løsgjængerer og Betleri.

Det er det store Spørgsmaal fremfor alle andre blandt Nutidens Kriminalister — Theoretikere som Praktikere.

I Norge har Lovgivningen taget et kraftigt Skridt gennem Loven af 31te Mai 1900, hvilket Tidsskriftets Læsere tidligere har hørt. I Sverige har man jo ogsaa en forholdsvis ny Lov (af 12te Juni 1885) ang. lösdrifvares behandling, og den er ogsaa temmelig streng.

Strengheden i Straffebestemmelser er imidlertid betinget af saa mange andre Ting for at kunne virke efter deres Øiemed. Og ser man hen til f. Ex. de dansk-norske Lovbestemmelser fra Slutn. af det 18. Aarh. om helt op til 3 Aars Indespærring i Tugthus ved 3die Gangs Dom for Betleri og Løsgjængerer — og den forholdsvis korte Tid de fik at virke, saa er det vel ikke saa sikkert, at man bliver staaende saa længe ved de nyere drakoniske Lovbestemmelser, hvor enig end hele Europa for Tiden synes at være om den Slags drastiske Remediers Virkeevne. De faar da staa sin Prøve. — Men skal det nytte noget, maa Forholdsreglerne gjøres ensartede ikke blot i Norden, men i hele den civiliserede Verden. Er der noget »Erhverv«, for hvilket Landegrænserne ingen Hindringer frembyder, saa er det vel Løsgjængerer og Betleri.

Præterea censeo (jeg benytter den gamle Cato's

Anvisning paa ikke at blive træt af at gjentage, hvad man vil indprente): man maa i første Række sørge for, at til hinanden grænsende Lande og særlig de nordiske med til en vis Grad fælles Sprog, maa sørge for gennem Ensartethed i Strafferegistre at kunne opnaa den Grad af direkte Samvirken mellem de judicielle Myndigheder, som den nuværende Lovgivning gjør mulig.

Der er ogsaa en Ting, som fremfor alt ikke maa glemmes, og det er, at Løsgjængeriet er noget, der ligger mere i Blodet end de fleste andre forbryderske Tilbøieligheder, — at Løsgjængeriet er Forskolen til de fleste Forbrydelser, og at dets Bekjæmpelse derfor maa begynde allerede i Barneaarene. Det anerkjendes gennem Statens Foranstaltninger for at redde forsømte eller moralsk fordervede Børn. Men ligesaa vigtig er maaske den »Missionsvirksomhed«, hvortil den private Foretagsomhed særlig egner sig. De voxnes Redning foregaar saa vanskelig gennem Tvangsarbejdshusene; dertil er Selskabet der for blandet — eller maaske rettere for ublandet daarligt.

Jeg vil her meddele et lidet Uddrag af hvad der meddeles i Franskmanden L. Rivières Bog »*Les jardins ouvriers*« (Paris 1899) om, hvorledes man med smaa Midler kan udrette store Ting.

I Landsbyerne i Frankrig var det i ældre Tid meget almindeligt, at saavel Jordbrugsarbeidere som Haandværkere havde sig overladt af sin Arbeidsherre til Brug et Hus med et tilhørende lidet Jordstykke til Have eller desl., medens deres Hovedbeskjæftigelse var ved et industrielt Anlæg, eller ved et større Gaardbrug. Ved Siden deraf forekom ogsaa Udstykning af Landsbyers og mindre Byers »Bymark« i smaa Parceller, der overlodes Smaafolk til Brug, naar de stiftede Familie*).

*) Saadanne Forhold forekommer endnu i vore Dage enkelte Steder. Saaledes er der i Nærheden af Dunkerque en Kommune paa 129 Hektarer, »Fort-Mardyck«. Ifølge en Ordning, der bestaar siden

I enkelte franske og belgiske Kommuner haves endnu som Levninger fra gammel Tid Fællesmarker, som er udstykkede og overlades trængende Familier til Brug. Da man imidlertid saa, at ofte vedkommende Familie var i saa daarlige Kaar, at de hverken kunde dyrke eller tilsaa det dem tildelte Jordstykke, gik man et Skridt videre. Endel Gaardbrugere slog sig sammen og paatog sig at opløse, gjødsle og tilsaa de forsømte Jordstykker og fik derved dem, hvem de var overladt til Brug, sat i Vei uden synderlig Udgift for hver enkelt.

Andre Steder dannede man Hjælpeforeninger, som leiede større Jordomraader og overfor Grundeieren overtog at udrede Leieafgiften, for hvilken de Personer, til hvem man udstykkede Jorden, ikke kunde faa Kredit hos Jorddrotten. De enkelte Brugere fik at betale til Hjælpeforeningen, der tilsaa Dyrkningen og opsatte Præmier for de bedste Dyrkningsresultater. Der gjordes Udlæg til Sædefrø og Redskaber, alt mod Refusion. Selv om de ikke altid blev dækkede, viste det sig, at man alligevel sparede adskilligt i Fattigudgifter, da de Personer, som fik Jord, jo ellers

Ludvig XIV's Tid, er dens Omraade et Sameie mellem alle Indbyggere. Enhver Husholdning, der stiftes, og som tilfredsstiller visse Betingelser, faar overladt et Grundstykke paa omtrent 22 Ar til Brug. Grundstykket kan ikke sælges og ikke deles og gaar alene over til Livsarvinger.

I Rülisheim, i Nærheden af Mühlhausen i Elsass, tildeles enhver ny Husholdning 8 til 10 Ar, hvis Brug i Tilfælde gaar over paa den gjenlevende Egtefælle, men ikke paa Børnene. Lignende er Forholdet i en anden elsassisk Landsby Regisheim, hvor de Jordstykker, som saaledes overlades, er helt op til 150 Ar. At Fællesjorden her er saa stor, skriver sig fra, at Befolkningen i Sermersheim, en Nabolandsby, i 1304 uddøde fuldstændig med Undtagelse af 2 Oldinger, som efter at være afviste mange Steder fik Optagelse i Regisheim. Da de døde, testamenterede de Sermersheims Bymark, hvoraf de var de eneste tilbageværende Sameiere, til Regisheim.

Lignende Forhold finder ogsaa Sted i St. Moritz i Kanton Wallis.

maatte have været understøttede. Det Arbejde, som indtil for en 15—20 Aar tilbage i denne Henseende var udrettet, var dog ikke særdeles betydeligt. Man havde kun forsøgt sig dermed i smaa Landkommuner.

I 80- og 90-Aarene af det netop udløbne Aarhundrede er Arbejdet i den nysantydende Retning optaget i større Maalestok og tillige til Bedste for Arbejderfamilier endog i større Byer af forskellige Velgjørenhedsforeninger, særlig i Frankrig og Belgien, men med næsten utrolig smaa Midler i Forhold til de opnaaede Resultater.

En Dame i Sedan Fru Félicie Hervieu havde i en længere Aarrække ydet stadig Understøttelse til en Familie paa 10 Personer, men trods de talrige Bidrag i Penge m. v., blev Familien lige elendig. Endelig blev Fru Hervieu kjed af det og sagde til Familiefaderen, at han maatte tage sig sammen. Hun lovede hver Maaned at indsætte i Sparekassen for hans Regning 6 Francs mod at han hver Maaned leverede hende 3 Francs. Da hun bestemt holdt paa, at hans Bidrag ikke skulde udeblive, hvis hun skulde yde sit, opnaaede hun, at der ved Aarets Slutning indestod 108 Francs. Fru Hervieu fik da for at gjøre Pengene frugt bringende overtalt vedk. til at leie sig en Have, som han i sine ledige Stunder kunde bearbejde med sine store Børns Hjælp. Ved at true med Unddragelse af enhver fremtidig Hjælp, hvis han ikke rettede sig efter hendes Ønsker, fik hun ogsaa holdt ham til Arbejde med den leiede Have, og lidt efter lidt gik det op for ham, at han stod sig derpaa. Af Havens Frembringelser brugtes adskilligt i Husholdningen og derhos vandtes saa meget til Salg, at Familien kom ud af sin Elendighed.

Dette første Forsøg gav Anledning til, at Fru Hervieu slog sig sammen med endel andre Personer i Sedan og Omegn og dannede en Forening, hvis Deltagere istedetfor at give Almisser til allehaande tilfældige Tiggere aarlig skulde anvende 60 Francs paa lignende Maade som af Fru Hervieu forsøgt. I 1891 leiedes i Nærheden af Sedar

Grundstykker, der fordeltes mellem 21 Familier, saaledes at de større Familier fik endel mere end de mindre i Forhold til Børnenes Antal. Foruden Jorden skaffedes Frø, Redskaber og Gjødning til Driftens Igangsættelse. I første Aar sikrede man tilsammen 145 Personer en virksom Hjælp og en betydelig Del af deres Forbrug i Haveprodukter med en samlet Udgift af henimod 532 Francs eller for hver Person vel 30 Centimer maanedlig. Hertil kom, at de understøttede vænnedes til Arbeide og et ordentligt Liv, idet Børn og Forældre arbeidede sammen til deres fælles Underhold. Fru Hervieu kaldte derfor sin Forening »Reconstitution de la famille«. I 1897 understøttedes paa denne Maade ialt 90 Familier anbragte paa et Omraade af tilsammen 6 Hektarer. De 405 Familiemedlemmer kostede Foreningen 4 Francs 37 Cent. hver.

Siden 1895 har Fru Hervieus Forening ogsaa sat i Gang en Fælleshave for 15 unge Mennesker i Alderen 15—17 Aar, iøvrigt dreven paa tilsvarende Maade for alle vedkommendes fælles Regning. Enhver af dem skal yde maanedlig til Foreningen 1 Franc, hvorfor de faar Brugen af Jorden samt overladt fornødent Frø og Gjødning. Nettoudbyttet udgjør for hver Deltager gjennemsnitlig 50 Francs aarlig og sættes ind i Sparekassen med Tillæg af mulige Dyrkningspræmier.

Senere er Fru Hervieu's Exempel bleven efterfulgt af forskellige, først i St. Etienne, hvor man i kort Tid naaede til endnu fordelagtigere Resultater med betydelig mindre Udgifter for hvert Familiemedlem. I 1897 var 220 Familier fordelte paa $9\frac{1}{2}$ Hektar Jord og Udgiften udgjorde for hvert Hoved 2 Fr. 82 Cent. eller altsaa ikke fuld 24 Cent. maanedlig. De opstillede Regler, som alle binder sig til, er følgende:

- 1) Enhver Familie skal med Omhu dyrke sin Jordlod.
- 2) Paa Søndage og Helligdage arbeides ikke.
- 3) Ingen Del af Lodden skal være Gjenstand for Fremleie uden udtrykkelig Tilladelse.

- 4) Man skal vogte sig for alt, som kan skade Arbejdernes gode Rygte.

De fælles Anliggender afgjøres af et Raad, valgt af og blandt Lodindehaverne paa ethvert af de oprindelige Grundstykker med Appel til et Fællesmøde af alle Foreningsraadets Raadsmedlemmer ved Spørgsmaal om Udelukkelser.

Senere er der bleven oprettet en Række af lignende Foreninger som Fru Hervieu's og den i St. Etienne med stadig voxende Tilslutning.

Ved Siden deraf har forskellige Bykommuner*) indrettet lignende Udstykning af Jord til trængende Familier for en meget ringe Aarsafgift med særdeles gunstigt Resultat saavel med Hensyn til den ydede Hjælps Effektivitet som med Hensyn til de understøttedes Erhvervelse af Tillid til sig selv.

Forskjellige Grubeselskaber og Fabrikherrer har ogsaa fundet sig tjente ved at overlade de forskellige Familier i deres Arbejderboliger hver et Havestykke. Andre har af leiede eller Eiendomsgrundstykker overladt sine Arbeidere mindre Lodder mod en lav Aarsafgift eller ved Oprettelse af Laanefond eller paa anden Maade søgt at formaa Arbejderne til at skaffe sig Jord til Brug ved sin Bolig, saa godt som overalt til saavel Arbeidernes som Arbeidsherrens gensidige Tilfredshed.

Rivières Fremstilling særlig af de franske »Arbejderhavers« eller rettere de for samme virkende Selskabers eller Institutioners Organisation vilde føre for vidt her at gaa ind paa. Det, som er det særegne ved alle Former er, at der trænges næsten utrolig lidet Kapital til Igangsættelsen og tillige forholdsvis lidet Udlæg til Driftsomkostninger.

*) Allerede i 1872 havde man i Beauvais sat i Gang noget lignende i mindre Maalestok, 86 Ar tilhørende Kommunen udstykkedes i 27 Lodder, der bortsattes for 2 Francs for hver Ar aarlig. Hver Gang en blev ledig, viste der sig stadig en Række Liebhave,

Rivière mener, at om de 114 største franske Kommuner, som nu udgiver 5 Millioner aarlig i Hjælp til arbejdsløse, blot vilde anvende 5 Procent af de 5 Millioner til Indretning af Arbejderhaver, vilde de spare næsten den halve Udgift og derhos kjendelig hæve de Understøttede i deres egen og Almenhedens Agtelse. Ved Siden af Arbejderhaverne er der desuden saa mange Maader, paa hvilke man kan yde Hjælp mod fuld Refusion efterpaa. I Valenciennes omtales en eiendommelig Ordning, nemlig l'assistance par des petits porcs. De Arbejderfamilier med Have, som ønsker det, faar overladt en Griseunge, og erstatter Udlæget til dens Anskaffelse ved efter Slagtningen af den voxne Gris at afgive en Skinke.

I Belgien er det franske Exempel fulgt med Held og i ganske stor Udstrækning, og det endog indenfor Hovedstadens Omraade, hvor Grunden selvfølgelig er kostbar.

Omkring Berlin har Forsøg været gjorte, men uden at man har fundet sig saa tilfreds som i Frankrig og Belgien med de gjorte Erfaringer. Derimod er det gaaet bedre i Westphalen, hvor der vel ogsaa er mere Overensstemmelse med Hensyn til Forholdene i Belgien og Frankrig end i Brandenburg.

I England har man fra 1819 en Lov (Sturge Bourne's Act), der bl. a. giver Fattigforstanderen med Sogneraadets Billigelse Myndighed til at udstykke Kommunens eller dertil af private leiet Jord i Lodder til Dyrkning af arbejdsdygtige Fattigfolk. Denne Lov antages dog ikke at have haft særdeles stor Anvendelse i den her paagældende Retning.

Allotments extension act af 1882 (45 & 46 Vict. ch. LXXX) og Allotments act af 1887 (50 & 51 Vict. ch. XLVIII) paalægger Styrelserne for milde Stiftelser at udleie disses Jord i Parceller paa 1 Acre (ca. 40 Ar). Paa Andragende kan der iøvrigt under visse Betingelser kræves Tildeling af Jordlodder, om ikke paa anden Maade muligt, igjennem en Slags Expropriation fra de store Eiendoms-

besiddere. Small holdings act af 1892 (65 & 66 Vict. ch. XXXI), der har til Formaal at virke til Dannelse af smaa Selveierbrug, gaar endnu noget videre, men frembyder ligesaalidt som Lovene af 1882 & 1887 nogen Analogi med Arbeiderhaveinstitutionen. som den findes især i Frankrig og Belgien, jfr. ovenfor.

I de nordamerikanske Fristater har man derimod flere kraftige Tilløb i den Retning, dels saaledes at Kommunerne har taget Sagen op (særlig fremtrædende er Ordningen i Détroit), dels saaledes at velgjørende Selskaber enten før bestaaende eller særskilt stiftede for Øiemedet har gjort det. Hvordan Ordningen end i Enkelthederne er, har den dog altid det særegne Selvhjælpsprincip for den Arbeider, som har Evne til at ernære sig, men mangler Beskjæftigelse.

I Sverige har man gjort Forsøg med Istandbringelse af Arbeiderhaver ved Stockholm, men vistnok opgivet det paa Grund af Klimatforholdene.

I Danmark og Norge er, saavidt vides, intet i den Retning forsøgt. Arbeideres og andre Selvbyggerforeninger, som man i begge Lande har været ifærd med, har kun en ydre Lighed med de franske og belgiske Arbeiderhaver.

For den, som ønsker nærmere at sætte sig ind i den af Rivière omtalte Virksomheds Organisation, indeholder hans Skrift adskillige Oplysninger og meget fyldige Henvi-
sninger til den ikke lidet omfangsrige Literatur, som Emnet særlig i Frankrig og Belgien har fremkaldt. Om ikke netop den fremholdte Form passer fuldstændig til vore Klimatforhold her i Norden, saa er den Tanke, som ligger til Grund, international nok og uafhængig af Klimatforholdene.

Arbeiderhaverne eller andre beslægtede Bestræbelser for at lokke og tvinge de ledige Arbeiderkræfter ind paa nyttig Beskjæftigelse — for at basere Hjælpen til de fattige paa Selvhjælp er Opdragelsesmidler. De danner Udviklings-
trin i Nutidens Kamp mod Løsgjængeri og Betleri. Men

de er vel at mærke ikke noget Maal, blot en Platform for en videre Udvikling.

Paa Grund af den fremskudte Plads, der, som sagt, i Nutiden tillægges Bestræbelserne for Bekjæmpelse af Løsgjængeriet og Betleriet, har jeg troet, at ovenstaaende Linier ikke vil være Tidsskriftets Læsere uvelkomne.

And. Færden.

Kriminalvidenskabens Terminologier.

I en interessant Artikel i »*Revue pénitentiaire*« for Marts 1900 paa viser Paul Cuche de uheldige Følger af, at der mangler en fast udviklet Terminologi med Hensyn til alt det, som han med et Fællesnavn kalder »Straffettens Bividenskaber«, hvor Benævnelser som Kriminalanthropologi, Kriminalogi og Penitentiærvidenskab bruges i Flæng, og hyppig uden at den, som benytter dem, ser sig i Stand til at definere dem og afgrænse dem over for hinanden. Denne Mangel paa Klarhed i Terminologien, der altsaa atter hænger sammen med en Uklarhed om Begreberne, virker uundgaelig paa Undersøgelserne og forringer deres Udbytte og Værdi; det er hændet paa den kriminalanthropologiske Kongres i Genf 1896, at man opkastede det Spørgsmaal, om der overhovedet eksisterede en Videnskab af dette Navn!

Foruden denne Uklarhed og Vagthed i Undersøgelser og Resultater bevirker Savnet af bestemte Terminologier dernæst, at det bliver vanskeligt at skaffe disse »Bividenskaber« Anerkendelse og Stilling som virkelige Videnskaber, der doceres ved Universiteterne som Led i Studieplanen; det er klart, at herved atter lægges store Hindringer i Vejen for den videre Forskning og videnskabelige Uddybning af Emnerne, hvilket er saa meget uheldigere, som man nu til Dags er enig om at erkende disses overvejende store Betydning for Samfundskampen mod Forbrydelsen.

Og ud fra Erkendelsen af disse Omstændigheder søger Forfatteren da at fiksere en brugbar Terminologi, der kan fæstne Begreberne og bane Vejen for den videre Uddybning og Sammenstilling af Emnerne. Paa Grund af den store internationale Interesse, en saadan Fiksering har, gengives her Forfatterens Forsøg *in extenso*, blot med Udeladelse af enkelte Smaabemærkninger, særlig saadanne, der udelukkende referere sig til franske Forhold:

»Maalet for Strafferettens Bividenskaber er Studiet af de Love, der beherske Forbrydelsen, og de forskellige Foranstaltninger, der kunne iværksættes for at hemme dens Udvikling. Denne Definition viser straks hen paa en Sondring mellem to klart adskilte Grupper: de »rene« og de »anvendte« Videnskaber. De første gaa udelukkende ud paa at klarlægge og præcisere Problemets faktiske Data. De andre stræbe efter dets Løsning og staa i Afhængighed af de første, hvis Resultater og Iagttagelser de nyttiggøre og anvende til Brug for Samfundets præventive og repressive Forsvar mod Forbrydelsen.

Planen for dette Forsvar er i sine store Træk tydeligvis fælles for alle civiliserede Samfund; men Midlerne have kun relativ Brugbarhed: deres Anvendelighed kan være større i ét Land end i et andet. Det tilkommer Lovgivning og Administration at vælge dem, der synes bedst at stemme overens med Nationalkarakteren, som denne har dannet sig under Indflydelse af Ejendommelighederne ved Race, Religionsforhold, Historie, naturlige og geografiske Forhold o. s. v.

Den hele Samling af lov- og øvrighedsmæssige Foranstaltninger, der saaledes af de paagældende Statsmyndigheder ere tagne i Anvendelse som særlig egnede til i et bestemt Land og en bestemt Tidsperiode at hemme Forbrydelsen, udgør Strafferetten. Denne Definition viser straks den Hovedrolle, som Bividenskaberne maa spille ved Strafferettens Dannelselse, og gør det muligt at anvise disse forskellige Videnskaber deres indbyrdes Plads.

Det er da først og fremmest klart, at den videnskabelige Erkendelse af Forbrydelsen og Planen for dens Bekæmpelse ikke udelukkende kan søges gennem Fortolkning af Straffelove og Strafforfølgningslove. Denne Bemærkning kan synes ret overflødig i Betragtning af, at ingen har paastaaet at kunne udtømme f. Eks. det sociale og økonomiske Studium af Familieforholdene ved en Granskning af den borgerlige Lovgivnings herhen hørende Bestemmelser, eller ment, at Spørgsmaalet om Alkoholismen udelukkende skulde betragtes ud fra et fiskalt Beskatningssynspunkt. Men dog er det af tvende Grunde nødvendigt at markere den forholdsvis lille Plads, som Studiet af den positive Lovgivning bør indtage i den samlede Videnskab, der har Forbrydelsen til Genstand: dels fordi det først saa nylig er blevet eftervist, at Forbrydelsen, alt forinden den af-fødte en talrig Række juridiske Problemer, i sig selv var et frygteligt socialt og antropologisk Problem, og dels som Følge af den Mistænksomhed, hvormed denne nys-opdukkende Erkendelse blev mødt af mange som Følge af de lidt outrerede Postulater, som dens Opkomst gav Anledning til.

Disse Omstændigheder i Forbindelse med Savnet af en fast Terminologi kunne forklare, at den Dag i Dag er en rent juridisk Undervisning det eneste, som findes paa Universitetets officielle Læreprogram med Hensyn til Forbrydelsen og Kampen derimod. Og dog kan dette nok overraske, naar man betænker, hvorledes den økonomiske Videnskabs forskellige Grene i stadig stigende Grad finde Optagelse paa Programmet. Og man forstaar endelig, at dette kan bidrage til i den almindelige Bevidsthed at overdrive den juridiske Sides Betydning med Hensyn til Kriminalvidenskaben. Vi have da ogsaa for ikke at støde denne, endnu hos mange Kriminalister herskende Opfattelse anvendt Benævnelsen »Bividenskaber« for alle disse Videnskabsgrene, som Strafferetten endnu ikke har optaget i sig, uagtet denne, logisk set, kun burde være en Refleks-

virkning af dem, en Virkeliggørelse af deres Resultater. — Den givne Definition af disse Videnskabers Genstand og Rolle tillader os nu ikke blot at undersøge deres Forhold til Strafferetten, men muliggør ogsaa en Klassifikation af dem. Deres Genstand er, som sagt, Forbrydelsen selv og de til dens Bekæmpelse egnede Midler, hvilket fører til at dele dem i to Hoved-Grupper, der nu skulle analyseres nøjere.

Første Gruppe omfatter »de rene Videnskaber«. Hvis Opgave er at bestemme selve Forbrydelsens Begreb, hvilket er langt vagere, end man i første Øjeblik tror, at studere og formulere Lovene for Kriminaliteten og fremdrage de Grunde, som skabe den og begunstige dens videre Udvikling. Disse Discipliner kunne alle sammenfattes under en Fællesbetegnelse: Kriminalogi eller kriminologiske Videnskaber. Man bør vel vogte sig for at disse at forlange andet end Paavisninger, Iagttagelser og statistiske Data; man maa ikke fra dem vente praktiske Konklusioner i Skikkelse af Udkast til Straffelove eller Forslag til Omdannelse af Straffeprocessen. Med en Sammenligning fra Medicinen repræsentere de for Kriminaliteten der er en Sygdom i Samfundslegemet, Nosologien, hvis Opgave jo er at beskrive Menneskelegemets Sygdomme, deres Oprindelse og deres efter Omstændighederne normale eller anormale Forløb, men som ikke befatter sig med Læren om Helbredelsesmidlerne, hvilket overlades til Terapien. Grundlæggerne af den positive italienske Skole have imidlertid selv ikke respekteret denne specielle Betydning af Udtrykket Kriminalogi; man kan ganske vist ikke her anføre *Lombroso's »Uomo delinquente«*, hvis Titel ikke er saaledes begrænset, at man kan beklage sig over Uoverensstemmelse mellem den og Indholdet; men anderledes forholder det sig med *Ferri's »Sociologie criminelle* (jeg skal straks paavise, at Kriminalsociologi kun er en Gren af Kriminalogien) og *Garofolo's »Criminologie«* — begge disse

Værker indeholde et Kapitel om de praktiske Foranstaltninger, som den nye Skoles Teser give Anledning til.

De uheldige Virkninger af en saadan Sammenblanding gøre sig stadig gældende; det maa siges, at for Øjeblikket have Udtrykkene Kriminalogi, Kriminalsociologi, social Patologi — et Udtryk, der findes brugt hos nogle Forfattere — for en Mængde Mennesker kun en ganske vag Betydning, hvilket er ret forstaaeligt, eftersom man i en Aarrække har anvendt disse Benævnelser paa alt, hvad der ikke gik ind under Fortolkningen af den positive Ret, det juridiske Studium af Anklageregler og Straffebestemmelser. De have været Etiketter, som man paa maa og faa klistrede paa Ryggen af en Bog, naar blot den indeholdt lidt om Grundene til og Midlerne mod Forbrydelsen. Og ofte, maa det tilstaas, er Ordet Kriminalsociologi blevet plantet som en Fane for at vise, at man tog Stilling mod den klassiske Kriminalistskole, der havde Ord for systematisk at ignorere det sociale Synspunkt for Forbrydelsen, og under denne Tendestitel sammenhobedes da i malerisk Uorden en Potpourri af Kritik, Reformfordringer og statistiske Opgivelser.

Det er imidlertid vigtigt at fastsætte disse nye Videnskabers Sprogbetegnelse og frelse fra den truende Miskredit en Terminologi, som man har benyttet paa en vilkaarlig Maade, men som dog, naar den anvendes med Omtanke, bliver baade klar og praktisk. Lad os altsaa forbeholde Navnet Kriminalogi for de Videnskabsgrene, der studere Fænomenet »Forbrydelsen« i dets Aarsager og Love, og anvende en anden Betegnelse, som jeg skal angive nedenfor, paa dem, som gøre Brug af Kriminalogiens Resultater ved praktisk at organisere Kampen mod Forbrydelsen, dels ved en Reform af vore repressive Love, dels ved Skabelsen af penitentiere eller præventive Anstalter.

Ud fra denne simple Definition af Kriminalogien ses det let, at denne i Virkeligheden ikke er én Videnskab, men et helt Bundt Videnskaber. De skolastiske Filosoffer

gav den hidtil uovertrufne Definition af Videnskab: Erkendelsen af Fænomenerne gennem deres Aarsager. Kriminalologiens Opgave bestaar derfor helt og holdent i at skaffe Kendskab til Kriminalitetens Faktorer.

Disse Faktorer ere nu ganske vist i den Grad mangfoldige og indbyrdes sammenkædede, at Mængden i første Øjeblik forstyrrer Analysen. Men dog er en Klassifikation mulig, og en saadan er med Mesterhaand foretaget af en højt anset Mand af den italienske Skole, *Enrico Ferri*, der i sit Værk »*Études sur la criminalité en France de 1826 à 1878*« har delt Forbrydelsesaarsagerne i 3 Grupper: de antropologiske eller individuelle, de sociale og de fysiske. Det er ikke her Stedet til at forsvare denne Inddeling, der forekommer mig ulastelig, men jeg omtaler den som Vejledningen til den nødvendige Deling af Kriminalogien, der naturlig har forgrenet sig i lige saa mange Specialfag, som der er Grupper af Forbrydelsesfaktorer, altsaa: Kriminalantropologi, Kriminalsociologi og Kriminalfysik. Dette sidste Udtryk er endnu ikke almindelig anvendt, fordi Opmærksomheden til Dato væsentlig har været rettet paa de to andre Forgreninger, der sikkert ogsaa ere de vigtigste. Kriminalantropologi og Kriminalsociologi ere da simple Underafsnit af Kriminalogien; deres Omraader grænse op til hinanden, om man vil, men de glide ikke over i hinanden. Derfor undres man ogsaa over at se *Ferri's* »*Sociologie criminelle*« begynde med et Kapitel, der under Titlen »Kriminalantropologiens Grundsætninger« gennemgaar Forbrydermenneskets Naturhistorie, ligesom senere hen et andet Kapitel vies Spørgsmaalene om Ansvarlighed, Determinisme og Viljesfrihed. Hvad er vel dette andet end en Udvikling af visse — virkelige eller formentlige — individuelle Grunde? Og bør ikke Navnet Sociologi øjensynlig forbeholdes Studiet af de rent sociale Aarsager?

Vi kunne nu vende os til den anden Gruppe Bividen-skaber, hvis Domæne vi jo alt paa Forhaand have bestemt ved Fikseringen af den førstes Felter: det er »de

anvendte Videnskaber, de, hvis Opgave er praktisk at organisere Kampen mod Forbrydelsen ved at drage Nytte af Kriminalologiens Resultater og den eksperimentale Iagttagelse af de sociale Forsvarsmidler, der alt ere i Brug i de forskellige Lande.

Ogsaa denne Gruppe kan bringes ind under en Fællesbetegnelse, nemlig Kriminalpolitik, et Udtryk, der allerede i flere Aar er blevet anvendt i Tyskland, hvor *v. Liszt* har givet det Borgerret (*Lehrbuch des Deutschen Strafrechts 1899, S. 2*). Dette Udtryk bør modtages med Velvilje, om man vil undgaa uheldige Sammenblandinger som de ovenfor anførte. Man vil af den forudgaaede Definition se, at vi aabne Kriminalpolitikken en umaadelig vid Mark, idet intet, der angaar Forbrydelsens Forebyggelse eller Undertrykkelse, ligger udenfor: Indskrænkninger i Pressefriheden for den offentlige Morals Skyld, Kampen mod Uorden paa Gaderne, Regulering af Prostitutionen, enhver Form for Kamp mod Alkoholismen, Organisationen af Hjælp til Arbejde, Oprettelsen af gratis Fæstekontorer — alle disse præventive Virksomheder høre til Kriminalpolitikken med samme Føje som Studierne over Strafanstalter, Deportation eller Dødsstraf.

Vi tage herved Afstand fra den Definition, som *v. Liszt* giver af Kriminalpolitikken, og som lyder saaledes: »en systematisk Udvikling af de Principper — grundede paa Studiet af Forbrydelsens Væsen og Aarsager samt Straffens Anvendelse og Virkninger — hvorefter Retsordenen forsvares eller bør forsvares mod Forbrydelsen ved Hjælp af Straf og andre lignende sociale Institutioner«. Vi mene, at denne Definition er for snæver, først fordi den kun taler om Retsordenen, medens der her bør tales om Samfundsordenen i videste Forstand, saa vist som der er Faktorer — Alkoholismen f. Eks. — der virke uden for Retsreglerne, ikke imod dem; og dernæst, fordi den synes at indsnævre Kriminalpolitikkens Felt til Repressionen alene; saaledes forstaar i det mindste jeg Ordene »Straf og andre

lignende sociale Institutioner«. Men Kriminalpolitikken Horisont er i Virkeligheden anderledes vid. Det drejer sig her om Kampen mod Forbrydelsen: hvorfor da vælge ud blandt Kampmidlerne, hvorfor udsondre de repressive Foranstaltninger — i Forbigaaende sagt: de mindst virksomme af alle — og erklære kun dem for Genstand for Kriminalpolitikken? Hvad da med Hensyn til alle de andre, dem, som *Ferri* kalder »Straffesurrogater«? Hvor skal man da studere dem? Det maatte da være under den vage og ubestemte Disciplin »sociale Spørgsmaal«.

Kriminalpolitikken kan betragtes som en Tvillingsøster til den økonomiske Videnskab: denne studerer Midlerne til at sikre Borgernes — og specielt Arbejderklassens — materielle Lykke, medens hin beskæftiger sig med deres moralske Velfærd. Man maa derfor erkende dens Kompetence med Hensyn til alt, hvad der kan sigte mod dette Maal, hvor forskellige og brogede Studieobjekterne end kunne være. Det er i øvrigt let at klassificere disse ved en Sondring, vi allerede have antydet. Ved Fængslets Port mødes to Strømme: de, som gaa ind, og de, som gaa ud; hele Kriminalpolitikken gaar da ud paa at hindre de første fra at komme ind og de sidste fra at vende tilbage, og denne Iagttagelse er Grundlaget for en Hovedadskillelse mellem to Arter af Institutioner og Forholdsregler, de præventive og de repressive. Denne Distinktion er allerede gammel, og det vilde være møjsommeligt og uden videre Nytte at forsøge efter, hvem der først har formuleret den. Den har vokset sig stille frem, under det nedslaaende Indtryk af Straffenes stigende Utilstrækkelighed, tilfulde bevist gennem Kriminalstatistikken; man har da sagt til sig selv, at den bedste Maade at slaa Bom for Kriminaliteten var at forsøge paa at udtørre dens Kilder, fremfor saa nogenlunde at undertrykke dens Udslag fra Dag til Dag. Fra denne Betragtning udspringe alle Forsøgs- og Hjælpeinstitutioner, alle de ædle Forsøg paa at hæve Børnenes Moral, genopbygge Familiearnen, standse Alkoholismens

Fremskridt og udrive fra Tiggernes og Vagabondernes Legioner dem, som kun tilfældig ere komne ind i Geledderne. Paa dette Præventionens ubegrænsede Terrain have gode og daadskraftige Mennesker begyndt at bygge, uden en paa Forhaand afgrænset Plan og uden videnskabelig Metode, i Kraft af deres Hjerters Drift og Nødstilstandens drivende Krav. Deres Gerning har ikke blot naaet at hindre Nød og forebygge Fald; den har ogsaa vist os, at der eksisterer en præventiv Videnskab eller — om man foretrækker dette Udtryk — en præventiv *Kunst*, som, uden endnu fuldt at beherskes af Systemer og Principper, allerede har opnaaet tilstrækkelig Fasthed til at fortjene Plads som en bestemt Gren i Kriminalvidenskabens Litteratur og Undervisning.

Repressionen som Videnskab har derimod en lang Fortid bag sig, ganske naturlig, da Tanken om at revse en Fejl altid opstaar før Tanken om at forebygge den. Ved at se Forbrydelsernes Tal vokse har man tænkt sig, at Revselsen var uheldig ordnet, og man har søgt at bekæmpe Recidivet gennem en bedre Ordning af Straffesystemet. Først da man fik Øje for disse Anstrengelsers næsten fuldstændige Resultatløshed, kastede man Blikket højere op og længere tilbage, idet man besluttede at kæmpe direkte mod de ondartede Kræfter, de lønlige, opløsende Energier, hvis Resultat Forbrydelsen er. Saaledes forstaar man, at Præventionen er i sin Opvækst, medens Repressionen alt er naaet til Modenhed og er Genstand for en fri Undervisning, om end heller ikke den er optaget paa Universitetsprogrammerne. I Frankrig kaldes denne Disciplin for Penitentiærvidenskab, andre Steder benævnes den ofte med det mere omfattende Udtryk Penologi; den første Betegnelse kan meget godt bevares, naar man anvender den i vid Forstand og ikke indskrænker den til det specielle Spørgsmaal om Ordningen af de langvarige Frihedsstraffe; Penitentiærvidenskaben skal altsaa omfatte Studiet af alle repressive Kampmidler mod Forbrydelsen — Dødsstraf, Straffekolonisation, Fængsel, Bødestraf o. s. v.

Hermed er dette Forsøg paa at fastslaa en Terminologi ført til Ende. For Oversigtens Skyld kan det maaske være praktisk at stille Resultatet op som et Skema:

Strafferettens Bividenskaber.

Rene Videnskaber:	}	I. Kriminalantropologi: Studiet af de individuelle Faktorer.
Kriminalogi.		II. Kriminalsociologi: Studiet af de sociale Faktorer.
Omraade: Undersøgelsen af Kriminalitetens Love og Faktorer.		III. Kriminalfysik: Studiet af de fysiske Faktorer.
Anvendte Videnskaber:	}	I. Præventionsvidenskab.
Kriminalpolitik.		II. Repressionsvidenskab, Penologi eller Penitentiervidenskab.
Omraade: den systematiske Organisation af Kampen mod Forbrydelsen.		

Strafferet.

Omraade: Det rent juridiske Studium af den positive Lovgivnings Ansvarsregler og Straffebestemmelser.

Saa vidt Mr. *Cuche's* Artikel. Der kunde spørges om Omraadet og Pladsen for endnu en ny Gren, nemlig Kriminalistikken, Læren om »die Realien des Strafrechts«^{*)}, hvis Maal er at udvikle Grundsætninger, Hjælpemidler og Fremgangsmaade ved Konstateringen af, om, hvorledes og af hvem en Forbrydelse er begaaet, og som det altsaa navnlig for Politimyndighederne, høje og lave, og Undersøgelsesdommeren er nødvendigt at være inde i. Dette er maaske ikke saa meget en Videnskab, som en praktisk Kunst, der ikke egner sig til Lærefag i en akademisk Undervisning og allerede af den Grund ikke har Krav paa Plads i ovenstaaende Skema. Men Grænsen mellem Kunst og Videnskab er paa dette Punkt yderst

^{*)} Hanns Gross: Handbuch für Untersuchungsrichter. S. IV.

vag; man vil f. Eks. vel næppe frakende et Værk som Dr. Hanns Gross: »Handbuch für Untersuchungsrichter« Prædikatet videnskabelig. Det synes da naturligt at give denne Videnskab Plads blandt Bividenskaberne i Gruppe B II, som Led i Repressionen, for saa vidt man ikke foretrækker at holde den ganske uden for dette Skema og anvise den Plads som Bividenskab til Kriminalprocessen.

Olaf Haack.

Peter Herman Emil Soelberg.

24 Septbr. 1887. — 29 Maj 1901.

Ingen Fængselsmand i Norden, der har kendt ham, vil være i Tvivl om, at vi i ham har mistet en fremragende Kollega.

Der er for nylig i dette Tidsskrift*) i Anledning af hans 25 Aars Jubilæum som Fængselsdirektør gjort Rede for hans Livs og hans Gernings ydre Omrids; her skal derfor kun mindes om, at han i sin 38 Aars Fængselsvirksomhed efterhaanden har været knyttet til Bodsfængslet, til Gjøviks Distriktsfængsel og Arbejdsanstalt, til Kristianssands og Kristianias Tugthus, til Strafanstalten for Kvinder i Kristiania, til Trondhjems Tugthuse og endelig fra 1888 til Akershus Strafanstalt.

Det, der gjorde ham til en fremragende Fængselsmand, var imidlertid ikke alene hans administrative Dygtighed, hans Arbejdsiver og Initiativ over for de mange ny og vanskelige Opgaver, der stillede ham, men det var først og fremmest det, at han var en Personlighed med en rig og selvstændig menneskelig Udvikling, der prægede hele hans Færd i og uden for hans Virksomhed. Derfor kunde han forstaa sine Fanger og tale med dem som Menneske med

*) Bd. XXII Side 295 ff.

Menneske uden at behøve at frygte derved at sætte noget til af den ydre Respekt, som den ringere Mand ængstlig vaager over, derfor kunde han i Sandhed individualisere og gaa uden for Reglementernes slagne Landevej, naar han traf Personer, der maatte søges ad stejle og krogede Stier, og af dem findes der mange i Fængslerne.

Skønt en ideelt anlagt Natur var han dog langt fra af dem, hvem Idealiteten holder svævende i Skyerne; han var tillige en praktisk Mand med aabent Blik for de smaa Tings Magt og de ydre Forholds Betydning i Livet som i Fængslet og utrættelig i sin Stræben efter at faa det bedst mulige ud af givne Forhold, selv om disse vare saadanne, at de fleste vilde have tabt Modet og ladet alt gaa sin skæve Gang.

Stor og beundringsværdig var ogsaa hans Hengivelse i sit Kald, den, som ikke Aarene eller Skuffelserne eller Sygdommen kunde svække. Jeg kender ham mest fra et længere Samvær ved et norsk Badested i 1899, da han saa at sige daglig kæmpede med Døden. Under slige Forhold koncentrerer de flestes Tanker sig om deres eget Jeg, men saaledes var det ikke med ham. Han talte altid helst om den Gerning, der havde fyldt hans Liv, og som han ikke vilde bytte med nogen anden paa Jorden, han huskede og dømte strengt om sine Misgreb og troede sig langt fra færdig med at lære; derfor kunde han belære uden at docere, derfor kunde han taale Modsigelse uden at føle sig fornærmet. Han haabede endnu dengang at skulle kunne tage Del i det store Arbejde, der forestaar paa Fængselsvæsenets Omraade i Norge, hvor man sikkert vil komme til at føle Savnet af hans rige Erfaring.

Til at nedlægge denne i Skrifter følte han aldrig nogen stærk Trang, og det er derfor kun lidet, nærværende Tidsskrift har indeholdt fra hans Haand.

I Forhandlingerne i norsk Kriminalistforening, af hvis Bestyrelse han var Medlem, deltog han derimod til det sidste med vægtige Indlæg.

S. Grundtvig.

Litteratur og Statistik.

Sveriges fångvård år 1899.

Af fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1899 framgår, att antalet straffanstalter i riket under nämnda år utgjorde 55. Af dessa voro 46 enrumsfängelser (med sammanlagdt 2,602 ljusa och 98 mörka celler), 3 centralfängelser för män, ett centralfängelse för kvinnor, 4 centrala arbetsanstalter för män och en central arbetsanstalt för kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 3,182 och vid dess slut 3,022; tillkomne under året voro 23,344 och afgångne 23,504. Af de vid årets slut kvarvarande voro 261 tilltalade för brott, 1,494 voro straffarbetsfångar, 235 dömde till urbot a fängelsestraff, 269 till fängelsestraff i saknad af tillgång till böter, 34 häktade för lösdrifveri och 729 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro vid årets slut kvarvarande 154 lifstidsfångar, och af de återstående voro 599 dömde öfver två år och 741 till två år och derunder. De senaste tio åren förete en ej obetydlig minskning i straffarbetsfångarnes antal. Under sista tioårsperioden 1890—1899 har nemligen antalet fångar af nämnda slag minskats med 596, deraf med 87 på lifstiden och 509 på viss tid dömde.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne

straffarbetsfångar utgjorde för berättelseåret 31.9 samt för tioårsperioden 1890—1899 32.1. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återföllö år 1899 37% män och 39.8% kvinnor samt under nyssnämnda tioårsperiod i genomsnitt 36.4% män och 35.7% kvinnor.

Af de under året nykomne voro 1.564 (1.394 män, 170 kvinnor) dömde till straffarbete från 2 månader till och med 2 år; dömde från 2 till och med 4 år voro 144 (113 m., 31 qv.), från 4 till och med 10 år 35 män och öfver 10 år på viss tid 1 man.

Af lifstidsfångarne voro under året nykomne 4 (2 m., och 2 qv.), och af de vid årets slut kvarvarande 154 (112 m., 42 qv.) hade 8 (7 m., 1 qv.) förut hållits till straffarbete på lifstiden men blifvit benådade.

Hela antalet gemensamhetsfångar i rikets straffängelser utgjorde vid 1899 års utgång 274 (231 m., 43 qv.).

Antalet fängelsefångar utgjorde under år 1899 17.683 (16.699 m., 984 qv.), deraf 1.276 (1.198 m., 78 qv.) undergingo urbota bestraffning och 16.407 (15.501 m., 906 qv.) förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomna urbota fängelsefångar voro 1.078 (1.013 m., 65 qv.) och bötesfångar 16.058 (15.160 m., 893 qv.). Den förstnämnda kategorien företer sedan år 1890 en ökning af 336 (314 m., 22 qv.) och den sistnämnda af 1.268 (1.140 m., 128 qv.).

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2.017 personer, af hvilka 837 komma på Stockholms stad och 1.180 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1899 års slut till 729 (534 m., 195 qv.). Under året nykomne voro 1.101 (741 m., 360 qv.), af hvilka 1.078 (728 m., 350 qv.) voro dömda enligt lösdrifverilagen och 23 (13 m., 10 qv.) enligt fattigvårdsförordningen.

Af nykomne straffarbetsfångar i förhållande till folk-mängden i riket kommo år 1890 30 på 100.000 inv. och år 1899 35 på 100.000 inv. Beträffande nykomne tvångs-

arbetsfångar var samma förhållande år 1890 23 på 100.000 inv. och år 1899 21 på 100.000 inv.

Af de under året nykomne straffarbetsfångarne voro 12 (9 m., 3 qv.) ådömde förlust af medborgerligt förtroende för alltid och 1.109 (981 m., 128 qv.) på viss tid. Bland de brott, för hvilka de under året å fängelserna intagne personer blifvit dömda till straffarbete, märkas 1,773 fall af stöld, 65 af mened och förfalskningsbrott, 50 af barnamord, 43 af dråp, 24 af mordbrand och annan skadegörelse å egendom och 5 af mord. De för undergående af urbota fängelsestraff insatte personer voro bland annat dömda för misshandel (347 fall), brott mot offentlig myndighet (168), snatteri (114) och stöld (92). Af yngre ålder än tjugu år voro vid årets slut kvarvarande 122 (109 m., 13 qv.) straffarbetsfångar och 31 (20 m., 11 qv.) tvångsarbetsfångar.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straffanstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar, som ålades fångpersonalen vid läns- och kronocellfängelserna till 210, af hvilka 18 bestodo uti inneslutning i mörk cell, 197 uti mistning af sängkläder och 4 i varning. De flesta af dessa bestraffningar voro ålagda för trots, våld eller ohöflighet mot bevakning (19), för olydnad och oskickligt uppförande (21), för okynne och missvård af fängelsets tillhörigheter (59) samt för olofligt meddelande med medfånge (84). De straffades antal utgjorde 14.1% af det i dessa fängelser förvarade medeltalet fångar. Under året begingos vid förenämnda fängelser 4 sjelfmord, medels hängning, hvarförutom 4 försök till sjelfmord föröfvades. Rymningar företogs från tre fängelser och rymningsförsök från ett fängelse.

Vid straffängelserna för män ålades fångpersonalen 50 bestraffningar, hvaraf 3 bestodo i prygel, 3 i mörk cell, 8 uti mörk cell i förening med ljus cell, 2 uti ljus cell dels med, dels utan arbete, 2 uti ljus cell utan arbete, 28 uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder, 4 uti ljus cell med arbete. De vanligaste anledningarne till bestraff-

ning voro förseelser mot bevakning (6), trots, olydnad m. m. (18), oskickligt uppförande (2), lättja (5), olofligt innehavande af gods och penningar (5) samt kommunikation med medfånge (4). Procenten af antalet straffade i förhållande till medeltalet fångar utgjorde 6.5. Något själfmord föröfvades ej vid ifrågavarande fängelser. En rymning egde deremot rum från centralfängelset å Nya Varfvet.

Vid straffängelset för kvinnor i Göteborg undergingo 2 personer, eller 4°/_o af medeltalet fångar bestraffning bestående uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder. Besträffningarna voro ålagda för sturskhet mot bevakning samt för våld mot kamrat.

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män var 119 eller 17.5^o/_o af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (i 10 fall), ljus cell utan arbete (21), ljus cell med arbete (5) samt ljus cell i förening med mistning af sängkläder (78). Besträffningarna voro bland annat ålagda för förseelser mot bevakningen (23), olydnad och oskickligt uppförande (27), kif och slagsmål med kamrat (23), oljud och störande af ordningen (15) samt lättja eller vägran att förrätta ålagdt arbete (19). Sjelfmord eller försök dertill förekom ej under året vid dessa anstalter.

Vid arbetsanstalten för kvinnor fingo under året 50 personer eller 32.7^o/_o af medeltalet fångar vidkännas 58 bestraffningar bestående uti ljus cell dels med dels utan arbete (2), ljus cell utan arbete (4), och ljus cell i förening med mistning af sängkläder (52). Förseelserna voro bland andra trots, olydnad och vildsint uppförande (10), ohöflighet mot bevakning (6), fusk i arbete (3), svordom, oljud och oansändigt uppförande (12), gräl med och våld å medfånge (13), olydnad, trots och arbetsvägran (4), oloflig och osedlig brefskrifning till annan fånge (4).

Vid de centrala straff- och arbetsanstalterna utgjordes under år 1899 sammanlagdt 393.612 dagsverken, deraf med inkomst 293.029 och utan inkomst 100.583. Hindrade voro 106.211 dagsverken. De manliga fångarne sysselsattes

förnämligast med väfnad, stenhuggeri, skrädderi, skomakeri, snickeri, korgmakeri, förfärdigande af papperspåsar, smide och borstbinderi; de qvinliga med tillverkning af trikärbeten, sömnad, strumpstickning och tvätt.

Vid läns- och kronohäktena utgjordes under berättelse-året tillsammans 391.125 dagsverken; icke utgjorda dagsverken uppgingo till 140.529. De flesta utgjorda dagsverken komma på förfärdigande af tändstickslådor, skrädderi- och sömnadsarbeten, skomakeriarbeten, korgmakeriarbeten, fjäder- och dunspritning, rensning af säd, bönor m. m., strumpstickning, borstbinderi, drefredning samt förfärdigande af papperspåsar.

Beträffande religions- och skolundervisningen vid rikets fängelser ingingo under år 1899 meddelanden om, att två till fängvårdsanstalt ankomne fångar saknat all kunskap i kristendom och innanläsning. Kristendomskunskapen hos de vid årets slut kvarvarande var god hos 18°/_o, försvarlig hos 65.2^o/_o, ringa hos 16.5^o/_o och saknades alldeles hos 0.3^o/_o.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomna uppgifter 74.8^o/_o manliga och 13.9^o/_o qvinliga straffarbetsfångar samt 68.0^o/_o manliga och 10.5^o/_o qvinliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före brottets begående varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöles 1123 från fängvårdsanstalterna frigifna personer under stöd af fängvårdsföreningar, fängelseförvaltningen eller enskilde och kommuner.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fängvårdsanstalter utgjorde vid 1899 års utgång 346.566 kronor 91 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af högst 175. Antalet underhållsdagar för dessa barn uppgick till 53.538, utvisande ett medeltal af 147.

Sammanlagda beloppet af de under året frigifnes vid frigifningen i postsparbanken inestående premiemedel

utgjorde 17.784 kronor 33 öre. Af dessa medel förverkades genom återfall 583 kronor 65 öre, som tillfölla anslaget till fångars vård och underhåll.

Beträffande helsovården vid rikets fängelser visar år 1899 en sjukprocent af 3.⁸⁵ mot 3.⁸² under tioårsperioden 1890—1899. Med undantag af influensa förekommo epidemiska sjukdomar endast i spridda fall. För sinnessjukdomar vårdades 53 individer (1898: 52). Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 0.⁸⁵. År 1898 uppgick den till 1.⁰⁹ och under tioårsperioden 1890—1899 till 1.⁰⁸ Dödsorsakerna voro i de flesta fall bröstsjukdomar.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1899 till 1.737.408 kronor 62 öre, hvilken summa öfverstiger den från föregående året med 30.376 kronor 41 öre.

Arbetsinkomsten uppgick år 1899 till 84.659 kronor 02 öre (mot 83.406 kronor 97 öre år 1898). Dagportionen kostade i medeltal 32.²⁷ öre (mot 30.⁹⁷ öre under år 1898).

Albert Montgomery.

Dr. Paul Winge: Den norske Sindsygelovgivning. Kristiania 1901.

W. gennemgaar og komenterer i sin nye store Bog, der er udgivet som Universitetsprogram af det akademiske Kollegium, den norske Sindsygelovgivning i 15 Forelæsninger, af hvilke de første 11 ere holdte ved Universitetet i 2det Halvaar 1900, medens de 4 sidste ere føjede til senere. Under sin Syslen med Forarbejderne til den Afhandling om den administrative Behandling af den sindssyge Lovovertræder, som W. bebudede i sin i 1896 udgivne Bog: Den retsmedicinske Undersøgelse af den sindssyge Lovovertræder, er han kommen til den Erkendelse, at der som nødvendig Forudsætning for en saadan Afhandling forud maatte gaa en Oversigt over Lovgivningens Stilling til den ikke forbryderske sindssyge. Som Resultat

af denne Erkendelse foreligger nu en særdeles nyttig og vejledende Bog, idet W. under sin Omtale af den norske Sindsygelovgivnings Bestemmelser faar Lejlighed til indgaaende at behandle alle de den sindssyge vedrørende Forhold. Han omtaler saaledes først, hvorledes Sindsygdом medfører, at den syges Stilling bliver en særlig og kan nødvendiggøre en Frihedsberøvelse, giver derpaa en historisk Oversigt over Opfattelsen af Begrebet Sindsygdом, over Udviklingen af det nu bestaaende psykiatriske System og over hvorledes man i de forskellige Tider — og særlig i Norge — har opfattet Spørgsmaalet om den sindssyges strafferetlige Ansvar og hans civilretlige Stilling (Umyndiggørelse, Internering etc.). Dernæst behandler W. under stadig Henvisning til den norske Sindssygelov af 17de Aug. 1848 og Sammenligning med Forholdene i andre Lande, Spørgsmaalene om Sindssygeanstaltens Indretning og Ledelse, Indlæggelsen i og Udskrivningen af Anstalten, Nødvendigheden af et Kriminalasyl, Tvangsindlæggelsen, Familieplejen af Sindssyge, Forsorgen for fattige Sindssyge og Observationsindlæggelsen. Endelig indeholder den sidste Forelæsning en Kritik af den norske Sindssygelov, som W. ikke ønsker væsentlig forandret men suppleret med en Lov angaaende den psykiatriske Observation og en, der ordner den administrative Behandling af de sindssyge Lovovertrædere.

Dr. Winge har megen Ære af sin Bog, som overalt bærer Præg af hans store Belæsthed og udmærkede Fremstillingsevne. Danske Læsere ville med særlig Interesse læse, hvad han skriver om Anbringelsen af de sindssyge Forbrydere, nu da Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Kriminalasyl endelig er begyndt at blive aktuelt herhjemme. Men iøvrigt er Bogen i sin Helhed saa underholdende og belærende, at den med lige Udbytte vil kunne læses af Jurister og Læger — hvortil den ogsaa er bestemt.

Christian Geill.

Sindssyge Forbrydere og Kriminalasyler.

Paa Dansk Kriminalistforenings Møde 1900 var som bekendt Spøgsmaalet om Kriminalasyler under Behandling. Vistnok til Overraskelse for Adskillige viste der sig blandt Psykiatrikerne en ikke ringe Uvilje mod Oprettelsen af saadanne Asyler, og under Indtrykket heraf blev Diskussionens Resultat ret negativt, idet den vedtagne Resolution intet udtalte om Hovedpunktet, Kriminalasylers Ønskelighed eller Forkastelighed. Vi ved altsaa herefter, at det ikke nytter at paakalde Lægerne, hvis vi ønsker at faa et Kriminalasyl indrettet, men hermed er jo Sagen ingenlunde afgjort. Hvad man ikke kan kræve af medikale Grunde, kan jo være i aller højeste Grad nødvendigt af sociale Grunde, og saaledes er formentlig Forholdene i Øjeblikket.

Allerede under Forhandlingerne paa Kriminalistmødet fremhævedes det fra flere Sider og fremdroges der praktiske Eksempler paa, at de straffuldbyrðende Myndigheder ofte var i stor Forlegenhed, naar det gjaldt om at anbringe disse sindssyge Forbrydere som ere frifundne, men som skulle »sættes i Forvaring« eller med Hensyn til hvem der »af Øvrigheden skal træffes passende Sikkerhedsforanstaltninger«, som den nyere Formulering hedder. Og de Vanskeligheder, som herskede i 1900, ere sandelig ikke mindre i 1901, hvor et i Praksis indtruffet Tilfælde har kastet et endnu skarpere Lys over de bestaaende Mangler, end de

paa Kriminalistmødet fremhævede var i Stand til. Det er dette Tilfælde og dets Konsekvenser, som her særlig skal fremdrages.

Hvorledes er nemlig Øvrighedens Stilling overfor disse Personer, der som farlige for Samfundet, men utilregnelige, skal uskadeliggøres? Ja man kunde jo tænke sig, at de kunde anbringes hos Slægtninge, der vilde garantere for dem, men saadanne findes kun sjældent; i Praksis har vistnok endnu ingen været anbragt saaledes. Da Fattigvæsenet ikke vil have med dem at gøre, og man jo heller ikke kan anbringe dem paa en øde Ø, er der i Virkeligheden kun to Alternativer, der frembyder sig: Fængselet eller en Sindssygeanstalt. Det første af disse Alternativer er i og for sig det, som bedst opfylder Dommens Bestemmelse om Sikkerheden, men volder derimod humane Betæneligheder af den stærkeste Art. For Samfundet i Almindelighed vil det sikkert staa som en overmaade oprørende Tanke, at ulykkelige sindssyge Personer, der i deres Sindssyge have begaaet Forbrydelser, skulle tilbringe Resten af deres Liv indenfor Fængselsmurene; fra et penitentiært Standpunkt er det ganske i Strid med Straffelovens Forskrifter, hvorefter $3\frac{1}{2}$ Aar er Maksimum af den Tid, i hvilken en Person kan holdes i Celle, at lade de her omhandlede Domfældte eventuelt tilbringe hele deres Liv paa denne Maade, og fra et lægevidenskabeligt Standpunkt er det en given Sag, at det er den aller uheldigste Behandlingsmaade for det paagældende Individ selv i Aarevis at være henvist til sit eget sindssyge Selskab inden 4 Vægge; en Forværrelse af den paagældendes Helbredstilstand vil vistnok altid indtræde, og en fuldstændig Nedbrydelse kan med god Grund i mange Tilfælde befrygtes.

Tilbage bliver som sidste Alternativ Anbringelse paa en Sindssygeanstalt. Men nu begynder Vanskelighederne. Ganske vist ikke naar Domfældte er hjemmehørende i København; da aabnes St. Hans Hospital for ham. Heller ikke synes det efter et nys passeret Tilfælde at dømme, at skulle

volde særlige Vanskeligheder, naar Domfældte er Udlænding, og Dommen er falden i Kbhvn. — ogsaa i det nævnte Tilfælde er det lykkedes at faa Vedkommende anbragt paa St. Hans Hospital. Men i alle andre Tilfælde begynder nu en Tiggergang fra Anstalt til Anstalt; overalt lyder Svaret: Alt optaget — ingen Plads i en overskuelig Fremtid, i bedste Tilfælde ledsaget af et Tilbud om Optagelse paa Ekspectanceliste, hvor Vedkommende kan forblive et Par Aar. Vi betvivler ikke, at Forholdene nødvendiggøre dette afvisende Svar, og at vore Domfældte forsaavidt ikke er værre stillede end alle andre sindssyge Patienter. Men at det er ganske særlig uheldigt, at de, hvem Samfundet ved sine officielle Organer har erklæret farlige for den offentlige Sikkerhed, og som kun kan og bør være paa offentlig Anstalt, her skal dele Skæbne med alle og enhver, som af rene Hensigtsmæssighedshensyn ønskes anbragte der af Familie og Paarørende, maa dog vist enhver indrømme. Det var disse Vanskeligheder, som man paa Kriminalistkongressen særlig beskæftigede sig med, og hvor navnlig et enkelt Tilfælde blev fremdraget, som senere, efter at den sædvanlige Tiggergang var endt, afgjordes ved et justitsministerielt Magtbud, i Følge hvilket Vedkommende anbragtes paa en af Statsanstalterne. Der var da atter Fred i Landet. Vel vidste man, at Betryggelsen for den offentlige Sikkerhed ikke var den bedste paa vore Sindssygeanstalter, — heller ikke paa St. Hans Hospital —, idet Sindssygeanstalterne ikke er eller bør være indrettede efter Fængselsprinciper, men man trøstede sig med, at Undvigelse dog kun havde Udsigt til at være kortvarige, at man i Paagrøbelsestilfælde altid kunde aflevere Vedkommende paany til den paagældende Sindssygeanstalt, og at man dør vilde gøre det yderste, for at Undvigelse ikke skulde gentage sig.

Alle disse Trøstegrunde er imidlertid nu ved et for kort Tid siden passeret Tilfælde fuldstændig tilintetgjorte.

Hermed hænger det saaledes sammen. En Person,

som ved Kriminalretsdøm af $1\frac{1}{2}$ 1900 var dømt til at sættes i Forvaring, var anbragt paa en af Statsanstalterne. Herfra undveg han efter nogen Tids Forløb, men blev faa Dage efter paagreben og atter anbragt samme Sted. I Januar d. A. undveg han paany, og blev nu først paagreben i Juni Maaned. I Mellemtiden havde han begaaet en Mængde Indbrudstyverier rundt omkring i Landet — det var under Udførelsen af et saadant, at han paagrebtes —, og synes endog som moderne *globetrotter* at have været en Svip over Atlanterhavet, i Amerika, hvor han havde set Lejlighed til at begaa et større Pengetyveri. Da hans Identitet med den undvegne Sindssyge var konstateret, søgtes han paany afleveret til vedkommende Anstalt, men nu lyder som Svar herfra det velbekendte: Alt optaget — ingen Plads i en overskuelig Fremtid. Et Forsøg paa atter at fremkalde et ministerielt Magtbud strander, Tiggergangen fra Anstalt til Anstalt staar endnu tilbage, selvfølgelig med det sædvanlige Resultat, og der er da ingen som helst anden Udvej end at beholde Staklen i Fængselet — uagtet der foreligger Lægeerklæring om, at Fængselsopholdet netop er særlig uheldigt og ulykkebringende for denne Fange.

At disse Tilstande med et mildt Udtryk ere lidet tilfredsstillende, kan ikke bestrides, og for Øvrigheden, som har Ansvaret, og som nu til Vanskelighederne ved at faa anbragt de nye domfældte kan forvente at faa lagt Vanskelighederne ved Anbringelsen af samtlige allerede engang anbragte, efterhaanden som de undvige, er Forholdet ved at blive rent ud utaaleligt.

Thi hvorledes stiller Sagen sig?:

1. For alle ikke i København hjemmehørende Indlændinge er det forbundet med de største Vanskeligheder at faa dem anbragte paa en Sindssygeanstalt.

2. Lykkes det at faa dem anbragt, er den herved opnaaede Sikkerhed for Samfundet ikke betryggende, idet de jævnlig undviger.

3. Naar saadan Undvigelse sker, er alle overvundne

Vanskeligheder til ingen Nytte, og vi begynde for fra med Vanskelighederne under Nr. 1.

Er det ikke Sisyfos og hans Sten om igen? Og er det ikke en baade mod den sunde Fornuft og al Humanitet stridende Udsigt, at Fængslerne som Følge af det anførte efterhaanden ville blive belagte med en fast Stok af sindsyge Forbrydere, der passer ligesaa daarligt for Fængslet, som Fængslet for dem, og hvis Tilstand derfor stadig forværres?

Ganske anderledes vilde Sagen stille sig ved Oprettelsen af et tilstrækkeligt stort Kriminalasyl. Man vilde da altid vide, hvor man skulde anbringe de sindssyge Forbrydere, Anbringelsen vilde frembyde fornøden Sikkerhed for Samfundet og den tilbørlige psykiatriske Behandling af Patienten. Undvigelserne vilde ikke kunne antages at blive stort hyppigere end fra Strafanstalterne, og i Paagrøibesstifælde vilde Tilbagetransporten foregaa uden mindste Vanskelighed. Det forekommer os, at Samfundssikkerheden og Humaniteten i Forening saa bydende kræve denne Foranstaltning, at de medikale Betæneligheder, hvorom der jo heller ikke paa nogen Maade hersker Enstemmighed blandt Psykiatrikerne, maa vige fra Spørgsmaalet: Om? til Spørgsmaalet: Hvorledes? og herom vilde det ganske sikkert nok lykkes at skaffe Enighed.

At Domstolene efterhaanden ere komne til mere og mere at gøre Brug af Sikringsretten overfor afsindige Forbrydere i Stedet for blot at frifinde dem og dermed lade dem gaa for Lud og koldt Vand med Vejen aaben til stadig nye Forbrydelser, mod hvilke Samfundet staaer magtesløst, har sikkert af alle, som har fulgt disse Forhold, været hilst som et væsentligt Fremskridt baade for Samfundet og for de paagældende ulykkeligt stillede Personer selv. Men saalænge Samfundet ikke er i Besiddelse af noget passende, betrygget Anbringelsessted for de saaledes dømtte, vil det Plus for Almensikkerheden, som herved skulde vīndes, i mange Tilfælde kun blive købt paa Bekostning af den mest elemen-

tære Humanitet eller være et Slag i Luften — to lige uheldige Alternativer.

Det er derfor vort Haab, at Spørgsmaalet Kriminal-
asylor atter maa blive taget op. Maaske vil det alt paa
det forestaaende Kriminalistmøde kunne lykkes atter at
slaa til Lyd for Sagen, denne Gang set fra en social
Synsvinkel. Men Statsmagtens Indgriben bør under alle
Omstændigheder ikke lade vente for længe paa sig. Som
Sagen nu staar, maa det haabes, at den ikke længe bliver
staaende.

Aug. Goll.

Forskellige Meddelelser.

Om Forsorg for Straffangers Familie.

Fængselselskaberne i Danmark og de fleste andre Lande har hidtil indskrænket sig til paa forskellig Maade at yde Fangerne selv Hjælp til efter Løsladelsen atter at faa Foden indenfor det hæderlige Samfund.

I Berlin har man imidlertid for nylig under det der eksisterende Fængselselskabs Virksomhed sat Kraft ind paa den alt i Selskabets oprindelige Statutter for 1828 planlagte, men før saa godt som slet ikke gennemførte Opgave at yde Hjælp til Fangerens Familie, medens disse udstaa deres Straf, idet man med dette Maal for Øje har dannet en særlig Afdeling inden for Selskabet.

Denne vil fra Strafanstalterne modtage Fortegnelse over de Fanger, som har Familie, hvis Forsorg paahviler dem, og som maa antages ved Forsørgerens Fraværelse at være bleven bragt i Nød. Afdelingens Medlemmer skal derefter træde i personlig Forbindelse med Familien, sætte sig ind i dens Forhold, undersøge dens Trang og Værdighed og bistaa den med Raad og Daad paa den efter Omstændighederne formaalstjenlige Maade. Særlig nævnes Hjælp til Arbejde for de voksne og til Pleje for Børnene, og kun i særlige Tilfælde mener man at skulle behøve at anvende Penge enten i Form af rentefrit Laan eller ligefrem Gave.

Dette sidste vil dog nok vise sig fornødent i større Omfang, end man tænker; naar man vil prøve at opretholde Hjemmet, maa man sikkert ofte indløse pantsatte Nødvendighedsgenstande, anskaffe Arbejdsredskaber osv., men dels vil dette indvindes ved, at man da kan indskrænke Pengeforbruget ved Understøttelser til Fangeren ved hans Løsladelse, og dels mener man at have Erfaring for, at mange Folk ikke vil være med til at støtte Forbryderne selv fremfor ustraffede arbejdsløse og fattige, men derimod nok kan forlige sig med at hjælpe disses uskyldige og ofte i høj Grad beklagelsesværdige Familier. Endelig mener man ogsaa at kunne

vente Støtte af andre velgørende Foreninger og Anstalter, hvis Eksistents og Virksomhedsomraade ofte er de allermost trængende ganske ubekendt, eller som disse ofte ikke har Tid og Lejlighed til paa egen Haand at søge gennem mange Omsvøb og Formaliteter, som i og for sig kan være nødvendige under store Forhold, men som undertiden kan danne lige saa mange Hindringer for, at Hjælpen kommer paa rette Sted.

Ogsaa hertil kræves Medlemmernes personlige Arbejde, hvorpaa man overhovedet med Rette lægger stor Vægt.

Det er det, vi i høj Grad savne i vore hjemlige Fængsels-selskabers Virksomhed, og som vil føles endnu mere, om den her omtalte Opgave skulde inddrages under deres Omraade.

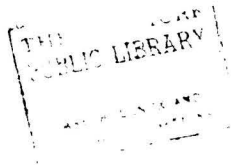
Og det fortjente den sikkert, ikke alene af Hensyn til de ulykkelige stillede Familier, men som den naturligste og bedste Maade at hjælpe selve Fangen paa.

For mange Fanger er Bekymringen for Familiens Skæbne levende, de føle særlig deres Skyld paa dette Punkt, og de anstille ofte Sammenligning mellem deres egne udvortes betryggede Forhold og deres Families Kamp for Brødet. Bevidstheden om, at denne lettes, vil derfor ofte kunne mildne den mere eller mindre berettigede Bitterhed over Skæbnen, som er al sand Forbedrings Fjende, og det vil hjælpe til at hindre, at Haabløsheden faar Overtaget over de maaske i Fængslet vundne gode Forsætter, naar Fangen ved sin Løsladelse ikke finder sit Hjem fuldstændig splittet ad, men dette hans naturlige Tilholdssted med Menneskene der, som maaske er det eneste, der knytter ham til det gode, derimod er i Stand til straks at modtage ham uden den tomme Stues tavse eller den forpinte Kones højlydte Bebrejdelser.

Det kan jo nemlig ikke nytte at nægte, at Ønsket om at holde sig paa det sociale og økonomiske Niveau, man nu engang indtager, for mangfoldige Mennesker, høje og lave, spiller en stor Rolle til at gøre dem lovlydige, og at mange vilde synke hurtig, naar de med ét Slag saa sig nedsatte i en lavere Klasse uden ringeste Haab om nogen Sinde at komme op igen, og med slige Momenter har en praktisk Virksomhed som Fængselselskabernes at regne uden at underkaste deres dybere, etiske Værdi en alt for skrupuløs Undersøgelse.

Et Arbejde som det her omtalte paa at bevare, hvad der kan bevares af Fangernes gode Milieu, i Stedet for at prøve paa efter Løsladelsen at faa dem til at bygge op fra nyt paa bar Bund, bør derfor sikkert ogsaa tages op her i Landet, hvor dets Organisation vil være betydelig lettere end i de store Samfund.

S. Grundtvig.

Rigsadvokat Bernhard Getz

(21. Marts 1850. — 1. November 1901).

Brat og uventet er Budskabet om *Bernhard Getz's* Død kommet. Med Grund sørge hans Landsmænd over Tabet. Men Tabet rammer ikke blot hans Fædreland. I hele Norden og ud over de nordiske Landes Grænser vil det føles tungt. Thi Getz stod i forreste Række blandt dem, der have til Opgave at granske Retslivet og bidrage til at give det en Ordning, som svarer til dets Betydning for Folkenes sædelige Kultur. Hans tidlig afbrudte Livsværk har sat blivende Spor i Videnskaben, Retsudøvelsen og Lovgivningen. Meget var man endnu berettiget til at vente af ham, fordi han var besjælet af den ægte videnskabelige Aand og en utrættet, selvopofrende Arbejdsiver. Dog er det, han i sin alt for korte Levetid fik udrettet, ingenlunde noget halvfærdigt. Tværtimod. Flere Omraader kunde han under fortsat Virksomhed have underlagt sig. Men paa de fleste af ham bearbejdede Felter havde han naaet det Maal, han havde sat sig, og efterlader en Skat, af hvilken hans Hjemland og andre Lande længe ville drage Nytte.

Allerede af de ydre Træk af Getz's offentlige Løbebane kan der sluttes til den indgribende Betydning, hans Virksomhed har haft for Retsudviklingen i Norge i de 25 Aar, i hvilke det blev ham forundt at virke. En Konkurrence, hvori han sejrede, førte ham i en ung Alder (25

Aar) til en juridisk Lærerpost ved Universitetet (1875). Blandt hans Konkurrenceaf handlinger var særlig den strafferetlige Om den saakaldte Meddelagtighed i Forbrydelser af Betydning. De i den nedlagte Læresætninger holdt han fast ved under de strafferetlige Lovarbejder, som senere optog ham. I henved 10 Aar kunde han temmelig udelt ofre sig til Professorstillingens videnskabelige Gerning. Flere vigtige Monogrfier og et større Værk om Appel skyldes ham fra disse Aar. Fra Professorgerningen kaldtes han imidlertid bort 1885 til Virksomhed for Udarbejdelsen af de vigtige Love og Forslag, som have omformet eller tilsigte at omforme den norske Proces og Strafferet. Denne Virksomhed blev fra nu af hans Hovedgerning. Han deltog med *Blehr* og *Beichmann* i Udarbejdelsen af det Forslag, der ligger til Grund for den norske Straffeprocesslov af 1. Juli 1887, hvorved Offentlighed, Mundtlighed og Lægdommeres Medvirkning indførtes. Da denne Lov i 1889 traadte ud i Livet, kaldtes Getz til som øverste Mand — Rigsadvokat — at lede den nyindrettede Paatalemyndighed, paa hvis hele Virksomhed han saaledes kom til at udøve en indgribende Indflydelse fra dens første Begyndelse. Efter et Par Aars Forløb trak han sig tilbage fra denne Stilling, da andre Lovarbejder lagde Beslag paa ham, først Arbejderne i den i 1885 nedsatte Straffelovskommission, i hvilken han blev ikke alene formelt Formand, men ogsaa reelt Hovedarbejderen. Frugten af denne Kommission blev i første Række de to Love af 29. Juni 1889 og 28. Juni 1890, som omformede store og vigtige Dele af den gældende Straffelov af 1842 efter Tidens Krav og de forandrede Forholds mest paatrængende Behov. I anden Række er Frugten bleven en Række Lovforslag, af hvilke hidtil kun enkelte ere blevne til Love. I blandt disse maa først og fremmest nævnes Udkastet til en hel ny almindelig, borgerlig Straffelov, vedtagen af Kommissionen i endelig Skikkelse 1896. Til dette Hovedforslag, for hvilket der allerede i 1887 og 1893 havde foreligget Grundlag, sluttede sig Udkast til Lov om

Modarbejdelse af offentlig Usædelighed og venerisk Smitte (1892), om Løsgænger, Betleri og Drukkenskab samt om Tvangsarbejdshuse (1894) og mere umiddelbart Udkast til Love om den almindelige, borgerlige Straffelovs Ikrafttræden (1896), om civile og gejstlige Embeds- og Bestillingsmænds Disciplinærforseelser og Afskedigelse (1896) samt om Fængselsvæsenet og om Fuldbyrdelse af Frihedsstraffe (1896). Endelig har den samme Kommission ligeledes 1896 afgivet et Forslag om en Del Forandringer i Straffeprocessloven, som den nye Straffelov vil gøre nødvendige. I Aaret 1900 er der paa dette Grundlag udkommet dels en Lov om Fængselsvæsenet og om Tvangsarbejde, dels en Lov om Løsgænger, Betleri og Drukkenskab (begge af 31. Maj 1900). Hovedforslaget, og hvad deraf afhænger, er endnu under Forhandling. I Aaret 1890 maatte Getz træde i Spidsen for en Kommission, der havde til Opgave at omforme ogsaa den borgerlige Retspleje. Dette Arbejde naaede han ikke at faa fuldført. Dog meddeles det, at det er saa vidt fremmet, at der fra Getz's Side har kunnet forelægges Kommissionen et Udkast om dette store Emne til Behandling.

Trods det store legislative Arbejde, der saaledes kom til at hvile paa Getz's Skuldre, unddrog han sig dog ikke for en Mængde Hverv, som i det offentlige og kommunale Liv paalagdes ham af Regering eller overdroges ham ved Medborgeres Tillid. Blandt disse Hverv, som ikke her skulle opregnes, fortjener det særlig at erindres, at han var Medlem af og Formand for den norske Afdeling af den Unionskomite, som nedsattes i 1895, og som havde til Opgave at udarbejde Forslag til en ny Foreningsakt mellem Norge og Sverige.

Paa Videnskabens Grund hvilede hele Getz's omfattende praktiske og legislative Arbejde. Han var og blev under alt dette den selvstændige, dybtgaaende og omskuende Videnskabsmand. Netop dette giver alt, hvad han fik udrettet paa hine Omraader, det store, blivende Værd. Hvor Opfordring var, vedblev han ogsaa at virke som videnska-

belig Forfatter, senest vel i den Fremstilling af Finlands statsretlige Forhold til Rusland, som findes i Tidsskrift for Retsvidenskab 1900. Til Videnskabsmanden af den høje Rang tyedes der derfor ogsaa idelig, hvor det gjaldt at fremme retsvidenskabelige Formaal, der trængte til hans Navn og Indsigt. Han var saaledes Formand for den norske Bestyrelsesafdeling for de nordiske Juristmøder. Til ham vendte Lunds juridiske Fakultet sig, da det gjaldt at faa en norsk Meddommer ved en Konkurrence om et Professorat i Strafferet ved Lunds Universitet. Ogsaa for »Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen og praktisk Strafferet« var han en af de videnskabelige Støtter. Og — for her endnu at bringe en personlig Tak til Videnskabsmanden Getz — han paatog sig med Beredvillighed at gennemgaa for Norges Vedkommende Ark for Ark min Fremstilling af den nordiske Strafferet i den nordiske Retsenklopædi og gjorde det sandelig ikke med en Harefod.

Det er ikke her Sted eller Tid til nærmere eller i Enkeltheder at belyse Getz's videnskabelige og legislative Arbejdes store indre Værd eller kritisk at drøfte de Rets-spørgsmaal, han har behandlet, og de Løsninger, hvortil han er kommen. Selv om Drøftelsen indskrænkedes til det Lovarbejde, der vel nok bliver Getz's *monumentum aere perennius*, og som det i alt Fald ligger dette Tidsskrift nærmest at fæste Blikket paa, nemlig Udkastet til en helt ny Straffelov for Norge og de Udkast, der umiddelbart slutte sig til dette, vilde Stoffet være for rigt, hvad enten der tænkes paa de mange Tilfælde, hvor det maa erkendes, at Getz har fundet den rette Løsning, eller paa de mindre talrige Tilfælde, hvor dette kan bestrides. Kun et Par mere almindelige Betragtninger, som Straffelovsudkastene give særlig Anledning til, ønsker jeg at fremsætte som Bidrag til Forklaring af den Tak, der skyldes og ofte er udtalt til Getz fra deres Side, hvem Strafferettens Udvikling ligger paa Sinde, for hans i disse Udkast nedlagte Arbejde.

Først skal jeg minde om *Ørsted's* Formulering af de

Krav, der maa stilles til den, der skal udarbejde en systematisk Straffelov. Der kræves — siger han i Aaret 1809, j. A., 20, S. 239 — »det sikre og gennemtrængende Blik, den frugtbare, Tilfældenes mulige Forviklinger beregnende Kombinationsevne, den aldrig sovende Agtpaaagivenhed paa det hele og paa de mindste Artikulationer, den stadige Omhu for Klarhed, Bestemthed, Orden og kærnefuld Korthed i Foredraget« — som ere »Faktorerne for en god Straffelovgivning«. Som bekendt savnede Ørsted i høj Grad disse »Faktorer« i de fleste af de Straffelove og Straffelovsudkast, som ved Slutningen af det 18de og Begyndelsen af det 19de Hundrebaar saa Lyset — i den Grad, at han frakender »Tidsalderen« at være naaet til et Lavmaal »i den Kunst at udkaste Straffelove«. Utvivlsomt er den nuværende Tidsalder naaet Kæmpeskridt frem i denne Kunst i Forhold til den Tidsalder, Ørsted skrev om. Men ingen sagkyndig vil bestride, at Getz's Straffelovsudkast har en første Rangs Plads i denne Henseende. Alle de tekniske Forudsætninger og Krav, som Ørsted formulerer, og som jo have Gyldighed til enhver Tid, alle disse Krav har Getz glimrende opfyldt. Han har vist sig som en Mester paa dette Omraade. »Kunsten« har han udøve saaledes, at Udkastet i Sandhed kan kaldes et Kunstværk. Denne Anerkendelse er ogsaa i rigt Maal bleven hans Arbejde til Del, hjemme og ude.

Det næste og vigtigere Spørgsmaal bliver saa, om en lignende Anerkendelse maa ydes Udkastets Indhold, de Retsregler, der deri ere udtrykte, om Udkastet ogsaa i denne væsentligere Forstand vil blive en »god« Straffelov. Her skal, som bemærket, dette Spørgsmaal ikke drøftes med Hensyn til Enkeltheder. Det almindelige Princip, hvorpaa Udkastet bygger, det Formaal, det i sin Helhed stræber at virkeliggøre, maa her gøre Fyldest. Lidet eller intet vilde der for saa vidt være sagt ved at henvise til, at Udkastet realiserer et Fremskridt. I Strafferettens Historie skifter Opfattelsen af, hvad der er Fremskridt. Da *Feuerbach* og *Ørsted* ved Overgangen fra det 18de til det 19de Hundrebaar

»reviderede« de tidligere herskende strafferetlige Begreber, var »Sikkerheden« for Retssamfundet det Fremskridt i Strafferetsordningen, de sloge til Lyd for. Snart efter blev det atter »Retfærdigheden«, som fik Talsmænd og blev »Fremskridtets« Løsen imod Feuerbach og Ørsted, og som, efter at være udløst af sin oprindelige uklare og fraserige Begrundelse, vandt Herredømmet. Nu ere Rollerne atter i Færd med at byttes. Talentfulde og meget virksomme Kriminalister tage nu atter Ordet for Sikkerheden, »Generalpræventionen« som det ene berettigede »Ledemotiv«. Hvilken Stilling indtager Getz's Udkast til disse to Principper, hvis Kamp synes aldrig at skulde faa Ende, og som have saa svært ved at finde den Forening, i hvilken de dog til syvende og sidst maa gaa op? Det er nu netop en saadan højere Forening af de to kæmpende Principper, som kan paavises i Getz's Udkast. Fra dette Synspunkt kan det i Sandhed siges, at det betegner et Fremskridt. Lad være, at der er Indrømmelser til det ene Princip, som man fra det andet Princip's Stade maa have store Betænkeligheder ved. Jeg tror, at noget saadant kan paapeges. Men stor praktisk Betydning ville disse principielle Udsættelser næppe have. De have heller ikke hindret, at Lovordene over Udkastet have lydt lige stærkt fra begge Lejre — baade f. Eks. fra v. *Liszt*, en af Førerne for den nuværende kriminalistiske »Fremskridts«-Skole, og fra *Lammasch*, som fra et modsat Standpunkt kraftig er traadt op mod *Liszt* og hans Retning. Heri ligger et vægtigt Vidnesbyrd for, at Udkastet ogsaa fra Indholdssiden rummer en »god« Straffelov. Men ikke er dette naaet ved nogen som helst uselvstændig Eklektisme. Helt igennem vidner Udkastet om original Tænkning, afklaret Retsfølelse og dyb, sædelig Alvor, der er kommen til sine Konklusioner, ganske vist med fuldt Kendskab til alt, hvad der forelaa om de behandlede Emner fra anden Side, men ifølge et Valg og med en Begrundelse, der i højeste Grad er Affatterens eget Eje. Det kan være, at denne Originalitet har ført Getz til af og til at gøre større

Brud med det overleverede, end nødvendigt og derfor ogsaa end ønskeligt eller nyttigt. Ogsaa paa Strafferettens Omraade er det i og for sig bedst at bevare Kontinuiteten, saa vidt en Forandring ikke maa siges at være bydende krævet. Særlig kan denne Omstændighed medføre, at Danmark maaske ikke i saa stort Omfang kan drage Nytte af Udkastet, som ellers muligt. Karakteristisk for den danske Strafferet har det været, at den, trods de Impulser, den fik fra andre Synspunkter, dog har fastholdt Forbindelsen med det af Ørsted teoretisk og praktisk skabte Grundlag. Denne sunde, ikke stivnede Konservatisme bør næppe opgives. Indrømmes maa det dog, at dette Forbehold ikke har noget at gøre med Dommen over Getz's Udkast fra et universelt Synspunkt. Den Dom, der fældes fra dette Synspunkt, maa være Hovedsagen, og den maa uden Forbehold være fuldt anerkendende.

Endnu kun et Par Ord om de i Forslagene og Lovene af 1900 indeholdte Regler om de Emner, der direkte høre under nærværende Tidsskrifts Omraade. Æren for de Regler, der ere vedtagne om Frihedsstraffene, vil Getz i højere Grad, end ved Udkastenes andre Emner, formentlig have at dele med andre. Maaske han endog vilde have ment, at Hovedfortjenesten tilkommer andre, særlig det Medlem af Straffelovskommissionen, der nu staar i Spidsen for det norske Fængselsvæsen og leder det med fremragende Dygtighed, Ekspeditionschef *Woxen*. Men i alt Fald er det Getz's Fortjeneste, at han i fuld Forstaaelse af Sagen har ydet sin Bistand til at give ogsaa denne »praktiske« Side af Strafferetten en saa afrundet og fuldendt Skikkelse, som sket er. Paa mange Maader er jo her Fremskridtet tynget af Vilkaar, som intet have at gøre med det rationelle eller principrigtige, saaledes navnlig af de Fængsler, der staa til Raadighed, hvem der er Ejer og skal bekoste Udgiften, deres Bygningsindretning, Beliggenhed m. m. Et Hovedpunkt i den vedtagne Ordning er nu dette, at det er Staten, der forvalter saa vel Fængslerne (de blotte Politiarrester alene undtagne)

som Tvangsarbejdshusene. Herved vil en af de største Hindringer være ryddet bort, som alt for ofte stiller sig i Vejen, hvor Staten kun middelbart, gennem Kommunerne, kan regulere Ordningen. Overgang til Statens umiddelbare Styrelse af Kredsængslerne (vore »Arresthuse«) har bl. a. om end ikke gjort mulig, saa dog i høj Grad lettet en særlig vigtig Reform, nemlig at ogsaa den mildere Frihedsstraf medfører Arbejdspligt: Forskaffer Arrestfangen sig ikke selv tilladt Arbejde, »paaalægges der ham et saa vidt muligt til hans Evner og Færdighed passende Arbejde«. Dette vil være en Reform, som penitentiære Principper i høj Grad ville bifalde.

Frugterne af Getz's videnskabelige og legislative Arbejde, af hvilke nogle Brudstykker ovenfor ere fremdragne, dø ikke med ham. De ere en Arv, han efterlader. De give ogsaa et Bidrag til Billedet af Mennesket, som han var, og som han skildres af dem, der stod i nærmere eller fjernere Forhold til ham. Enstemmig lyder Mindets Udsagn paa, at han var en Mand med sjeldent rent, ja barnligt Sind, »fremmed for alt det, som sætter Skygger mellem Menneskene«. Politiske Forskelle have ikke splittet denne Værdsættelse i hans Fædreland. Alle have ved hans Død ydet hans Minde den samme vemodige Hyldest. Lige saa lidt formaade videnskabelige Differencer, der ellers saa ofte have den mærkeligste Evne til at fremkalde Lidenskab og Vrede, nogen Sinde at forstyrre et Forhold, hvori Getz stod. For ham var ikke andet tænkeligt end, at de videnskabelige Stridspunkter udkæmpedes »uden Had«.

Som Videnskabsmand efterlader Getz et godt Livsværk, som Menneske Mindet om en god Mand.

C. Goos.

I Anledning af Hr. Aug. Golls Artikel „Sindssyge Forbrydere og Kriminalasylter“.

Som den, der paa Lægernes Vegne var Ordfører og Indleder ved Forhandlingerne om sindssyge Forbrydere og Kriminalasylter paa Dansk Kriminalist-Forenings første Møde i 1900, udbeder jeg mig Plads for nogle Bemærkninger i Anledning af Hr. Golls ovennævnte Artikel.

Hr. G. udtaler, at der blandt Psykiatrikerne viste sig en ikke ringe Uvillie¹⁾ imod Oprettelsen af saadanne Asylter. Denne Udtalelse giver nogen Grund til at tro, at Hr. G. ikke har skænket Slutningen af mit Foredrag samme Opmærksomhed som Begyndelsen. Min Konklusion, saaledes som den findes gengiven i »Forhandlingerne« S. 29, lyder nemlig:

»Men vender Kravet ikke tilbage med forøget Styrke over for de her omhandlede Mellemtilstande? Tilspidser Spørgsmaalet sig ikke netop saaledes, at det er for de degenerative Forbrydermennesker, at der maa oprettes særlige Institutioner? Jo, utvivlsomt*); og saa vidt jeg tør tilde mig et Skøn, skulde jeg tro, at der blev Brug for flere Slags*) osv.

De andre Læger, der deltog i Diskussionen, sluttede sig hertil. Helweg gik endog saa vidt at ville have ogsaa

*) Udhævet af mig. P.

de egentlige sindssyge anbragte her. Uenigheden gjaldt kun Spørgsmaalet om, hvilke Kategorier der skulde medtages.

Det er jo en bestemt Klasse Individuer, der bereder Hovedvanskeligheden; og til denne har sikkert ogsaa den Mand hørt, der bekymrer Hr. G. saa meget. Med denne Klasse er der en Del Jurister, og med dem Hr. G., der synes at ville affinde sig paa den Maade, at de ligesom vil forære os Læger dem. Vær saa artig, der har I dem; vil I nu indrette noget passende for dem. Men hertil maa vi svare: Nej stop, det var ikke Meningen. Vi Læger har belært jer om, at en Del af jeres saakaldte Forbrydere er paa en særegen Maade afvigende fra Normen, og denne Erkendelse maa I tage skyldigt Hensyn til ved jeres penitentiære Reformers; men det er jer, Forslagene og Foranstaltningerne skulle komme fra. Naar I forandre Frihedsstraffene saaledes, at I ikke ved fortsat Isolation i Celle eller andre uhensigtsmæssige Foranstaltninger skade disse Lovovertrædere paa Legeme og Sjæl og forværre deres Tilstand, saa er der taget de fornødne humanitære Hensyn. Mere kunne vi Læger ikke kræve; for lægelig Behandling eller Pleje bliver der i alt Fald ikke Brug. De paagældende Institutioner (Interneringsanstalter, Forbryderasyler eller hvorledes man vil benævne dem) maa, som jeg fremhævede, blive ikke-lægelige.

»Vi vide altsaa herefter, at det ikke nytter at paakalde Lægerne, hvis vi ønske at faa et Kriminalasyl indrettet.«
Ja, det vil sige: Vi kunne i denne Sag kun være Raadgivere med Hensyn til de sanitære Hensyn, der bør tages, idet det i øvrigt maa være andres Sag at fastslaa, hvilke Forordninger disse Institutioner skulle fyldestgøre. Noget Initiativ kan ganske vist ikke forventes fra vor Side; men om nogen »Uvillie« er der ikke Tale.

Hvad er der foreløbig, som Forholdene nu ere, at gøre, naar man staar over for et af disse besværlige Tilfælde? Hr. G. synes at have haabet paa et ministerielt Magtbud, der skulde tvunget Statsanstalterne til at modtage paagældende. Jeg tror dog, at det er med Rette, at dette ude-

blev. Sindssygeasylet kunne ikke yde andet eller mere for de paagældende Individier end Straffeanstalterne. Disse maa finde sig i foreløbig at bebyrdes med disse Elementer, saa længe indtil de have faaet det fornødne Supplement.

Knud Pontoppidan.

Replik til Hr. Professor Pontoppidan.

Som det vil ses, er Hr. Prof. Pontoppidans Indlæg bygget paa Forudsætningen om, at den Forbryder, som »bekymrer« mig saa stærkt, hører til den Mellemlasse, for hvilken ogsaa han ønsker særlige Institutioner oprettede — »Kriminalasylet i en noget anden Forstand, end man hidtil har tænkt og ment«*) — og som han betegner som »en egen Gruppe af invalide Personer, aandelige Undermaalere, som uden at være egentlig sindssyge***) udvise« etc.***)

Dette er en Fejltagelse.

Den i min Artikel omhandlede Person er af Overlægen ved Kommunehospitalets 6te Afdeling betegnet som lidende af Sindssygdom i Terminalstadiet med udtalt Sløvsind, og i en senere Erklæring betegnet paa samme Maade med Tilføjende, at han er under Indflydelse af »et abnormt Følelsesliv, der kendetegnes ved Uvillie over for hans Medmenesker og Samfundet, og ved Livslede, ligesom Arrestantens moralske Begreber og moralske Følelse ere reducerede til næsten intet« †). Arrestanten hører altsaa til de sindssyge i egentlig Forstand — ellers kunde jo i øvrigt heller ikke den i Strfl.s § 38 hjemlede »Sætten i Forvaring« have været anvendt paa ham. For disse sindssyge udtalte Prof. Pontoppidan sig paa forrige Kriminalistmøde, som det vil erindres, i Principet — om end i ret forsigtige Ord — imod enhver Anvendelse af Kriminalasylsystemet og for Forde-

*) Dansk Kriminalistforenings Aarvog 1900, pag. 29.

**) Udhævet af undertegnede. A. G.

***) l. c. p. 25.

†) Uddrag af Kriminal- og Politirettens Dom af 15/2 1900.

lings- og Spredningssystemet inden for Sindssygeanstalterne. efter nærmere at have paavist, at de Grunde, som almindelig paaberaabes for at faa slige Forbrydere fjernede fra de almindelige Sindssygeanstalter, ikke ere af tvingende Natur, og at de forskellige praktiserede Former for Kriminalasyler alle lide af væsentlige Mangler*). I Tilslutning hertil, kun i noget bestemtere Udtryk, udtalte senere Overlæge Lange sig paa Mødet**).

Jeg har altsaa ikke villet »forære« d'Hrr. Læger andet, end hvad de selv, i det mindste saa længe vi ikke have de af Prof. Pontoppidan paa Mødet omtalte Drankerasyler, Epileptikeranstalter m. m., ønske at faa. Og naar vi desuagtet atter og atter møde Afvisning under Henvisning til Pladsmanglen, er det ikke saa urimeligt, at man nærer Haab om at faa denne faktiske Hindring i Lighed med. hvad før er sket, overvunden ved et ministerielt Magtbud. Mig forekommer det i det mindste at være en naturlig Sag. om der en Gang for alle gaves de paagældende domfældte. der allerede i denne Egenskab indtage en Særstilling, en dertil svarende Fortrinsret, saa at de med Hensyn til Optagelse paa Sindssygehospital gik forud for alle andre sindssyge, og jeg skønner ikke, at Lægerne, naar de ville fastholde deres Standpunkt, kunne have noget som helst principielt at indvende herimod. Kan en saadan Ordning imidlertid ikke opnaas, og for Tiden synes den jo ikke at ligge for, mener jeg, at man paa anden Maade, gennem Kriminalasyler under en eller anden Form, maa raade Bod paa Ulemperne, saa meget mere som man derved vil opnaa en for Retssikkerheden betydelig mere betryggende Ordning. Herom ere vist Juristerne i det væsentlige enige. Ogsaa inden for Lægerne have jo Stemmer i saa Henseende hævet sig***). og naar Prof. Pontoppidan nu heller ikke vil vide

*) l. c. p. 17, 19 ff. og p. 23.

***) l. c. p. 54 ff.

***) Dr. Geill i Ugeskrift for Læger 1901 Nr. 42. Samme og Overlæge Helweg paa Kriminalistmødet, Aarbogen 1890 p. 37 ff. og 49 ff

af nogen »Uvillie« fra hans og Kollegers Side, er der jo al Udsigt til at faa Sagen bragt i Gænge. Thi derom maa der dog være Enighed: den forbryderske sindssyge hører ikke hjemme i Strafanstalten eller i Fængslet, hvor den af mig omtalte Forbryder endnu hensidder*). Det har kostet megen Kamp at overbevise Juristerne om denne Sætnings Rigtighed i dens fulde Omfang, og det er vel ikke Meningen at lade Sejren slippe ud af Hænderne just, som den er ved at vindes. Prof. Pontoppidans Indlæg synes vel i Slutningen at indeholde en Tendens til at erklære Strafanstalterne for lige saa egnede Opholdssteder som Sindssygeanstalterne; men her maa det stadig erindres, at Prof. Pontoppidan taler — ikke om de sindssyge, men om de invalide Forbrydere, som jeg i min Artikel ikke har tænkt at ville indlade mig paa.

Aug. Goll.

*) Efter at ovenstaaende er sat, er den paaagældende ved Imødekommenhed fra Overlæge Langes Side bleven modtaget paa Sindssygeanstalten ved Middelfart.

De tyske Strafanstalts-Funktionærers Forsamling i Nürnberg

29. Maj—1. Juni 1901.

Det første af de forelagte Spørgsmaal gik ud paa om Straffelovens absolute Forskrift, at Enkeltcelle ikke uden Fangens Samtykke maa overskride et Tidsrum af 3 Aar, havde vist sig tilfredsstillende.

Foreningens staaende Udvalg havde til Besvarelse heraf indstillet følgende Sætninger til Forsamlingens Vedtagelse:

1. Strfl.s Forskrift § 22, 2. Mbr. hviler paa Anskuelse om Enkeltcellens Væsen, som ikke længere ere holdbare eller almindelig antagne;
2. For at sikre en rationel Straffuldbyrdelse er en Fortolkning og Haandhævelse af Lovbestemmelsen bleven gængs, som ikke stemmer med dens oprindelige Motiver og Tanker;
3. Som Følge heraf er Loven i dens nuværende Affattelse kun skikket til at skabe Uklarhed og berede en rationel Straffuldbyrdelse Vanskeligheder.

Forsamlingen udtalte:

1. Enten maa Strfl. § 22, 2. Mbr. ophæves, eller
2. fortolkes og haandhæves saaledes, at de straffuldbyrdende Myndigheder faa frit Skøn.

Andet Spørgsmaal lød saaledes:

Er det anbefalelsesværdigt at anvende Straffanger til Opdyrkningsarbejder, som nødvendiggøre deres Ophold i længere Tid uden for Strafanstalten? Hvilke Kategorier af Straffanger kunne komme i Betragtning, og hvilke Forholdsregler maa træffes til Gennemførelse af et saadant Øjemed?

Udvalgets Teser:

Beskæftigelse af Straffanger til Opdyrkningsarbejder, som nødvendiggøre deres Ophold i længere Tid uden for Strafanstalten, bør i den ordnede Straffuldbyrdelses Interesse undgaaes. Saadant kan kun retfærdiggøres ved særlig vigtige lokale Interesser og Forhold.

I saadanne Tilfælde bør kun Straffanger anvendes, som have udstaaet den største Del af deres Straffetid, og som efter de paagældende Strafanstaltsfunktionærs samstemmende Skøn i enhver Henseende egne sig til saadan Beskæftigelse.

Det maa iagttages, at saadanne Fanger holdes adskilte fra andre Personer, kun staa under Strafanstaltsfunktionærer og faa fornøden religiøs-sædelig Forsorg.

— Bemeldte Teser blev efter en livlig Diskussion, hvor nærmest kun Laue og Kröhne anbefalede saadant Arbejde — den sidste oplyste, at i Preussen 2100 Fanger anvendtes hertil —, vedtagne med nogle uvæsentlige Ændringer.

Tredie Spørgsmaal gik ud paa:

Hvilke særlige Indretninger bør i Strafanstalterne indføres for Epileptikere? Skulle de, adskilte fra de øvrige Fanger, holdes i Fællesskab i særlige Afdelinger, eller kunne de anbringes i Celle? Hvilke Arter af Beskæftigelse kunne anbefales for dem?

Udvalgets Teser:

1. Epileptiske Fanger med Sindsforstyrrelser af enhver Art bør anbringes i Sindssygeanstalt, eventuelt i en Anstalt for epileptiske sindssyge.

2. Epileptiske Fanger med sjældne Anfald uden Sindsforstyrrelser kunne forblive i Fællesskab og bør underkastes den almindelige Disciplin.
3. Epileptiske Fanger med hyppigere Anfald bør adskilles fra de øvrige Fanger og anbringes paa Syge- eller Invalideafdeling.
4. Celle er i hvert Fald udelukket for epileptiske Fanger.
5. Ved Beskæftigelse af epileptiske Fanger maa alle saadanne Sysselsættelser undgaas, som kunne fremkalde Fare for dem, naar de rammes af et Anfald. Al legemlig Overanstrengelse og Sysselsættelser ved Ild, Vand eller mekaniske Motorer maa undgaas. Mest passende er let Arbejde og særlig Landvæsens arbejde eller lignende i fri Luft.

Under Diskussionen blev det anbefalet Forsamlingen at forkaste samtlige Teser og kun udtale den Grundsætning, at epileptiske Fanger behøve en særlig individuel Behandling. Tserne bleve dog vedtagne med Undtagelse af Nr. 3 og 4.

Fjerde Spørgsmaal:

Er det hensigtsmæssigt — bortset fra Læge og Præst — udelukkende at ansætte kvindelige Funktionærer i Anstalter for Kvinder og kun at overdrage en mandlig højere Embedsmand en Slags Overopsyn?

Teser:

I Strafanstalter for Kvinder bør følgende Poster:

- a) Værkførere, Opsyn og Overopsyn ubetinget besættes med Kvinder;
- b) Ekspeditions-, Kasse- og Økonomibetjening, Lærer og Læge saa vidt muligt besættes med Kvinder;
- c) Portner, Bude, Haandværkere, Præst og Direktør derimod ubetinget med Mænd.

Disse Sætninger vedtoges.

Femte Spørgsmaal:

Bør det tilraades, at Personer, der ere dømte efter Strfl.s § 361 Nr. 3—8*), idømmes skærpet Fængsel, særlig Fængsel paa Vand og Brød? Kan en saadan Forskrift gives ad administrativ Vej?

Teser:

1. En saadan Skærpelse kan kun ske ved Lovgivningsmagten;
2. Skærpelse alene for Forseelser efter § 361 Nr. 3—8 kan ikke anbefales;
3. Derimod synes en Revision af Straffesystemet, sigtende til at indføre skærpede Former ved de kortvarige Frihedsstraffe, uomgængelig nødvendig.

Vedtagne.

Sjette Spørgsmaal angik, hvorvidt Personer, dømte efter de nys citerede Bestemmelser, og som i Medfør af Strfl.s § 362 tillige ere dømte til efter udstaaet Straf at overgives Politiet til Anbringelse (*korrektionelle Nachhaft* indtil 2 Aar), bør kunne fritages herfor, naar de under Straffens Udstaaelse i mindst 1 Aar have opført sig vel og givet utvivlsomme Beviser paa Forbedring. Dette Spørgsmaal, som af Udvalget betingelsesvis var besvaret bekræftende, blev af Forsamlingen stillet in suspenso.

Syvende Spørgsmaal angik Anstaltsbibliotekerne. Det vedtoges, at tyske Klassikere i Udvalg, de bedste før- og efterklassiske Arbejder og mønsterværdig moderne Litteratur, Biografier og historiske Romaner, opbyggelige og belærende Skrifter af religiøs-sædelig Art burde findes i Bibliotekerne. Udelukkes burde Røverromaner o. desl., særlig for Ungdommen.

*) Navnlig Betleri, Løsgænger og erhvervsmæssig Utugt.

Den kriminal-antropologiske Kongres i Amsterdam.

Den 5. internationale Kongres for Kriminal-Antropologi, som afholdtes i Amsterdam d. 9.—14. Septbr. i Aar, var fortrinligt arrangeret af Organisationskomiteen og havde fundet stærk Tilslutning fra de hollandske Juristers og Lægers Side; for saa vidt maa den siges at være meget vellykket. Besøget fra Udlandet var derimod ikke særlig stort. Vel var der anmeldt en Mængde Foredrag af Kriminal-Antropologiens mest kendte Navne, og en stor Del af disse Foredrag vare ogsaa trykte som Rapporter, men — som det altid gaar ved Kongresser — en stor Del af de indmeldte udeblev. Fra Italien var mødt Lombroso og Ferri, fra Frankrig Paul Garnier, Jules Voisin, Berillon, Al-banel, Lederen af den franske »Patronage familial«. Gauckler fra Nancy og et Par af Lacassagnes Elever, fra Belgien Le Jeune, fra Tyskland Baer, fra Østerrig Benedikt, fra Rusland Dmitri Drill og Pauline Tar-nowsky, fra Svejts Zürcher, Professor i Strafferet i Zürich — det var omtrent alt, hvad Udlandet havde leveret af kendte Navne. Amerika havde en kvindelig Repræsentant, Skotland, Grækenland, Norge og Danmark hver en mandlig, medens England, Spanien, Portugal og Sverige slet ikke vare repræsenterede.

Kongressen aabnedes Mandag d. 9. Septbr. i Universitetets Festsal, hvor ogsaa de daglige Møder holdtes, med

en Tale af Prof. van Hamel, der var Præsident for den foreløbige Komite. Denne valgtes derpaa til Kongresledelse, saaledes at van Hamel blev Kongressens Præsident, der udnævntes Ærespræsidenter etc. I øvrigt holdtes Møderne daglig Kl. 9 og 2 og trak som Regel ud i 3—4 Timer; kun den 11. faldt Eftermiddagsmødet bort, da der den Dag var arrangeret en overmaade vellykket Udflugt til Hollands største Sindssygeanstalt Meerenberg (1300 Patienter), der ligger i Dynerne vest for Haarlem. Der blev da arbejdet nok; alligevel naaede man ikke helt igennem Programmet. Der var anmeldt c. 75 Foredrag, af hvilke de 50 forelaa i Form af trykte Rapporter, og de fordelte sig paa følgende Hovedemner: Forbrydelsens Begreb, Kriminalpsykologi, Degeneration og Forbrydelse, almindelige praktiske Preventions- og Repressionsforanstaltninger, Etnologi og Kriminalitet, Seksualitet, sindssyge Forbrydere, senil Kriminalitet, juvenil Kriminalitet, Forbrydernes Anatomi og Fysiologi, Forbrydelsens sociale Aarsager, Kriminalitet og Alkoholisme, den politiske Forseelse. Men uagtet Halvdelen af Foredragsholderne ikke havde givet Møde, og den priselige Skik overholdtes, at Foredragsholderen ikke maatte oplæse sin Rapport, men kun give et kort Resume af Indholdet som Grundlag for en Diskussion, naaede man slet ikke til Behandling af Spørgsmaalene om Kriminalitet og Alkoholisme og den politiske Forseelse, og flere af de andre Emner bleve ret stifmoderlig behandlede.

Som rimeligt var, holdt Lombroso Kongressens første — og paa en Maade eneste — Foredrag, om Kriminal-Antropologiens sidste Forskninger; men uagtet alt blev taget med lige fra Roncorinis Hjernebarkundersøgelser til Gross' Gaunerzinken, viste Foredraget dog tydeligt, med hvor smaa og usikre Skridt Kriminal-Antropologien i snævrere Forstand nu bevæger sig frem. I øvrigt indtog Forholdene vedrørende Forbrydernes Anatomi og Fysiologi en meget lidet fremtrædende Plads; en Amerikanerinde Mlle. Poppée fremlagde nogle Undersøgelser ang. For-

brydernes Skrift, og et Par Italienerne refererede Fundet af forskellige anatomiske Afvigelser hos Forbrydere. Heller ikke paa de andre Omraader bragte Kongressen noget egentligt epokegørende, men den forløb i det hele fredelig under Bestræbelserne for ligesom at udjævne Kløften mellem de forskellige Skoler, hvilket i Betragtning af, at baade den positive og den sociologiske Skole vare kvantitativt svagt repræsenterede i Forhold til den tredie Skole, tilsyneladende gik ret let for Haanden. Ferri, der i Kraft af sin Veltalenhed var den positive Skoles glimrende Ordfører — medens Lombroso, der taler daarligt, især naar han bliver ivrig, holdt sig mere tilbage i Diskussionen — accentuerede stadig, at man ikke, som man var tilbøjelig til, udelukkende maatte læse den positive Skoles Program i Lombrosos »le criminel«; denne Bog repræsenterede kun den ene Del af Skolens Lære og fordrede som nødvendigt Supplement »le crime« (causes et remèdes. Paris 1899), og Sighele, en af Lombrosos Elever, sluttede sig i sit Foredrag om »le crime collectif« tilsyneladende ret nær til Tarde. Paa den anden Side maatte man som Regel anstrenge sig for at finde nogen Forskel paa den sociologiske og den tredie Skoles Anskuelse. Lacassagne endte vel den Programrapport, som paa Kongressen fremlagdes af hans Elev Martin, med sit gamle Slagord: »Les sociétés ont les criminels qu'elles méritent«, men selve Rapporten med sin stærke Fremhæven af Alkohol, Syfilis og Tuberkulose som direkte og indirekte Faktorer for den fysiske og mentale Degeneration indeholdt intet væsentligt, som vi ikke alle kunne underskrive. At der alligevel mellem Italienerne og os andre var en betydelig Divergens, som den sædvanlige Kongreshøflighed ikke kunde dække over, kom frem ved mange Lejligheder; thi hvad enten der forhandles om Degeneration og Kriminalitet eller om de sociale Aarsager til Forbrydelsen, om Preventionsforanstaltninger osv., endte man altid ved »den fødte Forbryder«. Den positive Skoles Determinisme eller — som Lacas-

sagnes Elever sagde — Fatalisme gik som en rød Traad gennem alle Skolens Meddelelser. Og naar Ferri talte sig varm, blev det tydeligt, hvor lidet tilbøjelig den positive Skole i Virkeligheden er til at slaa af paa sine Teorier. Særlig traadte dette frem under Ferris Angreb paa Cellestraffen, som han naturligvis erklærede for barbarisk og for Aarsag til al mulig Elendighed, særlig Selvmord, uagtet bl. a. Baer stærkt hævdede, at Cellestraffen inden for et vist Aaremaal — 5—6 Aar — var baade forsvarlig og i mange Tilfælde endog særlig human, idet den udelukkede den straffede fra daarligt Selskab, og at Statistikken viser, at Selvmord er forholdsvis sjælden i Straffeanstalter, men — naturlig — hyppig i Undersøgelsesfængslet. Noget værdifuldt til Støtte for dens Lære fremkom der ikke fra den positive Skoles Side. Den lagde aabenbart selv en ikke ringe Vægt paa et Par Tilfælde af »erhvervet Kriminalitet«, der blev forelagte af Lombrosos Datter, som er gift med Ferrero, men stadig kalder sig »Mlle. le Dr. Gina Lombroso«. Tilfældene viste sig at angaa tidligere lovlydige Individuer, hos hvilke der efter Udviklingen af tertiær Hjernesyfilis, resp. Epilepsi, fremkaldt ved Skræk, viste sig forbryderske Tendenser. Det var ikke let at se, hvad der egentlig skulde bringes ud af disse ret dagligdags Tilfælde, der af Ferri suppleredes med en Sygehistorie, i hvilken et ellers hæderligt Individ efter en Læsion af Hovedet blev Epileptiker og under Indflydelse af sin Epilepsi begik forskellige Lovovertrædelser, men helbrededes for Epilepsien og blev skikkelig igen efter en Trepanation; de syntes nærmest at skulle tjene som Bevis for Forbrydelsens nære Forbindelse med Epilepsien. Berettigelsen til af disse Tilfælde at drage Slutninger ud over det, at Individuer med Hjernesyfilis og Epilepsi ofte vise mentale Forstyrrelser, blev da ogsaa mødt med almindelig Protest.

Af de mere neutrale Emner skal nævnes et interessant Foredrag af Professor i Psykiatri i Dorpat Tschisch om Forbrydertyperne efter Dostojewsky, et mere velment end

egentlig vellykket Forsøg af en hollandsk Privatdocent Alletrino paa at forklare Uranismen som et normalt Fænomen, hvilket absolut ikke gjorde Lykke, og Benedikts Bestræbelser for at gennemføre Betegnelsen »agenererede« for de fra Fødslen af abnorme i Modsætning til de »degenererede«, som ere faldne for en fejlagtig Udvikling i Livet, og de »genererede«, som kun lejlighedsvis begaa en Forbrydelse.

Kongressen, som var ledsaget af Festligheder af forskellig Art, Reception paa Raadhuset, Festforestilling i Operaen, Sold i Studenterforeningen, Udflugt til Zaandam, Festmiddage etc., og som hos Deltagerne vil efterlade varige Minder om Hollændernes Elskværdighed og Gæstfrihed, sluttede med Vedtagelsen af forskellige Resolutioner, deriblandt en, der udtrykte Kongressens Deltagelse i Anledning af Mordet paa Mac Kinley, hvis Død Telegrafens meddelte, lige før Kongressen sluttedes. Til næste Mødested 1906 — af Hensyn til den penitentiære Kongres, der skal holdes i Buda-Pesth 1905 — var der Stemning for at vælge Kristiania eller København, men da hverken den norske eller danske Deltager kunde bringe nogen Indbydelse, valgtes Turin. Det er jo ogsaa naturligt at vælge Hjemstedet for den kriminal-antropologiske Videnskabs Fader til Mødet for den sidste Kongres, han efter al Sandsynlighed kommer til at deltage i.

Christian Geill.

De internationale Fængselskongresser.

I Revue pénitentiaire for Februar d. A. har den bekendte franske Senator *Bérenger* under Form af et Brev til Generalsekretæren for de franske Fængselselskaber fremsat en Del Betragtninger af almindelig Interesse vedrørende de internationale Fængselskongresser, saaledes som disse efter hans Mening efterhaanden have udviklet sig og ere fremtraadte, senest i Brüssel. Forhaabentlig ville rette Vedkommende ikke lade det skarpe Angreb ubesvaret.

B. minder først om, at de to første Kongresser i Frankfurt 1845 og Brüssel 1847, hvis Beslutninger have øvet den allerstørste Indflydelse paa Fængselsreformen, skyldtes det private Initiativ, den første den tyske Læge Varentrapp, den anden en privat Komite af 13 Medlemmer.

Endnu den følgende Kongres i London 1870 skyldtes privat Initiativ, nemlig den bekendte Dr. Wines, Sekretær i det amerikanske Fængselsreformselskab, men i Modsætning til tidligere vare her de forskellige Landes Regeringer officielt repræsenterede. Tanken hermed var alene at skabe en Samvirken mellem det officielle og det uafhængige Element, men fra dette Øjeblik begynder den uheldige Udvikling, som Charles Lukas kort efter Kongressen i London allerede skimtede, da han i Videnskabernes Selskab udtalte: »At udelukke det officielle Element vilde være at udelukke sig fra det Lys, som den praktiske Erfaring kan kaste. Men det maa heller ikke overdrives, saa lidt som

man maa miskende den Plads, der tilkommer det. *Det maa ikke spille en Autoritets Rolle.* Her skjuler sig et Skær, som maa undgaas. Den videnskabelige Aand er ikke altid den, hvoraf Administrationen inspireres.†

En tilsyneladende ligegyldig Omstændighed bevirkede, at Lucas' Frygt viste sig begrundet.

Kongressen havde overdraget en international Kommission Omsorgen for, at dens Resolutioner blev udførte, og at forberede en ny Kongres. Ud fra den Betragtning, at de af Kongressens Medlemmer, som tilhørte Administrationen, vilde være bedst i Stand til at sørge for Lokalteter, Arbejder og Pengemidler, sammensatte Kongressen udelukkende denne Kommission med Regeringernes officielle delegerede.

Kommissionens første Handling var imidlertid at lade sig beklæde med et officielt Præg af de respektive Regeringer, og i denne forandrede Egenskab fastsatte den *alene*, med fuldstændig Udelukkelse af det uafhængige Element, Reglement og Program for det kommende Møde.

Dog blev Formen i det mindste overholdt paa den følgende Kongres (Stockholm 1878).

Sammenkaldt og modtaget paa fuldstændig lige Fod, behandlet med den største Hensynsfuldhed, kunde det uafhængige Element let lade sig skuffe med Hensyn til den skete Forvandlings Karakter og Farer. Det franske Generalfængselselskab lod sig imidlertid ikke skuffe.

Da den internationale Kommission, sammensat som den forrige, i 1880 holdt Møde i Paris for at fastslaa Program etc. for den næste Kongres, forlangte Selskabet at blive hørt og faa Lejlighed til at fremsætte sine Forslag. Støttet af den franske Fængselsadministration opnaaede det nogle Indrømmelser. — Men Svampen, som var kommen ind, lod sig ikke standse i sin Fremtrængen.

I September 1886 offentliggjorde den internationale Kommission en Fortolkning af sit Reglement fra 1880, der ikke efterlod nogen Tvivl om dens Hensigter.

Det siges her udtrykkelig:

at Kommissionen ikke bør tælle blandt sine beslutende Medlemmer andre end Regeringens delegerede;

at Selskaber, Institutioner og Personer alene ville kunne faa Indflydelse paa, hvad der skal forelægges Kongresserne, gennem de officielle delegerede og under Forbehold af hvert Lands Ret til at tage diskretionære Hensyn;

at selve de officielle delegerede udelukkende kunne handle under absolut Forbehold af hvert Lands Regerings fuldstændige Handlefrihed.

Saaledes er det uafhængige Element afskaaret fra enhver Deltagelse i Programmet for og Forberedelserne til Kongresserne, medmindre Kommissionen tillader det; selve Kommissionen er ganske prisgivet Regeringernes Autoritet.

Er det ikke Administrationens Haand haardt og absolut lagt paa selve Kongresserne?

I 1887 protesterede vi*) mod denne Ordning, men forges; dog mente vi ikke at burde tage alle Konsekvenserne heraf og holde os borte fra de følgende Kongresser. Vi ventede, indtil den Tid kom, da vore Indvendingers Berettigelse blev aabenlys for enhver.

Den nys afholdte Kongres i Bryssel synes nu at have bragt os frem til dette Tidspunkt. Enten det nu skyldes utilstrækkelige Anstrengelser for at hidkalde det videnskabelige, ikke-officielle Element, eller Uvisheden om, hvilken Stilling der vilde blive anvist dette, sikkert er det, at det med Undtagelse af nogle enkelte fremragende Personligheder, hvem det officielle Element i øvrigt havde medtaget blandt sine delegerede, næsten ganske savnedes. Det var næppe nok, at Repræsentanter for private Selskaber, vare at finde imellem de officielle delegeredes tætte Gruppe.

Antallet paa disse sidste gik over alle Grænser — en enkelt Stats alene talte 22 —, og man maatte under disse

*) 3: det franske Generalfængselselskab.

Omstændigheder tvivle stærkt om, hvorvidt en Opposition mod Kommissionens Forslag vilde have vovet sig frem.

I Strid med alle hidtil fulgte Traditioner gav det officielle Element heller ikke nogen som helst uden for dets egen Kreds Adgang til Besættelsen af Præsidenturerne hverken i Sektionerne eller endog i de offentlige Plenarmøder.

Endelig har en alvorlig Begivenhed vist, at Kommissionen ved alt, hvad der vedrører Kongressernes Forberedelse, forbeholder sig at udøve en omfattende Censur i Overensstemmelse med Fortolkningsakten af 1886: Et lærd Selskab havde til Hensigt at bilægge de Arbejder, som det havde forberedt, med en Oversigt over Landets Fængselsinstitutioner. *Det kunde imidlertid ikke opnaa Kommissionens Tilladelse til at faa denne Oversigt forelagt Kongressen, idet Landets egen Administration maatte forbeholdes Eneret til at udtale sig om de Institutioner, der sorte rede under dens Myndighed.*

Den nærværende Stilling er altsaa saaledes:

Regeringerne alene bestemme fremtidig Mødernes Program, hvilke Arbejder der skulle forelægges, Ledelsen af Forhandlingerne og ved det officielle Elements numeriske Overvægt — der atter skyldes Misbrug ved Delegationernes Sammensættelse — selve Møderne. Sandelig, dette nye Regimente er meget langt fra forrige Tiders Frihed!

Jeg for mit Vedkommende betvivler, om en Forsamling under saadanne Forhold med Rette kan bevare Navnet »Kongres«, og om den i hvert Fald byder Videnskaben den Garanti for Uafhængighed, som alene kan retfærdiggøre dens Nærværelse.

Kan da maaske denne Forvandling forsvares ved Eksempler fra andre Omraader? Ingenlunde. Det nuværende Tidspunkt har været rigere paa saadanne Møder end nogen Sinde før. Over 100 Kongresser, omfattende alle Videnskabens Grene, have været samlede i Paris under den nys afsluttede Verdensudstilling. Alle have de haft rigelig

Plads for Administrationens Repræsentanter, ingen har tænkt paa at indrømme dem den afgørende Stemme.

Seks Maaneder før Kongressens Aabning tilskrev vor Præsident den tilkommende Præsident i Bryssel et Brev, hvori han fordrede Reglementet af 1880 og Fortolkningsakten af 1886 reviderede.

— »Kongresserne, skrev han, have kun Ret til at eksistere, naar den frie Videnskab kan lade sin Røst høre med samme Uafhængighed som de officielle Repræsentanter. Enhver Censur af dens Skrifter og af dens Udtalelser er uforenelig med den højt videnskabelige Karakter, som disse Kongressers Stiftere have villet tillægge dem. De ophøre da at være virkelige Kongresser og nærme sig til Konferencer mellem Institutionernes og Administrationernes Spidser. — Den frie Videnskab kan ikke tage imod en Stilling, der er saa uforenelig med dens Værdighed.«

Vi have set, hvilken Betydning der tillagdes disse kloge Bemærkninger. Ikke blot have de ingen Indflydelse udøvet paa Kongressens Ledelse, men de ere ikke engang blevne bærede med noget egentligt Svar.

Jeg tror, min kære Generalsekretær, at vi ikke længere bør lade vort Selskab tage Del i denne beklagelige Konflikt. Hidtil have vi overladt vore Præsidenter at tolke vore Følelser; nu bliver det sikkert nødvendigt selv at udtale dem, og jeg beder Dem foranledige, at Spørgsmaalet kommer frem paa et af vore nærmeste Møder.

Det Forslag, som jeg da har til Hensigt at stille, gaar ud paa, om vort Selskab ikke fremtidig skal nægte at deltage i nogen som helst Kongres, der ikke sikrer Videnskaben fuldstændig Frihed baade ved Kongressens Forberedelse og under dens Ledelse.

Modtag etc.◊

Om Anbringelse af sindssyge Forbrydere.

Af Dr. L. S. Meijer,
Overlæge ved Sindssygehospitalet i Deventer.*)

Spørgsmaalet om, hvorledes sindssyge Forbrydere skulle anbringes, har i mange Aar været diskuteret. Da de hyppig forvolde Uordener, holde Sindssygelægerne ikke af at have dem sammen med Anstaltens sædvanlige Befolkning. Man bør heller ikke tvinge hæderlige Patienter, der aldrig have begaaet nogen Misgerning, til at taale Selskab med Folk, der have et Liv i Forbrydelse bag sig. Og selv om den hæderlige Patient ikke altid føler Ubehagelighederne derved, lide til Gengæld hans paarørende haardt ved at vide ham daglig sammen med Forbrydere, der maaske have de skrækkeligste Ugerninger paa deres Samvittighed. Der-til kommer, at Anstaltens øvrige Patienter flygte for den sindssyge Forbryder og foragte ham saaledes, at han ofte er mere uheldig end i Fængsel sammen med sine Lige. Endelig er i de sidste Aar Systemet »aabne Døre« blevet fulgt i Behandlingen af de sindssyge, og det er blevet indrettet paa at give dem saa megen Frihed som muligt. Nær-værelsen af antisociale Elementer i Sindssygeanstalterne nøder imidlertid Lægerne til i alt for høj Grad at indskrænke dette System.

Paa den anden Side paastaa Strafanstaltscheferne, at

*) Rapport trykt til den 5. internationale Kongres for Kriminalantropologi, Amsterdam 1901. Oversat fra Fransk.

det er umuligt at opretholde Orden og Disciplin, naar der blandt Fangerne findes Individder, som ikke kunne straffes eller i hvert Fald ikke saa strengt som de andre Forbrydere. Det volder Ubehageligheder, som kun kunne undgaas ved at udskille disse Personer fra Fængslerne. I øvrigt er ogsaa det Princip, at en sindssyg skal udstaa Straf i en Strafanstalt, i aaben Modsigelse med Strafferettens Grundsatninger; efter Loven er det utilstedeligt at holde saadanne Personer i Fængsel. En afsindig bør i Egenskab af syg behandles i et Hospital, ikke i en Arrest.

Skønt der saaledes fra alle Sider klages over det Besvær, som de sindssyge Forbrydere volde, synes Problemet alligevel langt fra at være løst paa en tilfredsstillende Maade i alle Lande. Og det System, som følges i det ene Land og maa ske er brugbart der, behøver ikke at være det i et andet Land.

De Reformer, som foreslaas, ere følgende: 1. Penitentiære Hospitaler (»Invalidefængsler«), hvor ikke blot kronisk syge, men ogsaa sindssyge Forbrydere kunne modtages; 2. Særlige »Kriminalasyler«, udelukkende bestemte for sindssyge Forbrydere; 3. Særlige Afdelinger som Annekser til Fængslerne for saadanne Patienter; 4. Særlige Afdelinger i de bestaaende Sindssygeanstalter.

Om Værdien af »Invalidefængslerne« er der lidet at sige. Det engelske Fængselssystem har tilladt at anstille Forsøg af denne Art, medens dette vanskeligere har ladet sig gøre andet Sted. Hvor smuk den Tanke end er at skabe et mindre strengt Disciplinærsystem for Invalidder i somatisk Henseende, gaar det dog ikke an at blande disse Personer med farlige sindssyge, som uden Tvivl vilde udøve en højst uheldig Indflydelse paa Tjenesten i slige Etablissementer. De have heller ikke vakt megen Begejstring, og de Forsøg, som ere gjorte, ere hurtig blevne opgivne.

Den Tanke at skabe store Central-etablissementer, Kriminalasyler, tæller flere Tilhængere. Men paa intet Punkt er der med Hensyn til Anbringelsen af sindssyge Forbry-

dere og forbryderiske sindssyge saa store Meningsforskelligheder som ved Spørgsmaalet: Ere disse Central-etablisseringer ønskelige eller ikke? Uagtet i Almindelighed Modstanderne af dem danne Majoriteten, og uagtet de uheldige Erfaringer, man har gjort, fornyes Forslaget uophørlig. Saadanne Asylter ere grundlagte 1850 i Dundrun ved Dublin, i 1859 i Auburn ved New-York, og i 1863 byggedes i England Kriminalasylet ved Broadmoor, der er blevet saa sørgelig berømt.

De Erfaringer, man i Aarenes Løb har gjort, ere saare uheldige, og man maa ligefrem undre sig over, at Systemet endnu finder Forsvarere. Den ledende Tanke, der gør Systemet saa forførende, er at forene paa et eneste Sted alle farlige Elementer og saaledes skille de andre Sindssygeanstalter af med de mest generende Patienter. Men man glemmer, at det Onde, som derved undgaas de andre Steder, træder frem med saa meget større Intensitet i Centralasylet; Opsynet dér bliver umuligt og alle Anstrengelser frugtesløse. Naar sindssyge med forbryderiske Tilbøjeligheder kun findes i ringe Antal blandt andre Patienter, kan man passe paa dem, men det bliver ganske umuligt, naar de forenes. Sammenrottelser, talrige Angreb paa Vogterpersonalet, Undvigelsesforsøg og den fordærvelige Indflydelse, som Patienterne indbyrdes øve paa hinanden, bevirker, at Asylet kun bliver et overordentlig strengt Fængsel. Det sørgelige Resultat i Broadmoor var ikke et Resultat af tilfældige Omstændigheder; andesteds er det ikke gaaet bedre. Resultaterne ere de samme i Montelupo i Italien og Manhattan i Amerika, hvor nogle undvegne Fanger forrige Aar terroriserede hele Omegnens Befolkning. Overlægen ved Kriminalasylet i Waldheim i Saksen har ogsaa udtalt sig til Ugunst for denne Ordning.

Og for at opnaa saa bedrøvelige Resultater maa man endda anvende meget betydelige Udgifter paa Behandlingen, der er meget kostbarere end i et almindeligt Asyl. Det er nødvendigt at give Funktionærerne fra den højeste

til den laveste et betydeligt højere Honorar end almindeligt, og de Forsigtighedsregler, som maa tages, udkræve ligeledes betydelige Summer. Vil man, for at undgaa den stærke Akkumulation af farlige Elementer, opgive de store Centralasylter som Broadmoors, ville Bygnings- og Driftomkostningerne blive saa meget desto større, da 4 smaa Asylter koste meget mere end et med 4 Gange saa mange Patienter.

Det er derfor karakteristisk for Spørgsmaalet om disse Kriminalasylter, at de Psykiatikere, der have styret saadanne Etablissementer, næsten enstemmig forkaste dem, medens de anbefales af Personer uden disses praktiske Erfaring.

Tanken om at bygge særlige Annekser til Fængslerne har derimod vundet mange Tilhængere blandt Psykiatikere og Fængselsmænd og det fra et rent praktisk Synspunkt. Med denne Ordning kan man i den kortest mulige Tid fjerne den sindssyge Fange fra Fængslets strenge Regimenter og anbringe ham i et Milieu, hvor han kan nyde særlig lægekyndig Behandling. Endvidere kan her anbringes Fanger, hvis psykiske Tilstand fordrer en mere lempeelig Behandling, og som bør indlægges til Observation. De ville alle blive behandlede med Humanitet, uden at den offentlige Sikkerhed trues.

Disse Annekser frembyde i Virkeligheden større Fordele end enhver anden Ordning. De skulle let og hurtigt Strafanstalterne af med de generende Elementer og begunstige derved i høj Grad Udsigterne til de sindssyges Helbredelse. Ved en virksom Behandling i Annekset blive de uhelbredelige heller ikke saa farlige som de, der, efter at have været miskendte i Aarevis og irriterede ved en alt for streng Disciplin, til Slut transporteres til et Asyl som virkelig »galne og rasende«. Naar man saaledes hindrer de sindssyge i at blive ganske uregerlige, kunne de efter Straffens Udtaaelse, eller naar de erklæres ganske uhelbredelige, overføres til en sædvanlig Sindssygeanstalt. Skulde

saadanne sindssyge med ondsindede Tilbøjeligheder blive for talrige i de almindelige Sindssygeanstalter, maa der bygges særlige Asylter til deres Internering, for at de andre Patienter ikke skulle generes af dem.

Den bedste Løsning af det vanskelige Spørgsmaal om sindssyge Forbryderes Behandling er altsaa en Kombination af de to Anbringelsesmaader: Annekser til Fængslerne til de sindssyge Forbryderes Observation, temporære Behandling og Internering, og Annekser til Sindssygeanstalterne til deres definitive Internering.

Den sjælelig syge Fange har Ret til lige saa megen Omsorg som enhver anden syg. Han bør behandles overensstemmende med sin Sindssyges Natur; i Henseende til Disciplinen maa man tage Hensyn til hans aandelige Debilitet, og han bør ikke forlade Fængslet, før man ikke længere kan naa Straffens Formaal. At en maaske helbredelig sindssyg forbliver i Fængslet ud over den foreskrevne Tid, omstyrter aldeles ikke det Princip, at en sindssyg ikke kan straffes. Under sin Sygdom er han ikke længere Strafobjekt, og han forbliver kun i Fængslet, fordi det haabes, at han blot lider af en forbigaaende Sygdom.

De sindssyge Forbrydere forblive i Fængselsannekset, indtil deres Straf er udstaaet, eller indtil deres Uhelbredelighed er anerkendt, hvorefter de løslades. De overføres derefter til de almindelige Sindssygeanstalter, hvis Forholdsregler ganske afhænge af Individets psykiske Tilstand. Ikke enhver sindssyg, som udgaar af et Fængsel, er nødvendigvis farlig, fordi han har været arresteret, tværtimod ere mange ganske inoffensive, og det følger af sig selv, at der i saa Fald ikke udkræves særlige Forholdsregler over for dem. De anbringes altsaa i Anstaltens sædvanlige Afdelinger. De farlige anbringes i særlige Afdelinger, hvor de forblive, saa længe deres farlige Tilstand varer, men heller ikke længere. Naar de efterhaanden blive rolige eller dog temporært falde til Ro, kunne de anbringes i en af Anstaltens sædvanlige Afdelinger. Vender Faren tilbage, er der

intet til Hinder for deres Genindsættelse i de særlige Afdelinger.

De ved denne Fremgangsmaade særlig i Preussen opnaaede Resultater ere saa gode, at ingen af de Læger, som have lært den at kende i Praksis, har fundet Ulemper ved denne Anbringelsesmetode. Ganske vist kan intet af Annekserne optage mere end højst 50—60 Patienter, og der er mange Forsigtighedsregler at tage, men i det hele adskille disse Afdelinger sig kun lidet fra lignende Afdelinger for maniakalsk syge i mangfoldige andre Sindssygeanstalter. Mine personlige Besøg i de nævnte Etablissementer have givet mig den Overbevisning, at dette System indeholder den endelige Løsning af det indviklede Spørgsmaal: Anbringelsen af Sindssygeanstaltens farligste Befolkningsbestanddele.

Man kan sammenfatte Fordelene ved et kombineret System af Fængsels- og Sindssygeanstaltsannekser paa følgende Maade:

Overførelsen af en sindssyg eller en, der befrygtes at være det, til Fængselsannekset foregaar uden Vanskelighed, fordi Patienten stadig kommer til at sortere under Fængselsadministrationen;

Fængselslægerne ville være mindre bange for at udtale deres Tvivl om en Fanges mentale Integritet, fordi de vide, at deres Opfattelse kan kontrolleres i Fængselsannekset og eventuelt korrigeres;

ved denne hurtige Overførelse ere Chancerne for Helbredelse betydelig forøgede;

Annekset kan yde store Tjenester som Observationsafdeling for tiltalte, som mistænkes for Sindsforvirring;

en Tilbagevenden til det sædvanlige Fængselsliv frembyder ingen Vanskelighed og skader ikke den helbredte Patient;

man behøver ikke at løslade Patienten fra Fængselsannekset og saaledes fritage ham for Resten af hans Straf,

før man er fuldstændig overbevist om hans Uhelbredelighed;

Fængselsannekserne forhindre kunstig Udvikling af disse skrækkelige og uomgængelige Karakterer, som ofte udvikles ved Haandhævelse af et for de syge uhensigtsmæssigt Disciplinærsystem;

det formindsker Antallet af Patienter i de sædvanlige Sindssygeanstalter og skiller dem af med de farlige Elementer;

Nødvendigheden af at indrette store Kriminalasyler forsvinder;

de sindssyge anbringes, efter deres Sygdoms Beskaffenhed, enten i den almindelige Afdeling eller i en særlig Afdeling, hvorfra en eventuel Omflytning uden nogen som helst Vanskelighed kan foregaa;

Omkostningerne ville blive betydelig mindre i Fængselsannekserne end i de store Kriminalasyler.

De forsømte Børn omtalte under Finanslovdebatten.

Under Finanslovdebatten i Folketinget den 18. Oktbr. d. A. blev fra socialdemokratisk Side gjort et kraftigt Indlæg til Fordel for Statens Indgriben over for de forsømte og forbryderske Børn af Folketingsmanden for Kjøbenhavns 5. Valgkreds, *Borgbjerg*.

Hans Tale lød efter Rigsdagstidende saaledes:

Borgbjerg: Der er et lille Afsnit paa Finansloven — et desværre alt for lille Afsnit —, som jeg tror, adskillige Medlemmer lede efter med nogen Opmærksomhed og nogen Interesse, hver Gang Finansloven kommer for. Det er paa § 21, IV. H., det Afsnit, som handler om Statens Stilling til Børneopdragelsen og Børnehjem. Herom findes der i Aar et Tilskud foreslaaet paa 58,660 Kr. Det er lidt mere — men unægtelig kun meget lidt mere — end i Fjor, en Forøgelse af 3,450 Kr. Der er foreslaaet et Par Nybevillinger, Tilskud til »Lindevangshjemmet«, til Udby Opdragseshjem, til Tølløse Børnehjem og til Firgaarde Børnehjem. Ser man de øvrige Kapitler i Finansloven efter, finder man ganske vist paa et Afsnit til et lille Tilskud til Børneopdragsessagen. Det er paa Justitsministeriets ekstraordinære Budget, hvor der findes en Sum af 6,100 Kr. til et Par Børneopdragsesanstalter, og saa findes der endelig paa den allersidste Konto i hele Finansloven et Forslag om et ekstraordinært Tilskud til Foreningen for Land-

brugskolonier for fattige Børn, men det er kun et Laan paa 25,000 Kr. Det er alt, hvad der paa Finansloven findes angaaende denne vigtige Sag. Det forekommer mig at være fattigt og tarveligt, at der ikke findes mere. Det ligger jo nær at drage Sammenligninger, men jeg skal ikke lade mig friste til at drage Sammenligninger paa Omraader, hvor maaske Tilhængere af andre Partier vilde sige: Ja, men der er ganske særlige Forhold at overveje. Det skal jeg ikke, men jeg skal drage en Sammenligning paa et Punkt, hvor jeg tror, de fleste ærede Medlemmer, ogsaa de, der ere interesserede i den vedkommende Sag, ville slutte sig til mig.

Det er de store Bevillinger paa Landbrugsministeriets Budget, som der findes til Husdyravlen. Der findes for i Aar foreslaaet Bevillinger paa 575,050 Kr. Saa store Summer ydes der fra Statens Side, naar der er Tale om Husdyravlen! Men naar der er Tale om Børneopdragelse, maa vi nøjes med et fattigt, lille Beløb paa noget over 64,000 Kr. Det er ikke blot, naar vi se paa Beløbets Størrelse, men ogsaa naar vi se paa den Fart, den Iver og den Interesse, der er for den Slags Sager, at Sammenligningen falder ud til Fordel for Husdyrenes Afkom og til Skade for Menneskebørnene. Jeg har før sagt, at Husdyrsocialismen altid har fundet villigt Øre i denne Sal, medens Menneskesocialismen knapt har vundet saa stærk Tilslutning. Ærede Medlemmer vide, at der i Efteraaret 1899 nedsattes en Kommission angaaende Husdyravlens Fremme, og allerede efter et Aars Forløb afgav den Betænkning, og straks blev der indbragt et Forslag derom, der yderligere vilde forøge dette Tilskud paa over $\frac{1}{2}$ Million Kroner, som jeg her har nævnt findes paa Landbrugsministeriets Budget, og den ærede Landbrugsminister har straks igen indbragt sin Forgængers Lovforslag. Saa hurtigt, rask og energisk handler man der. Man søger straks for at knytte den Traad, der er bleven afbrudt i forrige Samling. Anderledes forholder det sig med Børnehjemmene.

I 1889 rejste Dansk Skoleforening Spørgsmaalet, der blev anstillet forskellige Undersøgelser, og i 1893 nedsatte daværende Kultusminister Goos en Kommission til Overvejelse af dette Spørgsmaal. Kommissionen blev sammensat af overordentlig dygtige Kræfter og tillige af Kræfter, som man skulde tro, nøde en saadan Anseelse netop fra konservativ Side, at deres Forslag vilde vinde almindelig Opmærksomhed og Tilslutning, saadanne Mænd som daværende Birkedommer, nuværende Overpræsident Oldenburg, Københavns Fattigborgmester Jacobi, Børnehjemsforstanderne Budde og Carl Christensen, Professor Torp, og jeg kunde nævne en hel Del meget bekendte og ansete Navne. Kommissionen blev færdig i Februar 1895, og den afgav den Gang en Betænkning, som vandt almindelig Anerkendelse og Tilslutning i alle Børnehjemskredse. Jeg tør godt sige, at der neppe her i Danmark i den sidste Menneskealder har været nedsat en Kommission, der saa hurtigt og saa godt har udført sit Arbejde som denne. Nu er der gaaet 8 Aar, siden Kommissionen blev nedsat, og endnu er der intet Skridt gjort til Sagens Gennemførelse. Hvert Aar siden 1895 er der fra mit Partis Side her ved Finanslovens første Behandling sket en Forespørgsel om denne Sags Fremme. I Efteraaret 1898 blev Spørgsmaalet rejst fra Flertallets Side i denne Sal gennem en Forespørgsel til den daværende Kultusminister og Justitsminister. Forespørgslen endte med en Dagsorden, som blev enstemmigt vedtagen i dette Ting, jeg beder Dem lægge Mærke dertil og erindre det. Den vandt Tilslutning fra alle Sider, fra alle fire Partier, alle fire Partiers Ordførere sluttede sig til Kravet om, at Børnesagen endelig en Gang maatte blive rejst væsentlig i Overensstemmelse med Kommissionens Betænkning, og en Dagsorden blev enstemmigt vedtagen, som gik ud paa at kræve Børns Strafbarhed ophævet, at kræve betingede Straffedomme for unge Mennesker indførte og kræve Statens Støtte til Børnehjemssagen. Den daværende Kultusminister meddelte, at han havde Sagen

under Overvejelse og haabede allerede i Samlingens Løb at kunne forelægge Lovforslag desangaaende. Det blev ikke til noget. Saa næste Efteraar, i Efteraaret 1899, tog dette Tings Flertal Sagen op gennem et særligt Lovforslag. Dette Lovforslag gik igennem, det blev i Marts Maaned 1900 enstemmig vedtaget. Det gik ud paa at ophæve Børns Strafbarhed. Saa endelig i sidste Rigsdagssamling rejste den daværende Justitsminister Sagen oppe i Landstinget, idet han forelagde et Lovforslag der, ganske vist sent paa Samlingen, først hen paa Slutningen af Januar Maaned i Aar. og dette Lovforslag var, det skal jeg indrømme, meget fattigt, det var ikke et Forsøg paa at gennemføre Børnehjemscommissionens Betænkning, det var et Forsøg paa at slippe bort fra den. Ganske mærkværdigt og en Skæbnens Ironi var det, at det netop blev Goos, der som Kultusminister havde nedsat Børnehjemscommissionen 1893, der som Justitsminister i sidste Rigsdagssamling gjorde et Forsøg paa at slippe bort fra den Betænkning, han selv havde givet Stødet til, og hvis Affattelse han selv havde valgt. Saa vidt kom altsaa Sagen. Det endte med, at Landstinget i sidste Rigsdagssamling afgav en Beretning. Sagen var jo forelagt saa sent af Justitsministeren, at man heller ikke kunde vente stort mere. Nu er det, jeg gerne vilde bede den nuværende Regering om, ikke at lade denne Sag ligge, men at fortsætte der, hvor Lovgivningsmagten, eller jeg vil hellere sige Folketinget, slap. Jeg vil ikke saa gerne bede den nuværende Justitsminister tage fat der, hvor hans Forgængere slap, thi det var som sagt efter min Mening ved et Forsøg paa at slippe bort fra Kommissionens Betænkning, men jeg vil gerne bede den ærede Justitsminister tage fat der, hvor Folketinget slap, nemlig det enstemmig vedtagne Lovforslag om Ophævelse af Børns Strafbarhed. Naar der ikke foreslaas større Bevillinger til Børneopdragelsessagen, naar vi omtrent staa i Aar, hvor vi stod i Fjor, kun med en ubetydelig Forøgelse af Tilskuddet paa noget over 3000 Kr. og med et ekstraordinært

Laan paa 25,000 Kr. til Landbrugskolonier, er det for saa vidt beklageligt, men jeg vilde gerne alligevel se lyst paa Sagen og deri se et Vidnesbyrd om, at det er den nuværende Regerings Mening, idet man væsentlig bevarer status quo paa Finansloven, at tage hele Sagen op til Genneførelse. At det er lige saa nødvendigt at tage Sagen op i Aar, som da Børnehjemskommissionen afgav Betænkning, er jo aabenbart. Jeg skal ikke trætte ærede Medlemmer med Tal, de fleste have sikkert læst Kommissionens Betænkning og kende dens Statistik, der jo viser, at Forbrydelserne, Kriminaliteten, blandt Børnene ere tiltagne i ganske forfærdelig Grad siden Begyndelsen af Halvfjerdserne. Siden Børnehjemskommissionen sad, er dette Forhold ikke blevet forandret, man kan finde de paagældende Tal i de Bilag, der ledsagede Goos' Forslag til Landstinget i sidste Rigsdagssamling. Tilsyneladende ere Tallene noget forandrede, idet ganske vist Antallet af Domfældelser af Børn er gaaet en Del ned, men samtidig oplyses det, at der heldigvis mere og mere indføres den Praksis blandt Dommerne, blandt Øvrigheden, at man saa vidt muligt fritager Børn for Straf. Der er imidlertid Eksempler paa, at en human Politimester har villet fritage Børn for Straf, men ikke har været i Stand dertil, fordi han ikke vidste, hvor han skulde gøre af dem; der er jo hverken Plads eller Midler til at faa dem opdragne i Stedet for straffede. Som sagt, der har været en glædelig Bestræbelse i Øvrighedskredse for i saa høj Grad, som Loven tillader det — men det er jo kun inden for en vis Begrænsning —, at undlade at straffe Børn. og Antallet af saadanne Fritagelser var uden for Kjøbenhavn i 1899 151. Alligevel var Antallet af straffede Drenges det Aar 207. Lægger man Antallet af Fritagelser og Antallet af fuldbyrdede Straffe sammen, faar man et Antal, der viser, at Børnekriminaliteten endnu er i stadig Stigen. Det erklærer ogsaa den forrige Justitsminister i de Bilag, der ledsage hans Lovforslag. Han siger: »Antallet af Domfældelser viser en mindre Ned-

gang siden 1891 i Modsætning til den umiddelbart forudgaaende Periodes meget stærke Stigning; men Antallet af Forbrydelser er ikke desto mindre i fortsat Stigning og nu større end nogen Sinde. Altsaa, Antallet af Børneforbrydelser er i dette Øjeblik eller var det i Fjor i Februar Maaned større end nogen Sinde. Det maa mane os til at gribe ind. I Børnevenskredse, i Børnehjemskredse har man da ogsaa for nylig taget denne Sag op til Overvejelse. Der holdtes her i Kjøbenhavn i Sommer paa det ny Raadhus et Møde af Børnehjemsforstandere, Opdragelsesanstaltsforstandere, af en hel Række Mænd fra forskellige Steder, forskellige Kredse i Landet, der alle leve for og interessere sig for den Sag. Naar man læser Forhandlingerne fra dette Møde igennem, finder man, at der vel ikke var ubetinget Tilslutning til den forrige Justitsministers Lovforslag, men det var for saa vidt alligevel glædeligt, udtales der, at det var fremkommet, som dermed Sagen endelig en Gang var rejst i Form af Lovforslag. Men paa visse Punkter ønsker man ganske vist Sagen grebet mere videregaaende an, end der fandt Sted. Jeg henleder navnlig Opmærksomheden paa, at denne store Kreds af ansete og kyndige Mænd i dette Spørgsmaal fra hele Landet — deriblandt en stor Mængde meget konservative Folk — enstemmig vedtog følgende Resolution, foreslaaet af Borgmester Jacobi: »Forsamlingen udtaler sig for, at der i høj Grad er Trang til Oprettelse af Opdragelsesanstalter for unge Mennesker af begge Køn paa over 14 og 15 Aar, og for, at der først og fremmest oprettes saadanne ved Statens Initiativ«. Her ønsker man altsaa et stort Fremskridt over for Goos's Forslag, idet man ønsker saadanne Opdragelsesanstalter straks eller saa hurtigt som muligt oprettede ved Statens Initiativ; man følger ganske vist til, at dermed vil man ikke sætte nogen Bom for de private Bestræbelser i saa Henseende, thi man vidste jo ikke, naar Staten vilde opfylde sin Pligt. Men det enstemmig ved'agne Krav af denne Kreds af Mænd, som have gjort Børneopdragelses-

sagen til deres Livsopgave, kræver, at Staten tager Initiativet til saadanne Børneopdragelseshjem for Børn fra 14—15-Aars Alderen indtil 18-Aars Alderen, og paa dette Punkt mener jeg ganske vist, at her ikke bør vises Sparsommelighed. Sparsommelighed her vil være en Forbrydelse, Sparsommelighed her er Ødselhed med Menneskeliv og Menneskeskæbner, det er en Sparsommelighed, der hævner sig dyrt for Samfundet. Et Barn kan vel reddes fra at gaa til Grunde for maaske en Sum af et Par Hundrede Kr., men sparer man denne Sum paa et Par Hundrede Kr. og lader et hjemløst Barn, et vanartet Barn, et Barn fra et daarligt Hjem og et forbrydersk Barn gaa til Grunde, kan det let komme til at koste Summer, der løbe op i 10-Tusinder og 100-Tusinder. Jeg skal saaledes henvise til, at en Forbryder som Jens Nielsen gennem sine Brandstiftelser kostede Staten mindst 40 Mill. Kr., desuden gennem de øvrige Forbrydelser og det Underhold, som Staten maatte paatage sig over for ham, indtil Samfundet til sidst maatte udrydde ham. Det er da ogsaa en almindelig Klage fra de Folk og de Hjem, der have med Opdragelsen af hjemløse, vanartede, forvildede og forsømte Børn at gøre, at de lide i høj Grad under økonomiske Vanskeligheder. Jeg skulde tage meget fejl, om der ikke er Andragender fra en hel Række Børnehjem — ud over de ganske faa, som ere opførte paa Finansloven — som ønske Tilskud. Jeg ved i hvert Fald et Børnehjem, der staar opført med 300 Kroners Tilskud, men som meget ønsker i Aar at faa denne Sum fordoblet, men jeg ser ikke, at Andragendet er imødekommet. Overalt klages der, og det er det Indtryk, man faar ved Besøg paa Opdragelsesanstalter og navnlig Børnehjem, at de leve under meget trykkede økonomiske Kaar. Det fremgaar i øvrigt af Anmærkningerne, af Motiveringen til de faa og ganske smaa Tilskud, der ere foreslaaede i Aar. Der foreslaas 1000 Kr. til »Lindvangshjemmet«, og det motiveres med følgende Bemærkning, at »Antallet af Pladser er 21, der for Tiden alle ere

optagne, men Anstalten har i de sidste Aar arbejdet med Underskud, dels paa Grund af de stigende Priser paa alle Nødvendighedsartikler og dels paa Grund af Afgang i de aarlige Bidragydere. Her staa vi allerede ved et svagt Punkt. Den private Virksomhed og den private Velgørenhed i en Sag kan gøres varm, faa Tilslutning og skabe Bidrag for en kort Tid, medens den er oppe, mens Folk tale om den, og Pressen behandler den, men det er meget vanskeligt at holde den private Velgørenheds Bidrag konstante eller stigende fra Aar til Aar; de ville næsten altid vise Tilbøjelighed til at synke. Det siges udtrykkelig i Anmærkningerne angaaende Lindevangshjemmet og motiverer Statens Tilskud paa 1000 Kr. Paa samme Maade hedder det i Forslaget om et Laan paa 25,000 Kr. til Landbrugs-kolonier for fattige Børn, at Bestyrelsen har henvist til, at der paa forskellig Vis beredes Foreningen pekuniære Vanskeligheder. Jeg tror, at de økonomiske Sorger, pekuniære Vanskeligheder, ere de Kaar, som de allerfleste af vore Børnehjem befinde sig under. Og saa er der jo, som sagt, et stort Omraade, hvor vi overhovedet slet ingen Ting have, hvor der overhovedet slet ikke kan gøres noget, hvor vi ere nødte til at sætte Mennesker, der jo slet ikke skulde straffes — human og moderne set —, i Fængsel. Der er Aldersklassen 15 til 18 Aar. Her viser Stigningen af Forbrydelser sig ganske overordentlig; medens ogsaa Stigningen af Børneforbrydelser vedvarer i de senere Aar, er Stigningen af Forbrydelser blandt unge Mennesker fra 15 til 18 Aar ganske overordentlig, rent ud forfærdende stor. I 1871—75 blev der gennemsnitlig straffet 169 unge Mænd om Aaret, i 1898 var Tallet steget til 393. For unge Pigers Vedkommende var Tallet gennemsnitlig i Begyndelsen af 70'erne 80, nu 109; der er Stigningen ikke saa stor, men dog betydelig. Men navnlig for unge Mænds Vedkommende er Stigningen i Kriminaliteten ganske overordentlig. Det hænger naturligt sammen med, at de moderne Samfundsforhold mere og mere afløse Hjemmene, skabe van-

skeligere og vanskeligere økonomiske Forhold, haardere og haardere Kamp for Tilværelsen, saa at der bliver større og større Bundfald, at en større og større Mængde af Samfundet kastes ud i de elendigste Forhold, hvorfra Forbryderne rekruteres. Det er bevist statistisk, at det allerstørste Procentantal af voksne Forbrydere er kommet ind paa Forbryderbanen i Barndomsalderen, i de ganske unge Aar. Det er ligeledes godtgjort — det have alle de, der have med Fængselsvæsenet at gøre, Præster osv., godtgjort — at Fængsling og Straf af Børn, navnlig ogsaa Varetægtsarrest over for Børn, som jo endnu bruges i ret betydelig Udstrækning, ligefrem drive disse Børn ind paa Forbryderbanen.

Hvad Børnehjemscommissionen i 1895 slog fast, tror jeg er den enstemmige offentlige Mening, og det har da ogsaa vundet Enstemmighed her i Folketinget for 1½ Aar siden, dette, at Børn ikke skulle straffes, men opdrages. Fra tidligere Justitsministres Side har man stillet sig meget radikalt, om jeg saa maa sige, i denne Sag, idet f. Eks. den forrige Justitsminister og, saa vidt jeg ved, ogsaa Rump sagde: Vi tør ikke gaa ind paa at forandre nogen enkelt Paragraf i den borgerlige Straffelov, thi man kan ikke saadan forandre et Stykke af Straffeloven; man maa forandre hele Straffeloven. Nu er der ganske sikkert ingen, der i højere Grad end jeg og mine Partifæller ønsker, at vi snarest mulig maa komme til en Revision af Straffeloven af 1866. Jeg anser det for ganske nødvendigt, for ganske naturligt og rimeligt, at Retsreformen, som vi jo vente og have faaet Løfte om, som Sidestykke faar en Revision af den borgerlige Straffelov. Men ikke desto mindre vil jeg være meget mere moderat end tidligere Justitsministre. Jeg mener godt, man kan reformere stykkevejs, og jeg vil gerne opfordre den nuværende Regering til at gaa i samme Fodspor, som Folketinget gik for 1½ Aar siden, og tage dette Stykke om Børns Strafbarhed ud af Straffeloven og afskaffe det ved at hæve den kriminelle Lavalder.

Nu have vi faaet et frisindet Ministerium: jeg synes, det maa være umuligt at sidde som frisindet Ministerium, som frisindet Justitsminister i et Samfund, en Stat, hvor Børn straffes. Det er barbariske Tilstande, det er en Barbarstat, hvor saadanne Tilstande finde Sted, efter at der er skabt en almindelig offentlig Mening, der siger: Børn skulle ikke straffes, de skulle opdrages. Alligevel vilde den forrige Justitsminister i Landstinget ikke gaa med til at ophæve disse Paragraffer, og hvorfor? Fordi han vidste jo meget godt, at dette virkelig moderate Forslag: ikke at kræve hele Straffeloven omkalfatret, men kun at kræve et enkelt, mindre Kapitel forandret eller ophævet, bevirkede en Ting; det paalagde nemlig Samfundet Pligt til at opdrage Børnene. Derfor vil jeg være moderat og bede det nuværende Ministerium, den nuværende Justitsminister om at være moderate. Jeg vil nøjes med og være glad ved, om han i denne Rigsdagssamling vil søge det Forslag gennemført, som blev enstemmig vedtaget her i Folketinget i Marts 1900. Der er store Betingelser for at faa det gennemført. Det blev enstemmig vedtaget her. Oppe i Landstinget viste der sig under Forhandlingerne om den forrige Justitsministers Forslag megen Stemning for at gøre noget, og man ser i hvert Fald af den lille Betænkning, der fremkom fra Udvalget ved Rigsdagssamlingens Slutning, at der i Udvalget var ikke saa lidt Stemning for at gaa videre end den forrige Justitsminister. Der er vist altsaa udmærkede Muligheder for at faa denne Sag gennemført, der er maaske ikke en Sag, som der er saa megen Mulighed for at samle alle Partier om og opnaa Enstemmighed om som denne. Men gør man det — og jeg haaber, at man allerede i denne Rigsdagssamling vil ophæve Børns Strafbarhed — saa er Samfundet ganske vist med det samme forpligtet til at sørge for Børnenes Opdragelse. Lad saa Sommeren gaa, lad os se, hvordan det stiller sig med de nuværende Børnehjem og Opdragelsesanstalter, lad os se, hvor mange de kunne optage. Naar saa Efteraaret kommer, vil Tiden

være moden til at forelægge et Lovforslag, der paa en eller anden Maade — det kunne vi altid drøfte her — skaffer Plads til Opdragelse af alle dem, som vi ikke længere ville straffe. Dog vil jeg sige, at jeg kunde ønske, at der samtidig med Forslaget om Ophævelse af Børns Strafbarhed og deres Opdragelse, enten gennem det private Initiativ eller gennem Statens Initiativ, blev forelagt Forslag om en saadan Opdragelsesanstalt, som alle ere enige om, for unge Mennesker fra 14—15 til 18 Aars Alderen; den trænges der til straks, og der skal Staten tage Initiativet. Maa jeg altsaa slutte med at opfordre den ny Regering til paa dette Punkt at tage fat, hvor Folketinget slap. Jeg har med Glæde set, at det har fundet Sted paa et andet Omraade. Jeg har med Glæde set, at den nuværende Justitsminister i Alderdomsunderstøttelsessagen har taget fat netop, hvor Folketinget slap. Vi have ogsaa fra vor Side med den største Tilfredshed set, at den nuværende Regering vil tage fat, hvor Folketinget slap, i en Sag, som alle ere enige om, nemlig i Spørgmaalet om en kommunal Valgreform. Vi se jo fra vor Side meget godt, at man, som det nys blev sagt, skal være taalmodig. Vi forlange jo heller ikke Vidundere eller Mirakler; vi ville naturligvis give Regeringen den fornødne Frist til at gennemføre sit Program. For saa vidt ville vi naturligvis ogsaa være taalmodige — vi ville bedømme Regeringen efter dens enkelte Handlinger sagligt, retfærdigt, betimeligt. Men her er et Punkt i alt Fald, hvor Taalmodighed er utilstedelig, hvor det ikke længere kan gaa an at være taalmodig. Nu have vi taalmodig i 8 Aar ventet paa Regeringskommissionens Betænkning, der er afgiven af de mest kompetente Folk, men som ligger og skimler paa Ministeriets Loft. I 8 Aar have vi ventet derpaa, og samtidig blive vi ved at sætte Børn efter Børn i Fængsler og Arrester, og samtidig finder Samfundet sig i Børnehulken fra Fængsler og Hospitaler, samtidig bliver Kriminaliteten ved at stige blandt Børn og særlig blandt unge Mennesker. Her hører Taalmodigheden

op, her brister den. Altsaa, i denne Sag vil jeg saa indstændigt, som det er mig muligt, opfordre Regeringen til straks saa hurtigt som muligt at tage fat der, hvor Folketinget slap og slap enstemmigt, der, hvor der er bedre Betingelser end for maaske nogen anden Sag til at naa til Gennemførelse, tage fat ved at forelægge og gennemføre det Lovforslag, som for 1½ Aar siden blev enstemmig vedtaget her i Tinget, altsaa ogsaa vedtaget af de Ministre, der sad her som Folketingsmænd og endnu sidde her, tage fat der og saa tage de Konsekvenser, som Gennemførelsen af dette Lovforslag maa medføre.

Justitsministeren (Alberti) udtalte sig derefter — ligeledes efter Rigsdagstidende — saaledes om det nævnte Spørgsmaal:

Hvad det 3die Spørgsmaal angaar, Forsorgen for vanartede og forsømte Børn, skal jeg bemærke, at der er meget i, hvad det ærede Medlem for Københavns 5te Valgekreds (Borghjerg) udtalte i Gaar, som jeg fuldt ud kan tiltræde, og det er jo i og for sig ikke saa underligt, som dette Spørgsmaal jo slet ikke er, aldrig har været og aldrig bør blive nogen Partisag, hvilket det ærede Medlem ogsaa udtrykkelig og gentagne Gange understregede. Jeg finder ligesom det ærede Medlem, at det er meget sørgeligt, at vi ikke ere komne længere frem med denne Sag, end vi ere, om end jeg ikke kan slutte mig til den Beregning, hvorefter der, siden Kommissionen i 1895 afgav sin Betænkning, allerede nu skulde være hengaaet 8 Aar, hvilket det ærede Medlem flere Gange meget stærkt fremhævede. En tidligere Justitsminister har jo som en Hindring for denne Sag, hvad det ærede Medlem omtalte, anført, at man ikke kunde tage fat paa Sagen i sin Helhed, medmindre man samtidig fik en Revision af Straffeloven. Jeg mener ligesom det ærede Medlem for Københavns 5te Valgekreds, at der foruden den Bestemmelse, som angaar Børns Strafbarhed, er ganske overordentlig mange Bestemmelser i Straffeloven, som i høj Grad trænge til at revideres, men jeg tror ganske vist, at komme vi først til Spørgsmaalet

om, hvilke Bestemmelser der skal revideres, og hvorledes de skulle revideres, vil den skønne Enighed mellem det ærede Medlem og mig faa mange slemme Rifter. Jeg er dog for saa vidt enig med det ærede Medlem, som jeg mener, at en fuldstændig Revision af Straffeloven er der ingen Grund til at vente efter for at tage fat paa en fuldstændig Ordning af det Spørgsmaal, jeg her omtaler. En fuldstændig Revision af Straffeloven er noget, jeg mener vi ubetinget bør komme til, en saadan Revision vil være overordentlig heldig, om end efter min Mening ikke aldeles afgørende nødvendig som Betingelse for Gennemførelsen af Retsplejereformen, men helt afset derfra vil den i sig selv være heldig og nogenlunde paatrængende. Dog mener jeg rigtignok, at man paa ingen Maade vil behøve at vente med en Ordning af Spørgsmaalet om Forsorg for vanartede og forsømte Børn, hvormed jo staar i nøje Forbindelse en Forandring af de nugældende Strafferegler for Børn, indtil vi have faaet en Revision af Straffeloven i det hele. Naar jeg ikke, i alt Fald ikke lige i Øjeblikket, mener at kunne følge det ærede Medlems Raad og at tage fat der, hvor Folketinget slap, altsaa med at foreslaa det tidligere her vedtagne Lovforslag om Ophævelse af Børns Strafbarhed, ligger det ganske simpelt og naturligt deri, at Forudsætningen for Vedtagelsen af dette Lovforslag baade i Udvalget og i Tinget i det hele, saa vidt jeg har forstaaet det, var, at der umiddelbart derpaa, helst samtidig dermed, skulde følge Vedtagelse af Forholdsregler, der kunde træffes med de forbryderske Børn, hvis Strafbarhed blev ophævet. Det er jo til en vis Grad rigtigt, hvad det ærede Medlem sagde, at saaledes som Forholdene ere nu, har man intet Sted at gøre af de vanartede Børn, og medens jeg ubetinget mener, at det vilde være langt bedre at opdrage og derved forbedre Børnene end at straffe dem, mener jeg dog, at det, ogsaa for de allerfleste af Børnenes egen Skyld, ikke vilde kunne gaa an slet intet at gøre, naar de forsaa sig mod Loven. Det er netop det, man,

saaledes som Forholdene i Øjeblikket ere, i overmaade mange Tilfælde vil være nødt til, hvis man uden videre ophæver Børns Strafbarhed. Ganske vist er der i de senere Aar oprettet adskillige Foreninger, der søge at tage sig af vanartede og forbryderiske Børn, og i større Omfang fandt det Sted under de tidligere Justitsministre, ligesom ogsaa under den nuværende, at Børn, som havde begaaet Forbrydelser, og efter den strenge Ret skulde straffes, fritoges ved kongelig Resolution for Tiltale mod, at de overgaves en eller anden af disse Foreninger til Forsorg og Opdragelse. Jeg skal i saa Henseende særlig nævne »Kristelig Forening for vildfarne Børns Redning«, som i mange Tilfælde har gjort det muligt for Justitsministeriet at skaffe Børn fritagne for Tiltale. Naar jeg siger: Kongelig Resolution, vil det dog sige: dels justitsministeriel Resolution, dels kongelig Resolution, idet jeg i denne Forbindelse dels taler om Børn under 15 Aar, dels om Børn og unge Mennesker mellem 15 og 18 Aar. Men det, som disse Foreninger i Øjeblikket kunne gøre, vil slet ikke forslaa, der maa meget mere til, og her er et af de Omraader, hvor jeg paa ingen Maade føler mig tilfredsstillet ved det Grundlag, som i forrige Samling blev fremsat her i Rigsdagen af min ærede Forgænger. Hvorledes Sagen skal ordnes, er et Spørgsmaal, hvortil jeg for mit Vedkommende maa bede om nogen Betænkningstid. Jeg er nærmest tilbøjelig til at tro, at man vil finde den rette Ordning ved i yderligere Grad, end hidtil har været Tilfældet, fra Statens Side at bistaa de forskellige Foreninger, som søge at løse denne Sag. Men muligt er det jo, at disse Foreninger ikke ville være i Stand til fuldt ud at løse Opgaven, og saa vil det jo blive nødvendigt, at Staten tager i alt Fald en Del af Opgavens Løsning umiddelbart i sin Haand. Naar det ærede Medlem siger, at her bør der ikke vises Sparsommelighed, er jeg baade enig og uenig med ham. Jeg er enig med ham, for saa vidt man tænker sig, at nogen vilde sige: Vi ville slet ingen Ting gøre fra Sta-

tens Side, for det koster for mange Penge. Det er jeg enig med det ærede Medlem i, at en saadan Sparsommelighed vilde være det mest bagvendte af alt. Hvis derimod det ærede Medlem vilde sige: Vi ville slet ingen Sparsommelighed udvise, det er lige meget, hvor mange Penge der gaar til, saa er jeg ikke enig med ham. Jeg mener, at de Foranstaltninger, som skulle træffes, bør vi træffe, men dem bør vi ved Siden deraf træffe paa en saa forstandig og sparsommelig Maade som vel muligt.

Litteratur og Statistik.

Prof., Dr. med. Knud Pontoppidan: Retspsykiatriske Erklæringer. Kbh. 1901. 322 Sider.

Paa Opfordring fra forskjellig Side, særlig ogsaa fra dem, der ved deres Embedsvirksomhed have haft Kendskab til de af Prof. Pontoppidan afgivne psykiatriske Erklæringer, har denne under ovennævnte Titel udgivet en Samling af de af ham som Overlæge ved Kommunehospitalets 6te Afdeling og Aarhus Sindssygeanstalt afgivne retspsykiatriske Erklæringer i kriminelle Sager. Forf. betegner denne Samling som en Exempelsamling til Brug for Læger og Jurister og antyder derved dens Betydning som Vejledning for den praktiske Læge og Jurist ved Behandlingen af Sager, hvor Tilregnelighedsspørgsmaalet rejses. Samlingen kan da heller ikke noksom anbefales til saadant Brug, idet man i den i næsten ethvert Tilfælde af Abnormitet vil kunne finde et om end ikke fuldstændig ligt, saa dog saa beslægtet Tilfælde, at saavel den lægelige som den juridiske Autoritet vil kunne finde en betydningsfuld Vejledning ved Sagens Afgørelse. I denne Henseende er det af Værdi, at Samlingen, der er forsynet med et meget vejledende Register, for de fleste Tilfældes Vedkommende indeholder Oplysning om den af Retten truffne Afgørelse. Ved Siden af denne praktiske Betydning giver Værket tillige et Vidnesbyrd om Forf.s noksom bekendte Evne til i en klar og koncis og i stilistisk Henseende fuldendt Form at anvende sin betydelige viden-

skabelige Indsigt i Psykiatrien paa hvert enkelt Tilfælde. Alle Sygdomsformer ere her repræsenterede og mange af Erklæringerne ere affattede med en saadan Omhu og Bestræbelse for at faa det for denne Sygdomsform baade i lægevidenskabelig og kriminalistisk Henseende væsentlige frem, at de næsten ere blevne smaa videnskabelige Afhandlinger. Man mærker desuden, hvorledes Forf., der altid gaar ud fra, at Afgørelsen af Tilregnelighedsspørgsmaalet er et juridisk Spørgsmaal og som saadant tilkommer Dommeren, samtidig tror, at naar blot Lægen gør sig Omhu med at bibringe Dommeren det samme Billede af Forbryderens mentelle Abnormitet, som det psykiatriske Studium har skabt hos ham selv, vil ogsaa Dommerens Retfærdigheds-sans lede ham til den rette Afgørelse. Og Samlingen viser, hvorledes Forf. ikke er bleven beskæmmet i dette Haab. Det Samarbejde, som i en længere Aarrække har bestaaet mellem Prof. Pontoppidan og Kriminalrettens Dommere, synes efter Udfaldet af de mange Sager at dømme at have været gensidig forstaaende og gensidig respekterende hver Parts Judicium og synes saaledes at afkræfte den Frygt, Lægerne ofte nære for at overlade Juristerne Dommen om Forbryderens Tilregnelighed. Naar det er lykkedes at skabe et saadant Samarbejde, skyldes dette først og fremmest den Forstaaelse, Prof. Pontoppidan har haft af sit Kald som Retslæge, og den sjældne Evne han har til at iagttage og give sine Iagttagelser Udtryk i Ord. Da Samlingen i sin kasuistiske Form indeholder Stof til en hel Retspsykiatri, kan den paa det bedste anbefales til enhver, der interesserer sig for Psykiatri. Det vilde være ønskeligt, om Forf., der som ingen herhjemme sidder inde med Betingelserne for at skrive en Retspsykiatri, vilde føle sig opfordret til at udnytte det betydelige Materiale til en saadan, der findes gemt i disse Erklæringer.

F. Rüdinger.

Strafanstalterne i Danmark

i Finansaaret 1898—99.

Beretningen fra Overinspektionen for dette Aar omtaler Spørgsmaalet om Flytningen af Strafanstalten for Kvinder. Denne længe paakrævede Foranstaltning har vistnok endnu angt igen, allerede af Hensyn til Vanskelighederne ved Afgørelsen af, hvor den nye Anstalt skal ligge, hvilket synes at skulle frembyde lignende Besværligheder som Fastslaael- sen af Homers Fødested: 7 Byer sloges om Æren.

Ingen gennemgribende officiel Foranstaltning paa det penitentiære Omraade fandt da Sted i dette Beretningsaar. Aarets Hovedbegivenhed falder paa Fængselselskabernes Konto og bestaar i Oprettelsen af et Slags Optagelseshjem paa Gaarden »Adserbølgaard« i Ribe Amt for Fanger, der løslades fra Vridsløselille. Ejendommen har ca. 300 Tdr. Land Tilliggende, som trænger stærkt til Opdyrkning, og er isoleret beliggende; dens Drift er da vel skikket til at beskæftige de løsladte Fanger i den første og vanskeligste Tid; den første modtoges i Hjemmet den 7. Februar 1899, og ved Aarets Udgang vare i alt 3 optagne. Der havde ingen Vanskeligheder eller Mislyd fundet Sted.

Det samlede Fangetal den 31. Marts 1898 var 644 Mænd og 95 Kvinder, Aarets inddømte Tilgang henholdsvis 534 og 87, medens Afgangen udgjorde 549 og 78, hvoraf 15 Mænd — de 13 fra Horsens Tugthus — og 6 Kvinder bleve benaadede, medens 8 mandlige og 1 kvindelig Fange afgik ved Døden. Den 31. Marts 1899 hensad saaledes i alt

733 Fanger, 629 af det ene og 104 af det andet Køn. Det samlede Tal af i Beretningsaaret behandlede Fanger bliver da henholdsvis 1183 og 182.

Af disse Tal udgøre mandlige Forbedringshusfanger 962 og kvindelige do. 148, og ved Aarets Udgang hensad paa Forbedringshusarbejde 449, hvoraf 105 i Horsens, og 76; Tilgangen i Aarets Løb havde været henholdsvis 491 og 83. Tugthusfangernes samlede Tal i Aarets Løb var 221 Mænd og 34 Kvinder, Tallet ved Aarets Udgang henholdsvis 180 og 28, Tilgangen 43 og 4; Antallet af de indkomne Mænd er ikke lidt lavere end i forrige Beretningsaar. Blandt Tugthusfangerne findes en Livstidsfange, som ifølge kgl. Resolution afsoner sin Straf i Enkeltcelle paa Vridsløselille.

Angaaende Straffens Fuldbyrddelsesmaade viser Beretningen, at 896 Mænd, hvoraf 146 i Horsens, og 143 Kvinder have været Cellefanger i Aarets Løb, og at som saadanne hensad ved Beretningsaarets Udgang 381 Mænd — 48 i Horsens — og 68 Kvinder, medens i Horsens 33, paa Vridsløselille 17 og paa Christianshavn 7 Fanger overgik til Fællesbehandling. Som Fællesfanger behandlede 336 Mænd, hvoraf 27 paa Vridsløselille, og 46 Kvinder, ved Aarets Udgang hensad som saadanne henholdsvis 248 og 36 Fanger.

Fangedagenes Antal udgjorde for Mænd 229,348, hvoraf paa Vridsløselille 127,025, for Kvinder 35,669, og det gennemsnitlige daglige Belæg var: i Horsens 280, paa Vridsløselille 348 og paa Christianshavn 98. Disse Tal ere alle noget lavere end de tilsvarende i 1897—98. Gennemsnitsstraffetiden var for de indsatte Forbedringshusfanger c. 1,₃₁ Aar for Mænd og 1,₃₈ Aar for Kvinder; for Tugthusfangerne ere de tilsvarende Tal 3,₇₄ og 3,₆₃ Aar.

De Forbrydelseskategorier, hvorfor Aarets Tilgang inddømtes, var Berigelsesforbrydelser — herunder er Afpresning, men ikke Falsk regnet med — for 373 Mænd og 58 Kvinder, eller henholdsvis ca. 70 og 67 pCt. af de

inddømte; disse Tal divergere ikke meget fra de tilsvarende i forrige Beretningsaar. Efter Berigelsesforbrydelserne følge for Mandfangerne som for Kvindefangerne Falsk og Brandstiftelse med de højeste Tal; Sædelighedsforbrydelser af forskellig Art udgøre i alt 65 Tilfælde — heraf Blodskam og Voldtægt hver 19 — eller i alt ca. 10 %.

Straffetiden var for 5 Mænd 7 Aar eller derover; Hovedstammen af Mændene, 162, inddømtes paa $1\frac{2}{3}$ Aar, medens af Kvinderne det største Tal, 30, inddømtes paa 2—1 Aar; for 462 Mænd og 75 Kvinder, henholdsvis ca. 87 og 86 %, var Straffetiden fra 2 Aar og derunder. Der indkom ingen Livstidsfanger.

Alderen var for 34 mandlige og 3 kvindelige Fanger mellem 15 og 18 Aar. I øvrigt falde de højeste Tal, for Mænd 175 og for Kvinder 25, henholdsvis paa Aldrene 20—25 og 30—40 Aar; over 60 Aar vare 10 Mænd og 3 Kvinder.

Hjemstedet var København for henholdsvis ca. 41 og 34 %. Efter Sædvane er Tallet langt større af ugifte end af gifte, for Mænd 387 af 534 og for Kvinder 57 af 87.

Uægte fødte vare henholdsvis c. 17 og 18 %.

Langt det største Antal Mandfanger var af Livsstilling Daglejere, nemlig over $\frac{1}{3}$, hvorefter følger Tyendeklassen, medens blandt Kvindefangerne denne sidste kommer øverst. Blandt de enkelte Haandværkerklasser møde Aar efter Aar Smedene med det største Tal.

Med Hensyn til Recidivet viser Beretningen, at af de i Aarets Løb indsatte 534 Mænd og 87 Kvinder vare henholdsvis 125 og 19 ikke tidligere straffede, medens 194 og 33 i Forvejen havde været ansete med Straf af Fængsel paa Vand og Brød eller mindre Straffe; de forhen 1 Gang med Strafarbejde ansete Recidivister udgjorde 93 Mænd og 19 Kvinder, Tallet af samtlige forhen 1 eller flere Gange med denne Straf ansete var henholdsvis 215 og 35, hvilket giver ca. 40 % baade af Mands- og Kvindefanger, hvilket

er en Del mindre end i foregaaende Beretningsaar. 2 Fanger straffedes for 11te Gang, 1 for 14de Gang med Straf-arbejde. Tiden, der var forløben fra Udtaaelsen af forrige Strafarbejde til Tilbagefaldet, var ret varierende: for den største Gruppe af Mændene — ca. 42 % — skete det inden et Aar, for den største Kvindegruppe — ca. 31 % — i Løbet af det andet Aar fra Udtaaelsen. Ejendomsindgreb udgøre naturligvis den hyppigste Tilbagefaldsforbrydelse, næst derefter Sædelighedsforbrydelse af Mænd og Brandstiftelse.

Disciplinærforseelserne ere de sædvanlige: i Horsens navnlig respektstridigt Forhold og Klammeri, paa Vridsløselille indbyrdes Meddelelse, Løgnagtighed og Dovenskab, paa Christianshavn ligesaa. Paa Vridsløselille er der i 6, i Horsens i 3 Tilfælde anvendt Legemsstraf. En i forrige Beretning omtalt usædvanlig ustyrlig Kvindefange indkom atter i dette Aar i Strafanstalten, hvor hun begik saa alvorlige Ekscesser, at hun endogsaa straffedes med 3 × 5 Dages Vand og Brøds Straf.

De syges daglige Gennemsnitstal har for Mandfanger været 9,₀₃, for Kvindefanger 6,₂₄, den daglige Gennemsnitsprocent henholdsvis 1,₄₅ og 6,₅₀. Der indtraf 8 Dødsfald, hvoraf intet Selvmord. — Det vilde for Sammenligningens Skyld være ønskeligt, at de enkelte Anstalters Sygestatistik var ordnet paa mere ensartet Maade.

Den samlede Udgiftssum androg 440.010 Kr. 1 Øre, Statstilskuddet 353.035 Kr., Arbejdsindtægten 79.972 Kr. 4 Øre. Gennemsnitsudgiften pr. Fange var 606 Kr. 7 Øre, altsaa pr. Dag ca. 1 Kr. 66 Øre; de tilsvarende Tal vare i forrige Beretningsaar 593 Kr. 84 Øre og 1 Kr. 63 Øre.

Hovedbegivenheden paa Fængselssekskabernes Virkefeldt, Oprettelsen af Optagelseshjemmet paa »Adserbølgaard«, er alt omtalt. I øvrigt er Selskabernes Organisation uforandret fra tidligere Aar. Selskabet »Humaniteten« har i Beretningsaaaret skaffet 20 fra Vridsløselille løsladte Fanger Plads; Frelsens Hærs Fængselshjem har optaget ca. 15

Fanger, men vil i Fremtiden kun undtagelsesvis blive benyttet, da det har vist sig, at største Delen af de der modtagne Fanger meget snart absentere sig for at vende tilbage til deres gamle Forhold. Det paa Finansloven for 1898—99 bevilgede Statstilskud af 2650 Kr. er af Overinspektionen fordelt saaledes: Fællesbestyrelsen 500 Kr., Københavns Fængselskab 750 Kr., Horsens 300 Kr., Vridsløselille 500 Kr., Fyens 100 Kr., Viborg 200 Kr., det sjællandske 150 Kr. og Lolland-Falsters 150 Kr. Desuden ere de overskydende Renter af Fangernes i Statskassen indestaaende Overarbejds- penge, 611 Kr. 69 Øre, som sædvanlig af Overinspektionen blevne fordelte til de 3 førstnævnte Selskaber med henholdsvis 130 Kr., 150 Kr. og 331 Kr. 69 Øre. Om Selskabernes Virksomhed henvises til omstaaende skematiske Oversigt efter de udgivne Beretninger.

Oversigt over Fængselselskabernes Virksomhed.

	Indtægt 1898—99.		Udgift 1898—99.	Formue ^{31/3} 99.	Understøttede Straffanger.	Andre understøttede Personer.	Det til direkte Understøttelse anvendte Beløb	Det til indi- rekte Under- støttelse anvendte Beløb.	Admini- stration.	Andre Udgifter.
	Gaver og Medlems- bidrag.	Renter af Formue.								
København....	5,814. 51 ¹⁾	583. 47	5,514. 55 ¹⁾	17,110. 71	56	136	3,218. 51	1,700. 00 ²⁾	596. 04	
Horsens.....	2,948. 20	1,282. 28	3,546. 15	33,200. 56	94	»	2,629. 95	200. 00 ³⁾	716. 20	
Vridsløselille..	5,524. 09	955. 76	4,568. 29	25,958. 58	259	»	3,467. 08	500. 00 ³⁾	601. 21	
Fyn.....	2,083. 00	229. 43	1,672. 77	6,885. 06	21	18	1,066. 83	100. 00 ³⁾	497. 94	8. 00
Viborg.....	2,722. 00	576. 67	3,093. 85	15,449. 53	71	6	2,221. 19	100. 00 ³⁾	772. 66	
Sjælland.....	1,592. 00	156. 60	1,466. 65	5,097. 46	»	27 ⁴⁾	1,064. 19	100. 00 ³⁾	302. 46	
Lolland-Falster	857. 00	551. 94 ⁵⁾	429. 94	5,208. 41	4	3	311. 45	50. 00 ³⁾	68. 49	
Tils....	21,540. 80	4,336. 15	20,292. 20	108,910. 31	505	190	13,979. 20	2,750. 00	3,555. 00	8. 00

¹⁾ Herunder er indbefattet Bidrag fra de Spannjerske Legater til Københavns Selskab 700 Kr. og til Vridsløselille Sel. skab 500 Kr., for hvilke Bidrag, der bruges fuldtud, særligt Regnskab aflægges til Legatbestyrelsen.

²⁾ Heraf er 1,200 Kr. medgaaet til Udgifter ved et Optagelseshus og 500 Kr. Bidrag til Fængselselskabernes Fælleskontor.

³⁾ Bidrag til Fælleskontoret.

⁴⁾ Herimellem ere vistnok nogle understøttede Straffanger, men Beretningen oplyser ikke, hvilken Straf de understøttede have udstaaet.

⁵⁾ Opsamlede fra 18 93 til 11te Decbr. 1898.

Forskellige Meddelelser.

En Jurys Ønske.

Juryen ved Nedre-Seinens Assiseret har d. 25. Juli til Lovgivningsmagten indsendt følgende Resolution:

Nedre-Seinens Jury udtaler, forinden den skilles:

I Betragtning af de talrige kriminelle Sager, der skyldes al. koholiske Drikke, der ere saa udbredte i Normandiet, udtale vi det Ønske, at Regeringen alvorlig vil undersøge, hvilke Midler der kunne udfindes for at bekæmpe disse Misbrug, og lægge i Særdeleshed denne Landsdels Repræsentanter i de lovgivende Forsamlinger paa Sinde at udfinde Midler til at overvinde denne nedbrydende Last.

En Arving med Svømmehud.

En amerikansk Domstol har for nylig ved et ejendommeligt Bevismiddel konstateret en vis John Bowers Ret til at arve en Person af samme Navn, der var død uden Testament, efterladende sig en Formue paa 60,000 Dollars. John Bowers fremstillede sig som den Afdødes nærmeste Arving. Men han havde intet andet Middel til at bevise Slægtskabet end den fysiologiske Ejendommelighed, at han ligesom den afdøde havde Svømmehud mellem Tærne, ganske som en And. — Retten forordnede, at Liget skulde opgraves, konstaterede, at Bowers havde talt sandt og tilkendte ham Arven.

Folkemængden i Frankrig 1901.

Den 24. Marts 1901 var Frankrigs Folkemængde 38,641,333 mod 38,228,969 d. 29. Marts 1896, altsaa i 5 Aar en Tilvækst af 412,364 Individuer. Fra 1891 til 1896 var Tilvæksten kun 133,819, og i hele 10-Aars-Perioden 1886—1896 kun 299,072. Muligvis staar man da ved Begyndelsen til en ny og frugtbarere Æra for den franske Befolkning. Lad os haabe det!

Et uhyggeligt Mord

har fornylig fundet Sted i Aabo Tugthus, idet en som udvendig Vagt fungerende Betjent-Elev, som det maa antages i et pludseligt Anfald af Sindsforvirring, har nedskudt en i Nærheden af ham arbejdende Fange og tilføjet en anden Betjent, J. A. Suominen, som ilede til for at fratage ham Geværet, alvorlige Saar. For særlig udvist Mod ved hans Paagribelse roses yderligere Betjentene F. E. Lundén, R. Nordberg og K. A. Lehtinen; iøvrigt tilkaldtes Hjælp fra Aabo Bataillon, da Geværet endnu indeholdt 6 skarpe Patroner. Fangen, der var indsat til 4 Aars Tugthusarbejde for Drab, døde straks.

Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen og praktisk Strafferet,

som fra 1ste Januar 1898 er overgaaet fra Hospitalsforvalter *Fr. Stuckenberg* til en ny Redaktion, Fængselsinspektør *Grundtvig* og Politifuldmægtig *Goll*, vil som hidtil være Organ for Fængselsvæsenet i Norden og ved originale Artikler, Anmeldelser, Meddelelse af officielle Aktstykker m. v. holde sine Læsere à jour med, hvad der bevæger sig paa Fængselsvæsenets Omraade i de forskellige Lande. Tillige vil Tidsskriftet opmærksomt følge de nyere Strømninger paa Strafferettens, Psykiatriens og Kriminalantropologiens Felter, og saaledes som det eneste specielt *kriminalistiske* Tidsskrift i Norden søge at vinde Interesse ikke alene i Fængselsverdenen, men ogsaa i de praktiske Juristers Kreds.

Efternævnte udenlandske Tidsskrifter følges stadig af Redaktionen og ville blive refererede:

Archives d'antropologie criminelle,
Blätter für Gefängnissskunde,
Fängvårdmannaföreningens i Finland Meddelanden,
Mitteilungen der internationalen kriminalistischen Vereinigung,
Norsk Kriminalistforenings Forhandlinger,
Nytt juridiskt Arkiv,
Prison service review,
Revue pénitentiaire,
Rivista di discipline carcerarie,
Tidsskrift for Retsvidenskab,
Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht,
Zeitschrift für die gesumte Strafrechtswissenschaft.

Indsendte originale Artikler betales med 20 Kr. pr. Ark. Tidsskriftet udkommer i tvangfri Hæfter à 25 Øre pr. Ark. En Årgang indeholder ca. 16—18 Ark.

Subskription kan tegnes i alle Boglader i Norden samt hos Udgifverne og er bindende for 1 Aargang.